

Liber iste quez legēdm proponimus liber est noue institutionis et studiose con-
 positōis amificio de antiquozum sentēns
 elicitus z exortus. in quo pbicalis scientie
 resultāt archana z secreta iudicia vrinaruz
 continētur. Que si quis studiose inspec-
 rit in vrinarum institutis. Et in statu pre-
 ceptozum merebit exaltari. In hoc autē o-
 pere metrica distribuunt vrinaruz z precep-
 tozuz traditiōes. Metrica namqz oratio
 succinta breuitate discursūs. diffinitis spe-
 cificata terminis: alligata ē certitudini. iō
 confirmat memoriaz z corroborat doctri-
 naz. Prosaica vero ozo propria libertate
 subterfugiēs conturbat memoriaz: z igno-
 rantie parit confusioez. vnde q̄ certa de-
 bent ratione cēseri: z expresse cōmemorati-
 onis caratere sigillari: potius metrica bre-
 uitatis affectāt compendiu: q̄ prosaice p-
 lilitatis dispēdiū. fortasse tamen de vera-
 sibus incōpositis et de metri incōgruitate
 nos arguet lector importunus. Sed anē-
 dat quoniam pbicaliuz verboruz: ea lex est
 z ratio q̄ metrica oratiōis consortium con-
 neci dedignātur. vix et enim multo cona-
 tu māfuecere: vix castigari potuerūt q̄ me-
 trozuz legibus coartātur. Ab hoc autē
 opere fugiāt qui planetici sunt z discordēs
 alienis fetibus imbuti: quosa nostro dog-
 mate pphanamus. Socijs autem nostris
 domestice fidei: quozuz grā hoc opus sus-
 cepimus: huius noue institutiōis primiti-
 as offeramus. Diuiditur autē liber is-
 te in duas particulas. In prima agitur d̄
 iudicio vrinaruz scdm cognitionez colorū
 et substantiarum. In secunda agitur de iu-
 dicijs vrinaruz scdm diffectioez cōtenta-
 torum.

**Sicif vrina qm̄ sit renibus
 vna aut ab urith greco: q̄ de
 monstratio fertur.**

**Aut quia quod tāgit: mor-
 det desicat et vrit.**

Scitur vrina. Renibus v-
 na dicitur quia ibi formali-
 ter generatur z discernitur
 z licet prius in epate substā-
 nam z colorez accipiat se-
 cunduz habituz: in renibus tamē assumit
 ea scdm vīzuz z actuz. vel qz fidelius renū
 habitudinem denūciat q̄ aliorum mēbro-
 rū. Aut ab urith greco. q̄ ē demonstra-
 tio. quia demonstratiua est interioruz mem-
 broum. vnde ut certificemur de interiori-
 bus z eozum habitudine: consulumus vria-
 ne iudiciū. Aut quia quod tangit mor-
 desicat vrina dicit ab vrendo. quia vrina d̄
 sicatiaz z vritiam habet naturam. vnde
 valet contra impetigi. et serpigine. et con-
 tra pustulas si mēbrum patiens abluatur.
 Et contra virge vicerationez. Cum fel-
 le ancipitis collerizata: pānum z maculaz
 oculo:uz delet contra pānum post p̄m mu-
 lieris valet. potata spleneticis cōfert.

**Ut de lacte feri se limpid⁹ e-
 liquat humor:
 sic liquor urine de masa sāgui-
 nis erit.**

**Ut de lacte feri et ē. Sic notatur simili-
 tudo inter vrinā et serum: ut expresse si
 militudinis de vrine essentia euidentior et
 certior capiatur doctrina. Sicut eniz se-
 rum de lacte per grossaruz partium expres-
 sionem excolatur: sic et vrina de massa san-
 guinis eliq̄tur. vnde theophilus dicit q̄ qui-
 dam eam sero similitē vocauerunt.**

**Sanguis ē vrina seruz: sub-
 tile liquamen
 humorum. quod conficit ars
 regitiua secundi.**

*Scitur qz vrinā qz nō vrinā sicut
 vrit sup fluitas ab eozuz
 q̄ vrit quo fieri humores
 vrit qz vrinā nō leg quasi nō q̄ q̄ nō vrit
 dicitur ab vritibz vrit qz nō vrit qz nō vrit*

*de vrinā libe vrinā qz
 dicitur hōc p̄ vrit. pp. pag.
 de vritis vrinā qz nō
 vrit nō vrit vrit et sup p̄
 vrit hōc p̄ vrit qz nō vrit
 qz vrit vrit qz nō vrit*

*Scitur renibz vrinā sup
 vrit qz ē par generat
 et p̄ vrit auerit qz vrit
 nō vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit*

*nota qz semp inqualibz eoz
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit*

*ut de lacte feri qz vrit
 vrit vrit vrit vrit vrit*

*Scitur qz vrinā qz nō vrinā sicut
 vrit sup fluitas ab eozuz
 q̄ vrit quo fieri humores*

habu q no fir abstrud
t riuu q que ruis p
colit rā. i. f. f. d. d. d. d.
ali d. d. d. d. d. d. d. d.
na opans

**Et princeps operis duz fit cri
bratio rerum.**

**duz fit ab impuris pure discre
tio partis.**

Sanguinis est vrina zē. quid sit vrina
difiinitu a ratiōe aperitur. hec diffinitio q̄
hic assignatur satis est consona diffinitio
quam ponit ysaac in libro vrinarum. et ei
quaz ponit theophilus in vrinis suis q̄ talis
est. vrina est colamentum sanguinis et ali
orum humorum ex actionib9 nature natū
non renera serum: sed quasi serosa substan
tia a sanguine eliquata. quod consicit ars
idest virtus digestiua que quodaz artificio
operatur. et princeps operis idest secūds
digestionis. duz fit ab impuris idest seque
stratio et diuisio humorum. que quasi cre
bratio fit in epate. flematica namqz ma
teria in primo motu sue ebullitiōis genera
ta ad pulmones impellitur ut in flegma cō
uertatur. Colerica vero ad cistim fellis
traducitur. Melancolia ad splenen diriva
tur. Sanguinea vero materia in epate ser
uatur. et mundificatur. Aquosa vero ma
teria vel substantia idest vrina d̄ sanguine
nutrenes nutriantur per capillares venas
ad renum regiones deportatur et per po
ros residat in vesicam.

**Qualc. quid. aut quid i hoc
quantū. quotiens. ubi. quādo
ctas. natura. sexus. labor. ira.
dieta.**

**cura. famcs. motus. lauacrum
cibus. vinctio. potus.**

**Debent artificii certa ratiōe no
tari.**

**Si cupit vrine iudex consult9
haberi.**

**Quattuor ex primis cum pre
cipue dominantur**

**debet iudici melior sentētia sū
de ppe spsa masac hois nuptu ad dco
no liquor e aliis ruitalis regula dco**

mi.

**In tegritas. lapsus. viciuz. vir
tus minus aut plus.**

**Et stat9 hijs medi9: fit ab hoc
examine certus:**

Quale quid etē. forma inscriptionis in
tentionem capituli declarat. In hoc eniz
loco vult autor ostendere quot sūt conside
randa in iudicio ipsius vrine. habenda est
est consideratio coloris. substantie. qualita
tis. et contentorum. Iste sunt substantiales
et intrinsece consideraciones q̄ ex ipsa vri
na perpēduntur. Sunt et alie quidē ac
cidentales z extrinsece que ex proprietati
bus subiectorum percipiuntur ut ex etate cō
plexione. sexu. et alijs que sequuntur. qua
le refertur ad qualitatem idest ad colores.
quid ad substantiaz. Diuiditur autem
substantia in tenuitatem spissitudinem et
mediocritatem. tenuitas in omnimodam
tenuitatem z mediocriter tenues. Spissi
tudo in omnimodaz spissitudinem z remis
sam. quid in hoc spectat ad differēciam cō
tentorum quantum pertinet ad quantitātē.

Quantitas autem diuiditur in multi
tudinem: paruitatez et in ediocritatez. quo
tiens ad numeruz effusionis et inspectio
nis vrine refertur. vtrum scilicet semel vel
pluries vrinam effudit. nam ex frequentia
vel raritate effusionis plurimū instrumur
et ex frequentia inspectionis plenius certi
ficamur ubi ad locum inspectionis refferri
potest. quia debet inspicere in loco nō nimis
radioso nec nimis obscuro. Et si radio
sus est aer: interponatur manus ut melius
contentorum distinctio fiat. ne radiostate
spiritus visibiles possint disgregari. vel v
bi potest intelligi ad locum collectionis. qz
colligi debet in vase vireo. albo. claro. ro
tundo habente formas vesice: ut ex vasis q̄
litate omnes vrine partes vicisim offeran
tur vel vbi potest intelligi ad positionem
contentorum scilicet vtrum contenta infi
mum locum aut mediuz in vrina teneant
aut supremuz: quando pertinet ad tempo

ad e vrina

et tunc in vrine respici
tunc riaz p piaz pti aliquid
diz sanguis q̄ m vrina ad
rem d̄ m d̄ d̄
spissu in vesica nota q̄
vrina nō e aliqd fra m
p̄cluduz nisi d̄ d̄ p̄ced
inuz m p̄ d̄ p̄ d̄ p̄ d̄
nat respiciendo

[radioso radiq. n. solis p̄tibus p̄tibus
anz maioribus p̄tibus n̄ p̄tibus
alq̄ n̄ p̄tibus q̄ p̄tibus vrina p̄tibus
tunc p̄tibus riaz q̄ p̄tibus radioso
et fuit aparene v̄ m̄ r̄ colores
sunt in vrine

re p[er] se q[uod] p[ro]p[ri]e i[n] p[ro]p[ri]is s[ed] aliud s[ed] in
medio v[er]me r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e s[ed] in
t[er]m[in]e n[on] s[ed] in s[ed] aliud s[ed]
i[n] p[ro]p[ri]is i[n] p[ro]p[ri]is et s[ed] in s[ed] aliud s[ed]

In fe. fert et c. alia est regula de nigro
co. vrina nigra. in colore pauca. fetida. et
unctuosa siue oleagina. circumscripto vi-
cio renu et vesice. in fe. accuta proculdubio
mortem significat. Circumscripto vicio
ideo dixi quia talis potest apparere v[er]ito re-
num vel lumboz. et tunc est minus suspe-
cta. Et hanc regulaz elicimus s theoph
in capitulo de fetida vrina in fine sui ope-
ris. dicit enim in fine. vrina in fe. accuta:
pinguis. nigra. fetida. nich mali vesica ha-
bente: mortem significat. et subiungit: vri-
na habens grauez odorez significat putre-
dinem et mortificationem nature et liquefa-
ctionez in fe. s. accuta fert mortem. s. signi-
ficat mortificationez. nigra ex mortificati-
one. fetida ex corruptione. pinguis idest o-
leaginosa ex pinguedinis et substancialis hu-
miditatis eliquatione.

Adulta die eretico q[uod] nigra
et pendula nubes.

largius offuscat. sedimēqz na-
tatile turbat. ^{et pendula}
auribus opp[ress]is: turbata p[er] aere
soporis. ^{et regis}

Sanguinū fluxuz dicit de na-
re futurum. ^{in die r[ati]o[n]e q[uod] q[ui]t}
sed si signa male concurrant si-
ue salutis:
iudicio mortis damnat vel li-
berat egrum.

Adulta die ere. et c. aliam ponit regu-
laz de nigra vrina vel subnigra. ut per ni-
gram vel subnigraz non solum intelligam[us]
vrinam q[uod] per totum nigra est: sed etiam il-
lam q[uod] nubem habet ni. vel subni. aut nig-
eneozima. ex quo vrine factes denigratur
Est q[ui] regula talis. vrina ni. vel subni. ml-
ta in quantitate apparēs cum ypostasi ni-
gra excelsa et naturali formaz. tenente ene-
roimatis et in die cretico: superueniēs in fe-
bre. canson. cum vigilijs et surditate: signi-
ficat cr[isi]m. venturam per fluxuz sanguinis
male ut de v[er]itate p[ro]p[ri]is q[ui]t
et iudicio
salutis ut de v[er]itate p[ro]p[ri]is q[ui]t
formando ut de v[er]itate p[ro]p[ri]is q[ui]t

a naribus. ad salutem: si laudabilia signa
comittant: ad mortem. si illaudabilia. Et
hoc est quia multa vrina in die cretico sup-
ueniēs in fe. significat q[uod] natura mouetur
in die sibi deputato ad purgandū materiā
Quod autē eneozima est natatilis et de-
pendens in medio: p[er] hoc significatur mo-
tus et dispersio materie. Quod excelsum est
eneozima: significat nimietas feruoris co-
ncrentis materie ad quādam adustionē
sed adustio non nimis violēta dem[on]strat euz
sit eneozima natatilis et excelsus: nam si ef-
set violenta et vltimata adustio: humidita-
tem dep[er]deret et nich resoluere. sed totaz
victuositatem absorberet. quia consuta:
potius fieret ypostasis sub[er]siva q[uam] impulsa

eneozima est
quod natatilis
quod excelsus

Et q[uod] assunt vigilie surditas superue-
nit demonstratur quod materia feruida et
secuta resoluta in fumuz: ad caput ascen-
dit: vigilias et inquietudinē et auditus im-
pedimentum inducit. Et eadem euz sit pe-
netratina et accuta frangēs venulas nari-
um et per eas erumpēs ad fluxum sangui-
nis prouocandum a naribus. sanguinem
mouendo et meatus referando laborat.

Eadem materia siccitate sua et acumine
desiccans m[er]gas cerebri: in saniam indu-
cit. Eadem quoqz materia per poros egre-
diens nemos in transim suo mordicat et ri-
gorem inducit. proueniens etiam v[er]qz ad
cutes: illam humectat et sudorem inducit.
Iude est quod dicit ysaac in libro vrinarū
vrina nigra et multa in surditate et vigilijs
superueniente ypostasi uigra et naturali
die cretico: sanguinem a naribus fluxurum
significat. eadem cum signis laudabilibus
morbi solutionem protendit. Ite the-
ophilus in libro vrinarum. vrina subni. e-
neozimata habentes excelsa significat cri-
sim sumram cum rigore et sudore et cū in i-
saniam. et quandoqz cum fluxu sanguinis a
naribus. Inde est quod dicit hippo. a cau-
sone habito rigor superueniens curat egrit-
tudinem. De nigra vrina dicit hippo. in
ep[ist]o. impossibile ē saluari infirmos in quo-
rum vrina apparēt nigredo et dominatur
nisi a quibus secundum cr[isi]m vrine tales ex-
a. iij.

pancula huiusmodi q' haec fuerit p'prie g'p' h'ic

alia uerba

Paucula vir mincta liuens oleagina mortem.

Stranguirriam monstrat liuida pauca frequens.

Paucula vir mincta et c. hic ponuntur specificationes predictarum causarum quomodo determinari habeant ex his circumstantiis. liuor namqz particularis ipse solitarius et singularis non determinat passionem nisi facta collectione aliorum accidentium. sed ex alijs adiunctis est magis veridicus. paucula ex membrorum compositione. q' significat caloris violentiaz mēbra consumētis et humorum materiam de pascētis. vnde consumpta humiditate et siccositate pauca redundante ad epar vrina non potest multiplicari. vir mincta. ex meatuum desiccatione et materie indigestionē. liuens iniciante vel mediata aduersione. oleagina idest vnetuosa ex pinguedinis eliquatione. talis in q'. mortem significat. hoc significat predicta vrina. sed liuor cum paucitate z frequentia significat stranguirriam. **S**tranguirria est gutturi vrine effusio. ex opilatione colli vesicę vel eiusdeꝝ acuitate. liuida est in stranguirria. quia spiritus transeunt per loca opilationis: et inde trahunt ex humoribz corporis infectionem. pauca frequens. pauca est ppter enfram grossorum humorum. vnde vesica vna uice se non potest exponere ab vrina defectum ergo supplet quantitatis numerosa repetitio effusionis: z ideo pauca est et frequenter mincta.

alia uerba

Liuor cum grauis seiunetis atqz inuutis.

Constanter loquitur spirituale malum.

Liuiditas atbosa malum pbat articulare.

Est quoqz reumatici nuncia si da mali.

Liuor cum grauis idest sub circulo manē

alia uerba

huic sub neri...

1. Ratio mofa. 1. plena resolutio i' p'g albis et rotundis

tibus et in vrina residente permanentibus. nam si statim enanescent: ex alia causa fiereut q' ex reumatica. minutis idest paruis in quantitate. **S**pirituale malum idest passionem thoracis et spiritualium membrorum. atbomosa idest plena atbomis resolutionibus albis rotundis et minutis. q' sint albe minute et rotunde: in capitulo de albis minutis experietur. articulare malū idest passionem articularum.

Vertebra si matrix oppreserit aut diafragma. inficit vrine liuidus odor color.

Vertebra si matrix idest in passione matrix. si matrix oppreserit vertebrium quando magis declinat in alterum vertebrium q' debeat. vnde fit compressio: et ex compressione vertebri a matrice dolor. et dolore fit reumatis prouocatio. Et fit sic collectio materię superflue. ex quibus liquefcit vrina vel si matrix ex sui distoratione diafragma sursum compresserit. vnde vrina etiaz liuescit.

Albo subtilis vrina iugata color.

Splen. ydropem. crapulam. frenesim. nefresim. dyabetem. arthriticam. eoleramqz nigrā. pedicou. scotthomiam.

Epatis algorem. cum febris equinate mortem in sene vim fragileni: vel defectum puerileni.

In lesis humeros aut collum lipotomiam.

Quartanam febrez declarat z amphimerianam.

Matrix varias notat in muliere querelas.

q' sunt in vrina q' reuolunt quod ad modum p' p' d' e

alia uerba et alia m' u' y...
dia phama ex qua op' su...
m' u' o' n' e' q' p' q' u' s' u' o' p' i' e'...
t' e' m' u' e' t' o' d' o' r' a' d' o' r' e' s' o' r' u'...
o' d' o' r' i' s' p' t' e' q' u' a' s' m' a' t' r' i' x' p' a'...
l' u' o' r' z' d' e' s' e' n' d' i' t

Albo subtilis vrina iugata...
calbo...
b' e' c' o' r' i' t' r' i' a' v' r' i' n' a' e' t' h'...
p' a' r' e' t' a' s' n' o' d' i' a' s' t' e' m' e' i' t' e'...
r' e' p' t' a' t' e' v' r' i' n' a' e' t' t' a' l' i' s' d'...
m' a' t' r' i' x' i' n' d' i' g' n' e' s' t' i' o' h' e' t' p' l'...
f' r' a' z' e' t' a' l' i' a' d' e' p' p' o' r' t' e' n' e'...
i' l' l' a' q' f' r' i' z' d' i' s' p' e' r' i' t' a' t' e'...
z' v' i' s' u' d' e' q' u' a' s' p' r' i' n' t'...
i' d' r' o' p' e' q' u' i' t' e' l' i' q' u' e' s' c' i' t'...
i' n' p' i' o' q' u' i' t' e' t' p' r' i' n' t' a' u'...
d' i' n' z' i' n' s' u' m' a' d' e' t' r' i' n' g' e' h'...
v' o' l' u' e' s' i' n' g' l' i' s' t' o' r' t' u' s' n' a'...
t' r' a' p' u' l' a' s' q' u' i' t' e' t' r' o' b' o' r' z'...
d' a' n' t' i' a' s' i' n' f' r' a' n' i' z' n' a' t' e' z'...
l' o' r' e' z' n' o' d' i' a' s' t' e' m' e' i' t' e' p' r' o'...
t' i' n' z'...
v' i' s' u' s' q' u' i' t' e' p' a' s' i' o' g' p' r' i' m'...
z' u' r' i' b' z'...
p' r' i' m' u' s' a' b' a' l' i' q' u' i' t' e' t' p' o'...
v' i' s' u' e' i' n' t' e' s' t' i' n' a' p' a' r' t' a' q' u' i' t'...
f' r' a' z' h' u' m' o' r' u' m' e' t' d' i' s' o' r' d' a' d' i'...
b' r' a' s' e' n' t' i' a' l' i' a' a' p' t' d' o' r' t' i' a

^{non confirmata p uo qz auo}
Hec emorroydas et, cōdiloma
ta signat.

ut se iudicio fallax nō iserat er
ror.

^{urina alba}
talīs cruda potest aut idigesta
vocari.

Albo subtilis executo tractatu de colorib^{us} significantibus mortificationem: exequitur de colorib^{us} significantibus indigestionem et primo de albo colore secundum coninnctionez albi coloris et tenuis substantie. et ex quibus causis fiat albus color. et quomodo varietur secundum diuersitatem subiectorum. Et que sunt cause tenuitatis: ad presens pretermittimus. ne delicio si lectoris et introducendi primicias offeramus. In hoc ergo capitulo distinguunt signa albe et tenuis vrine: quorum significatorum specificationez ex circumstantijs diligenter perpende. vrina subtilis idest tenuis in substantia. iugata coloris idest copulata significat. Splen idest spleneticaz passionez. splen enim nomen mēbrū et passionis est. in spleneticā passione alba est vrina et tenuis cum quadam radiositate et quasi virgularum protensione: ut quidam radioli appareant in vrina. tale platearius dicebat virglatā. ferarius fenestratam.

^{urina alba}
Alba est vrina in vitio splenis: quia ex melancolica superfluitate calore naturali debilitato: crudificatur digestio. et contrarie qualitatis sit intensio idest frigiditatis. vnde vrina dealbatur. Albedo enim est sitia frigiditatis ut dicit. Galienus tenuis est et ita radiosa ex nimia siccitate melancolie. ex q̄ subtilitatis spiritibus: subtilior et tenuior fit vrina. fit etiam tenuis et radiosa: quia melancolica superfluitas splenis domicilli distendens eum supereruberat et comprimit et coartat meatus vrinales. quibus coartatis vrina subtilior excolatur. ydropem idest leucostamātiā vel yposarcam. in principio passionis longo tempore apparens talis. si sit cum quadaz liuiditate et obscu-

ritate i parte superiori que liuiditas et obscuritas contingunt propter corruptetam et impuritatem humoruz. naturalis namqz calor multum debilis non potest desiccare et sicerare sanguinē. ideo dixi in principio nam inueterata causa malicie et materia processu temporis multiplicata alba et spissa occurrat craplā. circumscriptis alijs circumstantijs. ex multa namqz ciborum congerie: suffocatur calor naturalis. nec potest conualescere circa officium digestionis. sicut i lampade ex multa olei infusione: lucerna opprimitur. et ex multa lignorum congerie ignis debilis extinguitur. Ex crapula enim multa debet esse vrina in quantitate. Nam ex multis cibis: multa fit redundatio succositatis ad epar. talis secundum theophilum significat largum cibum et potu precessisse: et maxime si vinum fuerit subtile et tenue. nefresim idest passionem renis ex calculo et hoc precedente vrina spissa et alba cum quibusdam arenulosis sediminibus si post talem appareat alba et multum tenuis. non facta purgatione materie curdureticis potuibus significat nefresim idest passionem ex calculo confirmato et talis pessima est. peior namqz est calculus confirmatus q̄ confirmatus vel diminutus. hic concordat. Hippocrates in amphorismis. dicit enim culis vrine limpide et albe omnes male: maxime in nefreticis et freneticis apparent. alba enim est vrina in frenesi quia actio caloris naturalis negociatur et intendit circa locum in quo materia passionis continetur. vnde locus secunde digestionis crudificatur et vrina dealbatur et est tenuis. Est autem tenuis quia renibus et lumbis compressis et coartatis: vrina subtilis eliquatur et a calore et a substantia spoliatur. ideoqz alba et tenuis occurrat. frenesim. sic specifica. Si in feacuta precedente vrina rubea vel subrubea: non precedete aliquo signo digestionis vel decoctionis materie. non facta aliqua critica terminatione vel per sudorem: vel per fluxum sanguis a naribus vel per venteris solu

digenerantur hu. vnde vrina albificatur. cum sc. caumate idest. accuta et caumatica significat mortem alba z tenuis vrina. sed distingue. talis autem apparet in principio aut in augmento. aut in declinatione. Si in principio talis apparet significat cruditate materie z debilitatem caloris naturalis z prolixitate morbi. vnde natura tanta morbi prolixitate afflicta subcubet. vnde timendus est eger z virtutis defectus. Et hoc precipue si sint alia mala signa. sed fortiter existente virtute et alijs bonis signis concurrentibus non significat mortem: sed salutem z determinationem futuram per apostema futurum sub dyaffrate. Si talis vrina appareat in augmento vel in statu precedente rubea vel subrubida: duo potest significare. aut enim significat frenesim: aut extinctionem caloris naturalis propter constitutionem naturalis humiditatis siue substantialis. quia deficiente sibi fomente adnichilatur. Si in declinatione talis appareat vrina precedente critica determinatione: si gnium est salutare. In senes vim fragilem idest defectum virtutis in senectute. et imbecillitatem caloris naturalis significat alba et tenuis vrina. defectum puerilem. i. defectum nutrimenti in membris. quod est magnum pnero nocumentum. s. propter debilem virtutem epatis. lippotoniam. i. sincopis significat alba et tenuis vrina. ex grossa vilitate resoluta a crudo z melancolico humore qui respirans ad spirituales meatus: opprimit et suffocat vitales spiritus in corde. qui oppressus: sui caloris benefici non potest impedire partibus extremis. Et quo nondum ascendente ad cerebrum ut inde reparetur spiritus animalis. sensus in corpore cessat et motus voluntarius. z corpus animalis mortuo facit simile. hoc autem significat precipue al. et tenuis vrina. i. levis humeros. i. sentire incipientibus dolores circa collum z humeros non a causa extrinseca: sed intrinseca. qui dolor subito consurgens tali existente vrina: significat dispersionem et resolutionem grosse fumositatis. vnde certius potest esse signum sincopis su-

ture. quartana z febrem de melancolica naturali significat alba et tenuis. sed in die post accessionem sequetur: debet esse palida vel subpalida. in tertia die vel in quarta: alba vel glauca. quod in sequenti die magis apparet colorata: contingit quia materia melancolica cum dicatur dura esse z compacta: diu indigestionem suam seruat et ignitionem suam. vnde in sequenti die apparet colorationis effectus. In quartana nota rufa vel subrufa. et quicquid subrubea occurrit. amphimerinam. i. solutionem se. quoniam diu. de vitreo sse significat al. et tenuis. specifica pauca vel glauca. et globosa precedente in fundo si postea effundatur in multa quantitate. et multum tenuis in substantia: reuera significat amphimerinam solutionem. s. ita est vitreus dum adhuc esset crudus z compactus resistebat nature expellere volenti. quare nulla fiebat eius resolutio: pauca erat vrina et attenuata. sed postea digestionis calore confortato: fit fleumatis resolutio in extremas z minutas particulas. vnde vrina attenuatur et multiplicatur. Et nota quod omnis materia in sui digestionem vrinam inspicat preter fleuma vitreum. huius rei concordantiam habes apud hippocratem dicit namque in amphorismis in quarta particula. Quibus vrine albe. pauce. et globose non sine febribus multum veniens iunat. et apud iheophilum vrina alba et tenuis. et multa: amphimerinam deficientem significat. matricis varias idest passiones ex quibus conqueruntur mulieres. eas maxime que sunt ex retentione. menstrui specifica si appareat cum scamis z nigris resolutionibus. quod significat retentionem melancolici sanguinis z melancolici humore. quod niger est z frestris. Item alba z tenuis significat hoc. emorroidas et condilomata idest morbus existentem in ano. vel parua apata. ut se iudicio hic signatus generalis significatio tenuis et albe vrine. Si enim falacias iudicij incurrere non velis: per talem regulam: vrine debes significare indigestionem z debilitatem caloris naturalis. et acciditiam que cum indigestione emergere consueverunt

sicut vetustatis interelusionem. ypodorzi
orum tensionem. ventris et laterum infla-
tionem. gravitatem erurium et corarum.
pigritiam totius corporis. tam ad sensum
q̄ ad motum voluntarium. imalz dispositi-
onem capitis: ꝓꝓꝓꝓue sinistre partis.

Interclusio ventositatis fit. quia cum ea-
lor debilis sit: resoluit humorem et resolu-
tum non consumit. vnde fit ventositas
turbulenta que pulsans ypodorzia et in ip-
sis attracta ratione vacuitatis: ipsa disten-
dit. Et eadem etiam fit inflatio ventris
et laterum. gravitas corarum ad e. quia spi-
ritus ex quorum motu lenitas membrorum
efficit. ex nebulosa fumositata erudis hu-
moribus resoluta torpidi et obfusiores effec-
ti in proprijs motibus impediuntur. vel sup-
fluitates que ex defectu caloris in nutriti-
nis generantur. motu sue gravitatis infe-
rius defluentes: musculos corarum et tibi-
arum agravant: ut in eis quasi quedam sar-
cina sentiatur. fumositatibus etiam ad seu-
suum instrumenta respirantibus agrantatis
organis et spiritibus: sensus et motus vo-
luntarius impediuntur. Eadem etiam fu-
mositate respirante od cerebri: cum sit gros-
sa et impemosa: fit distensio miringorum.
et ex distensione: solutio continuitatis. ex q̄
sequitur dolor capitis et maxime i sinistra
parte ratione conformitatis eum ibi sit se-
des melancolie. talis etiam vrina apparet
in ficosis et emorroidicis. sed tunc apparet
parue et nigre in fundo resolutiones cum
discoloratione et maelentia totius corporis

**Spissi suscipiens comereia
nulla liquoris.**

**Est in iudicio glaucus colore
nihilus albo.**

**Sed minus offendit nativi i
rae caloris.**

**Si fuerit tenuis mediocriter a
ut mediocris.**

Glauea vel alba notat excessu

fleumatis acris.

**Glauea melaneolice crascos e
conscia testis.**

**Spissi suscipiens et e. post albumeolo-
rem agit anto: de glauco colore que omu-
nes habet significationes cum albo. non
enim differunt nisi secundum intensionem
et remissionem malicie. nam quecumqz
significat albus color: cum tenui substantia
eadem significat glaucus. sed cum quadam
remissione. spissi liquoris idest spisse substā-
tie. nulla comereia idest nullam coniuncti-
onem. glaucus enim color: cum sit tamq̄
cornu lucidum albus: non est coniungabi-
lis spissitudini. Spissitudo enim ei soci-
ata luciditatem auferret sine qua non pos-
set esse glaucus color. emulus albo idest si-
milis. minus offendit. idest minus signifi-
cot impediri. iura. idest cursum et domini-
um. nativi caloris. idest naturalis. Si
fuerit tenuis. adhuc prosequitur de glau-
ca vrina. dicit enim q̄ si vrina glauca fue-
rit mediocriter tenuis. significat sanus me-
lancolicum. Sed si recedit a mediocri-
tenuitate: significat excessum fleumatis ac-
cetosi.**

**Lactea sub tenuis in acute
caumate febris.**

**Litis in ingressu: signis adiu-
cta sinistris.**

**Dannat et accusat patientem
crimine mortis.**

**Fallitur vrine sententia si tibi
certo.**

**Ordine occurrant que sunt vi-
talia signa.**

**Adens. sopor affectus. bona res-
piratio virtus.**

**Lactea subtenuis cuz largo su-
sa liquore.**

fine mali veniens de feruescen

te calore.
soluit et a morbi laqueis emā-
cipat egrum.

In fe. quaz replicat typicusqz
interpolat horroz.

Lactea subtenuis monstrat q
causa sit huius
frigida: presuram longi futura
laboris.

Lactea subtenuis fe. declinan-
te salutem.

Impetrat. z corp⁹ releuat: vi-
tamqz reformat.

Post capitulum de glauco colore euz
tenui substantia: subiungit capituluz d lac-
teo colore secunduz coniunctionem tenui-
is substantie. Sed forte obijciunt de ista-
rum sententiarum repugnationez. In
hoc itaqz libro dicitur et quasi proponitur
q lactea vel caropos simili modo numq
tenuis reperitur. sed hic lacteus color euz
tenui substantia coniungitur. vnde disonā-
tia se ingerit vel iungit. Ad hoc respō-
demus: q lactea numq est tenuis. et hoc
de omnimodatenuitate intelligendum ē.
Ad hoc namqz ut sit lacteus color aliqua-
ta partium grossicies accumulata exigitur
que omnimode subtilitati derogat. Et
propter hoc dicitur est q lactea vel caropos
numq simili modo tenuis omnino repe-
ritur. Quod vero hic dicitur de coniu-
ctione lactei coloris cum substantia tenui:
intelligendum est non de omnino tenui:
sed de remissa z mediocriter tenui attinen-
te ad aliquam spissitudinez. vnde autor vo-
lens vitare periculum obiectionis: not di-
xit simpliciter lactea tenuis: sed lactea sub-
tenuis. sub namqz notat remissionez in te-
nuitate. Si autem apud theophrastuz in-
ueniatur lacteus color coniunctus cum te-
nui substantia: tenuitatem intellige p sub-
tenuitate. De lacteo namqz colore

cum subtenui substantia: talis proponit doc-
trina apud illum autorem. vritia lactea est
subtenui substantia. aut appet in principio
egritudinis. aut in fine. aut in medio. Si
in medio: non datur regula. Sed si in pri-
ncipio aut in fine: aut acute egritudinis vt
interpolate vel alterius egritudinis profe-
quetate de singulis. Si in principio fe. ac-
cute appet lactea z tenuis: malis signis cō-
currentibus sicut alienatione z desipientia
in somnietate. appetitus. lāgoze difficili res-
piratione. debili virtute mortem significat
In hoc enim q est lactea significatur cru-
ditas et indigestio materie. z locus secun-
de digestionis refrigeratus notatur ex ca-
loris z spirituz ad cerebrum transmissio-
ne. z signuz est frenesis future. vnde timē-
dum ē de consumptione cerebri. Est ei
cerebrum mēbrum delicatum z molle z te-
nerum. et cum debilem habeat calozē na-
turalem: non multo calore indiget sed su-
perueniente feruore caloris: consumitur.
Cor vero membrum est calidissimuz. vnd
multo calore est affuetuz. z quasi more fa-
bz in continuo calore conseruatur vel ver-
satur. Inde est q impetuz aduenientis fer-
uoris fe. melius sufficit tollere. Quō
autem vrina est tenuis: ex compactione est
humozum z cruditate. Et quia materia ē
iam rapsa ad cerebrum epate refrigerato:
ideo nulla sit resolutio nec perturbatio in
tantum q vrina inspissetur. vnde si talis
appareat vrina malis signis concurrenti-
bus: et mortifera est. sed si bona signa con-
currant scilicet predictis contraria: licet ta-
lis appareat: significat liberationez egro-
tantis. non quantum in se est: quia per se
suspecta est et infamis: sed quia bona ac-
cidentia vel signa eam committantur: signi-
ficat prolixitatem egritudinis. Sed
si in fine fe. acute talis appareat z sit mul-
ta in quātitate fe. declināte: salutem signifi-
cat. Quod enim ē lactea: significat q ca-
lor naturalis iam rendit. Quō est tenuis:
hoc fit ex attenuatiōe z subtiliatione parti-
um materie. per hoc autē q est multa: ple-
tia z sufficiens purgatio materie significat.

vrina
lactea

Si in principio sc. interpolate talis appareat: humores crudos & fleumaticos in causa esse portendit. unde disponitur urina secundum frigiditatem et humiditatem humoris & secundum colores. q̄ est tenuis: hoc fit ex compactiōe materie & difficultate resolutionis. talis ergo cronica egritudine significat: & longam nature afflictionem ostendit. In sine enim interpolate si talis appareat. etiam multa occurrat. ex lacteo colore significat caloris defectum. Ex tenuitate: significat materie subtilitates. Ex multitudine: significat purgationes sufficientem & ita liberationem indicat. Si autem talis appareat sine fe: dispositiōes corporis ad ydropisim ostendit. **H**is diligenter consideratis q̄ dicta sunt: littera patet.

Albescens caropos: vel lactea spissa figurat.
ydropisim. colicam. lapides.
capisq; dolorem.
fleumaticum excessum. mēbrorum
reumata. fluxum.
Talis apostaseos causas complexio soluit.

Albescens caropos. hic agit autor de colore lacteo vel caropos cum spissa substantia. Et est color caropos color flavus vel sicut camelorum similis tanquam lapis omicinus. Alba igitur urina lactea vel caropos cum spissa substantia: significat ydropisim. i. leucofleumatiā & confirmatā. & talē urinam precessit alba & tenuis: cum quadam liquiditate tantum vel obscuritate. Et notandum q̄ hec urina que ydropisim significat: potius debet esse in colore alba q̄ lactea vel caropos propter maiorem digestionis cruditatem. Ydropis enim error virtutis digestive in epate est. Caropos vero color vel lacteus: non significat tantam crudificationem. potest tamen lactea vel caropos in leucofleumatiā appere: sed albus color eam fidelius exprimit ut dictum est. Item urina alba lactea vel caropos & spissa et si-

ne arenulis significat colicam vel yltacaz pas. ex crudo & viscoso sicut male congesto inferioribus intestinis. unde cum expressis omnibus sitis: fecibus egressio denegetur. ex ventositate innata tortio & angustia sentitur ut videatur pati quasi quodam terribello intestina perforari. ut de se ipso refert. **S**in colo. pas. vel yltaca cum sepe videatur alba & spissa: tamen de iure pas. et de positione materie quesita est in intestinis potius debet esse lactea vel caropos. quia cum materia contenta sit in colon intestino vel yltacaz remota sit a vijs urinalibus: non sic potest immutare urinam q̄ eam reddat albam. redditur ergo minus discolorata scilicet lactea. Item urina lactea vel alba & spissa lapides significat. Specifica si in sūdo habeat sedimentum arenosum. talis coloris scilicet lactea potius q̄ alba: quia licet pro stentate debeant multum esse discolorata. tamen pro ebullitione & decoctione ipsius humoris ut in lapidem convertatur: redditur minus discolorata ut lactea & spissa constituantur. & etiam pro liquidiorum partium consumptione. petrificatio namq; ex humore aliquo non potest effici sine aliqua decoctione. ideoq; potius lactea q̄ alba occurrit. Et notandum ē q̄ generatio lapidis fit quattuor de causis. scilicet ex abundantia superfluitatum. et ex viscositate carum. Ex angustia meatuum & ex debilitate virtutis expulsivæ. quando hec omnia conveniunt humor diutius immorans in vesica: actione caloris excoquit liquidioribus igitur partibus compressis et terrestribus remanentibus: sit duritia et petrificatio & arenarum generatio. q̄ simul inter et coadunate: lapides faciunt. Quis si fuerit in renibus: facit dolorem in renibus immoderatum ex distensione partium & solutione continuitatis. Adest etiam dormitatio pedum cum ipsis renibus colligantiam habentium & inflatio. quod contingit quia spiritus propter enfram calefacti: partibus extremis non possunt beneficius impedire sue calefactionis. comprimuntur enim nervi unde auferatur spiritus animali additus ideoq; sit dormitatio pedum & inflatio. Ad-

est etiam dolor iſtiacus. quia cum inteſtina cōprimantur ex calculo in renibus exiſtente: et hoc propter colligantiam cōru: p̄ime diſteſionis ſuperfluitas retinetur. que cum non poſſit emitti: redundat ad ylion: erinflat et torquet ipluz et inde fit dolor yſtiacus. Quod ſi lapis eſt in viſca: dolor eſt ipectine cum pruritu et difficultate mingēdi et ardore virge quando vrina emittitur.

Adeſt ventris cōſtipatio ex cōpreſſione lōgaonis. dolor yſtiacus ex predicta cauſa capſiq; dolorē p̄ſentēz v̄l futuri ſignificat vrina caropos vel lactea et ſpiſſa. p̄ſentēz: ſi talis diu appareat. futurum: ſi denono ſicipiat apparere. hęc autēz p̄bica cauſa cuſ ſuema diu in corpore fuerit: calor qui iam diu egit in ipſū reſoluuit ei9 p̄ſentem ſumofitatem turbidā et vaporofā que petēs cerebri inſert dolores. Sed ſi nouiter ſuema incipiat dñari in corpore: calor agēs in ipſuz nondū in ſumofitatez ſufficit reſoluere: ſed diuici9 agēdo reſoluuit. et ideo dolor futurus ſignificatur huius cōcordantiam habēs apud hippo. in quarta pticula libri ampbornz. iuxta finem. inquit enim. quibus in febribus vrine cōturbate et c. ſuematſ exceſſū. naturalit ſignificat alba et lactea et ſpiſſa ſine febre. vrina ergo alba et lactea et ſpiſſa per totuz: cum in equali et non pura ſubſtantiā: ſuema naturalē ſine fe. habundare ſignificat. alba eſt pro frigiditate ſuematſ. namq; frigidū eſt de alba et quia ſuema eſt albu: ideoq; albificat vrinam. Spiffa eſt pro humiditate. in equalitate ſubſtantiē ſignificat perturbationē fieri in corpore. impuritas ſubſtantiē: defectum caloris naturalis non valētis ſubſtantiē deſpurare. hoc ſignificat principaliter.

Secundario vero ſignificat dolores capitſ. p̄cipue occipicij vbi eſt ſedes ſuematſ. Et ſimiliter ſignificat indigeſtiōez laterū inflamatiōez: oris inſipiditatez. ſaliuam abundantiaz. ſenſus hebes. motus tardus: pigritatio: ſomn9: et ſopitius dolor: capitſ cōcomitanē. quod totum habet contingere ex groſſe et crude materie reſoluōe. Ex qua ſumofitas reſoluta et a d

bſi calore non cōſumpta: ad diuerſas partes corporis peregrinā: ſiſpas agrauat et moleſtat. petēs enim cerebri ex mirigari diſteſſione: dolorē facit. ad ypodōria reſpirās: inflationem facit. aſcēdenſper yſtophagum ad lingā inſpiſſata circa ea9 inſipiditate facit et ſalinaruz abundantiam. p̄neruos inſuſa: ſenſum et motū voluntariū impedit. huius regule cōcordantiam habes apud theopbilum in capitulo de p̄ſingui al. dicit namq; rheoſilus. talis cōplexiō moſtrat plurimuz crudum humorem: abundare in vaſis. et diuerſas differentias ſuematſ ut eſt vitreum et ſine qualitate. membruz reſmata. id eſt fluxus humorum ad aliquod membruz corporis. ſtuſiſpoſtematica collectiōe d̄ frigidis humorib9 effecta ſignificat lactea v̄l caropos et eſpiſſa. quod p̄cipue ſignificat ſi fuerit glanuloſa fluxuz. id eſt ſolutionez ventris ſignificat caropos vel lactea et ſpiſſa. ſp̄aliter ſi fuerit pauca et ſpiſſa: etiam perturbata cū reſolutionib9 oblongis et rotundis. pauca: quia propter fluxum ſpūs et humorum qui emittuntur a corpore. debilitatur calor naturalis in epate. pauca ergo generantur humores: et ideo pauca vrina. virtus ergo ſtractiua epatis pro fluxu debilitata pauca ab inteſtinis attrahit ſuccoſitatem. quare pauca generantur humores. Et ideo pauca vrina. ut ei dicit hippo. vrina nocturna multa ſcā: modicum ſeceſſum ſignificat. et multis ſeceſſis pauca vrinam. reſolutiones ſunt albe: ex ſuematē deſcēdēte per ſtomacuz ad inteſtina. et tunc vrina apparet turbulenta et humorum permixtiōe et cōturbatione. talis complexio id eſt talis coniunctio albei vel lactei coloris cuſ ſpiſſa ſubſtantiā ſoluit id eſt ſolui vel ſoluentuz ſignificat. cauſaz apoſtaſcos id eſt materiam apoſtematice collectiōis. Ex purgatione namq; materie que cruda eſt et ſuematſ: vrina diſcolorata eſt et inſpiſſatur. Inde habes cōcordantiaz apud hippo. in ampho. iuxta finez quartte particule. inquit enim. quibus ſpes eſt ad articulos apoſtema conuertitur et ab apoſtaſi. vrina

grossa et alba facta et multa. Item theophilus. vrina pinguis alba et multa veniens liberat apostema in articulis natum hijs qui debebant eos: et qui in laboriosa egritudine erant. et hijs qui fuerant diu in egritudine pinguium humorum.

Sepe fit vrine distans substantia. dispar.

vultus. ut a medio vel summo discrepet in unum.

Summa superficies. mediana vel infima spissa.

Sumam vel mediam vel partes concutit inmaz.

Et similis simili. seruit regio regioni.

In reliquis est consimilis: ratio generalis.

Sepe fit vrine. notandum qd quattuor sunt regiones humani corporis. prima e animatorum membrorum sicut cerebri et miringarum trius cellularum. et durat ab epigloto supra. Secunda est spiritualium. et continet cor. plones tracheam arteriam. fistulas plonis. et durat ab epigloto vsqz ad diafragma. Tertia e nutritiozum membrorum et comprehendit epar et stomachuz et splenen. et intestina cistim fellis. et protendit a dyafragmate vsqz ad lumbos et renes. Quarta regio est generatiozum membrorum. et continet lumbos et renes. vesicaz duos testiculos. vindiuz virgam. matricem. et testiculos matricis. et vuluam. Quattuor regionibz humani corporis coformantur quattuor regiones vrine. que similiter sunt quattuor prima. secunda. tertia. quarta. prima est circulus et deseruit dispositioni membrorum animatorum. Secunda corpus aereum vel superficies que est in superiori parte consigua circulo. Si spissa fuerit et magis turbulenta: atestatur male a habitu dine spiritualium membrorum. maxime si circulus fuerit granulofus. et si

gnificat dispniam. asma. epima. aliquam collectionez superflue materie circa spiritalia. vnde adest angustia hanelandi et stricture pectoris. spiritalia membra sunt aerea et emittunt aera et inspirant. Tertia regio dicitur perforatio quia perforatis membris attestat scilicet epari. stomacho et spleni. aut nutritiuis membris. que si habeat se nebulositatem. et spissitudinem: nutritiozum notat impedimentum: ex superfluis humoribus sicut dolores ventris. inflationem. rugitum. indigestionem. fastidium et ceterra accidentia que stomachi repletionem concomittantur. Quarta regio est fundus et est infima pars vrine. qd si sedimen arenosum in se contineat et humores conglobatos: significat molestiam generatiozum. sicut nefresim. lytiasim. stranguiriam. renum et lumborum partu adiacentium grauedinem. distans substantia idest diffona et equalis quantum ad eadem vrinam. ut eadem vrina in parte superiori spissa appareat vel in media. vel in inferiori: ceteris in tenuitate manentibus vte conuerso. concutit idest concuti et molestari significat. reddantur singula singulis similis. regio. vrine. simili. regioni corporis. in reliquis coloribus: est consimilis ratio generalis. ut si in parte inferiori sit spissitudo. vel media. vel inferiori: molestari significat.

- Pallida cum pingui vel subcitrina liquore.**
- fleumatica monstrat peryodica frigora febris.**
- Pallida cum tenui: coleram d signat adustam.**
- Pallida subtenuis ex acri fleumate febre.**
- Pallida eui spissum mediocriter affociatur.**
- fleumatice craseos interpres si**

b.j.

da probatur.

Si male disposito pcedat cor
pore glauca:

lactea vel caropos. et pallida
post videatur:

Signo palloris vires natura
resumit.

et reddit ad proprium vis di-
gestiua tenorem.

Pallida cum pingui. post album co-
lorem et glaucum. et caropos: subiungit de
pallido. vel etiam per pallidum compre-
hendit subpallidum. In hoc capitulo a-
git autor de pallido colore secundum con-
iunctionem spisse substantie et tenuis et me-
diocriter tenuis. quod sic debes colligere. v-
rina in colore pallida vel subcitrina pallo-
ri. vicina in substantia per totum spissa: si-
gnificat quotidianam de fleumate naturali
remissa est in colore propter fleumatis fri-
giditatem. spissa propter humiditatem. alia
regula. vrina in colore pallida vel subpal-
lida in substantia tenuis: dominium colere
adusse significat id est melancolie in natu-
ralis sine febre. Alia regula vrina in colo-
re pallida vel subpallida in substantia me-
diocriter tenuis: significat quotidianam de
fleumate acetoso indigesto. mediocris est
de eodem tendente ad digestionem. spissa
de iam digesto. omnis enim materia in sui
digestione inspissat vrinam preterquam vitreum
fleuma quod digestum eam attenuat. per y-
dica fri. fe. id est circulares accessiones que
a frigore preueniuntur. fleumatice febris
id est quotidiane de fleumate naturali. sub
tenuis id est remissa a tenuitate ut sub: no-
tet diminutionem. pallida cui spissum. alia re-
gula proponitur de colore pallido. quia cum
mediocriter spissa sanum fleumaticum sig-
nificat. Si male disposito. alia regula est
de pallido colore que assignatur per collec-
tionem pallide vrine: ad glaucam vrinam
albam vel lacteam precedentem. Sunt
enim quedam vrine iudicia simplicia quan-

do indicatur de vrina simpliciter id est ab-
solute secundum substantiam et colorem non
habito reu de statu precedenti: vel de con-
sideratione aliarum circumstantiarum. Sunt
etiam quedam iudicia collectiua quando ha-
betur reus precedentis status. vel comple-
tionis. vel etatis. vel aliorum similium. hic
ponit iudicium collectionis. quia si in corpo-
re aliquo distemperato in frigiditate: vrina
appareat alba. glauca. vel lactea. et per
modicum tempus appareat pallida: signi-
ficat calorem naturalem conualescere: et vi-
res resumere ut fiat transitus de indige-
stione ad principium digestionis. de frigi-
ditate ad confortationem cal. natura id est
naturalis calor. resumit id est resumere
significatur vires.

In fe. continua. leuita. subpal-
lida clara:

pondus apostaseos in dextra
parte futurum

indicat: affectu constate: vigo-
re vigente.

In fe. continua. In hoc loco propo-
nuntur alia regula de pallido colore. vel sub
pallido cum tenui substantia et clara. quas
sic collige. vrina pallida vel subpallida in co-
lore. in substantia tenuis et clara in fe. ac-
cuta cum alijs bonis signis: significat apo-
stema futurum sub dyaphragmate. quod vrina
pallida est contingit propter frigiditatem
materie. quod tenuis et clara: propter compa-
ctionem et cruditatem. ex quibus morbus
prolicatur. natura ergo. pleritate morbi ag-
grauata non potest conuenientem et abso-
lutam crissim eligere ut purget materias per
fluxum sanguinis de naribus. vel per sudorem
rem. vel per fluxum ventris: vel aliquam
creticam et competentem terminationem
facit ergo quod potest fatigata quod si natura
esset debilis nec adessent aliqua signa boni
nunciatiua. velut nichil appeteret. vel vir-
tus debilis esset: mortem committeretur.
Sed quando adstunt signa boni nunciatiua. si-
cut bonus appetitus. robur. et virtus confor-

tatio m̄tis. Inspiratio facilis. presumēdi
 ē in tali casu q̄ per tales vrinā debeat mor-
 b̄ terminari p̄ ap̄a sub d̄iafragmate. nasa
 namq̄ lz fatigata sit z materia cruda sit: in
 quātuz p̄t n̄itur ad se deliberādūz. transf
 mittit ḡ materiaz de nobilibz mēbzis ad ig
 nobilia. z de p̄cipalibz ad minus p̄cipa
 lia. s. ad destruz ypodōziss. z hoc p̄cipue
 p̄pter p̄ntiaz ep̄is q̄ ē mēbzuz caliduz. et p̄
 loci vicinitatē viget ibi attractiua virt̄. p̄d̄
 dus ap̄aseos. i. ep̄aticaz collectōez de p̄d̄
 deroso z graui hu. in def̄ parte. i. i. destro y
 podōzio sub d̄iafragmate. hec regula eli
 cta ē ab hip. i. p̄ono. affectu cōstāte. i. bo
 no ap̄ertm. vigoze. i. robore virtutis. vigē
 te. i. vigozoso manēte cū alijs bonis signis

**Si fluoz absentet vētris nec
 viscera temptet:
 palida spumosa. liuēs. p̄guis
 cinerosa.
 pauca. sit testis p̄tisice nō ab
 sona pestis.
 Si fluoz accedit: mors intrat
 vita reedit.**

Si fluoz absentet. alia regula de palido
 colo. per quaz specificat p̄tis. regula ē sic
 colligēda. vrina in colore palida vel subci
 nerosa. spumosa s̄ri9 cū quadā v̄ditate ole
 agina z cinerosa. pauca in quātitate. solde
 ventris circūscripta: declarat p̄tis. Qd̄ si
 tali existēte vrina in p̄tis s̄rueniat fluxus vē
 tris: mortalis ē v̄nd̄ hippo. a p̄tis h̄to diar
 ria s̄ruenit̄: mortale. absentet. qz talis in
 fluxu vētris ex h̄toz perturbatiōe et ex pau
 ca humiditate redūdante ad epar posset ap
 parere iō excludimus fluxū vētris ad certi
 ficationez specificacionis. palida. natura
 calore d̄bilitato circa nutritiua q̄ sp̄ialibz
 conpatiantur. Spumosa. ex passiōe plōis
 in quo triplex ē causa sp̄iositatis. Impetus
 motiōnis. violētia ex p̄lōis vel ebullitōis
 p̄sentia ventositatis. p̄guis. i. oleagin aet

magis in p̄cipio egritudis ex p̄guedis re
 solde. liuēs. ex infectiōe sp̄ialiu: qz seculē
 ta ē materia z saniosa. q̄ per venam conca
 uam redundat ad epar. z sanguinem inficit
 z sp̄is corrumpit. cinerosa. de partibz reso
 lutis aplōe. pulmo ei est subcinerei coloris
 pauca. ex consumptione membrōz. pe
 stis p̄tisice idest p̄tis q̄ corpus depascit.
 si fluoz accedit idest fluxus vētris. mors in
 trat. multiplicata dissolutione.

**Crudoz et enfrasis. fluxus
 consumptio. paucam.
 Indicat vrinam. ratio contra
 ria multam.**

Crudoz z enfrasis. In p̄cedētibz
 capitulis frequēter posuit auz doctrinam
 de paucitate vrine: ideo i hoc capitulo cau
 sas paucitatis tāgit. z distinguit causas que
 sunt quattuor: prima est. crudoz. cruditas
 materie: ut in p̄ncipio fe. amphimerine.
 secunda ē enfrasis. idest op̄ilatio meatuuz
 vrine. ut in stranguirria. litbiasi. tertia cau
 sa est fluxus ventris. ut in disinteria. In q̄
 egōe multiplicata vrina paucescit. Quar
 ta causa est consumptio membrōz ut in p̄ti
 si. humiditas enim q̄ expandi debet in mul
 tiplicatione vrine violētia caloris depasci
 tur et adnichilatur. quod maxime ē signuz
 mortale in fe. acuta. Ex contrarijs cau
 sis multiplicatur vrina ex digestiōe vrine:
 ut in solde amph̄se. tunc enim vrina al. et
 tenuis z multa debet occurrere. Item i
 enfrasi remota: vel vigoze nature: vel me
 dicamētis diureticis multa debet apparere
 Item in ventris constipatione virtute at
 tractiua vigente in cpate. ut in habentibus
 calidum z sicuz epar multa vrina est. et in
 diabete similiter p̄opter multam attractio
 nem succositatis ex crapula et refectione co
 pioza multiplicatur vrina: similiter et ex po
 tionibus diureticis interius sumptis mul
 tiplicatur vrina. Item vrina multa ē. sc̄p̄
 tē de causis: prima est multitudo cibi et po
 b. ij.

tus et negligentia exercitij. secunda est multitudo humoris non coacti ex quibus multa resultat vrina. tertio est superfluitas cretica. quarta est consumptio tonus corporis. vnde et humiditas totius corporis elicata multiplicat vrinam. sicut in ethicis et consumptis. quinta est diabetes. sexta est usus diureticorum. septima paucitas egestionis et aliarum superfluitatum. Similiter paucitas et nimium exercitium. secundo est opilatio meatuum. tertia est accumulatio humorum que cum vrina exeunt vnde vesica pingitur etiam se exonerare nititur. quarta est mortificatio vesice. et defectus expulsionis vnde vesica nec valet in attrahendo nec valet in expellendo. quinta causa est paralisis vesice. ut in senibus. et pinguis et fleumatis dispositis ad paralysim. nervi enim ex multa humiditate remoliti non possunt continere vel sustinere vrinam donec collecta sit: sed paulatim eam cimitunt. sexta causa est immoderatus calor interius consumens humiditatem corporis qui calor est in acutis. septima est egestio multitudine et aliarum superfluitatum. ut fluxus ventris. In dor. nimius. dicit ergo crudor id est cruditas materie. infraxis id est opilatio. fluxus scilicet ventris. consumptio membrorum.

Est multus tenuis: citrina resecta figuris.
fleumaticus iuuenem: vel quem niger efficit humor.
Condennat triceo duplici senis impetit annos.
Continua puerus iuuenem cui fel dominatur.
Portendit sanus proprioque carere signat.
Tales constituit quartana planetica se.
Autumno potius et sub bruma

libus horis.

Toracis et splenis. epatis. delicta fatetur.

Pectoris offensam seunctis obfita grauis.

Tempore si longo durauerit aut epar aut splen.

Splenem si multis radijs virgata corruscat

Sicut monstrat epar effusio magna liquoris.

In se. continua sub morbi limite talis.

Prolixado malum fert detrimenta salutis.

In medio frenesi monstrat sub sine dueli.

Designat cretice fridari federa pacis.

Est multus tenuis. post palidum colorem agit auctor de citrino et subcitino colore et coniunctione eius cum tenui substantia et etiam cum mediocriter tenui. vrina ergo in colore citrina. in substantia per totum tenuis: ad diuersitates enim complexionum etatum et sexuum: aliud et aliud habet significare. In iuueni fleumatico si talis appareat significat tertianam simplicem. non est enim comodata fleumatice complexionis: cum in fleumatico corpore sano iuueni debeat esse palida vel subpalida cum pura et equali substantia et mediocri. Quod ergo apparet citrina: contra legem complexionis: significat excessum caloris et colere accessiones. Nam si fleuma incenderetur ut febrem faceret: substantiam inspissaret: et colorem magis remitteret. Si melancolia esset in causa potius substantiam attenuaret quam colorem intenderet. Si sanguis esset in causa: suba spiss

fior & color itēfior apperet. Sequit̄ igit̄ q̄ talis vrina alijs circūstantijs circūscriptis significat in fleumatico corpore & melancolico tertianā. i. sene aut talis appens maxime fleumatico & melancolico: significat duplicē tertianā. qz tuz ab etate. tū acōplōe magis distat ab eig natura. idqz maiorem distēperānaz portēdit. cum in sene fleumatico debeat esse alba v'l lactea ppter defectū caloris nātralis. Si in puero talis appareat usqz ad .xiiij. ānuz: se. continuā significat. lz ei in puero debeat esse colorata & spīsa ex etate. n̄ qz meatus sūt angusti in pueris: nō possunt hūiores emitti. quoz āmixtione fiat vrie coloratio & inspissatio. remāet ḡ sic discolorata: qz parū colorata in puero magis maluz significat: q̄ multū colorata in iuvene. vel etiaz discolorata ē in pueris propter inordinatā ciboz et potunz acceptionem. & propter gulositates. Item vrina citrina et tenuis cū equali & pura sba: significat sanuz colericuz eadēz lōgo tpe precedente. & maxime in auptino & hieme significat cranicam vel quartanā. Et talis appct post diē acenssionis. licet ei de melācolia naturali debeat esse discolorata: tñ ex se. h̄ziti distēperantia acensa materia: occurrit ei citrina vel subcitrina. Item vrina citrina cum tenui sba. magis tenui in frioni pte: & p̄cipue cum āpullis & granis: significat viciū thozacis & stricturez pectoris et quādam p̄parationez ad tip̄sim. thoricā sic colligē. q̄ ē tenuis cum tali colorie nō est ex caliditate. qz color itēfior esset si de distēperantia caloris veniret. non est talis ex friditate qz itēfio fricans eaz potius dealbaret. humiditas non redderet tennē: qz potius ispissaret fit ḡ tenuis ex siccitate. vnde siccitatis distēperantia inuit in corpore: & maxime circa pectus & thozacē. q̄ mēbra sunt sicca & osuosa. & id adueniēte simili distēperantia maxime leduntur sic ex cōtrarijs inuātur. Qd̄ atē magis tenuis frūis: inde ē qz maior de siccatio circa thozacez oñditur. Qd̄ ampulosa & granulosa appeat. thozacē friditate & angustia & siccitate magis affigi significatur. Item vrina citrina v'l subcitrina in

sba tenuis multuz lipidā & clara si fuerit q̄ si virgulata vel fenestrata: spleneticam passionē declarat. vnde illa virgulatio fiat: frūis dicit̄ ē. talis etiaz significare pōt doloze articuloz & viciuz condilomatū & emorroydanz. Item vrina citrina & tenuis & multa in quantitate cum sūi & macilencia coris & et constipatione ventris: significat distēperantia ep̄is in siccitate. epar ci multuz siccū atrahit ab intestinis de succositate. vnde vrina multiplicat. & doloze adest dextri ypocondrij. Et videt̄ patiēti q̄ quasi q̄daz flāma sursum ascendat ad guttur ex calō et sicco sūmo ad infiora ascendētē. Item citrina & tenuis in se. accuta in p̄cipio appens: significat cruditatez materie. & ex cruditate morbi plixitatez. et ex plixitate: defectum virtutis minatur. vnde natura d̄ficiet i via Si in medio morbi & istam talis vrina appareat precedente vrina rubea vel subrubicunda. non factā aliqua purgatiōe cretica vrina citrina & tenuis appens significat frenesim ex raptū materie ad cerebrū. Si nō precedente aliqua triāone & entu alleuiatione patientis: conualescētiaz & morbi declinationez significat. littera plana ē. figuris. i. significatiōibus. niger humor. i. melancolia. triceo. i. tertiana simplici. duplici. i. tertiana. Impetit. i. inuadit. sel. i. colera. caractere. i. dispōe quartana de melancolia naturali post diem accēssionis. planetica. i. erraticā. autupno et ē. i. in quibuz humores frū impetum faciunt. limite. i. in p̄cipio. in medio. i. in statu. in fine dneli idest crisi celebrata. federa pacis. idest conualescētiam patientis.

Fleumatis et colere quē cōficat vniō reddit.
Citrinam tenuē: citri cōterminus humor.
Plus tenuē crudus: tenuemqz minus resolutus.
Itensam cum febre: magis sine febre remissam:

Fleumatis z colere. alia rta ponit de ci-
 trlo colore cū tenui sba. Significat ei talis
 vrfa colera citrinā q̄ gūat ex cōmixtiōe co-
 rubee z fleumatis naturalis. s̄ritate humi-
 ditate flis remittunt calor z siccitas co. et
 spissitudine flis remittit eore tenuitas. z al-
 bedi c flis rubor eore eobibet: z ita fit cola
 citrina. ex q̄ reddif vrina min9 colorata et
 min9 tenuis: q̄ ex co. m. naturali. **Sz**
 colera citrina: alia digesta ālia idigesta.
Ex colera citrina indigesta reddif vrina sub-
 citrina z multū tenuis z hoc id qz sua inda-
 gessione repugnat nature expellēti. nec e-
 mittit aliqs gross9 hūoz cum vrina: **Ex cu-**
 ius āmixtiōe possit inspissari vrina. **Ex co-**
 citrina digesta fit vrina subcitrina vel citri-
 na z mediocriter tenuis. qz cum colera ci-
 trina digesta nō repugnet expulsiōni: ali-
 quis gross9 hūoz cum vrina emittit. vnde
 a tenuitate remittit. **Si accendat colera ci-**
 trina calore febrili: vrinam magis reddif
 tēsam. **In citrina co. sine fe. reddet eaz re-**
 missas. **Colera vitellina reddet eaz rēsi-**
 ozem q̄ co. citrina z magis tenuē. q̄ fit ex
 cōmixtiōe fleumatis vitrei z co. ru. **Acci-**
 dentia q̄ sequitur ex colera citrina vel vitel-
 lina vel alijs hūozib9 in libro nro de s̄itbo
 matib9 ditentur. humor cōtermin9 citri. i.
 humor qui assimilāt malo citrino in colore
 .i. co. citrina hūoz. dico. quez. .i. hūozem
 vni9 fleumatis z co. i. cōmixtiō. conficit. i.
 cōstituit. talis hūoz. i. colera citri. reddif v-
 rinaz citri. in colore. tenuē. in sba. sed di-
 stingue. plus tenuē crud9. qm̄ cum indige-
 tiā materia reddif eam pl9 tenuē. qz magis
 resistit expulsiōi. resolut9. i. digestus reddif
 eam minus tenuē. qz plus resoluimr z pur-
 gatur cum vrina. cum fe. qz sic materia in-
 cenditur. sine fe. qz remota febrili accensi-
 one: color vrine prius accensus lentescit.

In rufum vergeos puri eo.
emulus auri.

Equalis. pur9. medius. cui se-
liquoz vnit.

Corporis eueratici: validos d̄

nunciat actus.

In rufum vergēs. p9 citrinū colo. agit
 autor de rufo et subrūfo s̄ conuictiōez tenu-
 is sbe: et mediocriter tenuis. et mediocri-
 ter spisse z mediocris. **Et ostēdit primo q̄**
 sit vrina eueratici corporis. vrina nāqz ru-
 fa vel subrufa in co. cum pura z equali sba
 mediocriter: corpus eueratic9 significat.
 humoruz nāqz significat tēperātiā z eq̄li-
 tatem. talis color sit ppter tēperātiāz cali-
 ditatis z s̄ritatis. **Et talis sba fit ex tēperā-**
 tiā siccitatis z humiditatis. **Vel alif ex cali-**
 ditate z humiditate fit vrina colorata ex s̄ri-
 tate: discolorata. **Ergo ex eoz tēperātiā et**
 eq̄li cōuenientia: nec colorata nec discolora-
 rata reddif. s̄ pot9 rufa cū quadā rutilātiā
 z claritate z puritate tāq̄ aurū curizō. q̄ co:
 equalif distat ab extremis. **Et sic ē medius**
 ita mediocritatē designat. **Ex siccis bu-**
 vrina attenuatur. ex humidis inspissatur.
Ex equali q̄ eoz concurrat: fit vrina medio-
 cris in sba. ut nō magis ūgat ad tenuitatē
 q̄ ad spissitudinē. **Equalitas in sba signi-**
 ficat nullaz in corpore fieri p̄turbatiōez.
Nā qbuscūqz vrine sūt distantes: bu. hīs
 p̄turbatio fit. **Puritas sbe fit: qn̄. .i. nō**
 est obscura nec obūbrata nec fetulēta. sig-
 nificat ei fortitudēz ca. naturalis valētis
 hu. materiā depurgare. qz si sit rufa i co. et
 mediocriter spissa cū pura z equali sba: si-
 gnificat sanuz cē sāguieuz. z hu. tēperātiā
 s̄z tñ inegalitatē. qz sāguis b̄t d̄nuz. co.
 vrine vergēs in rufuz. i. expresse rufuz vel
 emul9 rufo. puri auri. i. qui auro curizō. .i.
 bo9 radicis assimilāt. nō auro a celtica vel
 eti. q̄ ē palidū. cui. i. coloris p̄dicto. vnit. i.
 copulat et associat se. liquor. i. sba eq̄lis. i.
 sine p̄turbōe aliqua. **Et ita ē distās s̄ om̄s**
 sui p̄tes. pur9. i. immūis ab os nebulositate
 medio. i. mediocris inter om̄s extremitates
 talis inq̄. d̄nūciat. i. exp̄mit. validos actus.
 .i. p̄fectaz opationē v̄tutū z bu. z qualita-
 tuz coris tempantiaz p̄cedētes. nō cuiusl9
 sed eueratici idest bene complexionati.

In puero. iuvene. sene. s̄lico.
muliere:

Rufa manēs tenuis. notat hec incomoda febri.

Continuam triceum. duplicē sed tempore longo:

Epatis offensaz: vel febrē quadriduamam.

In puero siliēne alia pponitur regula de rufo colore cum tenui substantia. qz significat in puero continuas febrez. in iunene significat triceuz. idest tertianam simplices sed in sene flematico z muliere: significat duplices tertianaz. Et tpe lōgo pcedēte. s. febre circumscripta significat ep̄is offēsam. i. calefactionē febrez quadriduamāz idest quartanam notaz z maxime in autumno et biemeratone humorum accidentinz. hic breuiter pertrāsimus. qz in capitulo de citrino colore sufficienter determinauimus et exposuimus.

Principio cause dum sūt noua semina morbi.

Rufa manens tenuis: cuius sūnam regione.

nubes rara tenet: motu generata caloris.

De falso typicaz succendit flemate febrez.

Sed triceum morbo iam pcedente figurat.

Spissa parum iam nō triceuz magis inductiosaz.

Indicat ex dulci vel falso flemate febrez.

Principio cause. alia regula dat d rufo colore cum mediocriter tenui sba. dum sunt noua. i. in principio passionis duz ad huc passio est nonella. rufa in colore. manens tenuis. i. in tenuitate remissa. nubes rara. i. nebula qdaz vmbrosa motu ca. per fumositatuz resolutionez. typicam. i. inter

polatam de falso fle. triceum. i. tertianam morbo pcedēte. i. materia idz digesta. s. si ab ip̄o principio appareat. parum spissa. scilicet magis accedēs ad spissitudinem q̄ ad tenuitates: iam uon significat nisi quotidianam. et ablata est equiuocatio tertiane. inductiosam. i. sterpolataz de falso flemate si accedat ad spissitudinez. vel de dulci flemate. si inspissari incipiat.

Flis ac falsi mordax eruberat hūo.

Et sine febre furens enormes excitat actus.

Extremas pūgens fertioris acumen partes.

Fleumatis ac falsi. alia ponitur regula de subrufo co. cum mediocriter tenui sba. quam sic collige. vrina in co. rufa mediocriter tenuis in sba. nō s̄rius obūbzata cum pura et equali sba: f̄sa salūz sine fe. abundare significat sed infiori pre magis debet esse spissa ex qualitatib9 falsi flis. vnde vrina in colore reddit mediocris. s. subrufa. qz p mediocri calore flis: mediocris fit ebullitio et pro mediocri ebullitione mediocris co. non ē obūbzata qz nō ē accusio fe. ca. Inequalis ē sba: qz ex flemate dēt inspissari. et siccitate dēt attenuari: q̄ pro vtroqz dēt esse inequalia. s. spissa s̄rius z tenuia inferiorius. Superius spissa: qz cuz ipsa vrina infunditur: spūs et fumositaz qz leuis est d natura petit s̄riora. Et qd ē in vrina subnilius cedit fumositati z spūi ascendenti et p̄forat ab illis. Aliud uō q̄ spissus est z nō est purum: Impellitur ad s̄ficiēz z ibi inspissat vrinam. Itēz ex mediocri caliditate ip̄o flis aliqua fit ebullitio per quas allq̄ partes resolunt ab humore q̄ leuigate z inspissate petūt s̄ficiem. mordax. i. mordicans membra z pungēs ppter colicaz infectiozem. enormes actus sic punimz z scabies extremas pres. sic manus z pedes. coras z tibias. ad istas ei partes rāndē mobilitatis attrahunt et expelluntur s̄ficiētes.

Sed distingue quia vrina qnqz significat b. iij.

puritum vniuersales corporis: et quicquid particularis: ut in supremis partibus corporis in ceteris vel infimis. Si resolutiones appareant in superiori parte urine: significat puritum partium superiorum. Si in media: nutritiuorum. Si in infima: tybiana et coxarum et pedum. Si per totum corpus urine appareant resolutiones: totius corporis scabies indicatur.

Si subrufa parum tenuis non nebula fiat et tale seruat constanti tempore formam.

Ydropico talis protenditur exitialis.

Si subrufa parum, quia sine se, non nebula id est non nebulosa, constanti tempore unde perseverantior malicia designatur ydropico, id est leucostacie, talis, id est rufa vel subrufa exitialis, id est funesta et perniciose quod se, significat accendi in humoribus facientibus ydropesum, qui cum multi sint prius consumetur substantialis humiditas calore febrili quam recipiant diminutionem. Omnis enim ydrops in acuta egritudine malus ut dicit Hippocrates in prono, in festinis enim se, et grauedine et dolore. Et triplex finitimus in acuta egritudine dicitur facile nuntius. Et ideo exitialis est in ydropico talis urina quia significat speciem ydropicis incurabiles id est afebrilem vel impanilem. Et ideo dicit Theophilus quod urina rufa in ydropico mala est quemadmodum aquosa vitilis.

Rufa parum pinguis retinet umbracula nubis.

Indicat accendi febrem de fleumate dulci.

Infrasi substans color: et substantia constet.

fleumatis excessus dulcis sine febre notatur.

Rufa parum pinguis. Expeditum est de rufa colore cum mediocriter tenui substantia: Nunc autem ponitur alia regula de rufa colore cum substantia mediocriter spissa quasi incipienti inspissari quam sic collige urina in colore rufa cum substantia mediocriter spissa: superius obumbrata cum impura et in equali substantia: significat: quotidianam de fleumate dulci. Si autem sit subrufa manente eadem substantia: significat habundantiam floris dulcis sine se. Sed distinguunt illud floris, quod floris dulce urinam immutat duobus modis, scilicet sibi sui admixtione, et tunc cum sit alba et spissa in substantia: reddit urinam albam et spissam, minus tamen albam quam floris naturale, et magis spissa quam floris salis cum maiore participet humiditate: quod qualitatebus sanguis est infectus. Item floris dulce immutat urinas ex qualitatibus suis et reddit eam rufam vel subrufam et spissam. Rufam vel subrufam: per mediocri calore suo ex quo fit mediocriter ebullitio, et ex ebullitione mediocri: fit mediocri color. Spissa propter humiditatez. Inequalis substantia: quod non est per totam equaliter spissa, et significat in eopore fieri perturbationem. Et quia generat fumositatem et ventositatem emissa cum urina diuellit eas: et expellit humorem per urinam, unde fit inequalitas substantie cum magis impellat humores in unam partem quam in aliam. Impuritas substantie significat defectum caloris naturalis urinas depurare non valentis. Que sit accidentis floris salis vel dulcis: in libro nostro sub tribus requiras partem pinguis, id est mediocriter spissa quasi remissa ab spissitudine et incipientis inspissari, retinet umbracula, id est obumbrata finis, infra substans, id est si sit subrufa et substantia constet, id est retineat propriam substantiam.

Rufa parum tenuis vel pinguis liuida constat:

Adembra quibus sunt spiramina floris dulci.

vel falso monstrat certa ratione grauari.

In muliere magis protendit

244
probra monete.

Rufa parum tenuis. alia ponit regula de rufo colore cum mediocriter tenui sba vel cum mediocriter spissa: quā sic collige. yrina rufa in colore. in sba mediocriter tenuis vel mediocriter spissa lōgo tpe perseverās. liuens in siori pte: sba salū vel dulce: in spūalibus significat habūdare. Salsus: si mediocriter tenuis. Dulce: si mediocriter spissa. Et si affit febris: sit de materia in spūalib9 contenta. sba salū vel dulce in spūalib9 existēs ex calore eoz z motu ebulliens: facile corumpit. Reddit ḡ vrinaz q̄ si liuidam per totum. s3 liuiditas illa ppter colorem vrine rufe vel subruse nō est distinguibilis: nisi facta manns impositiōe. Et tunc debēt hec accidentia cōmitari. missis. stricture z angustia pectoris. z āgustia respirandi. Et si talis appareat in muliere: significat matricem granari ex salso fle vel dulci. hēt ei matrix coēs z cōuenientes meatus cū vīs vrinah9. et tunc sunt q̄dā resolōes q̄nqz albe q̄nqz nigre. q̄nqz scamosē. nec ē distinguere liuiditatē: nisi cum man9 appositione. Ad sunt etiāz hec accidentia cum materia in matrice cōtinetur. scilicet cōtinuus dolor in mīrice z in sinistro ypocōdrio cum extēsiōe z in flōe quadāz cōstans. i. permanēs diu talis. mēbra quib9 sūnt spirālia. i. mēbra spūalia q̄ deseruūt inspiratiōi z respiratiōi. probra monete. i. viciuz mīricis ex replōe sroruz bn. z sfluoz. Adatrix ei moneta dicit. qz sic super incudē moneta reformā: sic i mīrice fetus monetā. mīrix q̄nqz bonerat salso fle. qd̄ ibi existēs ppter naturā corūpit. Redundās qz ad epar per venā cōcauā sāguīez inficit. z per meatus vrinales redundās ad vesicāz: vrinaz ificit. z liuidaz reddit ex sūcōmirtione. Sūt ei vrinales meat9 cōiuncti cum matrice z alligati. z tunc apparēt q̄nqz resolūtiōes albe. z q̄nqz nigre. z q̄nqz scamosē. nec distinguūt liuiditas nisi cū man9 appositione qz sub rufo colore delitescit. Hec accidentia debēt adesse. s. dolor sub sinistro ypocōdrio cū extēsiōe q̄dāz. z in flōe

Si color est rufus. pinguis. substantia febrem:

Significat cōtinuaz de fle va sa tenentem.

Debile reumatica mēbruz turbate querella:

Disponi pot terit: pinguis rufiqz coloris.

Si sit causa recēs z summuz liuor obumbret:

aut minor intuitur: aut pleure sis insinuatur.

Si vet9 aselites magis aut em pina notatur.

Si spuiosa magis fiat: eius rufiqz coloris.

Emula: distiēte liuens subruse remissa.

Ad loea puluonif laterū: morbus peregrinat:

Pinguis rufa paruz liuēs oleagina erinis.

Obsita: sit febris: ethice ligata fidelis.

Si color est rufus. alia regula ponit de rufo colore cum spissa substantia. quam sic collige. Urina in colore rufa vel subrufa: in substantia per totum spissa: superius obumbrata et obscura sine liuiditate: continuam quotidianam significat de fleumate naturali. Item alia regula. vrina rufa in substantia per totum spissa appositā manu superius liuida cum resolutionibus fursireis: paucotempore precedente: significat minorem emittentem. fit autem emittiteus minor ex colera putrefacta extruasa et fleumate intra. Et colera vero debet colorari. ex fle discolorari et spissari. crā

go ex utroque fit in colore mediocri scilicet
subrufa vel rufa. et est superius magis spissa
propter assignatam rationem. quae praesertim
de urina significat quotidianam interpo-
latam de falso humore. liuida est in superficie:
propter humoris corrupti commixtionem: et
propter incidentem ebullitionem: et quia paucus est
ille humor corruptus: et propter ipsius urine
rufitatem non potest distingui liuiditas sine
marius appositione. haec accidentia debent
concomitari. frigiditas extremitatum ab ho-
ra vespertina. Et hoc propter coleram putre-
factam extra: cuius licet sit dominus a ter-
tia hora diei usque ad nonam eiusdem: ta-
men propriis moribus retardatur propter
humorem putrefactum in vasis: et sequitur le-
ges naturae. et sunt in summo labore usque ma-
ne: quia utraque materia affliguntur. Et
tunc usque ad horam tertiam sunt in summo la-
bore: quia iterum alia materia putrescit: al-
tera paratur ad putrefactionem: a tertia ho-
ra usque ad vespertinam sunt in falsa quiete.
quia tunc tamen ex urina materia affliguntur.
Et iterum resurget porismus et in accessio-
ne iacent oculis clausis palpebris oppressis
nec oculos aperiunt nisi vocentur. Et
hoc est pro fumositate humiditatis a humore
resoluta petente caput: et relaxante palpe-
bras oculosque: et nervos et lacertos eorum.
nec lateat nos sententia ferrarij platearij et
magistri iohannis de sancto paulo. qui assererat
minorem emittentem de colera fieri intra
putrefacta et humore extra. sed eorum sen-
tentiam supercedendo: petri musandini auc-
toritatem prosequemur. Item alia regu-
la. urina rufa in colore: in substantia per to-
tum spissa: superius liuida et turbulenta et
obumbrata in recenti causa pleuresim signi-
ficat. quam sequitur huiusmodi acciden-
tia scilicet febris acuta. dolor lateris pun-
gitus tussis indeficiens. respirandi difficultas
quare aut hoc fit: in regula de urina signifi-
canti materiae contineri spiritualibus deter-
minatus est. Sed nota hanc differentiam esse
inter urinas significatam emittentem: mino-
rem et urinam significatam pleuritis. scilicet pleuritis
est in urina magis distincta liuiditas quam in

minore emittente. Et etiam in pleuritis non est
typus sicut in minore emittente. Item uri-
na rufa vel subrufa superius liuida: longo
tempore procedente aschitem significat vel
viciam epatis cum vicio diaphragmatis unde li-
uet in aschite requirendum est ex praedictis. Item
alia regula. urina rufa vel subrufa in sub-
stantia: superius liuida et granulosa: significat
aperta in inguinibus vel sub aschitis vel mem-
bris genitalibus. in quibus propter nimiam
neruositate viget sensibilitas doloris. Et
ex dolore provocat impetum reumatis. Dis-
tinctio enim doloris reumatis provocat et exacerbat sicut
asserit. S. Item alia regula. urina in co-
lore rufa vel subrufa rufissima in rufitate a me-
dia regione superius distincte liuens et quasi
subcinericia multum spumosa: in pleuresi
precedente rufa intensa. significat conversi-
onem pleuresis in peripneumonia fit enim subru-
fa propter translationem materiae a loco sensi-
bili ad locum quasi insensibilem scilicet ad
membrum frigidum et humorem. scilicet pleuresim
A media et regione est quasi liuida propter inci-
dentem ebullitionem. Et ex corruptione mate-
riae et corruptione infantem. Cuius pars ad
urinales meatus per venas coenarum conuer-
titur et per urinam purgat. quae per ebullitionem
vel quasi leuigata et cum spiritu impulsiva efficit
vasis petens: reddit urinam talis coloris.
subcinericia est ex resolutione partium pul-
monis. pulmosa est ex motu pulmonis as-
sido. Item alia regula. urina rufa in co-
lore. spissa in substantia: magis tamen su-
perius quam inferius: et manu apposita in su-
perficie liuida: et oleagina et cum crinoidi-
bus resolutionibus multo tempore prece-
dente. tertiam speciem febris ethice signi-
ficat multo tempore precedenti adiecta. quia
febris ethica cum sit habitudinalis: non ad-
venit nisi cum longo tempore antecedente
et radicari incipiente. talis color fit ex ca-
lore membrum insito ex quo procedit ebul-
litio que protendit talem calorem. quod appa-
ret liuida est ex corruptione substantialis humi-
ditatis. oleagina est ex pinguedine a me-
bris resoluta: et in urina supernatante.
Sed non potest distingui viscositas siue liui-

ditas nisi manus appositione propter paucitate ipsius pignedis: et propter ruficolorum urine
 Crinoides sunt ex calore infuso in membris et eorum partes dissolvente. hec accidentia concomitantur. calor continuus propter nimiam distempantiam membrorum: Sed tamen lentus quia non fit ex materia. sed ex humiditate. color in volis manuum et pedibus ex calida fumositate procedente ex spiritibus: rubor genarum ex calida fumositate eas infusante: dolor sinistre spatule. quia cum sit alligata spiritalibus ex eorum calitate et siccitate desiccatur ea que spiritalibus sunt alligata. are contra hunc et deficiat et soluit continuitas Et fit dolor et tussis varia et discolor. Et quocumque fit tussis sicca propter siccitatem. Et quocumque humida propter aliquam humiditatem vel siccitatem contentam in spiritalibus. macies totius corporis ex calore membrum infuso ea consumente et dissolvente humores eorum. vngues etiam attenuantur et artuantur ex reuberatione caloris. unde in medio pelluntur: et in lateribus consistunt. littera plana est ex predictorum determinatione. pignus non ex vinctuositate sed spissitudine. Nam pignus in hac facultate equocatur spissitudinis. Continuas: non quomolibet sed quotidiana nam continuas de febre naturali. rheumatica. sicut in apertibus. Empirica. id est sputa saniosa: procedente in otitico passione. laterum morbus. id est pleuresis. peregrinat. id est transfert significat. crinis. id est crinoides resolutiones. que sunt crinoides: in tractatu de contentis dicitur. febris et hinc. quantum ad tertiam speciem.

**Clara rubens triecum duplex
 cem. vel epar calefactum.**

**Quarta nunc potest insinuare
 typum.**

**Hec mora vel breuitas. nubes
 tempus status. etas.**

**hoc probat infirmi passio. for
 ma. locus.**

**Ut pede procedat stabili sententia:
 sunt hec.**

Via iudicio: discutienda tuo.

Clara rubens et c. In hoc capitulo ponitur ratio de rubeo colore cum tenui saba: et cum spissa: et cum mediocriter tenui. urina que in colore rubea: in saba per totum tenuis: sicut in iob: a ta vel magis spissa que in parte inferiori: tertiana simpliciter significat. talis color fit ex infectione caloris et ruboris ipsius cohere Et talis saba fit ex siccitate. hec debet adesse sine thorsita. dolor capitis in dextra parte ubi est domicilium colere. Sitis. amaritudo oris. aurium tinitus. Sed talis urine significatio variatur pro diversitate sabborum sicut dicitur de rubeo colore. In colerico namque iuvene talis oppetens significat tertianam simpliciter. In flico. milico sene vel muliere: in nonitate cause talis appetens: significat duplicem tertianam. in puero continuas. Et longo temporis processu febre circumscribitur: significat epatis calefactionem. vel etiam significat quartanam notam Et hec omnia apte distinguuntur ex circumstantiis colere inspectis. Clara. id est tenuis. rubens. id est colore. triecum. id est tertianam de simplici materia colerica in simplici loco putrefacta et tunc dicitur esse magis. tenuis. quia unica materia et singularis putrescit. unde non est tantum ebullitionis impetus. Eadem significat duplicem tertianam de duplici materia colerica in loco duplici putrefacta que si discretas habet accessiones continue affligit potest. sed de tertio in tertium graviter Si autem confusas: more simplicis tertiane affligit: sed gravissimum facit insultum propter duplicem materiei putrefactionem. In duplici et magis dicitur rubescere urina: et magis siccis in spissari: et quasi ad subnigredinem accedere. hec mora vel breuitas. ut si longo tempore egrotans laboravit. Et medicus inde proferre potest aut epatis calefactionem: aut quartanam notam. Nam si de nouo incipiat laborare et talis incipiat appere: presumendum est de tertiana. Si autem longo tempore perseverauerit talis: presumendum est de calefactione epatis aut de febre quartana. Sed distigue. quia ex distempantia epatis dicitur esse obscurata in siccitate spumosa et cum quadam crocitate vel nigredine vel humiditate debet perfundi. quod est certius signum. in febre quartana hec accidentia se obstant scilicet nebulositas et tenebrositas

in superficie quantum ad duplicem tertiam nam tempus anni. In quo morbus potest specificari. quia talis in estate significat tertianam vel epatis calefactionem. sed in hyeme vel autumno quartanam. status. quantum ad completam que est res substantialis et qua existente substantia euanesce non potest. in colerico namque significat tertianam. In melancolico vel fleumatico: duplicem tricenam. Etas ut si puer vel iuuenis vel senex fuerit. passio idest vtrum tertio in tertium vel de quarto in quartum. Et vtrum cum typo vel sine typo patiatur. forma quantum ad habitudines corporis. vtrum patiens sit macilentus vel pinguis vel carnosus. locus. vtrum in calida regione vel frigida. vel potest referri ad regionem corporis idest vtrum patiatur in dextro hypocondrio vel sinistro. sententia idest differentia vel distinctio. stabili pede idest mobili et certo iudicio. hec omnia idest hec omnes circumstantie que dicte sunt tuo scilicet iudicio. o medice. discutienda idest attendenda.

Turbida et spissa parum rubeo perfusa liquore.

Continui tricei: notio certa datur.

Turbida. alia ponitur regula de rubeo colore cum mediocriter spissa substantia quam sic collige. vrina in colore rubea: in substantia mediocriter spissa per totum turbida cum impura et inequali substantia: tertiana continuam significat. talis color fit ex calore et collectione colere rubee que ex sui ebullitione et turbiditate sufficit ad purpurandum et rubificandum vrinam. turbulenta est per totum propter ebullitionem et turbationem factam in vasis. Et quia per ebullitionem fit partium inspissatio aliarum. Cum etiam vasa sunt ampliora et pori eorum sunt largiores: spisse etiam partes colere commiscetur cum subtilioribus partibus ipsius colere: et cum vrina emittuntur. quare vrina perturbatur. Et est impure et inequa-

lis substantie. turbida idest turbulenta Spissa parum. idest accedens ad spissitudinem.

Si summus viro: obtineat vel liuida nubes: portendit medius: pleureticus quod malus.

Si summus. et cetera. Alia regula ponitur de rufo colore cum eadem substantia. quia si sit liuida. cum substantia spissa eadem: in superficie viridis: significat medius emitricus. Si autem liuida fuerit in superficie: significat pleureticus. In medio namque emitrico pro colera intra vasa continuo ebulliente et flet extra nimia fit adustio. Emissa ergo colera cum vrina cum sit adusta et leuigata ad superficie vrine tendit et eam viridem reddit. Sed cum pauca sit non distinguitur viriditas nisi per manus appositionem. Et vires disticta in superficie: ureticus significat. que dicitur collectio facta in commissura costarum et diafragmatis. Et fit sepius ex calidis et acutis humoribus. vnde de hippo. Accideru ruptas non valde pleurenci sunt. pro calore ergo et accumie materie et collectione in membris calidis et valde sensibilibus et que sunt in motu continuo: materia illa maxime ebullit et aburit. Conuersa ergo ad meatus vrinales in multa quantitate commiscetur vrine. Et quod adusta est et leuigata: petit superficie vrine et reddit eam viridem. Et quod multa est materia et adusta: appet viriditas sic manus appositione. vel etiam liuiditas vbi non est tanta causa adustionis et lacerationis. Si summus. idest superficie. medius. idest emitricus. idest pleureticus quod malus. idest pleuresis cum disticta liuiditate vel viriditate.

Spissa rubens sinoebum: si summus liuo: obumbret.

Spissa rubens sinocham deperito liuore figurat.

Causonidem si plus tenuis et spissa: reuersa.

Tertio: est testis rubicundi forma coloris.

Spissa rubens. in hoc capitulo agit au-
 tor de rubeo colore et subrubeo. **Et ru-**
 bicundo et subrubicundo coniunctim sub
 vno titulo vel capitulo secundum coniu-
 nctionem spisse substantie vel mediocriter
 spisse. vel mediocriter tenuis. In quibus-
 dam enim causis iste colores sunt vniformis
 iudicij. prima ergo regula ponitur de
 rubeo colore et subrubeo cum spissa substā-
 tia. quam sic collige. vrina rubea vel subru-
 bea cum spissa substantia et turbulenta si fu-
 erit liuida in superficie et cum fetoris res-
 piratione: ut quidam prauus odor exalet a
 naribus: sinochum significat. q̄ talis sit in
 colore: provenit ex calore et colore ipsius sā-
 guis. Sanguis enim cum sit calidus et ru-
 beus vergens ad purpureum colores: suf-
 ficat ad purpurandaz vrinam. q̄ est spissa:
 hoc est ex humiditate sanguinis cuius pro-
 prium est inspissare. q̄ est liuida: hoc est ex
 admittance putridi sanguinis. q̄ est fe-
 tida: hoc est ex corruptione eiusdem. **Est a-**
 utem sinochus febris continua ex sangui-
 ne putrefacto i venis. dicitur autē sinochus
 quasi coherens id est simul habens omnes
 causas ad continuitatez concurrentes. que
 sunt tres scilicet continua ebullitio caloris
Et putrefactio continua: et putride sumosi-
 tatis ad cor respiratio. tertia est impuritas
 sanguinis. Iste tres cause in nulla alia fe-
 bre sunt ita specialiter coniuncte sicut in si-
 nocho. **Et ideo ab illis denominatur.**
Itēz alia regula vrina rubea vel subrubea
 in colore. in substantia spissa et turbulenta
 sine liuiditate et fetore: sinocham inflatiuaz
 significat. fit autē sinocha de sanguine pec-
 cante in quantitate et non qualitatie. **Et**
 est species febris effimere licet fiat ex humo-
 re. q̄ est rubea vel subrubea: hoc est ex qua-
 litatibus sanguinis ut iam dictum est.
 quod est sine liuiditate vel fetore hoc est
 quia sanguis non est corruptus nec putre-
 factus. cuius admittance debeat fetor vel li-
 uor innasci. **Notandum tamen q̄ sino-**
 chi tres sunt species. scilicet epaumaticus
 aumaticus. et hōtenus. **Et secundum**
 varietates specieruz: variatur dispositio v-

rine. **In epaumatico enīz** cum apparet
 in principio vrina rubea vel subrubea cum
 alijs circumstantijs. postea apparet quasi
 condescendendo ab intensiori colore ad re-
 missiores: ut fiat immutatio de malo ad bo-
 num. ut sicut descendit et declinat febris
 ab acuitate: sic et declinat in vrina intensio
 coloris. in angustico vero accidit contra-
 rium. in hōteno apparet vrina minus teno-
 ris et vniformis a principio in sua malicia
 perseverans. et ita naturam suam vsqz in
 fines prosequitur prout febris vniformitas
 deposcit. in hoc autem capitulo comunem
 et quasi generalem accipit traditionez. qz
 quecumqz vrina rubea vel subrubea i sub-
 stantia spissa sit postea in superficie incipiat
 clarescere et postea inspissari. ita qz cum illa
 turbulencia spissitudo incipiat residere: bo-
 num signum est et salutare. per hoc enim
 q̄ apparet vrina per totū spissa **Et postea**
 incipit superius depurari: significatur per
 hoc q̄ ebullitionis motus iam cessant. q̄ e-
 bullitio prius vicens in corpore perturbat
 humores: et partes vrine secunduz vnifor-
 nem spissitudinem confundebat. **Sia-**
 ntem spissitudo superius perseveret vel spi-
 ssius appareat vel turbulentiuz. **Inferius a-**
 utem attenuetur et clarescit: mortale est
 signum. significat enim raptum materie
 ad superiora. unde timendum est de frene-
 si aut litargia. aut mania unde contingit
 q̄ artifex imperitus videns vrinam in p̄-
 cipio spissam **Et postea inferius** attenuari
 deluditur. **Indicans conualescentiam eū**
 potius significet morbi nequicia et contra-
 naturam valescentiam. sinochum id est fe-
 brem putridam. sinocham id est febrē in-
 flatiuaz de sanguine puro et sincero sed su-
 peruenso. **Secundum constantinum.**
Accidentia sinoche sunt hec. dolor capitis
 incisiuus et a profundo emergēs. rubor ge-
 narum. inflatio venarum et maxime circa
 spūalia. oris dulcedo. **Causonidē alia po-**
 nit r̄sa de rubeo colore et subrubeo cum me-
 diocriter tenui s̄ba vel mediocriter spissa quā
 sic collige. vrina rubea vel subrubea magis
 accedēs ad tenuitatē q̄ ad spissitudinem:

causam eodem significat. Et est causam eodem
febris continua composita ex duplici mate-
ria et diuersi generis. Ex colera scilicet pri-
cipaliter: et ex san- gine secundo. vnde vri-
na magis accedit ad tenuitatem quam ad spissi-
tudinem. Item alia ratio per contrarium predicta est
ponenda. vrina namque rubea vel subrubea
magis accedens ad spissitudinem quam ad te-
nuitatem: sicut videtur significat id est febre
continua compositam principaliter ex san-
guine. secundo ex colera. vnde magis
nititur spissitudini quam tenuitati. quare sicut
materia multa in ista concurrunt propter mix-
tionem colere et sanguinis. vnde domina-
tis humoris dominantur accidentia. et se-
cundarij successiue se permiscere conantur.

Item alia regula. vrina rubea vel sub-
rubea in colore in sustantia per totum tenu-
is lucens ut ignis: causam eodem significat.

Est autem causa febris continua ac-
cutissima. vnde ab acuitate denominatur.
Et fit ex multitudine colere rubee putrefa-
cte in subtilissimis venis oris stomachi. primum
in hepate. talis color est ex caliditate et
ebullitione materie que putrefit in locis val-
de calidis. Est autem tenuis et lucens ve-
lut ignis quia cum illa vasa sint nimis angu-
sta: non resudat ab eis nisi quod subtilissimum
est et liquidius. quam vrine commixtum eam
reddit tenuem et igneam. hec igitur acci-
dentia concomitantur scilicet tantus do-
lor capitis: et ita vehemens quam patienti vi-
detur clausis frontis esse infirmitas propter ca-
lidam et violentam fumositatem a materia
resolutam que petens cerebrum et exten-
dens meningas ipsam pungit et lagelat.
adest sitis immoderata que nullo median-
te potu quiescit. Et hoc dicitur fumositatem
nimiam resolutam et colera os stomachi com-
burente. quandoque adest lingue nigredo
propter adustiones nimij caloris ex eadem
causa. adest insomnietas ex nimia cerebri
desiccatione. et in somnis apparitio lampada-
rum et corporum ignitorum. reuersa idem
est contrario modo disposita ut sit magis spis-
sa quam tenuis. certior est testis. quia cum sit
tensior: magis incendium materie signifi-

cat. per quod significatur quod predicti.

Si color est inopos: fert de-
trimenta salutis.

In febre continua: minus est si-
ne febre verenda.

Non renes vel epas subcendit
causticus humor.

Aut est rupta quilis: aut fracto
vase resudans.

Menstruus elicit muliebri cor-
pore sanguis.

Talem disponit in sano cor-
pore salutis.

Aut nimius coitus. cursus. la-
bor imoderatus.

Non est degenerus quia nos
a lege prioris.

Si color est inopos. post tractatum ru-
bei coloris et rubicundi: continuat autor d
inopos et quianos colores. Sunt enim
vniformis iudicij et eiusdem consideratio-
nis. Est autem color inopos quasi vinum
quod vergit in nigredinem sicut est illud
quod venit de calabria et etiam de ytaliam.
Et tale altissimi odoris reperitur. quianos
vero profundiorum habet nigredinem et
etiam multiplicem habet colorem. ut in qua-
dam parte coloris rubicundum. in alia ni-
gram: in alia livida vel viridis appareat.
talis autem vrina inopos vel quianos ap-
parens in acuta febre vel periodica pesti-
ma est mortis significatiua. indicat enim si-
gna mortis ita esse ultimata: quam ultra vlti-
mari non possunt manente subiecto. vnde
si prius apparuerit rubicunda vel subrubu-
cunda et deinceps appareat inopos vel quanos
talis processus sine dubio est pessimus: et mor-
tis indicium. Solet etiam talis in mulieribus
apparere sine febre propter menstruum erup-

tionem; & quosdam libros & tunc magis spi-
 sa et pinguis & feculenta in fundo incepit ap-
 parere & turbulentiore. huiusmodi autem urine
 sunt magis suspecte in viris quam in mulieribus
 nisi tales appareant in mulieribus in febrili-
 bus accens gratia ipsarum febrium non per
 menstruum eruptionem. tunc enim
 summus significat periculum et maius eti-
 am quam in viris. quanto ipse sunt frigidioris
 nature. Item talis urina solet apparere in
 ruptura quilibet vene. vnde maximus senti-
 tur dolor in septimo spodi facta conume-
 meratione a parte inferiori. et tunc urina tur-
 bulentiore in fundo apparet. Est autem
 medico maximus honor cum per talem ur-
 inam in tali loco dolor potest veraciter pro-
 nunciari. Et notandum quod talis urina in
 media regione quandoque apparet spissior
 & tunc significat ydropisim. sed distingue. quod
 si fuerit rubra sanguinea: yposarcho significat.
 Si vero magis liuida vel & quos-
 dam libros lucida: leucosanniam significat.
 nec tamen ex hac significatione precipitan-
 da est inia de ydropisim. temeraria namque et pa-
 ceptis discussio artificem deuenustat et ei ru-
 bores inducit. Item talis urina apparet
 apostema epatis: pleuritim et pipliam vel
 apia renium significat. Et distinguendum
 est per alia accidentia. Et inquirendum est
 in punctura in dextro vel sinistro latere
 patiatur vel angustiam habilitus. Et pondus
 et granamen circa renes. Apia epatis disti-
 guitur a pleesi et periplia quattuor modis
 scilicet. quoniam etiam fit in dextro latere. vnde
 de necessaria est distinctio. prima est per pl-
 sum. Nam in apate epatis pulsus est mol-
 lis quod epas est membrum molle. Et ita dia-
 co si apia disponat pulsus: in pleesi est durus.
 Item in apate epatis corpus est molle colo-
 ram et colore magis masiuo. in apate spu-
 alium minus: et in colore momeraneo.
 In apate epatis tussis est magis sicca: quod ma-
 teria est sub diafragmate. In pleesi est ma-
 gis humida. quod materia est super diafragma
 & d' facili educitur. Item maior dolor solet ef-
 se in pleesi & plicatura propter loci et dyafra-
 tis sensibilitates in nervis. In apate epatis:

non est tantus dolor. quod minus granat: cum epi-
 no sit nervosus. bis. iiii. differetis quibus
 fraduntur quod hanc a. Si epia ad gluconem.
 quod primus est quod apia epatis arcuatus in mo-
 dum lune nouelle. In pleesi est forma rotun-
 da. In apate epatis solet esse egocis sanguine
 et in continetia epatis & resudatione apatis:
 in pleesi autem non. Et figura coris discernitur
 nam in apate epatis est coris valde attenuatus
 In pleesi non tamen. Item pleureticus melius
 cubat si doleret propter locum vacum. vel
 quod apia non comprimitur. In apate epatis non be-
 ne cubat si locum doleret: quod tunc comprimitur ab
 stomacho & intestinis. vnde fit maior dolor.
 Item si locus. pleesi habet fieri in utroque late-
 re. apia epatis tamen in dextro latere. per urinas
 etiam discernit sic dicitur est. Et sic benius.
 r. differetias horum apatis. reddam igitur
 ad huius urine significata dicenda & discernenda.
 Item talis urina parte sanguis: banilitus
 orbis siue difficultate sius aliquam li-
 uida: empima significat. Et si eadem urina
 spuma crocea beat: nimis epatis calefactum
 significat vel yctericiam. quod si ante. vij. dies eu-
 herit in febre accuta: pessimum signum est. fit et
 ex incontinetia materie quod vi sibilotis eructu-
 ans: protus diffusa coris quasi fluctuando ab i-
 terioribus ad exteriora diffundit. Et subcuta-
 nea effecta: si cutem inficiendo ictericiam indu-
 cit. Quod si vi nature materia morbi expellit
 per. vij. dies. & ictericia fruenit & morbi def-
 minatio fit. Talis etiam urina multoties ap-
 paret in corde sano ex saltu propter rupturam ve-
 ne in renibus vel in vesica aut propter sanguis
 resudationes et rarefactione vasorum: propter coi-
 tum imoderatum vel cursum vel laborem nimium.
 Causticorum humor. i. humor colericorum collectus ad
 apia facieduz. glis. i. vene spine adiacentis.
 fracto vase. propter rupturas aliquam.

**Agriacam: spalmus maiorē
 deniq; mortem**
**Indicat urina prasino tincta
 colore.**

Agriaca. post inopos & quianos colores
 secundum consequentiam ordis: agit de colore

viridi. viridis enim color in vrina signus est
 adustionis. adustio igitur triplici termino clau-
 ditur. Et diuiditur. scilicet principio. medio. et
 complemento. In principio adustionis fit
 vrina quia nos cum quadam viriditate sibi
 us perffusa. In medio fit viridis et signifi-
 cat diuiz colere sine vel eruginose. In com-
 plemento dnigrat. vrina igitur in colore viridis
 quoniam est multa quoniam est pauca in sibi. vi-
 ridis et pauca: mortem significat. et magis
 si color viridis vel niger vel liuidus unguas
 vel digitos infecerit. quandoque est viridis
 et multa et male olens et cenulenta: et tunc
 significat rupturam apertis in aliquo mem-
 bro nobili ut in epate unde sibi illius mem-
 bri dissoluitur: et dissoluta emittit cum vrina
 unde significat futuram mortem in primo. ta-
 lis etiam vrina. scilicet viridis: significat ycteria-
 ciam ex colera prassina vel eruginosa que le-
 uitate sui diffusa ad coris spicem cutem ificit
 Et yctericiam viridem. id est agriacam efficit.
 que sic i viridi mustela agrestis: viridis denota-
 tur. Agriaca enim viridis mustela interpre-
 taf. Sunt et tres species yctericie. scilicet vi-
 ridis yctericia de qua dictum est. et est nigra que me-
 lancholico dicitur. Et dicitur a melam que est nigrum
 et chinum que est humor: quia amara bene fieri.
 Et est alia species yctericie que est crocea que ge-
 nerali vocabulo et restricto ad spem ycteria-
 cia nuncupatur. Inter vrina viridis in fe-
 bre acuta apparens significat spasmus ex
 inanitione propter consumptionem substantia-
 lis humiditatis. maioris. scilicet emitricis. dicitur
 quod. id est ad complementum maliciei. mortem. id est mor-
 tificationem nature et extinctionem caloris na-
 turalis: deficiente naturali fomite vel fonte.
 prassino. id est viridi a prassio. prassium nam-
 que marrubium album dicitur. unde cola pra-
 sina vel eruginosa est sensus tincta colore
 prassino. id est sibi vrine tincta colore prassii.
 id est infecta colore contracto ex colera pra-
 sina vel eruginosa. vel virore. id est emulo co-
 lore viridi. scilicet prassio. id est similis coloris prassii.
 hic terminatur tractatus de coloribus. post
 viridem colorem: sequitur niger. Sed
 de ipso dictum est satis in primo capitulo
 de coloribus.

Sepius artifices deludit for-
 ma coloris.
 Et fraudat plerumque fidem ce-
 sura liquoris.
 Est in contentis rata lex. discre-
 tio certa.
 Iudicij constans regula: vera
 fides.
 Cetera postponens nature cons-
 cius auctor.
 Hinc hipp. veri semina firma
 trahit.
 Hunc contentorum: seriatim
 forma notetur.
 ut teneant proprios singula que
 quod modos.

Sepius artificem. Executa prima parte
 sui opis in qua agit de vrinis secundum commixti-
 onem colorum: aggreditur auctor secundam
 partem in qua agit de contentis. quorum
 inspectio est fidelis ad discernendum babi-
 tudines interiorum membrorum: magis que
 colores et sibi. Color et sibi multotiens
 deriuatur: nec humoris attestantur qui est can-
 sa egritudinis. Color namque mutabile ac-
 cidens est et superficiale. ideo cito euanescit pro-
 pter quales corporis alterationes. vrine etiam
 substantie mutantur propter pororum constric-
 tiones vel largitatem eorumdem. propter ma-
 terie digestionem vel indigestiones. unde cum de-
 beat appere spissa attenuat. et cum tenuis: fit
 spissatur. unde ex differentiis contentorum: cer-
 tius eligitur iudicium de passionibus cor-
 porum. Contenta si quidem vrine: aut
 sunt particule membrorum: aut contenta
 ipsis membris. Ideoque firmiter habent
 noticiam et significationem. Quod autem
 fidelior sit noticia contentorum: probatur
 auctoritate hippo. hippo. namque in prono-
 sticis. Et in aphorismis quadam generale
 regulam constituit in qua potius conten-

ta comemorat q̄ substantiā z colorē. nūc de furfuribus. nunc de crinoꝝdibus. nūc de pillis. nunc de scamis. nunc de sanguine. nunc de sanie. nunc de sedimine. nūc de globis interserendo: sed rarissime substantiā comemorat vel colorē. q̄ ea magis deludunt artificē. **Coloris.** superficiale ē accidens z a subtilioribus inest partibusq̄ cito euanescent. nec ab intrinsecis z substantialibus que firmitus in cōposito perseverant. color vero nō sic est sicut potest videri in rosa que cito a colorē vel a rubore suo spoliatur cum in āqua seruētū ponitur vel cum sulphuris fumo suffumigatur. **Lenfura.** .i. iudiciū. **Liquoris.** .i. substantie: in pueris debet esse spissa p̄pter abundantiā humiditatis z gr̄a etatis. Et tenuis p̄pter stricturā meatuū. qua operante tenuis apparet. **Graudat.** .i. decipit. nature. .i. naturalium causarū. sub quibus cōprehendunt quecūq̄ aliamari globo inferius continentur. **Cetera.** .i. colorē z substantiā. postponens. .i. tanq̄ inutilia ad iudicia i respectu contentoz. **Hinc.** .i. a contentis. **Nunc cōtentoz.** postq̄ prerogatiua iudicij in contentis adducit scōz dogma hippo. accedit ad ponendū numerū contentoz. **Seriatim.** .i. ordinata ratioe nō a sero sed a serie. **Ad dos.** .i. distinctiones.

- Circulus.** ampulla. granum. nubecula. spuma.
- Pus.** pinguedo. chimus. sanguis. arena. pilus.
- Furfura.** crinoꝝdes. scame. partes. athomose.
- Sperma.** cinis. sedimen. spiritus alta petens.

Circulus z c. hic enumerat autor contenta scōm ordine z eodem ordine dabit executionem de eis. que sunt contenta que in hīs quattuor versibus continētur. que secundum enumerationem singulorum declarabit.

Spissus i urina si circulus est et aquosus.

cellula posterior sicumate prefa dolet.

Spissus in vrina. scōm seriē enumerationis contentoz: primo agit de circulo. nō q̄ circulus sit contentū in vrina: sed quia a circulo qui est in suprema parte vrine incipiunt contenta apparere. Et in circulo quedam contenta distinguntur. Est eim circulus vrine suprema regio. de circulo autē potest queri quare apropiat circulus vrine cum in quolibet liquore. ut in aqua. vino. z olco circulus appareat. respōdemus nō ita apropiat vrine circulus ut ab alijs excludatur liquoribz. quilibet nāqz liquor in superficie circuli facit ex partibus aquosioribus z magis fluidis. scōz formā vasis continētis in superficie naturaliter ḡnatis vnde in aqua vel in vino in aliquo vase posito circulus supereminet. q̄ aquose partes z magis fluide que plus habēt aeris cōmixonis ad superficiē tēdunt: nec se cōprimi a grauioribus permittunt. pars etiā liquoris superior ex vicinitate aeris inclusi infrigescit. p̄pter eam dē rōnem apparet circulus in vrina. sed scōm hoc nō videtur aliquod per se significare periculu z de circūstātia cerebri vel lumboꝝ. vel alioꝝ mēbroꝝ. Cum etiā circulus cuiuslibet liquoris vel cuiuslibet liquori possit cōmisceri Ad hoc dicimus q̄ sicut dicit ysaac. cerebrum licet sit frigidū z humidū cum sit de genere pinguedinis z medularū: tamē est accidētaliter calidū. Unde cum liquidā z fluidā habeat substantiā: simili indiget nutrimento. In epate autē sit varia z multiformis sanguis ḡno scōm diuersitatē mēbroꝝ nutriendorū. Sanguis est liquidus z leuis ḡatur qui transmititur sui liquiditate ad nutrimentū cerebri z superiora petit. Cuius sanguinis superfluitas eius apropiatē z similitudinē sequitur. v elūt longe sit liquidior z leuior z subtilior ipso sanguine. ideoqz superfluitas illa cum vrina

effusa: tendit superius & facit circulum. humiditas enim habet motum a centro diffusionem latitudinis faciendo. frigidas vero motum habet ad centrum constrictionem partium inducendo. unde isti motus contrarij operantur quod crescit vel decrescit circulus. vel augmentatur spissitudo vel latitudo circuli. vel minuitur secundum quod cerebrum a quosiori sanguine vel sicciori vel calidiori vel frigidiori nutritur. In forma cuius circuli magni principaliter relucet consistencia cerebri. vtrum. scilicet. bene vel uiale disponatur vel nutriatur. vel vitium aliqua dispendentia perturbetur. discernit namque circulus dispositionem aeternum membrorum. id est. cerebri & mirigarum cerebri. Circulus itaque in substantia grossus & spissus & in colore remissus declarat cerebrum opprimi et granari slematico humore & maxime circa partem posteriorem ubi est sedes & domicilium slematis. quod remissus est circulus prouenit ex frigiditate. unde debilitat calorem naturalis in cerebro & non potest deputare superfluitates. unde cerebrum perturbatur. quod est spissus: contingit ex humiditate que motum habet a centro diffusionem latitudinis faciendo. Spissus. id est. in substantia dilatatus & turbidus. Aquosus. id est. in colore remissus. ut quasi colore aquae representet.

Purpureus spissus affligit sanguine proram.
Leuam selle nigro pallidus & tenuis.

Purpureus. post spissum circulum & remissum: agit auctor de circulo purpureo et spisso. talis vero circulus significat bundam sanguinis. Et proram capitis molestari de sanguine. In prora namque. id est. in anteriori parte capitis suum sanguinis obtinet primatam. quod est purpureus: fit ex sanguinis feruore & eius superfluitate. quod est spissus: fit ex sanguinis humiditate. unde maxima cerberi imutatio significatur. quod cum debeat nutriri ex sanguine frigido & aquoso: ad eius nutrimentum delegatur san-

guis feruidus & fluosus. Si rubeus fuerit: cum punctione narium & cum dolore frontis & plenitudine venarum. Et ut putet patiens coram se videre quedam corpora rubea: fluxum sanguinis a naribus potest significare. Leuam selle. hinc agit auctor de circulo remisso & tenui qui significat sinistram partem capitis flagellari & affligi ex melancholico humore in qua viget eius dominium. Quod est remissus: fit ex eius frigiditate. Quod est tenuis: fit ex siccitate humoris. Et adsunt hec accidentia. scilicet. suspectio. pusillanimitas. timor. insomnitas. & auaricia. hec debent comitari si talis perseverauerit.

Dextra parte furit colere feruentis acumen.

Si tenuis fuerit circulus atque rubeus.

Dextra parte furit. Sequitur de rubeo & tenui circulo qui coleram declarat esse in causa. Et dextram partem capitis affligi. Quod est rubeus: est de caliditate colere rubeae. Quod est tenuis: est de colere siccitate. **Dextra parte.** quia in ea precipue dominatur.

Insinuat sensus radiceem mortificari.

Plumbeus: & ramis hinc noeu menta dari.

Insinuat. Sequitur de plumbeo colore in circulo qui significat epilepsiam & quia si cerebri in mortificationem: & malicie propagationem ad ceteras partes corporis. **Radiceem.** id est. cerebrum quod est radix omnium sensuum & neruorum per quos fiunt sensus & motus. **Ramis.** id est. neruis a radice. id est. a cerebro productis.

De liuete prius si post rubeus videatur.

Erurgit cerebri natura: vigor reparatur.

ta cōmemorat q̄ substantiā z colorē. nūc de surfuribus. nunc de crinoꝝdibus. nūc de pilis. nunc de scamis. nunc de sanguine. nunc de sanie. nunc de sedimine. nūc de globis interserendo: sed rarissime substantiā cōmemorat vel colorē. qz ea magis deludunt artificē. Coloris. superficiale ē accidens z a subtilioribus inest partibusq̄ cito euanescent. nec ab intrinsecis z substantialibus que firmiss in cōposito perseuerant. color vero nō sic est sicut potest videri in rosa que cito a colore vel a rubore suo spoliatur cum in aqua seruēt ponitur vel cum sulphuris fumo suffumigatur. Censura. i. iudicium. Liquoris. i. substantie: in pueris debet esse spissa propter abundantia humiditatis z gra etatis. Et tenuis ppter stricturā incatuū. qua operante tenuis apparet. Fraudat. i. decipit. nature. i. naturalium causar. sub quibus cōprehendunt quecūqz alunari globo inferius continentur. Cetera. i. colorē z substantiā. postponens. i. tanq̄ inuilia ad iudicia i respectu contentoz. Nunc. i. a contentis. Nunc cōtentoz. postq̄ prerogatiuā iudicij in contentis adduxit scōz dogma hippo. accedit ad ponendū numer. contentoz. Seriatim. i. ordinata ratiōe nō a sero sed a serie. Ad dos. i. distinctiones.

- Circulus. ampulla. granum.
- nubecula. spuma.
- Dus. pinguedo. chimus. sanguis. arena. pilus.
- Furfura. crinoꝝdes. scame. partes. athomose.
- Sperma. cinis. sedimen. spiritus alta pctens.

Circulus z c. hic enumerat autoz contenta scōm ordinez z eodem ordine dabit executionem de eis. que sunt contenta que in hīs quattuor versibus continētur. que secundum enumerationem singulorum declarabit.

Spissus i urina si circulus est et aquosus. cellula posterior fleumate pressa dolet.

Spissus in vrina. scōm serie enumerationis contētoꝝ: primo agit de circulo. nō qz circulus sit contentū in vrina: sed quia a circulo qui est in suprema parte vrine incipiunt contēta apparere. Et in circulo quedam contēta distinguntur. Est et in circulo vrine suprema regio. de circulo autē potest queri quare ap̄propriaat circulus vrine cum in quolibet liquore. ut in aqua. vino. z oleo circulus appareat. respōdemus nō ita ap̄propriaat vrine circulus ut ab alijs excludatur liquoribz. quilibet nāqz liquor in superficie circuli facit ex partibus aquosioribus z magis fluidis. scōz formā vassa contēntis in superficie naturaliter grauius vnde in aqua vel in vino in aliquo vase posito circulus supereminet. qz aquose partes z magis fluide que plus habēt aeris cōmixtionis ad superficiē tēdunt: nec se cōprimi a grauioribus permittunt. pars etiā liquoris superior ex vicinitate aeris interclusi infrigescit. ppter eandē rōnem apparet circulus in vrina. sed scōm hoc nō videtur aliquod per se significare periculu de circūstātia cerebri vel lumboꝝ. vel alioꝝ mēbroꝝ. Cum etiā circulus cuiuslibet liquoris vel cuiuslibet liquori possit cōmisceri Ad hoc dicimus q̄ sicut dicit ysaac. cerebrum licet sit frigidū z humidū cum sit de genere pinguedinis z medular: tamē est sc̄cidētaliter calidū. Unde cum liquidā z fluidā habeat substantiā: simili indiget nutrimento. In epate autē sit varia z multiformis sanguis ḡno scōm diuersitatē mēbroꝝ nutriendoz. Sanguis et in liquidus z leuis ḡnatur qui transmittitur sui liquiditate ad nutrimentū cerebri z superiora petit. Cuius sanguinis superfluitas eius proprietatē z similitudinē sequimr. v elut longe sit liquidior z leuior z subtilior ip̄o sanguine. ideoqz superfluitas illa cum vrina

dicere

effusa: tendit superius & facit circulum. humiditas enim habet motum a centro diffusionem latitudinis faciundo. frigiditas vero motum habet ad centrum constrictionem paruum inducendo. unde isti motus contrarij operantur & crescit vel decrescit circulus. vel augmentatur spissitudo vel latitudo circuli. vel minuitur scdm qd cerebrum a quosiori sanguine vel siciori vel calidiori vel frigidiori nutritur. In forma enim circuli magni principaliter relucet consistentia cerebri. vtrum. s. bene vel male disponatur vel nutriatur. vel vtrum aliqua distemperantia perturbetur. discernit namqz circulus dispositionem aiatorum membrorum. i. cerebri & mirigarum cerebri. Circulus itaqz in substantia grossus & spissus & in colore remissus declarat cerebrum opprimet & grauari sicmatico humore & maxime circa partem posteriorem ubi est sedes & domicilium slematis. qd remissus est circulus prouenit ex frigidityte. unde debilitat calorem naturalis in cerebro & non potest deputare superfluitates. unde cerebrum perturbatur. qd est spissus: contingit ex humiditate que motum habet a centro diffusionem latitudinis faciundo. Spissus. i. in substantia dilatatus & turbidus. Aquosus. i. in colore remissus. ut quasi coloris aqz representet.

Purpureus spissus affligit sanguine proram.
Leuam felle nigro pallidus & tenuis.

Purpureus. post spissum circulum & remissum: agit auctor de circulo purpureo et spisso. talis vero circulus significat bundantiam sanguinis. Et proram capitis molestari de sanguine. In prora namqz. i. in anteriori parte capitis suum sanguinis obtinet primatum. qd est purpureus: fit ex sanguinis feruore & eius superfluitate. qd est spissus: fit ex sanguinis humiditate. unde maxima cerebri imutatio significatur. qd cum debeat nutriri ex sanguine frigido & aquoso: ad eius nutrimentum delegatur san-

guis feruidus & stuosus. Si rubens fuerit: cum punitione narium & cum dolore frontis & plenitudine venarum. Et ut putet patiens coram se videre quedam corpora rubea: fluxum sanguinis a naribus potest significare. Leuam felle. hic agit auctor de circulo remisso & tenui qui significat sinistram partem capitis flagellari & affligi ex melancolico humore in qua viget eius diuim. Quod est remissus: fit ex eius frigiditate. Quod est tenuis: fit ex siccitate humoris. Et adsunt hec accidentia. s. suspectio. pusillanimitas. timor. insomnitas. & auaricia. hec debent comitari si talis perseverauerit.

Dextra parte furit colere feruentis acumen.

Si tenuis fuerit circulus atqz rubeus.

Dextra parte furit. Sequitur de rubeo & tenui circulo qui coleram declarat esse causa Et dextram partem capitis affligi. Quod est rubens: est de caliditate colere rubee. Quod est tenuis: est de colere siccitate. Dextra parte. quia in ea precipue dominatur.

Insinuat sensus radieem mortificari.

Plumbeus: & ramis hic nocu menta dari.

Insinuat. Requiritur de plumbeo colore in circulo qui significat epiliam & quasi cerebrum mortificationem: & malicie propagationem ad ceteras partes corporis. Radieem. i. cerebrum qd est radix omnium sensuum & neruorum per quos fiunt sensus & motus. Ramis. i. neruis a radice. i. a cerebro productis.

De liuete prius si post rubeus videatur.

Erurgit cerebri natura: vigor reparatur.

apbo. quibuscumq; spumose egestiones fi-
unt: hijs a capite flenuma defluit. Si ad sto-
macum: dolorem. inflationem. & indigestio-
nem. Et in tali casu debet esse circulus
granulosus in vrina. huiusmodi cum gra-
nula significant distillationes materie reu-
maticae ad partes capiti vicinas Et preci-
pue ad debiliores que reumatis impetum
repellere non possunt. Quod autem aliqd
membrum ledamr: tres possunt esse cau-
se ut ait Joannitius. prima est fortitudo me-
mbrum impellentis. & debilitas recipientis.
Secunda est habundantia materie. Ter-
tia est largitas vie pororum vel meatuum
Sed distingue. quia si granula maneat
in circulo Et vrine concussione depressa
reuertantur ad circulum: causa in essentia
capitis manere significatur. Si autem sine
depressa infra circulum: nec ad circulum
itenim reiterent motum. prout magis vel
minus depressa fuerint: iuxta hoc signifi-
cant inferiorum partium vicinarum vel
remotarum a capite grauedinem. Cili.
idest circuli fixa. ita q; si depressa fuerint
ad circulum reuertantur.

**Corporis aerij nubecula spi-
ritualis.**

**Indicat offense vicium. jecori
sq; calorem.**

Corporis aerij. post granula continua-
tur de nubecula. Est autem nubecula que-
dam spumosa vel vaporosa superfuitas a-
ctione caloris generata particeps obscu-
ritatis. que cum sit leuis & aerie nature e-
missa cum vrina superius tendit & locum
superiorem obtinet: & ipm obumbrat. Ta-
lis ergo nubecula appareus in vrina: sig-
nificat distemperantiam membrorum spi-
ritualium & occupat superficies vrine que
corpus aereum nuncupatur. Et tunc de-
bet participare quadam liquiditate. talis e-
tiam nubecula calefactionem epatis sig-
nificat. quod plenius ostenditur per spu-
me croceitatem. Corporis aerij. idest su-
perfici. Offense spiritualis. idest passio-

nem membrorum spiritualium ostendit.
que sunt quasi fornax & caminus totius cor-
poris. Jecoris. idest epatis.

**Est ventosa velur incēsi spu-
ma coloris.**

**Aluncia: particulis continua-
ta suis.**

**Hoc probat vrine color: & sub-
stantia spume.**

**Spiritus ingrossat attenuat
q; calor.**

**Intercisa manens: granis dis-
tincta minutis.**

**Imbecilla grani: reumatice mē-
bra ferit.**

**Indicat icterici: vcl epar pro-
tendit adustum.**

**Si nigra vel viridis vcl qua-
si tincta croco.**

Est ventosa & c. Post nubeculam a-
git auctor de spuma. hic autem intellige d
spuma carente ampullositate. de spuma e-
nim ampullosa prius dictum est. Spuma
autem est multiplex. alia est eim seiuncta &
intercisa & quibusdam granullis distincta
de qua agit auctor in capitulo granorum
Et hic repetit de eadem. Et incidēti gra-
na diuisionis. Est etiam alia spuma ven-
tosa & ampullosa de qua superius egit au-
tor in capitulo de ampulla. Est etiam alia
spuma tertia nec granulosa nec ampullo-
sa: sed continua. & talis significat domini-
um ventositatis aut violentiam caloris et
ebullitionem. sed hec distinguitur per co-
lorem vrine & per formam & colorem eius-
dem. Nam si vrina intensa sit in colore et
spuma sit continua: fit inditum ebullitio-
nis & testimonium. Cum autem discolora-
ta sit vrina: argumentum est indigestio-
nis & ventositatis. Item si sit subtilis et
nimis tenuis in substantia: fit ex calore.

Si crocitate participet: fidele parat argu-
 mentum incensionis. Itē spumia varia-
 tur scđm colores. quia alia est nigra. alia
 est viridis. alia crocea. Nigra significat
 melanchurō aut saltem epatis calcfactio-
 nem. viridis: agriacam. Crocea: ycterici-
 am croccam. Ventosa. i. ampullosa. de
 qua dicitur est. vel enām ventositatis est
 nuncia. Ince nsi caloris. i. incensui. Spi-
 ritus. i. ventositas. Ingrossat. s. spumam
 facta interclusione. Attenuat. s. consumē-
 do ventositatem interclusaz. Intensa. de
 hac dictum est. Yctericiam. s. nigram vel
 viridē vel croceam.

Ulcera vesice sanies effusa
 fatctur.

Aut renum seabiem: si grauis
 assit odor.

Ex epatis regione fluit sedimē
 saniosum.

Hoc dolor z partis actio lesa
 doet.

Ulcera vesice z c. In hoc capitulo a-
 git auctor de sanie que emittitur in vrina z
 significat ulcerationes vesice aut renum.
 significat enām passiones epatis ex aliqua
 superflua materia in eius regione collecta
 Sed vtrum a renibus vel a vesica vel ab e-
 pate emittatur sic distingue. Si est emissa
 a renibus vel vesica: granitatē odoris pre-
 tendit Et in illis partibus vel in locis ad-
 iacentibus dolor sentitur. Si ab epate: ne-
 qua q̄. Sed in dextroypocondrio pulsa-
 tio z dolor sentitur z punctio z quoddam
 pondus sentitur. Et quandoqz operatio
 virtutis digestiue impeditur Et hec elici-
 mus ab hippo. qui in fine quarte particu-
 le apho. ait. Si pus mingatur Et scama
 z odor grauis sit: significat ulcerationem
 vesice.

Pretendens olei formam
 resolutio pinguis.

Cum febre: dissoluit totum:

lumbos sine febre.

Pretendens z c. Post saniem agit
 auctor de pinguedine. Hoc nomine pin-
 guedinis intelligitur quedam pinguis et
 vinctuosa substantia a membris resoluta q̄
 cum vrina emittitur. vrina autem magis
 z minus pinguis vel oleagina apparet sc-
 cundum quantitatem resolutionis maio-
 rem vel minorem Et scđm excessum calo-
 ris in resolutione pinguedinis. In princi-
 pio namqz resolutionis ipsius pinguedinis
 vrina oleagina quasi habens colorem olei
 apparet. In augmento vero est quasi ole-
 um. In statu vero est quasi ipa pingue-
 do vel ipm oleum. habens olei colorem.
 principium liquefactionis declarat z qua-
 si aquosa apparet. Que est ut oleum: olei
 perfusionem in se habet. z talis est in aug-
 mento z significat processum z augmen-
 tum liquefactionis. Sed que est oleagina
 in colore z substantia quasi ipm oleum. sig-
 nificat statum resolutionis z ultimam re-
 solutionem caloris. tales vrine etbice se.
 sunt familiares. Sed notandum q̄ tales
 vrine aut apparent cum febre aut sine fe-
 bre. Si cum febre: significant dissolutionē
 totius corporis. quippe cum febris sit mor-
 bus vlis. Si sine febre: particularem reso-
 lutionem significat. s. renum z lumborum.
 In renibus namqz z lumbis multa pin-
 guedo continetur que eos inuoluit. que re-
 soluta z eriens cum vrina: eam inpinguat
 Et magis copiosa fit emissio vinctuosita-
 tis: q̄ si a toto corpore emitteretur. Nec est
 iuxta vrinales meatus constituta est. ideo
 qz cu3 sit multa z prope posita: nec assit ca-
 lor cōsumptiuus quia est sine febre ex quo
 incipiat resolui: copiosius emittitur. Sed
 illa que est a toto corpore in miuori quan-
 titate emittitur. tum quia remot. or est a vi-
 is vrialibus. tū quia adest febrilis calor
 qui eā consumendo diminuit quantitate.
 Nec habemus ab hippocrate in apho. in
 ultima particula ubi ait. quibuscumqz
 pinguis ypostasis est z conglobosa: hys
 nefreticam significat z acutam fore egri-

tudinem. Et notandum q̄ in prima specie ethice pinguedo in vrina disuncta est vel distincta per partes in superficie: sicut in iure carnis nō valde grasso. In secunda occupat totam vrine superficiem sicut tela aranee. In tertia diffusa est per totum. vnde vrina effusa super lapidem rauce sonat sicut oleum. pinguedo resoluta a renibus: tribus modis distinguitur. Primo: quia pinguedo totus nō est tanta. nisi est forte in tertia specie ethice. Secundo: quia pinguedo renum statim apparet post effusionem vrine. que cum sit difficilis mixture et sit decisa a partibus propinquis: nō confunditur in vrina. et incōmixta apparet. A toto corpore absca: in epate et venis perfectius diffinitur. Et ideo fit minus apparibilis. Tercio distinguitur quia renum pinguedo nō facit intensiōem vrine nisi sit epate calefactum. si ab omnibus membris resoluta sit: cum vrine intensiōe fit et tenuitate.

Humor in vrina si summus pendulus unus.
Membraqz suprema ledit mediana vel ima.
Stranguirriam. nefresim. resi dens facit atqz thenasmon.
Nutritiua grauat medius: dyasfragma suppremus.

Humor in vrina. Post pinguedinē agit de crudo humore qui in vrina emittitur vel purgatur. Et notādum q̄ tria sunt que similitudinis mutatione speciem ypostasis pretendunt. s. sedimē. putredo. crudus humor. Est ergo diligenter discernendum sic. Si mota vrina sedimē in paruas partes diuidatur vel dissoluatur: ypostasis est. Et habet formam magis equalem nō adeo interruptam. Est autē ypostasis superfluitas tertie digestionis. si vero mota vrina in pingues et oleagineas partes resoluta ypostasis diffundatur. Et sp̄a vrina fetida sit et mali odoris: putridus

humor declaratur esse in causa. Item tale sedimē saniosum est et ineq̄ale et insipidum. Si autem mota vrina in quosdam athomosas resolutiones dispergatur: crudus humor esse intelligitur. Crudus itaqz humor: cum vrina emissus: aut superiores partem occupat: aut mediam: aut infimā. Si superiorem partem occupat: declarat vicium pectoris et sp̄ualium. et compressiōnem dyasfragmatis. vnde asma et dispnia et emoptoica passio declaratur. Si mediam partem obtineat vicium stomachi ex replectiōe superfluitatum et vomitus et ventris inflatio et rugitus intestinorum declarantur. Si infimam partem obtineat: passionem renum vel lumborum et partium adiacentium et tenasmon. et nefresim. et stranguirriam. et dolorem isbiarum et genarum manifestat.

Et vitio jecoris trahitur mixtura eruoris.

Uesice renū. vene quilis. hoc tibi plenum.

Prouida signorum doctriua facit reliquorum.

Fundit trumbosuz vesica grauem maculosum.

Et subsidentem modicum fetoris habentem.

Adictio fit pura vene quilis ex crepatura.

Et dolet a sine grauiter pars septima spine.

Si fluat a lumbis purus manet et sine trumbis.

Ikenuz testatur id pūctio que comitatur.

Betra dolor cruciat si fluxus ab epate fiat.

Et sanguis purus manat fo

menta daturus.

Et vitio iecoris. **Hic** agit auctor de sanguine qui quandoq; cum vrina emittitur. Sanguis autē emissus cum vrina aut procedit ab epate. **Et** tunc debz esse purus & sincerus & in dextro ypocundrio sentitur dolor. **Et** talis sanguis cum sit calidus: vrine perfectius comiscetur. aut procedit a vesica & tunc est trumbosus in modū globi. & grauis odoris & in fundo residens: q; cum sit frigidus ut pote ad nutrimentum membri frigidi destinatus impurius est & spissior & ponderosior. receptus autem in concauitatem vesicę q; est mēbrum frigidum et siccum amplius conglobatur & corrumpitur & debilem habet colorem. vnde nō potest a superfluis depurari. quia ergo frigidus est: ideo globosus est & grauis & ad fūdam descendens. inde etiam est grauis odoris: nec vrine comiscetur. ideo a vesica habere originem declaratur. circa pectinē & peritoneon & circa virge extrinsecam in vrine emissionē grauitas & punctura sentitur. **Et** talis sanguis habz petrificari sua globositate & frigiditate & loci continentis proprietate petrificationem faciente. **Et** quo multi perierunt. sicut refert. **S.** talis etiam sanguis per virgam quandoq; per modum sanguifuge emittitur. **Si** a lumbis trahit originem: purus est & in renibus dolor & punctura sentitur. **Si** proueniat ex ruptura quilibet vene: purus est sanguis. similiter & in. vij. spondili facta compuctatione ab inferiori parte dolor vehemens occurrat. huius dogmatis trahimus firmitatem a hippo. **Dicit** enī. si sanguinē mingat quis aut purus aut crenulemum sanguinem: ad dñam puris. & postea subiangit: scamas. per que designatur ulceratio vesicę. **Et** postea subdit. & odor grauis sit. ex quo habetur corruptela sanguinis: tūc quid emulcerationem vesicę significat. **Itē** dicit hippo. **Si** sanguinem mingat & trūbos & strāgnirriā habeat & dolor incidat ī pectinē & peritoneō: circa vesicam dolorē significat. **Et** hīs nāq; singulis: dolor ve-

sice significatur. **Item** determinat hippo. quando a renibus procedit. **Dicit** enim. quicumq; sponte sanguinem mingunt: hīs de renibus vene ruptura significatur.

Renum vesicę: lapidem testantur arene.

Renum si rubee: si vesicę magis albe.

Emula contenti sit forma suo retinenti.

Renum vesicę. **Hic** agit auctor de harenis. que quando cum vrina emittuntur. passionēs renum & vesicę declarant. s. aut in renibus nefresim: aut in vesicalitibus ostendunt fieri. **Sed** harenę: aut sunt albe aut rubee aut nigre aut subnigre. **Si** rubee & molles: a renibus venire significantur. **Renēs** enim interius rubei sunt & molles & carnosī & sanguinem continent. unde arene ibi generate iuxta formam sui continentis sine generantis in ruberitatis specie disponuntur. **Si** albe sunt: potius a vesicę procedunt. vesicę enim alba est. ideoq; scđm formam sui continentis contentum habet īmutari. **Omīs** enim res trahit originem suam a loco sue generationis. vel a re agente vel patiente & loco. sicut apata que dicuntur talia esse qualia sunt loca ubi nascuntur. ut apata ī loco ossuoso. si nigra sint: de materia sunt melancholica. et sunt omnibus peiora: quia de materia sunt viscosiori. **Sed** que sunt alba: citius dissolui possunt. quia ex stematicis humoribus crudis & congelatis sine conglobatis fiunt. **Calculus** itaq; qui ex nigris humoribus siue ex nigris arenis conglutiantis generatur: omnium pessimus est. **Et** si magnus fuerit: non potest curari nisi per incisiones. qui autem sit de albis arenis a stematica materia productis: ille nisi multum fuerit adustus & processu temporis excoctus & induratus: diureticorum beneficio & antidotorum medicaminum facilius curari potest. **Et** notandum q; in pueris sit frequē-

tius & facilius litras propter humorum viscositatem in eis habundantiam. In iuuenibus vero frequentius fit nefrectis propter renam siccitatem qui desiccantur. Et per consequens sanguis desiccatur. vnde cum sanguinis partes subtiliores consumuntur: terrestribus retinatis: reliquum induratur & transit in lapidem. **N**oli ergo semper terri cum videris arenas rubeas in vrina. nec statim precipites sententiam de calculo. quia in patientibus duplicem tertiam vel etiam simplicem et maxime renes siccos habentibus: arene rubeae apparent propter febrilem discrasiam. Quatuor autem sunt cause generationis calculi. habundantia superfluitatum & viscositas earum. Angustia meatuum. & debilitas virtutis expulsivae. & calor excellens: humidum subtile consumens. **I**ste ergo cause potius vigent in pueris omnis preter caliditatem. Et ideo huic passioni magis familiares existunt. **E**t notandum quod arene tribus de causis apparent in vrina. vel ex calculo. vel ex artica vel ex longa quartana. In artica ex longa duratione humorum. In longa quartana: ex melancholia desiccante et indurante & condempnante humiditates: ut habetur in alexandro de pisco qui lapidem expuit qui generatus fuit in canalibus pulmonis: ex humorum induratione. **E**t notandum quod arene quandoque significant lapidem diminuendum. quandoque confirmandum. quandoque confirmatum. **S**ed si prius non apparentes cotidie multiplicantur magis & magis quotusq; minus appareant: significant lapidem esse diminuendum. Si vero prius multis apparentibus: cotidie diminuantur: magis significant lapidem confirmandum. quandoque penitus non apparent eorum tamen purgata non fuerint **E**t tunc significant lapidem confirmatum.

Forma pilo similis: vel erit decisio carnis.
Aut pars humoris lima sicca

ta caloris.
Inde probes renum: vel totius nocumentum.

Forma pilo similis. In hoc capitulo agit auctor de pilis. Sunt autem pili quaedam resolutiones oblonge & graciles ad modum pilorum que quandoque cum vrina emittuntur. **E**t procedunt ex dissolutione renum. vel fiunt ex humoribus desiccatis quod distinguitur sic. **S**i sentiatur in tali resolutione quando digitis confricatur quasi quedam soliditas carnis: de substantia renum perpendit esse vel lumborum. **E**t significat dolorem renum vel lumborum ex acuitate caloris dissolventis eos & partes eorum decidens. **E**t tales apparent in dyabetsis. vnde hippo. & apho. Quibuscumque modica carnea exiunt ut pili: pingui existente vrina: huiusmodi renibus egrediuntur. **S**i autem pili illi digitis fricati cedant vel oppressioni ut cito evanescant nec subsit aliqua soliditas: de humoris siccitate indurati fieri significant. **E**t tunc si apparent oblonge resolutiones & aliquantulum grosse: significant renum et lumborum opilationem: quandoque sinistri: quandoque dextri. quandoque vtrinque renum. **S**i dextri: dormitatio vel fornicatio in pede dextro sentitur. **S**i sinistri: in sinistro sentitur. **S**i in utroque: in utroque. **E**t tali enim opilatione nervi comprimuntur. **E**t ex compressione eorum: spiritus animalis cuius proprietas est currere per nervos: sensum & voluntarium motum impendere nequit partibus extremis. vnde per eos non potest libere transire ex compressione. vnde dormitatio vel fornicatio occurrit. **E**t nota quod pili apparent in vrina & cum febre: & sine febre. si cum febre: totius corporis dissolutio significatur. **S**i sine febre: de renam substantia decisio fieri particulariter indicatur.

Per scamas tenues et fursura mieta notatur.
Uel sic scabies: aut si febris comitatur.

**Totius fluit integritas corpus
tenuatur.**

Per scamas tenues. Sequitur de
scamis & furfuribus. Sunt autem scame
quedam late resolutiones & rotunde que
quasi a membrorum superficie actione ca-
loris lacerantur & erradicantur. Et fiunt
quasi petala que ex tritico fiunt. Et scamis
piscium assimilantur. unde scame vel pe-
taloydes nuncupantur. Huiusmodi reso-
lutiones a membris decise quandoq; cum
vrina purgantur. Et indicant aut dissolu-
tionem totius corporis aut vesice tantum
Si affit febris & indigestio: totius corpo-
ris dissolutionem: ut in fe. ethica contin-
git. Si sine febre & indigestione: particu-
laris dissolutio. Et scabies vesice denun-
ciatur. hec asserit hippo. in apho. ubi dicit
Si scamas mingat & odor sit grauis: ve-
sice ulcerationem significat. furfura sunt
quedam resolutiones ad modum furfuris
dispositae. Et a membris deciduntur vio-
lencia caloris. Sunt autem albe: quoni-
am ipsa membra sunt alba & tales resolu-
tiones emittuntur cum vrina & sunt gros-
siores scamis. q; nō ita superficialiter a mē-
bris dissoluntur. sed calore profundius in-
serto a membrorum substantia euelluntur
Urina ergo fursureas habens resolutio-
nes. aut significat resolutionem totius cor-
poris aut vesice tantum. quod distingui-
tur per se. & nō se. per digestionem & non
digestionem. unde hippo. in apho. Qui-
bus vrina pingui existente furfura mingū-
tur: his vesica scabit. petala: i. furfura re-
soluuntur a vesica & non crinoyses. quia
vesica nō est solidum corpus: sed est tenuis
& pelliculosa. predicta corpora quando-
q; fiunt ab humoribus: calore liquidas
partes cōsumente: vel frigiditate per to-
tum corpus condempnate & congelante.
sed cum alijs signis in prima specie ethi-
ce febris apparent petaloydes. In se-
cunda fursurea. In tertia crinoyses.

**Certa fides per crinoyses
q; tertia febris.**

**Est ethice species imnis infer-
ta latebris.**

Certa fides. Sub vno capitulo egis-
mus de scamis & furfuribus. In hoc capi-
tulo agit auctor de crinoysibus. Sunt au-
tem crinoyses quedam resolutiones gros-
se decise a membris violentia caloris mē-
bris profundis incensi & interclusi. Et sūt
maiores fursureis petaloydibus. Et in tri-
na dimensione. idest longitudine. latitu-
dine. profunditate grandescunt. per quod
significatur q; membrorum substantia am-
plius & plenius dissoluatur. Dicuntur au-
tem crinoyses ab ydos q; est forma. & cri-
nia: quasi forma crinie. Unde crinoyses
quasi formam crinie protendentes. Sunt
crinie vel crina grossiores particule triti-
ci: que in principio molitionis & attrito-
nis mole de integritate graui diuiduntur
& resoluuntur. tales crinoyses in vrina ap-
parentes tertiam speciem ethice designa-
nat. Cum enim ita profunde sint: a vesice
non procedunt. Vesica enim magis a-
comodatur resolutioni furfuris & scama-
rum: q; crinoyses. Apparent autem quā-
doq; tales crinoyses rubee vel subnigre
in fe. accuta propter sanguinis incensio-
nem. quod pessimum est. Et quandoq;
passionem solidorum membrorum atcs-
tantur. unde hippo. in ultima apho. dicit.
quibuscumq; in vrinis in febris acutis
crinoyses fiunt: longissimam egritudinem
significant. idest ethicam.

**Innuitur gutta regnare per
alba minuta.**

**Si mulier fuerit nō alterutrū
tibi deerit**

**Quin vel conceptus affit vel
langoz ineptus.**

Inmittitur gutta. Sequitur de albos
 mosis resolutionibus z de albis minimis.
 q̄ idem est. Albomose eim resolutiones
 z albe vicium gutte significat tam in viris
 q̄ in mulieribus. Sed si apparent in fun-
 do: guttam gñatiuorum z partium inferio-
 rum significant. Si in medio: guttam sig-
 nificant in medijs partibus a regione gñati-
 uorum usqz ad dyasfragma. Si in supe-
 riori parte: superiorum partium guttam ostē-
 dunt. Si per totam vrine substantiā dif-
 funduntur: guttam oim membroꝝ decla-
 rant. Tales autem resolutiones si in vri-
 na mulieris appareant: z sint pingues: et
 inaxime in parte inferiori in modum lotu-
 re amidi: z inferius resideant: z post modi-
 cum tempus conglobentur: significat mu-
 lierem concepisse. Et si appareant ruffe
 vel subruffe z forme rotunde: significant
 q̄ masculum concepit q̄ enim sunt ruf-
 fe vel subruffe: significant naturalis calo-
 ris vigorem. talem colorem dare sufficien-
 tis. Si vero appareant albe vel liuide z la-
 te forme: significant q̄ feminam concepit
 per talem uanqz colorem significatur de-
 bilitas caloris naturalis nō sufficientis eis
 perfectum colorem attribuere. Si vero nō
 concepit mulier z talis appareat: signifi-
 cat vicium gutte. In mulieribus ergo ta-
 les resolutiones equiuocantur. vel ad de-
 signandum conceptionem. vel arthencā.
 vel humorositatem gñatiuorum. i. matricis.
 Et tunc est vrina spissior. ita cū sunt
 vrine muliebres que magis deludunt ar-
 tifices. Et de talibus vrinis dare senten-
 tiam dubium est: cum de talibus veritas
 periculosius ignoretur. tum propter defec-
 tum. nūm propter matricem. In viris
 autem vrine cum albis z minutis resolu-
 tionibus sunt securiores ad iudicium. In
 eis cū veritas luceat manifeste. Sed mu-
 liebres vrine sunt execrabiles ad iudican-
 dum propter duplicitatem. s. fetus z cor-
 poris conuentis. Quiusmodi autem re-
 solutiones in vrina virorum apparentes
 significant guttam. albe. s. parue z rotun-
 de. albe sunt: qz resoluntur a mēbris que

sunt alba. Unde imitantur colorem mē-
 brorum a quibus deciduntur. parue sunt:
 quia cum calor naturalis agat in materiā
 gutte ut eam dissoluat z digerat: resoluitur
 quideme a mēbro. quod cum sit solidum z
 parua sit actio caloris: paruum est quod re-
 soluitur: z ideo sunt parue. Rotunde sunt:
 quia calor vndiqz agit in illam materiā cir-
 cumferentialiter resoluendo. Et ideo par-
 ue apparent z rotunde. Eadem ratione
 granula sunt rotunda z granulosa: quia
 in descensu rotundantur ut grando. ut pa-
 tet in casu pluuie.

**Matrīx sicca. venus sopita.
 retentio fluxus.**

**Bicolor affectus. vomitus.
 compressio virge.**

**Adāne grossicies z perturba-
 tio ventris.**

**Ex mēllierato. conceptus sig-
 na probantur.**

Matrīx sicca. In hoc caplō est quasi fi-
 nale cōplementū totius operis huius. affi-
 gnatur autē accidētia z signa cōceptionis
 celebrate. De cōceptiōe itaqz significāda
 per vrinā: predictū est in caplō precedēti:
 ideoqz ad cōceptionis noticiā plenarie ha-
 bendā: ponit auctoz signa cōceptiōis in cō-
 clusione sui operis. Matrīx sicca. qz cōclur-
 sū est interius officii nec iā matrīx bñe tacta-
 tur. nec iā illūitione mēstruoz vulua bñe
 etatur. Et ita mēstrua sūt signa cōceptiōis
 mēstrua itaqz retēta sūt ad fetus nutrimentū.
 hec autē noie mēstricis extremitas. i. vulua in-
 telli. vel matrīx sicca est qz seminato: iā vo-
 luptas mēstricis nō adō adueneris illecebras
 diffūditur. nec in lacrimas resoluit venereas.
 Extleta est est sitis eius q̄ prius sedari
 nō poterat. qd̄ sit qz iā repleta est. Et iterio-
 ri sarcina aggrauata: minus potest vacare
 pruritui veneris. ex vacuitate namqz ma-
 tricis viget sensibilitas. Et sensibilitate
 ampliori innitatur. Venus sopita. inescā-

tur p̄opter predictam rationem. sed hic
murmurant subagitatores ⁊ lenones. Et
effuētī ad venerem dicentes hoc esse fal-
sum. quia post conceptum audius ⁊ ins-
tanſus appetunt coſtum q̄ ante. Et que
ante conceptionem ſuis adulteris clau-
bant ſanuam pudoris: facta conceptione
umbilicum ⁊ crura relaxant. Reſponde-
mus. potius hoc eſſe ratione ſaturitatis q̄
ardoris ⁊ voluntatis. Non tamē dico quī
ex ſetu calore duplicato renes caleſcāt. Et
ex calore pernagante vel pregrauante ve-
neris oriſicij quidam pruritus innaſcitur.
Sed nō ē adeo voluptuoſus: ſicut qui
fuit ante conceptionem vel in conceptu.
tunc eīm tota matris ſe aperit ⁊ aplaudēs
temperantie ſeminis: ip̄m intromittit ī mo-
netam conceptionis. Reſentio fluxus. i.
meſtruorum. retinentur enī meſtrua. tum
ut ſetui propinent nutrimentum. tum p̄-
ter oriſicij interioris concluſionem. Affec-
tus. i. appetit⁹. Diſcolor. i. varius ⁊ mul-
tiformis. modo eīm appetunt acrumiam.
modo fructus acerbos. modo cretam. mo-
do carbonēs ⁊ ſimilia. quod cōuenit ex ſan-
guine meſtruo ⁊ melancolico ⁊ contagio-
ſo redundante ad os ſtomachi ⁊ ip̄m inſi-
ciente. vnde appetunt ſimilia ſue inſectio-
ni. Sed hoc magis fieri in nouitate con-
ceptionis p̄opter retentionem ſanguinis
meſtruis eīm ſanguis ad huc eſt in motu
In tertio autem aut quarto meſe iam ſe-
tu confirmato ceſſat talis enormis appe-
titus. Vomitus. eadem de cauſa eſt. in no-
uitate conceptionis. Compreſſio virge.
Ex coanguſtatione interioris oriſicij. An-
de videtur viro q̄ vtilia fugat virgā. ma-
xime quando eſt longa. Adāme groſſicie-
es. ex reſidatione ſanguinis ad ſpongio-
ſitatem mamillarum. vnde diſtenduntur
⁊ turgescunt. Sunt eīm continui meatus
a matrice ad mamillas. per quorū conti-
nuitatem patet manſuetus deriuationis ſā-
guinis ad ſuperiora. Perturbatio ven-
tris. iſtud ſignum elicitur ab hippo. in. vi.
parricula ap̄ho. Adulierem ſi vis ſcire an
concepit: quando dormitura eſt melliera-

tum da ei bibere: ⁊ ſi tortiones ſentiat: con-
cepit. Si vero nō: nō concepit. Sed non
eſt hoc oſino certum ſignum. quia ſuſcep-
to mellierato poteſt ſentire tortiones ex a-
liqua cauſa que nō accidit p̄opter concep-
tionem. In virili namq; corpore ſuſcepto
mellierato tortiones ſentiuntur. nō tamē
p̄opter hoc facta conceptio arguitur. Si
vero in corpore muliebri mellierato ſuſ-
cepto fiat abſentia ⁊ priuatio tortionis: cer-
tum ſignum eſt nō concepiſſe.

**Conceptum maris inſinuat
ſplendor faciei.**

**Adembrozum leuitas ſpiſſi cō-
cretio latis.**

**Atq; tumor ventris in dextra
parte rotundus.**

**Semineum ſetum: cōtraria ſig-
na figurant.**

Conceptū maris. De generalib⁹ ſig-
nis conceptionis dictum eſt. auctor ſubiū-
git hic de ſpecialibus. Splendor faciei.
recurrit ad priorem conſiſtentiam mulie-
ris. Si autem ante conceptionem ſolcat
eſſe minus colorata. Et poſtmodum fac-
ta conceptione facies illuminata ⁊ purpu-
rea appareat: ex hoc perpendere poteſt cō-
ceptionem maſculi. maſculus namq; de
calidiori ſanguine ſiue ſpermate genera-
tur. ⁊ in calidiori parte matricis concipi-
tur. Unde naturalis calor in corpore mu-
lieris exercitatur ⁊ melior digeſtio procrea-
tur. Et ex bona digeſtione bonus color in
facie procreatur. Adembrozum leuitas.
Ex eadem cauſa. Et bona eīm digeſtio-
ne bonum eſt nutrimentum: ⁊ bona repa-
ratio ſiue temperantia ſpūm generatur.
Et quibus ſufficienter tēperatis: vigorō-
ſitas certa preſtatur. Et laterales eius par-
tes ⁊ mēbra leuigantur. Spiſſi concretio
lactis. i. deſt coagulatio quia lac magis ex-
coctum eſt ⁊ magis digeſtum. Et abſor-
ta eſt aqnoſitas virtute caloris. Unde ſi
ex eo gutta ſuper marmor vel vnguem po-

uiarum longitudine et meatuum anfractuositate non potest tota ad vesicam pervenire. pars enim quedam calore consumitur corporis. alia per sudorem mundificatur. alia pars extenuata per fumum et vaporem expirat. alia portio sola quae in vasis coheret et propinquior est visceribus ad vesicam descendit. cum enim in vasis cohaereat: rarefactis poris vasorum ex calore: vasa ingreditur: et per meatus continuos derivatur ad epa. Et per capillares venas descendit ab epate ad vesicam et cum urina emittitur. In urinis autem sanorum non apparet ypostasis. quia fortitudine caloris illa superfluitas consumitur et etiam virtute membrorum. Ad membra etiam in sanis melius nutriuntur. Etiam paucae sunt superfluitates ex nutrimento membrorum. unde paucae aut nulla apparet ypostasis. Quattuor sunt dicitur ypostasis. scilicet color. substantia. locus. tempus. ysaac autem in libro urinarum ponit aliam dicitur quae est forma. Et nos ysaac consentientes quae inter apponimus. Naturalis autem color ypostasis est albus. Omnis namque ypostasis debet esse alba. Omnia namque membra consimilia humani corporis sunt alba naturaliter. Quis caro videatur esse rubra: non tamen ille color carnis est: sed potius sanguinis dispersi per poros eius. unde si caro coquatur vel exprimitur sicut faciunt ybernienses: albificatur. id est ad proprium colorem redigitur. Nutrimenti enim in membris non incorporatur: nisi prius dealbetur. Est autem nutritio assimilatio rei nutritivae cum natura rei nutriendae. Nutrimenti ergo assimilatur membris et est album cum membra sunt alba. Et ypostasis est decisa a tali nutrimento: ergo ipsa debet esse alba. Omnis enim superfluitas debet esse emula ei a quo deciditur. Ideoque nulla ypostasis est laudabilis nisi sit alba. talis namque color: perfecta assimilatio nem nutrimenti secundum naturam membrorum et fortitudinem caloris naturalis digerere valetis significat. Rubra vero ypostasis est minus bona. significat enim longam egritudinem et cruditatem materiei. unde virtus digestiva non valet eam dealbare in ter-

cia digestionem: in facienda assimilatione nutrimenti. sed significat egritudinem cucurbitae. id est bene terminabilem. quia fit de sanguine puro et sincero qui est amicus nature. et maxime familiaris. Subrubea ypostasis est peior: rubra. quia fit de sanguine aquoso. unde minatur ex cruditate humoris prolixitateque egritudinis maiorem. Liviida ypostasis est vituperabilis quia significat mortificationem. vitidis vel nigra pessima est: quia significat aedustionem vel mortem. Et haec de colore sufficiant. Substantia ypostasis est continuas. quia debet esse continua sine interruptione partium suarum. per quod significat tertiam digestionem esse completam et perfectam. quia non habuit aliquam ventositatem quae sui presentia posset diuelliere continuitatem ypostasis. Divisio enim ypostasis fit ex ventositate tertie digestionis. et haec de substantia ypostasis sufficiant. Locus ypostasis proprius et naturalis est fundus vasis. In fundo enim debet residere. Et talis substantia significat secundam digestionem non fuisse turbatam nec impeditam aliquam ventositate. Nam si secunda digestio fuisset ventosa: illa emissa cum urina procelleret ypostasium vel in media regione urinae. vel in superficie si maior esset. Sunt autem tres differentiae ypostasis secundum locum. Nam si ypostasis sit subsidens et in fundo et non impulsiva vocatur sedimene. Si autem sit impulsiva usque ad mediam regionem urinae: dicitur encozima: quasi dependens. quia si fuerit usque ad urinae superficiem et magno pulsi ventositatis impulsiva: vocatur nephelias. id est nubes ex metheora nubium sumpta. haec de loco ypostasis sufficiant. Tempus ypostasis est perseverantia in talibus diebus per multos dies. talis autem permanentia est equalitas siue tempus per quod designatur natura fortitudo nature. quae in bene operando non deficit: sed sufficiens opus continuare sufficit. Nam si quadam die appareat ypostasis cum bonis diebus. et in alia cum malis: ex tali inconstantia et instabilitate significatur nature debilitas quae non potest perseverare in bono suo opere. Et nota quod equalitas in bono: optima est. in malo: pessima est. Inequalitas in bono: mala.

In malo: bona est. Et hec de tēpore suffi-
ciant. Forma ypostasis debet esse quasi co-
noides. i. in modū conī disposita. ut. s. in-
cipiat a lato & perpēdiculariter circūquaqz
tēdat in acutū quasi i. modū pyramidis. ta-
lem formā vocat ysaac pīncatā. i. tēdentē
in acutū in modū pomī pīni. talis ergo for-
ma significat perfectā digōnem. vnde gra-
ues partes ypostasis in fundo subsident &
eius basim cōstitūūt. mediocres autē q̄ nō
sunt ignee mediū tenēt. leuiiores autē que
sunt ignee & aerie superius tēdunt. littera
per se patet. Sūpbis suis. i. suis cōpagini-
bus ut habeat partiū coherentiā. Conuz.
eonus a lato incipit & tēdit in acutū in mo-
dum galee. Inferior: fundus locus est. i. i.
inferiori parte cōsistens. Constātia. i. eius
permanentiā per multos dies.

Album continuū. residēs. eōs-
tans. pīncatum.

Si sedimē fiat: bona sit diges-
tio: virtus.

Fortis. nature triplici viget a-
ctio motu.

Albificat. mundat. cumulat.
condēpsat & vnit.

Ventosum ealoz attenuat for-
betqz vaporem.

Virtus que bona sunt retinet:
que praua repellit.

Hecc natura suos sccat aut iter
polat actus.

Hijs claret signis: ostensio cer-
ta salutis.

Eucrita sit febris: brevis est di-
scussio morbi.

Album continuū. hic ponit ur descrip-
tio bone ypostasis & quid habeat significa-
re ostendit. Album. in colore. continuū.
quantum ad substantiā. residens. quantum

ad locum. Constans. quantum ad tēpus.
Pīncatū. nō a pomoz sed a forma pinea
dicitur. vnde ad formā refertur. Bona di-
gestio. nō qz sit alba. albēdo enī nō sufficit
sed insinuandū perfectā digestionē. posset
nāqz impulsū esse & diuīsiū: sed bona di-
gestio significatur & etiā perfecta ex eo qd
est album cum alijs sequētibus dīijs. Vir-
tus. i. digestiua. Triplici motu. triplex el-
est motus nature in tertia digestionē. alte-
rariū. localis. & essentialis. alterariū:
qui fit in dealbatione nutrimenti. localis:
qui fit in conglobatione partiū & transposi-
tione. Essentialis: qui fit per alias dīias q̄
subnorātur vel coniunguntur. Albificat.
Ecce motus alterariū. Abundat. cum
lat. condēpsat. & vnit. Ecce localis & essen-
tialis. Ventosum caloz. quod significatur
per continuitatē & per constantiā ypostasi-
s. Repellit per vaporem.

Ledit & incrudat sedimē qui
cūqz priorum.

Dissonus & varius: faciens di-
scrimina motus.

Seruatis reliquis: si pendcat
aut petat altum.

Flamine ventoso: digestio le-
sa probatur.

Saluo iure loci: seruata lege
coloris.

Vis ventosa mouet sedimē
eompagne soluta.

Ledit & incrudat. Superius specifica-
uit autor bonū & legitimū sedimē cum suis
proprijs dīijs. i. scdm colorē. substantiā
locum. formā. & tempus: nunc ostendit qd
si sedimē peccet in aliqua illaz dīiarum qd
ipm est illaudabile. & preter naturā. Si el-
colore seruato & continuitate seruata: mu-
tetur locus ut fiat eneorrina vel nephilis
illa est vituperabilis: qz significat digōnez
scdm aliqua vētositate esse impeditam.

niarum longitudine et meatus anfractu-
sitate non potest tota ad vesicam pervenire.
pars enim quedam calore consumitur corpo-
ris. alia per sudorem mundificatur. alia pars
extenuata per fumum et vaporem expirat. alia
portio sola que in vasis coheret et propin-
quior est visis vrinibus ad vesicam descen-
dit. cum enim vasis coheret: rarefactis po-
ris vasorum ex calore: vasa ingreditur: et per
meatus continuos derivatur ad epa. Et
per capillares venas descendit ab epate ad
vesicam et cum vrina emittitur. In vrinis
autem sanorum non apparet ypostasis. quia for-
titudine caloris illa superfluitas consumi-
tur et etiam virtute membrorum. Membra eti-
am in sanis melius nutriuntur. Etiam pau-
ce sunt superfluitates ex nutrimento membro-
rum. unde pauca aut nulla apparet ypos-
tasis. Quattuor sunt dicitur ypostasis. scilicet co-
lor. substantia. locus. tempus. ysaac autem
in libro vrinarum ponit aliam dicitur que est
forma. Et nos ysaac consentientes quintam
apponimus. Naturalis autem color ypos-
tasis est albus. Omnis namque ypostasis de-
bet esse alba. Omnia namque membra consimi-
lia humani corporis sunt alba naturaliter
Optima caro videatur esse rubea: non tamen il-
le color carnis est: sed potius sanguinis dis-
persi per poros eius. unde si caro coquatur
vel exprimat sicut faciunt ybernienses:
albificatur. id est ad proprium colorem redigitur.
Nutrimentum enim in membris non incorpo-
rantur: nisi prius dealbetur. Est autem nutri-
tio assimilatio rei nutritis cum natura rei
nutriende. Nutrimentum ergo assimilatur
membris et est album cum membra sint alba.
Et ypostasis est decisa a tali nutrimento:
ergo ipsa debet esse alba. Omnis enim sup-
fluitas debet esse emula ei a quo deciditur
ideoque nulla ypostasis est laudabilis nisi sit
alba. talis namque color perfectam assimilatio-
nem nutrimenti secundum naturam membrorum
et fortitudinem caloris naturalis digerere
valentis significat. Rubra vero ypos-
tasis est minus bona. significat enim longam
egritudinem et cruditatem materie. unde
virtus digesta non valet eam dealbare iter

et digestionem: in facienda assimilatione nu-
trimenti. sed significat egritudinem curam. id est
bene terminabilem. quia fit de sanguine puro
et sincero qui est amicus nature. et maxime
familiaris. Subrubea ypostasis est pe-
jor: rubea. quia fit de sanguine aquoso. unde
minatur ex cruditate humoris prolixitate
egritudinis maiorem. Liviida ypostasis est vi-
tuperabilis quia significat mortificationem. vi-
ridis vel nigra pessima est: quia significat a-
ductionem vel mortem. Et hec de colore suffi-
ciant. Substantia ypostasis est continuitas.
quia debet esse continua sine interruptione
partium suarum. per quod significat tertiam diges-
tionem esse completam et perfectam. quia non habuit
aliquam ventositatem que sui presentia posset
diuellere continuitatem ypostasis. Divisio
enim ypostasis fit ex ventositate tertie diges-
tionis. et hec de substantia ypostasis sufficiant.
Locus ypostasis proprius et naturalis est
fundus vasis. In fundo enim debet reside-
re. Et talis substantia significat secundam di-
gestionem non fuisse turbatam nec impeditam aliquam
ventositate. Nam si secunda digestio fuisset vento-
sa: illa emissa cum vrina. propter ypostasi-
sim vel in media regione vrine. vel in sup-
ficie si maior esset. Sunt autem tres differ-
entie ypostasis secundum locum. Nam si ypos-
tasis sit subsidens et in fundo et non impulsiva
vocatur sedimens. Si autem sit impulsiva usque
ad mediam regionem vrine: dicitur eueo-
rima: quasi dependens. quod si fuerit usque ad
vrine superficiem ex magno pulsu ventositatis im-
pulsiva: vocatur nephilis. id est nubes ex metha-
fora nubium scripta. hec de loco ypostasis
sufficiant. Tempus ypostasis est perseve-
rantia in talibus diebus per multos dies. talis
autem permanentia est equalitas siue tem-
pus per quod designatur materia fortitudo
nature. que in bene operando non deficit: sed sicut
opus continuare sufficit. Nam si quando
die appareat ypostasis cum bonis diebus. et
in alia cum malis: ex tali inconstantia et in-
stabilitate significatur nature debilitas que
non potest perseverare in bono suo opere. Et
nota quod equalitas in bono: optima est. in malo:
pessima est. Inequalitas in bono: mala.

In malo: bona est. Et hec de tēpore sufficiant. Forma ypostasis debet esse quasi conoydes. i. in modū coni disposita. ut. i. incipiat a lato & perpēdiculariter circūquaqz tēdat in acutū quasi i modū piramidis. talem formā vocat ysaac pineatā. i. tēdētē in acutū in modū pomi pini. talis ergo forma significat perfectā digōnem. vnde graues partes ypostasis in fundo subsident & eius basim cōstituit. mediocres autē q̄ nō sunt ignee mediū tenēt. leuiiores autē que sunt ignee & aerie superius tēdunt. littera per se patet. **Sūpbis suis.** i. suis cōpaginibus ut habeat partiū coherentiā. **Conuz.** conusa lato incipit & tēdit in acutū in modum galee. **Inferior** fundus locus est. i. i inferiori parte cōsistens. **Constātia.** i. eius permanentia per multos dies.

Album continuū. residēs. cōstans. pincatum.

Si sedimē fiat: bona fit digestio: virtus.

Fortis. nature triplici viget actio motu.

Albificat. mundat. cumulat. condēpsat & vnit.

Ventosum calor: attenuat fortetqz vaporem.

Virtus que bona sunt retinet: que praua repellit.

Nec natura suos secat aut iter polat actus.

Hijs claret signis: ostensio certa salutis.

Eucrita fit febris: breuis est discussio morbi.

Album continuū. hic ponitur descriptio bone ypostasis & quid habeat significare ostendit. Album. in colore. continuū. quantum ad substantiā. residens. quantum

ad locum. Constans. quantum ad tēpus.

Pineatū. nō a pomo: sed a forma pinea dicitur. vnde ad formā refertur. Bona digestio. nō qz sit alba. albēdo enī nō sufficit ad insinuandū perfectā digestionē. posset nāqz impulsū esse & diuisū: sed bona digestio significatur & etiā perfecta ex eo qd est album cum alijs sequētibus dñjs. **Virtus. i. digestiua. Triplici motu. triplex est motus nature in tertia digestionē. alteratiuus. localis. & essentialis. alteratiuus: qui fit in dealbatione nitrimenti. localis: qui fit in conglobatione partiū & transpositione. Essentialis: qui fit per alias dñias q̄ subnotatur vel coniunguntur. Albificat. Ecce motus alteratiōis. Ad undat. cumulat. condēpsat. & vnit. Ecce localis & essentialis. Ventosum calor. quod significatur per continuitatē & per constantiā ypostasis. Repellit per vaporem.**

Accidit & inerudat sedimen qui cūqz priorum.

Dissonus & varius: faciens discrimina motus.

Seruatis reliquis: si pendeat aut petat altum.

Flamine ventoso: digestio lefa probatur.

Saluo iure loci: seruata lege coloris.

Vis ventosa mouet sedimen compage soluta.

Tedit & inerudat. Superius specificauit autor bonū & legitimū sedimē cum suis proprijs dñjs. i. scdm colorē. substantiā. locum. formā. & tempus: nunc ostendit qd si sedimē peccet in aliqua illaz dñiarum qd ipm est illaudabile. & preter naturā. Si et colore seruato & continuitate seruata: mutetur locus ut fiat cneorrina vel nephilis illa est vituperabilis: qz significat digōnez scdam aliqua vētositate esse impeditam.

unde vetustitas incidens sediminis copaginē et cōtinuitatē remouet. Si vero seruet locus et color ut sit subsidēs et albus: substantia vero permutetur: ut sit diuulsū et nō cōtinuū: vituperabilia est. qz signat tertiā digestionē esse turbatā ex vetustitate. unde vetustitas incidens sediminis copaginē remouet ad cōtinuitatē. Quicūqz priorū. i. quacūqz mutatione facta a priorib9 dñijs. Faciēs discrimina. i. faciēs sedimē differre a laudabili sedimine. Adnotus dico. Dissoluta et varius. ppter mutationē factā in contrariū. talis motus siue perturbatio. Ledit et incrudat. i. viciōsū in forma ostēdit. Seruatis reliquis. i. colore et substantia. Si pēdeat. ut fiat eneostrima. Aut petat altū. ut fiat nephilis. Digestio. s. se cūda. Flamie vetoso. i. vetustitate. Saluo iure. i. substantia permanēte et albedine perseverate. vis vetosa. generata in tertia digōne. Adnotū sedimē. diuellēdo cōtinuatiōnē et distrūpēdo. Et ut per hoc verbū mouet intelligamus impulsione et nō digestionem. subūgit. Compagē soluta. i. discontinuata.

Subrubeum: qm̄ de sanguine constat aquoso. Est peius rubco: Quis vicinys albo.

Subrubeū. Subiungit de sedimine subrubeo et videtur esse cōtra rationē: qd̄ aliquod sedimē sit rubeū: vel subrubeū vel alterius coloris q̄ albū maxime cū sit superfluitas tertie digōnis decisa a nutrimento mēbroz. Ne mēbra alba sūt et nutrimentū albū: et qd̄ a nutrimento deciditur debet esse albū. qz nullū sedimē debet esse alterius coloris q̄ albū. quid est ergo qd̄ dicunt auctores aliquo esse rubeū vel subrubeū sedimē Respondemus. Si sedimē intell̄ esse superfluitas tertie digōis cōcedimus sedimē esse albū. sed quōqz per hoc nomē sedimē quā dā vaga et cōfusiōne intelligim9 quicquid in vrine sūdo residet. siue sit humor crud9 siue sāguis. siue putredo. siue sanies. siue globula. siue arena. Et scdm̄ talē intelligētā aliquid sedimē dicitur rubeū vel subrubeū.

Subrubeū sedimē malū est quia significat esse factū ex aquoso et crudo sanguine. unde prolixitas egritudinis significat ppter cruditatē materie. sed tñ nō adducit periculū: qz fit de materia sāgulica q̄ tēpērata est respectu alioz humorū. Sed videtur esse mirū qd̄ dicit auctor subrubeū est peius rubeo. nā si albū sedimē sit maxime bonū. et rubeū magis elōgatur ab albo q̄ subrubeū: qz subrubeū: mediū est iter albū et rubeū: et nō potest fieri trāsitus ab illō in rubeū: nisi per subrubeū: ergo subrubeus proximius est albo q̄ rubeo. Et qd̄ proximius est meliori: est melius. ut dicit aristoteles ī tōpicis: quare minus malum est q̄ rubeo. Ad hoc dicimus qd̄ subrubeū sedimē scdm̄ naturā decoctionis magis elōgatur ab albo q̄ rubeū. nō ei fit subrubeū ex media digōne sed potius ex aquoso et crudo sāguine. qui ppter sui cruditatē nō potuit perfecte decoqui et rubificari ut sibi oīo spēm sanguis adaptaret. Dicimus etiā qd̄ est duplex subrubeū. Est ei quoddā qd̄ precedit rubeū secundū genus coloris: et illud minus accedit ad decoctionē. unde sedimē hoc modo subrubeū scdm̄ viā decoctionis magis ab albo elōgatur q̄ rubeū. Est aut̄ aliud subrubeū. qd̄ magis accedit ad decoctionē. Et illud sequitur rubeū. qz in decoctione per subrubeū: trāsit rubeū ī albū. Rubeū aut̄ per decoctionē propinquius ē et affini9 albo. Quis vicinys albo. istā vicinitatē itellige per gradū coloris tātum. nō scdm̄ mediocritatem digestionis.

Designat rubeum: qd̄ longa sit euerita febris. Cum sit causa mali nature filit is humor. Lenis et excoctus resolubilis et moderatilis.

Designat rubeū. hic tractat de rubeo colore sediminis. qd̄ post albū inter spēs sediminis est comēdabilis. signat tñ lōgas egritudinē ppter materie hūndantiā nō ppter cruditatē. Sit euerita. i. bene terminabilis

ap̄ter suū tēperātiā. fit et de sanguīe puro z
sincero qui mēbris amīcabilis est. Nam
mēbra sūt dulcia. z sāguis dulcis est. z mē
bra tali sanguīe nutriūtur. Lucra .i. be
ne feribilis. Et dicitur ab eu q̄ est bonū
z crīsis. vnde discrīta contrariū significat.
Nature filius. .i. sanguis p̄p̄ amīcabilita
tē cū mēbris. Et est descriptio sangis. Le
nis z excoctus. qz habet mulcebres quali
tates z substātiā mollē. Excoctus. .i. diges
tus. qd̄ indicat mediocritas substātie. naz
si esset crudus: cēta quosus. si adustus: gro
sus. Ergo qz bene coctus z legitime diges
tus: medīocris est. Resolubilis. .i. aptus
resolui z digeri ī tertiā digōne. Et hoc p̄p̄
ter habilitatē suāz qualitātū. Est et calidū
z humidū. q̄ qualitates faciunt digōnem.
Et moderatus. hoc potest refferri ad tēpe
rantīā qualitātū: vel ad moderātiā quāntita
tis. sed de qualibet cōstat: sed modcrantia
quāntitatis est necessaria. Est aut̄ hec mo
dcrantia z p̄portio ī moderatiōne quāntita
tis. ut in duplo sit magis de sanguīe in hu
mano corpore q̄ de slemate. Et ī duplo
plus de slemate q̄ de colera. Et ī duplo
plus de colera q̄ de melancolia.

Nature funeseat opus: eul
menqz vigoris.

Altius euerit: sedimen nigre
speciei.

Quod summū tenet aut medi
um: minus est vitiosum.

Hoc tamē offendit ī plurib⁹:
illud in vno.

Plus peecat sedimen nigrus:
sed non numero plus.

Plus numero peecat nephilis
ni. non ideo plus.

Defectum numeri cause: vio
lentiā penset.

Aggrauat et eumulat: mala

circumstantia culpam

Nature funeseat. Ultimo postur capl⁹
de nigro sedimēte qd̄ detestabilius ē oibus:
qz signat mortificationē. Sed attēde z no
ta q̄ sedimēte nigrū si occupet fundū peius
est q̄ eneorrīma nigrum. Et tñ sedimēte ni
grū nō peecat nisi ī colore tātū. tenet enī lo
cū legitimū cū sit in fundo. sed eneorrīma
nigrū peecat in plurib⁹. in col: qz nigr. in
loco: qz eleuātū. Ergo vñ q̄ dictū est falsū
Solutio licet eneorrīma nigrus peecat in
pluribus: z sedimēte nigrū in pauciorib⁹. tñ
maius peccatū est nigri sedimētis: q̄ nigri e
neorrīmatis. qualitas et nigra q̄noqz vin
cit numez in malicia. nigrū ergo sedimen
peius ē: qz signat mortē z causā mortis ma
gis habūdantē. vnde sedimēte tale ex habū
dātia sue malicie z terrestritate deorsū dep̄
mītur. Illud vero q̄ signat causā mortis
minus habūdantē: sursum impelli potest. vñ
aliter. nigrū sedimēte signat calorem naturalē
prorsus eē extinctū. vnde ab ip̄o penit⁹: nu
la pōt fieri resolutio. Et qz nulla resolutio
ideo nulla gñatur vētositas ī corpore. Et
qz nulla est vētositas: nulla ē causa q̄ impel
lere possit sedimēte in partē supiores. Et qz
p̄p̄ caloris naturalis extinctionē ultimā
nulla fit resolutio. Et ex defectu resolutio
nis nulla gñatur vētositas: p̄p̄ hoc ē moz
tale z sūmū periculū. Eneorrīma vero ni
grū. z si ostēdat caloris naturalis extinctio
nē: tamē qz est ibi impulsio facta ex vētosita
te: signat aliquātulū vigoris ī calore na
turali. Ex cuius resolutione vētositas pro
cellit q̄ sedimēte impullit. Ista patet. Nō ideo
plus. .i. in quāntitate. qz si plus sedm quāntita
tē peecat: ideo magis mortale. Notan
dū q̄ nigra ypostasis ī sūdo: signat extin
ctionē caloris naturalis impotētis dissol
uere humores in aliqua vētositate q̄ pos
sit eam eleuare.

Explicit liber vrinaꝝ magistri egi
dij cum comento eiusdem Sala
mantice impressus z correctus.

Membra huius dul
ciora

modis. e. manifestis

buc nota.

257

Incipit liber magistri Egidij de pulsibus ine- tricis compositus.

Quattuor sunt principalia membra quibus humani corporis machina firmis basibus et fundamentis roborata consistit. scilicet cerebrum, cor, epa, et testiculi. Sunt autem principalia: non quod ad cuiusque eorum interruptionem sequatur interruptio et destructio animalis. Sublatis enim testiculis ab humano corpore. Quis deformatur corpus et in femineam degeneret naturam: non ideo interimitur: nec statim substantie derogatur. Sed ideo principalia dicuntur: quia toti corpori dominantur et principantur secundum dispositionem et secundum moderationem virtutum. Secundum dispositionem principantur: quia si in unum occurrant crases principiorum perfectorum: secundum eam totum corpus disponitur. Secundum virtutum moderationem: quia in cerebro principantur virtus motiva et sensibilis. Et principaliter. In corde fundatur virtus vegetativa et spiritualis. In epa principatur seu dominatur augmentativa et nutritiva. In testiculis luxuriatur et iocundatur propagativa et generabilis. Harum quattuor virtutum convenientior et utilior et latius patens ceteris est nutritiva: et natura prior. Nam ante anime infusionem suo motu in corpore experitur. Cum enim corpus humanum sit flexibile et tributarium dissolutionis: necessario deficeret nisi virtus nutritiva deperdita restauraret. Et toto etiam tempore unionis anime et corporis operatur: univertam corporis eandem comitatur. Unde iugis et inseparabilis comes est: et associata nature: et magis intrinseca et fidelis. Unde cum virtus nutritiva non possit operari sine fundamento cui innitatur: et epa sit eius principale subiectum vel fundamentum: convenit epa prius esse formatum ceteris membris: et corporis edificium ab epa tanquam a fundamento pri-

mario consurgere. Ideo epa prima radix corporis iudicatur. Virtus vegetabilis etiam si sit dignior quia corpus ad altiorem gradum producit et ipsum vegetabilis splendore illustret: tamen natura posterior est: nec est corpori equalis. Et si illud operetur ante infusionem anime: existeret tamen et semiplene actionem suam exequitur: ante infusionem anime vivit corpus. non anima: nec animatione: sed vegetacione. sicut arbores spiritu viriditatis vegetantur. toto vero tempore unionis anime et corporis spiritualis virtus advegetatur vel negotiatur. Similiter membrum in quo fundata est virtus illa dignitate eminentius est epate. sed natura et tempore formationis posterior. virtus motiva et sensibilis excellentior est precedentibus relatione dignitatis. sicut cum militat anime. Item ab anima procedit: sed est tempore et natura posterior. Nam ante anime infusionem virtus hec compedita est: nec valet operari. Ipsa enim ex infusione anime contrahitur. sicut autem virtus sensibilis posterior est et temporis ratione: et nature conditione: sic et membrum quod est huius virtutis fundamentum postea est formatum. Quarta virtus que propagativa est et generalis ceteris virtutibus indignior est natura. et tempore posterior. indignior: quia non est substantialis corpori nec adeo necessaria: nec ad nature spectat eandem sicut cetera virtutes: si ne quibus et earum effectibus noti potest continuari existentia. Et potest dici extrinseca nature humanae complexionis et compositionis. posterior tempore et natura: quia talis virtus non movetur ad digerendum in corpore ante infusionem anime. nec post ipsius infusionem nisi in tempore pubertatis: ossibus medulla repletis: augmentatis humoribus: confortato naturali calore: ampliatis meatibus causa coctus: et tunc servore concurrentibus. tunc quidem excellenter et egregie huius virtutis ad sue operationis ministerium ex causarum humiditate provocatur. Quis autem opera-

d. ij.

n. esse. sicut epa prius est formatum ceteris membris.

tio non est effrenis sicut aliarum virtutum. Cum enim effrenato cursu hec virtus aliquanto tempore suam continuat actionem: enervatur corpus et tabescit. et in defectum declinat corpus. Unde certum est quod huius virtutis operatio non est ita substantialis nature et necessaria: cum ex sua continua actione corporis pariat defectum. animale corpus iugiter et indesignanter expirat et inspirat. anima vero vegetabili illustrato corpore: continuo membra digerunt: appetunt: retinent. Et ut ab aliquibus superfluis corpus mudent perpetuo mouentur. Sunt itaque harum virtutum effectus magis effrenes: magis violenti: et nequosius virtutis generatiue effectus: cuius operatio in multis suspenditur: in quibus ad petram continentie paruuli aliduntur. In alijs vero propter frigidam testiculorum crasim talis actio impeditur. quia causis ad coitum concurrentibus priuantur. Inde est quod hec virtus nature non conuenit nisi propter propagationes ut rerum genera per multiplicationem particularium: ne intereant conseruentur. homo autem cum non duret continuatione: oportet quod permaneat successione. virtutis propagatiue. et suum membrum simile et conforme: principibus ceteris indignius et posterius tempore: sibi formam et speciem indicauit. Cum itaque cor et epar tanto principalitatis preiudicio prestantur: id secundum crases istorum membrorum. teste. **S.** in tegni. totum corpus disponitur. et non a cerebro: non a testiculis asserit. **S.** totum corpus suam trahere dispositionem: sed cordi tantum et cparti hoc debetur. Inde est quod veterum philosophicorum studiosa intentio ad horum membrorum naturas et habitudines inuestigandas fuit maxime laborare. sed non potuerunt melius perpendi et expressius inuestigari. quod iudicio pulsum: et discretione vrinarum. vrina enim fideli testimonio dispositionem cpartis et membrorum sibi comunicantium dilucidat. pulsum vero cordis habitudinem: vite tenorem: spirituum

assistentiam declarat. De doctrina vrinarum varijs et multiplicibus tractatus reperitur. propter quorum confusionem libellum noue edictionis componentes sub volumine breuitatis constrinximus: ut scoliarium nostrorum eruditioni consulere: mus et communi vtilitati etiam seruiremus: qui liber incorrectus et incastigatus a nobis est elapsus. subito enim in lucem prodit: et non expectans tempus edictionis legitime: factus est abortiuus. nec iam defacili posset retocari cum iam in manus plurimum venerit: scriptura triviali astrictus de dignatur abscondi. Et est in labijs singulorum. qui quis eum palam liuoris moribus obtreter: ex eo tamen suam locupletant paupertatem et penuriam. et sui intellectus reficiunt ariditatem. De doctrina pulsum pauci vel nulli perfectam vel non diminutam dederunt scientiam. **S.** namque et multa pluralitate voluminum: et librorum varietate: et verborum prolixitate confusionem inducit: et veritates turbauit. omnis enim confusio nouerca est veritatis. **Constantinus** in pantegni de doctrina pulsum intendens multas varietates et differentias proponit: que pro sui multiplicitate vix possunt comprehendendi loquelis rationis humane. philaretus autem sub tanto breuitatis volumine predictorum confusionem studuit coartare. qui caribdem confusionis volens effugere: lapsus est in scilicet obscure breuitatis. que obscuritas precipue est inimica doctrine. vnde liber philaretus iudicio meo a consortio huiusmodi librorum artis dignus est prophanari. verum nos meliorem eligentes semittam: breuitatem et confusionem abhorrentes: de pulsum differentijs componentes libellum ex vtroque contemperamentum fecimus. ut medietate seruata: scoliarium nostrorum qui doctrinam nostram edulio cibantur intelligentie seruiamus. Scribimus autem hec artificium metricae rotationis. ut verba nexibus pedibus ligata sub sigillo memorie fidelius claudantur. Et certior doctrina operemur. Ab huius operis vestibulo

planeticos & falsos discursores: monachos qui norma religionis abutentes: pelle monachali remota de huiusmodi artis misterio presumunt prophanamus. talibus enim huius operis secreta nolumus proparari. nec margarite spargende sunt porcis: nec pbie misteria advulganda sunt imperitis. **D**ñs ergo tales sic submoemus. ut que capere intellectu nequeunt: ad ea legenda videantur indigni. que vero in aliquorum librorum principijs inuestigari solent: in huiusmodi etiam operis principio inuestiganda occurrent. que sit auctoris intentio que causa intentionis. que utilitas. ad quam partem pbie expectet. quis modus agendi que libri diuisio. quis ordo tractandi. quis titulus. **I**ntentio auctoris in hoc opere est doctrinam tradere de pulsibus compendiose: ostendendo immutationem pulsuum: & causas immutationum: & genera: & differentias. **C**ausa intentionis est communis omnium utilitas. & latinitatis indigentia de doctrina pulsuum. utilitas est presertim humani corporis dispositionum cognitio. & futurarum precognitio. preteritarum rememoratio: & hoc tam in sanis quam in egris & neutris: liber iste per medicinam pertinet ad pbicam. **M**odus agendi est diffinitiuus & diuisiuus. diffinitiuus: quia omnia genera pulsuum in diuersa partitur & cause immutationum in diuersas species trina sectione distribuuntur. **D**iuiditur enim in tres partitiones liber iste. **I**n prima agit generaliter de decem generibus pulsuum diffiniendo: & de quinque considerationibus secundum quas differentie pulsuum discernuntur. **S**ecundo de speciebus generum: & de circumstantijs & causis ex quibus pulsus nominatur. **T**ertio asserit principaliter de significationibus vnaqueque tamē partito suum habet ordinem tractandi sibi specialem & proprium. **Q**uod ex littera erit manifestum. **T**itulam erubesco exponere. quia nascitur in vniuerso: post facta quiescit: cum suis ex merito queque tuetur honor. **S**ed ne huius libri auctoritas in laudem detractoris: titulum

mutando conuertatur: ne alius semina que non seminavit colligere presumat: demisso vultu: & verenda fronte. titulum supponimus ut detractor falsigraphus nostri monetam ingenij & laboris alia ymagine & adulterina effigiare non possit. **E**st ergo titulus talis.

Incipit liber magistri Egidij de pulsibus metricæ compositor. **H**is habitis ad litteram accedamus.

Ingenij vires modicus conatibus impar.
Ad aeries onerosa premit per plera figuris.
Ardua difficilis nodosa imper uia paruis.
Ardua mollitur nulli temptata priorum.
Qui tanti prerrupta maris transire volentes.
Non freti ratis officio: vel remigis usu.
Sed pedibus siccis: & sicco calce vadamus.
Artificis tractum fidis in eoncinna recusat.
Verbaque junctura non articulata decenti.
Meribus artari metricæ eopaginis horrent.
Quanto res grauior: tanto minus apta resolui.
Adueniam tanto procliuior

D. iij.

esse videtur:

Ipsa rey grauitas: si quis peccauerit auctor:

Offensam culpe leuat: absoluitq; reatum.

Ingenij vires zc. Auctoz more recte scribentium operi suo scripsit probemium. in quo leges z debita probemij decenter exsoluit. Captat eim beniuolentiam auditorum: z ostendit iuxta rationem metricas tractatum. que tractatio utilis est valde ad doctrinam. Attentionem excitat: ubi arduitate materie z prolixitate insinuat. In vtroq; vero docilitate venatur: quod ex littera perpendimus. materia est de pulsum diuersitate. Onerosa. i. grauis: z difficultatis molle comprimens ingenium tractantis. Premittit vires ingenij. tanq; humiles z debiles respectu materie difficultatis. Perplexa. i. intricata z inuoluta. ad materiam reducitur. Figuris. i. varijs contrarijs dictis smutationibus z significationibus pulsum: quibus ipa materia figuratur. Ardua difficilis. hec oia inculcant difficultatem operis. Et hic excitat attentionem. Nulli temptata. nullus eim predecessorum nostror; ausus est aggredi. z tanti operis arduitate pedibus metricis innodare. Qui tanti prrupta. i. materie profunditatem que mari comparatur propter confusionem. Non freti zc idest prosayce orationis. Prosayca eim ratio assimilatur rati. z metrica pede vada rioni. materia pulsum profunda est z comparatur mari per quadam metaforaz. Si cut eim nauta in naui firma existens profundum maris securius penetrat: q; si pedes ire presumeret: sic animus tractantis tuare taz: eonfise materie remigio prosayce ozonis melius z securius pertransit. q; iddem pedibus metrica ozonis eamdez materiam agredereur transmeare. Fidis inconcina. alia metaphora per quam difficultas operis datur vel ostenditur. tracta

est a cithara z a fidicula que si cordas heat dissonas z inconcinas nec plectro artificis bene preparatas seu temperatas ad tactu artificis nullam reddit consonantiam. sic etiam hec materia tantam habet verboru inconsonantiam z inconcinitatem: q; ex eis ozonis metrica sonoritas vir poterit resultare. Quantores grauior. hic petit veniam si aliquis peccauerit in tractando: excusans se a difficultate materie.

De complexionione cordis z de officio eiusdem.

**Co: vite sedes: vitalis fida
caloris.**

**Mansio: nature basis vnica:
sol microcosmi:**

**Viuisici talamus: tronus z pe
netrale vigoris.**

**In quo foniculus seaturit: qui
fomite puro**

**Membra regit: vegetat: auget
disponit: adaurat.**

**Hinc stabiles numeros: z phi
sica vincla requiras:**

**Ex quibus humane costat fun
damina vite.**

**Ex sementinis hanc incolit in
sita causis.**

**Et sibi germanam reddit vis
igneas sedem.**

**Unde datur membro species
cognata calori.**

**In eorum consurgit aper: ter
restria fundant:**

**Hedificantq; basim: sursum le
uioa feruntur.**

Cor vite et. Sinit oprobemio auctoz
 aggreditur ad propositum pncipale ut tra
 cter de dñijs pulsuum. Sed anteq̄ ingre
 diatur suam materiã z pulsuũ distihonẽ:
 quedã precludia premittit z antecessoria ad
 principale: quibus lector ad intelligentiã
 sequentium p̄optio: z expeditio: accedat.
 primo itaqz differit de complexione cordis
 Et de forma: z de compositione: z de offi
 cio eiusdem. quia a complexione z forma
 trahit originem. Et nota q̄ sũmus ponti
 fex p̄uide disposuit cãcta. cor. quasi que
 dam solem in medio microcosmi locavit:
 spm̄qz valde calidum: ignitum: rotundũ:
 concavum z cõnexam stabiliuit facienduz:
 quia est fundamentũ caloris naturalis: et
 vitalis spiritus domiciliũ. cuius beneficio
 totum corpus calefit z vegetatur. *Om̄e est*
caliduz teste pbilareto est velociter mobile
 de natura. Cor enim necessario oportuit
 mobilitati acquiescere. ut per eis motũ vi
 talis sp̄s in funderet in mēbris. cuius i
 fusio vniuersũ corpus habet vegetare z vi
 uificare. Rotundũ est: sed tamẽ nõ expres
 se: sed permanet in modũ conũ dispositum
 quia rotunda forma amica est z consenta
 nea motionis. Senti elm p̄bs q̄ om̄e ro
 tundũ de natura sui est volubile. Item for
 ma rotũda perfectior est z magis incorrup
 tibilitati vicinatur propter carentiã angu
 lorum. Dicit elm constantinus i libro
 oculorum q̄ forma rotunda in lateribz est
 elisa: circumquaqz declinis. nõ habes an
 gulos in quibus constituitur superfluitas
 prestitura lesionẽ. q̄ si haberet angulos i
 quibz macula superfluitatis adbereret: cor
 esset triogonũ vel alterius forme. Et i an
 gulis rubigo adberens causam dissolutio
 nis prestaret. Cor cõnexam est z concavũ
 ut intra sue cõcavitatis cellulas sanguinẽ
 cum spiritu naturali sibi ab epate imissum
 acciperet. z vitale sp̄m in se uberius cõtine
 ret. Et ut etiam aerem a pulmone spiratũ
 p̄optius atraheret ad tẽperandum calore
 snate estuationis. Nam si esset intus soli
 dum expers cõueritatis z cõcavitatis me
 diarum partiũ interpositione impediretur

*om̄e est
 caliduz teste
 pbilareto*

constrictio: ex qua consurgit dilatatio. In
 terdicta vero dilatatione et constrictione:
 nulla vitalis sp̄s exsufflatio fieret. Et ita a
 naturali officio cor necessario deficeret.
 Cor vite sedes. i. vniuersalis viuificatiois
 domiciliũ. Sida mansio. i. fidelis inhabi
 tatio. Vitalis caloris. f. sp̄s quod ola mē
 bra calefiunt. Basis vnica. i. fundamen
 tum. Sicut cõm fũdamento edificũ inni
 timur: ita tota microcosmi machina corde
 tanq̄ firma basi z precipua roboratur. vni
 ca: nõ sola: sed principalitate vnica. sunt e
 quidẽ bases alie microcosmi. sed hec preer
 celenior est ut a principio docuimus. ubi
 quattuor principalium mēbroz multa do
 cuimus del discussimus. Sol microcos
 mi. sicut est in maiorĩ mũdo qui dicitur ma
 crocosmus solis beneficio oia irradiantur
 illustrantur: calefiunt: z confortantur oia:
 z augmentantur augmentanda. terre nas
 centia ad cõceptiõẽ z partũm vocãtur:
 quando vero absentatur a nobis ad oppo
 sitam regiõẽ: ad arcticũz relegatur car
 dinem. Et quãdo habes sua oppositione
 nobis sumũ furatur aspectũ: inferiora suo
 fraudantur beneficio: z aer tristis z caligt
 nosus dãnatur absentia claritatis. Si
 mili modo: sole nri corporis. i. corde oia
 mēbra calefiunt: vegetantur ad nutrimen
 tum. Et ad reparatiõẽ deperditoz inui
 tantur. Et si nubes fumositatis sp̄m obte
 nebret vel alia causa repentina smtet ad
 eclipsim properat corpus humanũ. Et lu
 ce vegetationis priuat. *Viuisici tha lamz*
 In thalamo luxuriãtur z locundantur ho
 mines: lasciuunt z recreantur. tristes z im
 portanni z supersticiosi absentatur. Simi
 liter in thalamo cordis in quo celebratur a
 nime nuptie z nature. viuificis sp̄ibus hoc
 est a principio gnõis tanq̄ a seculis: ver
 naculis ministrãntibus: natura anime ma
 trimonio gaudes: et oblectamẽto tẽperan
 tic bilarefcit: z confortatur nubere: mclãco
 liã z rancorẽ eliminat: ex sanguine puro
 z sincero sue creationis adipem sortitur.
 Ideoqz in re cor thalamus z vitalis sp̄i
 tus z vigoris dicitur. *Tonus. quia sicut i*

tronio principantur reges: sic in corde reg-
nat: et suum imperium calor naturalis te-
net. **W**enetrale. secretior pars domus
est. et cor pars est secretior humani corporis.
ad quam tanquam ad magis clausam a-
liis partibus extinctis vis incensioris vel mor-
tificatiois tardius rumpit. unde mors descri-
bitur extinctio caloris naturalis in corde. **N**on
est enim potest vita debellari: nisi eius turris
principalior obseruetur. cetera membra sunt
quasi mappalia et appendentia castro. quibus
abruptis principatur vite non derogatur.
Sequitur. **I**n quo. scilicet in corde. **S**ca-
turit. id est ebullit et estuat. **R**iuorum et aqua-
rum est de terra scaturire. que de terra ex-
tra impetuose saliunt et erumpunt. aqua
tanquam seculenta limi viscositate ligata: non
scaturit. **C**alor quidem in corde scaturit ad
similitudinem aque salientis. **E**cce quid
fonticulus. id est vitalis spiritus cum sangui-
ne munito et defecato: fons iugiter manans
saluens in corporis vitam. nec arcescere po-
test nisi violentia eius siccauerit mortis qui-
as. fonticulus. **M**embra regit. tanquam pre-
ses et patronus corporis. et ea sustentat. ve-
gerat. id est viuificat sua infusione vel natura
mediante per membra. **A**uget. quia vigo-
re vitalis spiritus: et animalis: et naturalis me-
diante corpus nutritur et augetur. cum enim
mortificatum est corpus et a vitali spiritu ob-
stitutum: non nutritur. **Q**ualiter vero ante
anime infusionem nutriatur corpus. et an-
te infusionem spiritus vitalis et animalis:
montipedemibus soluendum relinquamus
ut in modicum exerceantur. **D**isponit. to-
tum corpus sine compleri ad assimilatur et confortat.
ut totum totaliter sit acceptum. nam ossa
non potest mutare a sua crassi cum sint frigi-
da et sicca. sed secundum partes toti corpori co-
munes. quod plenius in technis debet dici. **A**-
daurat. id est euolat et refrigerat et attracti aeris
mulcebritate contemperat. **A**lter etiam
totum corpus vehementia estuationis in-
candesceret: nisi aer attractus a corde et as-
piratus a pulmone stabello sue euentatio-
nis ipsum demulceret. hinc. id est ab ipso corde
tanquam a fundamento nature. **T**u requiras

phice rimator causas. **S**tabiles numeros
et phica vincla. proportioniones formas: que
in numeris attenduntur: phicales etiam no-
dos: et inuisibiles graphos: quibus anima
est corpori irretita. **E**st enim certa mensura
et certa proportionum meta. in qua caliditas
cordis in quolibet corpore aliorum membro-
rum calorem debet excedere. que si infra il-
lam meta subsistit magis quam natura possit
sustinere: vel si suam metam transgredia-
tur: vita destruitur. **P**hica vincla. id est vita-
lis spiritus. naturalis. et animalis. quibus me-
diantibus anima coniungitur corpori. illi
namque spiritus licet in discretis locis habeant
generari: tamen in corde robur et vim conso-
rationis recipiunt. **E**x caliditate etiam cor-
dis. ex naturali spiritu virtute caloris depu-
rato in corde: vitalis spiritus reparatur. **E**t ex
vitali recreatur animalis. **E**x sementinis.
dixerat cor esse solem corporis et fundamē-
tum caloris naturalis. nunc assignat cau-
sam quare ita sit. **Q**uia vis ignea. id est natu-
ralis calor contractus ex primis componē-
tibus. que cause sementine sunt et origina-
les. hanc sedem cordis inhabitat et quodam
federe germanitatis eam sedem deuotius
amplectitur. licet enim in quolibet parte cor-
poris sit calor tanquam regituum totius corpo-
ris: cor tamen sibi quasi firmam et stabilem sibi
appropriat mansionem. **U**nde datur. probatur
ex forma cordis cor esse caloris naturalis
habitaculum. habet siquidem formam pine-
atam et conoidem: in ymmo grossam et rotun-
dam quadam latitudine orbiculari diffusam
Superius vero tendentem in acutum: que for-
ma est rei accommodata ex virtute igneitatatis.
Ignis enim naturali motu suo in acutum ten-
dit. **E**t grossioribus ergo partibus et aquo-
sionibus plus grossicie et terrestritatis ha-
betibus: sit in ymmo cordis ampliatio. atque
se partes impedite a terrestribus non sequuntur
motum nimie constrictiois. **E**t alterutra ex
ergo conditione partium: eius pars inferior gros-
sa quadam orbiculari rotundata. **I**gneae ve-
ro partes et aerie: sursum raptu impetu caloris:
raptu. parte lenitatis ascendentes tendente a
in aculum cordis summitate in modum coni con-

tituunt. Sz obiscitur quare cor in humano corpore ita dispositū est q̄ scđm dispōnem cordis: cor in sumitate grossū est z inferius acutū. vnde scđm istam dispōnez ratio predicta infrigitur. Ad hoc dicemus. q̄ secundū grecos homo dicitur antropos: quā si sursum cōuersus Et assimilatur arbori i uerse. sicut eim arbor in uersa habet radicē constitutā sursum: z a radice ramos procedētes inferius: sic homo cerebrū q̄ est radix totius corporis habet superius ortum. cetera uero mēbra a cerebro tanq̄ a radice medianisbus neruis progredientia habet constituta deorsum. Ita scđm cōuersionis huius ordinem cor in superiori parte obuersus est: in inferiori respectu huius ordinis acutius est. Sed naturali ordine positionis inspecto. cum ois radix debeat supponi: z ramū cleuari: erit scđm hunc nature ordinē cor in summo acutum: in ymmo grossum z obnsum. Basim. i. fundamentus substāte cordis. q̄ ex terrestribus partib9 ymmo residentibus cōpositam est.

De motu cordis.

Effreno rapitur motu: nunc surgit in arsum.
 Hunc aduersa thesis ipm tremit emula centri.
 Continuo motu res feruida posset aduri:
 Sufficeret: traheretqz sui dispendia motus.
 Sed pulmo madid9 crudiqz cruoris alūnus.
 Adultis distinctus eameris solet ignea cordis.
 Blando eonepti spiraminis ore flabello.
 Effreno. postq̄ egit auctor de cōpletione z forma cordis z officio: ostēdit motum eius. Ad hoc sciendū est q̄ tres sunt mo-

tus in humano corpore. Primus nature tantū. Secundus anime. Tertius anime z nature simul. Motus nature effrenis est z necessarius irrationabilis z uolētus. Ex quo eim incipit desinere nescit: donec cōpleatur. vnde nec arbitrio ratiois cōpescitur: nec uolūtariē coibemur. uelit nāqz siue uelit aia: talē motū: ex quo incipit necessarie est perfici. talis est motus cordis. vnde reprehēdimus errorē quorūdā qui asserēbant motū cordis fieri per quosdā neros descendētes a cerebro ad lacertos pectoris quos lacertos ipi nerui mouēt. lacerti moti mouēt toracē z secum trahūt pulmonē. pulmo motus cōmouet cor. q̄ ab aula mē speculationis arbitror esse insufficiādū. Ad motus ei cordis ut ait. S. naturalis est: ucc ē in nostra potestate ut possit differri. Ad motus aie uolūtarius ē: z ratiois uolūtari subiacet. z rōne moerāt. administrat ei per ueros. z spm aiālem. qui aie uernaculus est z paniphus hoc ē assidu9 famulus. hūc motū possumus differre z retardare prout uolumus. sic motū manus uel pedis uel aliterius mēbri. Tertio motus ē medi9: uelut pulmoīs z thoracis. est ei parti natalis vnde ex toto differri nō pōt necitate inducēte legē motōis. parti uolūtari9 ē. vnde ad tps differri pōt z uolūtatis arbitriū sequit: q̄no statū suspēdim9 z ab ispiratōe cessam9 In eo ei q̄ differri pōt. pcedit ab aia: z est i natalis. In eo q̄ ex toto differri uō pōt: sz necitate respirādi i actū reduci cogit: a natura pcedit: z est natalis. Nō est ita pportionalis motus cordis motui pulmonis. Motus ei cordis p̄us duplicat uel triplicat q̄ mot9 pulmonis uel thoracis cōpleat semel. Ad mot9 thoracis pportionalis ē motui pulmonis. Et mot9 cordis nō respōdet motui pulmonis. hoc uerē esse cōpies si detra manū sup leuā mamillā applices uel si pulsu discernas. sibi nāqz cōpies triplicē p9 motū cordis q̄ semel pfici motū pulmonis. sed motui artēriaz p̄prios est motus cordis. Ad mot9 nāqz corde: mouet arteria tota sicut moto baculo i manu. mouetur baculus in sumitate medio. z in principio. vi

motu cordis. 27 62

dicetur autem alicui arteriam moueri pos-
terius q̄ cor: cum nō moneatur nisi ex mo-
tu cordis. spiritus enim vitalis qui cor dila-
tat z arterias nō potest simul esse in corde
z in arterijs: sed tractu temporis a corde in
arterijs diffunditur. vnde motus cordis di-
latatio arteriarum successiua esse videtur.
q̄ soluant montipedenes. Ad motus itaqz
cordis qui scdm assignatam rationem ef-
frenis est z necessarius: duplex est. alius
est simplex: alius compositus. Simplex:
qui tantum consistit in dilataatione: vel in
constrictione. compositus qui dilataatione
z constrictione simul consistit z constat ex
contrarijs motibus. diastole distatio. z ar-
sis idem sunt. Sístole vero constricção. et
thesis idem. Et est diastole motus ad ex-
trema. sistole circumferentium partium re-
ductio ad centrum. Impetus ergo cor-
poris z uehementia spiritus impellentis
operatur dilatationem. Et tantum durat
motus dilatationis quantum permittit im-
petus caloris z uehementia: siue violen-
tia spiritus impellentis. diastole itaqz o-
peratur calor inducens ebullitionem: z spi-
ritus impellens. Cessante itaqz z languē-
te uolentia impulsione remittitur motus
dilatationis. Et tunc ex terrestri substan-
tia cordis propter coherentiam partium ex-
tremarum z grauitatem earum fit compres-
sio cordis: z extremarum partium ad me-
dium reductio. Ad motionis uero cordis va-
rie z differētes sunt cause. que a nobis qua-
tuor esse distinguuntur. Calida cordis com-
plexio. forma eius z compositio cum terre-
stri substantia. z spiritus cum fumo a super-
fluitate inatus. Quarta causa potest dici
siue esse uirtus spiritalis. que a tribus pre-
cedentibus procedit. Sed qualiter ex spi-
ritu impellente tanq̄ ministro. z calore tā-
q̄ artifice fiat dilatatio: plenius ostende-
mus. Sanguis per concauam uenam ab
epate cum naturali spiritu per dextrās cor-
dis auriculam ingrediens cordi ministra-
tur. In cuius concauitate sanguis recep-
tus locum calidissimum inueniens incipit
ebullire. Ebulliens resoluitur z rarificatur

in fumum z spiritum. differt autem fumus
ab spiritu. spiritus est subtilior: fumus gros-
sius est. Et est spiritus inter ignem z aere
medius: igne obtusior: z aere subtilior. fu-
mus est inter aquam z oerem medius. ae-
re grossior: z aqua subtilior. fumus itaqz z
spiritus generati in corde per uiam rarefa-
ctionis amplioem locum occupant. z cor-
dis concauitatem replent z distēdunt. vnde
fit cordis dilatatio. Quod autem cor-
pus rarefactum maiorem locum occupet:
probari potest auctoritate z exemplo z ra-
tione. dicit enim aristoteles. Ex vno pugil-
lo aque: multos fieri pugillos aeris. hoc si-
mile ad idem arguendum potest adduci.
Si castanea integra ignito cineri appona-
tur: talis ignis humiditatez castanee in fu-
mum resoluit. fumus resolutus multo ma-
ior est quantitate q̄ humiditas a qua gene-
ratur. vnde maiorem locum occupat: z lo-
cum inter corticem z castaneaz replet z dis-
tendit. Et cum intus nequeat obtineri qz
nititur ad euaporationem ex quadam uo-
lentia sursum mouetur z secum castaneaz
deportat. nec deprimi permittit donec e-
rupto cortice euaporet. Similiter fit cor-
de dilatato ex fumo z spiritu locus amplio-
rem q̄ sanguis occupantibus. Sed con-
stricção cordis ex sola eius pondrositate ef-
ficatur: sicut ad depressionem castanee sola
granitas sufficere uidetur. Cum ergo mo-
tus cordis scdm diastolem z sistoles triplex
sit causa. calida complexio: compositio: spi-
ritus cum fumo inatus. Sciendum q̄
ex his tribus uirtus operatiua que ē quar-
ta causa procedit. q̄ describitur uirtus mo-
tiua cordis z arteriarū zc. Obicif de cō-
pressionē cordis. uidetur q̄ non sit opatio
uirtutis. nam quō incipit cōpressio: uirtus
operari desinit: nec iam aliquē motus exer-
cet. Itē uirtus nō potest opari sine aliq̄
spu medionte. sed in cōpressionē nō moue-
tur sps: nec per ipm cōpressio fit: sed potius
ex coherentia partium cordis. q̄ cum sit
grauis substantia uirtute sue grauitatis de-
orsum deprimatur. nō ergo opatiua uirtus
est motio cordis z arteriarum secundū dia-

stolem & sistolem: sed secundum diastolem tantum. q̄ obuiat auctoritati. hoc autem soluendum relinquimus hijs qui in talibus negociatur ut habeant materiam litigandi. **H**is explanatis litteram exponamus. **E**ffreno. i. violento & necessario & naturali. **I**ntellige d̄ composito motu qui partes explicat cum subdit **N**unc. idest quando surgit. **I**n arsim. i. diastolem: ex calore ebullitionem faciente. **E**t ex spiritu impellente. **N**unc. i. aliquando compecta dilatatione: cessante impulsione spiritus. **T**hesis. i. sistolem. **A**dversa. quia contrarius motus diastole. **P**remittit ipsam. cor ex coherencia & grauitate partium. **T**hesis. dico. **E**mula. i. familiaris & amica. **C**entri. i. conueritatis cordis. **C**ontinuo. dixerat cor effreni & violento raptus motu. unde cum sit calidum & indefinenti & effrenato motu agitur: posset inflamari & incandescere: maxime cum sit calidum & ignitum. est enim pbicalis methodus q̄ solida corpora maxime si sint calida ex motu calefiunt. nec tantum calida immo & que frigida sunt & terrestria. **I**n quadrigis enim & in molendinis circa axes ubi rota voluitur: ex impetu effrenate volutionis ignem accendi videmus. q̄ si fieret in corde humanum corpus deficeret & discrimē dissolutionis incurreret: q̄ ne fiat natura prouida: & discreta: & in cunctis suis operationibus sedula dispētrix: pulmones constituit tanq̄ famulum & camerarium cordis. qui ventilabro concepte aereitatis contemperat cordis feruorem: **E**t igneam eius faciem flabello blande euentationis emulcet. **S**ed pulmo madidus quia flematis est receptaculum: & multa eliquatione humectatur. **C**rudusq̄ cruoris idest flematis. quia crudus humor & primus indigorum. ut dicit aristoteles & ysaac in libro vrinarum. **S**pumositatem sanguinis sibi attrahit pulmo ab epate: ut ide flegma faciat & calorem suum contemperet. **M**ultis cameris. i. casulis & spungositatibus quibus incameratus est. ut itra sue camerositatis ventriculos maior acris

quantitas valeat contineri: & fidelius & diutius retineri. **N**am si pauca esset sibi concavitas expers spongiositatis: aer intus acceptus statim exiret: nec stabilem haberet mansionem. **S**ed ex quo est calor: in cameris illis intricatus diutius commoratur **C**uius diuturna commoratio cordi necessaria est plurimum ad temperamentum & refrigerium spiraminis. idest aeris inspirati.

De causis motus cordis.

Cordis forma. erasis. sum⁹ vis spiritualis.
Vernula virtutis tribuens spiramina membris:
Sunt arsis cause. thesis ex sola grauitate
Perficitur: dū reprimitur substantia per se.
Hunc regit et ecelebrat nature regula motum.
Cuius vis anime membris infusa vigorem
Suseitat. & reliquos vittutis temperat usus.

Cordis forma &c. **I**n hoc capitulo breuiter insinuantur que sint cause motus cordis quorum distinctio suam lucem ex precedentibus vendicat. **F**orma quantum ad eius rotunditatem & conueritatem que forma mobilitati congrua est. **N**am omne rotundū est mobile de natura. **C**rasis. i. calida eius complexio. omne namq̄ calidū natura ē

mobile velocius: sicut omne frigidum tarde mobile. **Fumus** Ex sanguine resolutus generatus per partium rarefactionem vnde ampliore locum occupans inflat cor & dilatat. **Vis spiritalis**. i. spiritus consistens in ipso corde. **Vernula virtutis**. s. vitalis: minister operatiue. secum enim defert virtutem spiritualem. **Tribuens spiracula**. i. spiramē vegetationis toti corpori infundens. hec omnia predicta cause sūt. **Arts**. i. diastole. **Sed thesis**. que est extremarum partium ad centrum reductio. **Perficitur**. ex sola grauitate ex coherencia & terrestritate substantie. **Cum deprimat**. i. motu proprie granitatis: nulla spiritus impulsione ad hoc operante. **Hunc regit & celebrat**. dixerat auctoz motum cordis esse effrenem & necessarium: quia fit a natura tantum. **Inde videtur alicui** q̄ solinature attribuendus esset motus cordis: & q̄ oīno esset a virtute anime alienus. **Ideo ostendit q̄** quis fiat principaliter a natura: tamē vigorem sue constitutionis sortiri ab anima. sed probatur q̄ motus cordis tantum ex anima procedit. dicit constantinus in paucogni. q̄ virtus quedam attinet nature tantum. **Et dicitur naturalis**. Alia est que corpus viuificat: & cor dilatat & arterias: & iterum constringit. que ad animā attinet: & dicitur spiritalis. **tertia que sensum & voluntarium motus perficit**. s. animalis. **Ex hoc videtur q̄** virtus spiritalis que cordis motum operatur tantum procedit ab anima. **Ad hoc dicendum q̄** constantinus cum dicit virtutem spiritualem ad animā pertinere: nō ideo dicit: quia vitam & primordium sue essentie summat ab anima: sed quia ex infusione anime suam perfectius sequitur actionem. ante enī infusionem anime inerat tantum secundum habitum. sed anima infusa est secundum actum. vnde ex infusione anime omnes virtutes: in suis explendis actionibus fortiores existunt.

De vtilitate pulsus: et eius deffinitione.

Innatum recreet ut mulcebris aura calorem:
Et procul absistat fumose umbracula nubis:
Spirit⁹ ut digno reparari fomite possit:
Exarsy atqz thesi conflaturo motio cordis:
Que pulsū faciat: & vite consona fiat.
In pulsu resonat tenor: & concordia vite.
Sinzugie vitalis amor. modulamina cordis.
Intima tēperies: animi secreta voluntas.
Augma. paroxismus. seasis: & peridicus error.
Adorboruz eretici mot⁹. quid fata minentur.
Quid possit laebesis. quieq̄ parat ericialis
Antropos: ense necis dum filia sororia rumpit.
Urine fraudes: aperit discretio pulsus.
Rectificatqz fidem pulsus: eō firmat & vnit.
Judicium. genus in speciem censura reducit.
At pulsu dubio. medici mens pendula mutat.

Innatus quid sit motus cordis. et quibus causis
 concurrentibus fiat: et quod operetur motus cordis.
 an aia: an uasa dixit. quod autem ex motu cordis
 et ex causis motus cordis operantibus procedit pul-
 sus: ideo insinuat se ponit descriptionem pul-
 sus. cum totius huius operis doctrina de
 pulsibus constituatur: Ex ratione propo-
 siti tenetur pulsus assignare descriptionem.
 describitur autem a philareto sic. pulsus
 est motio cordis et arteriarum et cetera. Nec au-
 tē diffinitio intelligenda est per causam:
 notum autem per essentiam: sicut multe di-
 ffinitiones huius artis: pulsus enim non est
 illa motio que est in corde: cum ipsa sit sin-
 gularis. et pulsus sit in arteriis a corde re-
 motis motus tamen cordis causa est illi-
 us motionis que est in arteriis: et que est
 pulsus. sicut enim ex motu arboris sequitur
 motus frondium et fructuum: nec tamen
 est vnus sed alius. licet ab altero fiat: sic et
 in pulsu. inouetur enim cor et dilatatur: ex
 cuius motu vitalis spiritus impellitur: et
 impulsus arterias mouet: quarum motus
 est pulsus. unde pulsus sic possumus di-
 ffinitur. pulsus est motio ex diuersis moti-
 bus composita. membro concauo et arte-
 rioso facta: a motu cordis et quarundam
 arteriarum procedens: virtute operante:
 et spiritu mediante. potest etiam dici quod di-
 ffinitio philareti est per essentiam. ut pul-
 sus sit motio composita ex motu cordis et
 motu arteriarum. Ex diuersis namque mo-
 tibus potest conflare utia motio composi-
 ta. hec itaque motio cordis erit motio que
 est pulsus: et motio arteriarum similiter e-
 rat pars eiusdem. Ille ergo qui tangit pul-
 sum sentit pulsus gratia partis. non enim
 sentit motum cordis: sed ipsum perpendit ex
 motu arteriarum cognitione. litteram ex-
 pone. talis motio que pulsus facit est com-
 posita ex motu cordis et arteriarum. Con-
 flatur. id est componitur. Ex arsi et thesi. id est di-
 latione. et constrictione. id est motio cordis et
 arteriarum composita secundum diasto-
 lem et sistolē consideratur. Sequitur. ut
 mulcebris. Hic assignat utilitatem pul-
 sus. unde hec clausula non est de diffini-

tionis: sed ad utilitatis expressionem anne-
 xa est. sicut et in diffinitione philareti adiu-
 gitur. Nec clausula ad in frigidationem
 caloris innati. Est autem utilitas pulsus
 ut suo motu calcet corpus. et ex aere in-
 spirato a pulmone spiritus vitalis repara-
 retur. Illius enim attracti acris pars eua-
 porauit per poros corporis. quedam ca-
 lore consumitur. quedam corporis cons-
 trictione ad pulmonem respiratur. que-
 dam retenta subtiliatur et depuratur. Et ca-
 vitali spiritui annexa et adiuncta vitalis spi-
 ritus reparatur. Et hec est. ut mulcebris
 aura. id est aer inspiratus. Recreat. id est de-
 nulceat et contemperet. Innatum calo-
 rem. id est naturalem. qui aliter efflueret et in-
 cenderetur. Duplex est innatus calor.
 vnus contractus ex primis componenti-
 bus: et est potentialis. qui mortuo subiec-
 to a substantia non recedit. qui iugis est co-
 mnes et perpetuus a seculari. quem violen-
 tia mortificationis non potest subuertere.
 Caro enim leonina quous sit mortificata: ta-
 men colerica est et calida in quarto gradu.
 Et in corpore suscepta: dissoluit et febrem
 prouocat. unde hoc notum est nisi ex calore
 innato. Est alius calor innatus contrac-
 tus ex influentibus. id est ex infusione spi-
 rituum et humorum. Et est actu tantum.
 qui subiectum relinquit. Ille ex aere recre-
 atur et distemperatur. alius non. Umbra-
 cula. fumose superfluitates. que retente in
 corde obumbrarent. et obnubilarent vita-
 lem spiritum. Absistant. id est exsufflen-
 tur a corde ad pulmotem: et a pulmone
 exterius emittantur. Hic potest queri quomodo
 flatum suspendimus: quo aera cor at-
 trahit: Et quo superfluitates expellit: di-
 citur quod inspiramine fit attractio acris. qui
 ser per tracheam arteriam ad pulmonem
 transmittitur: Et in pulmonis cauerna-
 lis suscipitur. nec ad cor aer ille tonis trans-
 mittitur duplici de causa. tamen quia cor
 totius acris attracti ad pulmonem capax
 non esset: cuius pulmo est capax tanquam ma-
 ius membrum. tamen quia etiam eius par-
 tem ita se contineret: licet aer ab exterioribus

*Duplex est calor
 Innatus*

4° gradu

*diffinitio
 pulsus*

*diffinitio
 pulsus*

nō atrahatur tamen cor inueniat aerea in pulmone quem possit atrahere. Sed q̄ uis pulmo repletus sit aere: z cor habeat in se sufficientem aerem quo possit foueri. vnde videtur q̄ longo tempore possit teneri aer nullo mediato suffragio ab aere exteriori: tamen hoc fieri non potest. quia cor semper in constrictione: que successiua est dilatationi fumosas superfluitates emittit. que transmissae ad pulmonem si non possent exsufflari nec in eo contineri: iterum ad cor reuolunt z reciprocate vitalem spiritum ingrossarent: qui naturaliter debet esse subtilis. vnde ingrossato nimis spiritu: nimia cordis dilatatio fit: z extrema ad medium reddere prohibentur. sicut uimia subtilisatio spirituum quibusdam est causa mortificationis. vnde trititi in aere grosso si transirent ad regionem calidam in qua desiccatus est aer: cito morerentur: quia spiritus vitalis nimis subtiliatur z preter naturam debilitatur: nec potest cordis grossiciem ad plenum dilatare: quandoq; sincopizant: z sincopizantes suffocantur. Unde est q̄ pisces untriti ex grosso sere aque: ab aqua extracti ad ipm aerem qui subtilior est moriuntur. sed quidam tardius ut anguille: quidam citius ut allecchia quidam mediocriter: ut lucij z barbelli. Et quare hoc fit: inuestigent socij. Similiter nimia spiritus vitalis ingrossatione preter naturam incurritur mors. Unde homines de libia si transirent ad aerem spissum non diu uiuerent. nec nos in aere eorum diu possemus uinere propter eandem causam. quia spiritus vitalis ex inspissatione que preter naturam suscipitur: corrumpitur. Et ideo inspissato z implete latera cordis spiritu: cor immoderate dilatatur. q̄ cum metam sue dilatationis excedat: impedita constrictione facit ad interemptionem animalis. Sunt eim due cause mortificationis. immoderata dilatatio z constrictio. sicut eim animale corpus uiuere non potest nisi dilatationem debitam consequatur constrictio: Et constrictioni succedat dilatatio: Sic ex impe-

dimento vel immoderantia dilatationis z constrictio periculum mortificationis incurritur. ut uiuat humanum corpus non sufficit inspiratio. nec respirans sufficit nisi inspiret. Nec autem fiunt secundum vicissitudinem dilatationis z constrictio cordis. Unde est q̄ ex risu z nimio gaudio multi propter nimiam dilatationem sincopizant: z sincopi perseverante moriuntur. dum eim pro immoderata dilatatione fumose superfluitates impedita constrictione non exsufflantur: sed in corde retinentur: retente inspissant vitalem spiritum: qui debet esse subtilis. qui inspissatus postmodum extinguitur. sicut ignis ethereus igneus aerem: quando motus ignitionis ad grossiorem defectu aerem: dum ingrossatur: natura subtilis egreditur et extinguitur. Similiter ignis in stupas ascendens: in ore ioculatoris tenetur: et quia ex flatu z hanelitu oris ingrossatur: anteq̄ ledere possit extinguitur. Similiter ratione ignis existente aere nimis humido z pluuioso vix potest ardere: quia ab aere pluuioso inspissatur. Et gaudio etiam fit sincopis alia ratione quia impedita exsufflatione: vitalis spiritus non potest reparari. quo deficiente cessat sensus z voluntarius motus. naturalis etiam calor in corde ex fumosis superfluitatibus retentis adnichilatur. sicut ex gaudio fit sincopis z mortificatio quandoq; propter immoderantiam dilatationis: ita ex tristitia z terrore plurimum accidit propter immoderantiam constrictio cordis. Cum enim laterales partes cordis immoderate constringuntur exclusa vacuitate: ideo in corde nullus aer recipitur. nec fit respiratio aeris. que necessaria est ad temperandum feruorem cordis: z vitalem spiritum reparandum. Nec vero omnia variantur: intenduntur aut remittuntur secundum differentias cordis: quoddam enim cor molle est z tenerum: z lapsam habet substantiam. tale cor gaudio superueniente ex obedientia strarum partim amplius dilatatur z uehementius. Et homines talis

cordis facilius sincopizant z fortius. Et si constriuantur in balneo aereo carente respiraculis: cito sincopi periclitantur. habentes vero durum cor z terrestre z compactum ex gaudio tardius sincopizantur. quia duricies cordis resistit dilatationi immoderate. Sed tristitia superueniente fortius sincopizant. quia duricies partium z granitas iunat excessum cōstrictionis. huiusmodi habentes durū cor valde si ingrediantur fornacem ubi est aer subtilissimus propter conflationem metallorum vebementer sincopiam incurrunt ex defectu dilatationis. quia vitalis spiritus in duro corde debet grossus esse. Et a subtilissimo aere valde subliatus non potest latera cordis ad modum debite dilatationis propellere. Inde coningit q̄ pueri citius sincopizent q̄ viri. In pulsu resonant. insinuata pulsus diffinitione: oportet vtilitatē pulsus declarare q̄ quidem est maxima. videlicet declaratio consistētie z habitudinis corporis temperati vel eius distemperantie: precipue cordis z discretio passionum z affectionum anime. de lucidatio temporum acutarum egritudinum. distriptio futurarum crīsum vel ad bonum vel ad malum. agnitio vite vel mortis. adiudicatio fraudium: z delusionum vrine certificatio. que omnia ex sententia littere melius clarebant. Tenor. i. stabilitas vite z integritas. Et eius concordis continuitas secundum naturalem legem corporis ipsius. Resonant in pulsu. id est manifestantur per pulsum. Sicut enim per sonum declaratur claritas metalli: z cimbali bonitas vel malicia. sic per pulsam quasi per quedam sonum: quia in ipso pulsantur arterie. Ex motu spiritus impellentis: declaratur distemperantia humani corporis. Et non solum ea per pulsum cognoscuntur: sed amor. i. pax z confederatio. Sinzugie vitalis. i. vite humane que per quamdam sinzugiam z proportionalem concordantiam quattuor elementorum in corpore consistit. Vitalem sinzugiam potest intelligere admirabilem com-

paginem z matrimonialē copulam inter corpus z animam. Ad odulamina. i. temperamenta. Temperies. i. temperantia. non solum cordis: sed interiorum membrorum. que corde bene habente se: fortiora z temperatiora sunt. sicut eo male se habente languent. Secreta voluntas. id est passiones z affectiones anime. sicut gaudium. ira. tristitia. animositas. timiditas. auaricia. liberalitas: quoniam immutant pulsum. Etiam per pulsum declarantur: quāvis diffinitio talium sit difficilis. In gaudio enim quia cor mediocriter dilatur propter temperamentum affectionis: Et quia sanguis temperatus est humor: qui in gaudio mouetur: cor paulatim z temperate ab interioribus ad exteriora diffunditur. vnde pulsus temperato processu in magnitudine augmentatur. Et mediocritatem inter fortem z debilem: z velocem z tardum sibi vendicat. non enim multa refrigeratio necessaria est propter temperamentum caloris. In ira: quia calor impetuose ab interioribus ad exteriora diffunditur. z colera estuosa est que in ira mouetur: ideo ex ira repente pulsus in magnitudinem surgit z impetuositate colere prouocatus: neglecta fortitudine velocitatem z frequentiam assumit. vnde si talis efficiatur pulsus: preter naturam corporis: siue febris irritamento: sine corporis exercicio: colligi potest q̄ talis ex ira fit: z iram significat maxime cum ira sit feruor cordis zc. In quo ex desiderio vindicandi: cum vindicta fiat per exteriora: extra calorem prorumpit furiosus. Hic vero pulsus qui fit ex ira fit fortis. magnus. frequens. z velox. tamen inter duriciem fit mediocris z molliciem. In tristitia et timore pulsus parui z debiles fiunt. quia calor ab exterioribus ad interiora reduciatur. Et ex motu melancholie que dominium habet i terrore: pigritatur naturalis calor z sanguis. Et confortato motu melancholie deses z seguis z quasi cōgelatus efficitur. vnde magis est paruus pulsus debilis z ocultus in timore magno q̄ in tristitia. pp̄

subtili motu timoris: et tristitie leuiore. Si timor aliquantulum duret et moretur: quasi si quis virtus debilitetur: et spiritus torpeat et pigritetur: fit pulsus vermiculosus. deinde formiculosus. In terrore vero: quia calidior naturalis subito intra propellitur: virtus modo quasi timida fugit: modo quasi se defensura reuertitur. Ex duplicitate talis motus fit pulsus velox. tremens. et inordinatus. Si ergo timor perseveret: pulsus tristitie similis redditur. Sed si tardauerit quousque debilitetur: fit pulsus vermiculosus. ex magnitudine et audacia naturali contracta ex humida et feruente cordis natura fuerit pulsus magni et fortes. ex pusillanimitate et timiditate fiunt pulsus parui et debiles ex liberalitate et largitate magis aperti et temperati ex auaricia contracti. Augma. non solum passio animae per pulsus inuotescit: sed quia omnia tempora egritudinis et qualitates paroxysmorum. et quantitates per periodos. In principio egritudinis acute fiunt pulsus magni. et veloces. minus tamen quam in augmento: propter crudelitatem humoris. Et quia calor ex multa materia oppressus: eam non sufficit ad plenum resolucere. In augmento egritudinis: calore iam adulto: materia amplius resolui incipiente: conualescente calore: pulsus maiores et fortiores occurrunt. In statu pulsus ad magnitudinem et velocitatem pulsum accedunt propter accumulum caloris. In declinatione tepescente calore minoratur pulsus et tardi fiunt. Quod autem declinatio fiat sic cognoscas. si precesserit crisis: vel etiam sine omni crisi materia est consumpta. quia sepe contingit eam febrili calore consumi sine purgatione alia: et tunc eger incipit esse copiosus: tunc est declinatio morbi. et tales pulsus boni sunt. Si vero nichil horum precesserit: et eger sit mente stupidus et debilis: et sensibilitatis esset diminutio: tales pulsus pessimi sunt. quia ex defectu morbi non fiunt: sed nature. unde dicit philaremus. rari pulsus semper sunt difficiles. Augma. id est augmentum egritudinis. In augmento intellige principium Paroxysmi. id est exacerbatio egritudinis. quod proprie fit in continuis. quod dicitur acerbe. id est

acute. Ideoque paroxysmos habent. pulsus paroxysmorum instantia indicat. quia est tunc vehementior et magis estuosus. Stasis. id est status periodi. Et periodicus error. id est accessio interpolata. quantum ad interpolatas. quod per particulares et periodicos motus resoluntur. pulsus etiam interpolata febre significat. quia cum non continet suam velocitatem et frequentiam: sed certis temporibus laesit et certis inualecit: habet in se tantum ad significandum interpolata. Ad orborum criticorum motus. id est deteriorationes acutarum que crises dicuntur. Quid facta minentur. tria sunt facta. id est tres parte. id est eloto. lachesis. antropos. eloto est motio de non esse ad esse. Et est generatio. lachesis est productio secundum continuitatem existendi. Antropos est corruptio. id est egressio a substantiali statu. siue conuersio de esse ad non esse. tota vis et facultas paracarum in pulsu resultat Urine fraudes. hic ponitur ultima utilitas agnitiois vel considerationis pulsus. quia urine iudicium per ipsum certificatur: et per ipsum fraus urine et veritas speritur. vrina namque considerata fallit medicum: nisi eius iudicium per pulsum certificetur ac specificetur. Nam si pulsus urine consentit: tunc est verax iudicium urine. Si autem desentit: malum est. cum non sit proportio signorum. Unit iudicium. id est ad unitatem iudicij reducit. Genus in speciem. vrina quandoque apparet rubra et turbulenta in colore et substantia. Et distemperantia significat corporis in calore. Et ideo egritudinem significat in genere. Sed quia talis potest apparere ex multis causis. sicut ex febre. vel aput. vel ex raptura vene. vel ex calculo. vel ex patio calesfactione. vel ex immoderatio exercicio sanguine plus iusto fluente: quibus significet egritudinem in genere. Et tamen non determinate et diffinitive significat eam. sed adhibita consideratione pulsus genus specificat et determinate declarat: que sit egritudo in specie. vtrum febris vel alia. Et si febris: vtrum continua vel interpolata sit febris.

Incipit principale propositum de decem generibus pulsuum.

Quinqz modis probat artificis solertia pulsuum.

Ex quibz elicitur numerus generum duplicatus.

Ex forma motus: tria. magnū forte. citatum.

Mollem parit plenum calidū substantia membri.

Ex quibz et primis series senaria surgit.

Spissum constituit mora quā determinat arsis.

Qui pede dactilico passim declinat ab alto:

Et qui deficiens surgit viresqz resumit:

Excollatiua thesū ratione notatur.

Tanqz precipuis adiuncta nouissima primis.

In quibus est motus discors: vel consonus vnus:

Ordo: vel aduersus numerum ratione notatus.

Ex quibus quibusdā antecessoribus et preparatoribus necessariis ad subsequens. scilicet de officio cordis. et forma. et completionē. de motionē eius. et causis motiois. de diffinitione pulsus. de utilitate pulsus considerationis. his inqz diligēter pertractatis: aggreditur auctor principale propositū. ut instruat doctrinam de pulsuum generibus. Sūt itaqz genera pulsuum: et diuersi pulsuum dicitur: scdm diuersas et dīentes medici considerationes. et considera-

tiones discrete. Et sūt decē genera pulsuum. quia quinqz considerationibus oritur. Prima consideratio medici attenditur circa proprietatem motiois arterie quā triplex est. Nam motio arterie est talis: quod est magna: parua: et mediocris. vel fortis: debilis: et mediocris vel velox: tarda mediocris. Ab hac prima consideratione quā circa proprietatem motiois vertitur: tria genera pulsuum nascuntur. primum genus pulsus est magnus. parvus. mediocris. ut sub vno genere contraria colligamus: quorum eadem est disciplina. Scdm genus fortis. debilis. mediocris. quā similiter pro vno genere reputatur. Tertium genus est quod ab eadem consideratione trahit originem. scilicet. velox. tardus. et mediocris. Primum genus pulsuum diuiditur in longū. curtū. mediocre. Latū. strictū. mediocre. Apertū. occultū. mediocre. Quorum omnium significatio nes. cause. et diffinitiones patet ex litteris In littere prosecutione. Secunda consideratio vertitur. scdm consistentiam organi. scilicet. arterie: quā est organū et instrumentū pulsus Est autem arteria huius consistētie quod ipsa est dura. mollis. mediocris. Vel plena vena. mediocris. Vel calida. frigida. mediocris. hec proprie pertinet ad arterias pulsuum namqz proprie nō dicitur calidus. mollis nisi si genera arterie quā talis sentitur. Ab hac consideratione sumuntur tria pulsuum genera. durus mollis mediocris. plenus vacuus mediocris. calidus. frigidus mediocris. Tertia consideratio pulsuum perperditur scdm distensionem et sistolem. scilicet. scdm spaciū quod attenditur inter dilatationem et contractionem. licet et contractio nō occurrat sensui: tamē per spaciū et morā que est inter dilatationes: contractionis mera perperditur. quā si sit magna: sit pulsus rarus. Si parua: sit frequēs. Ab hac itaqz consideratione elicitur septimū genus pulsuum. scilicet. rarus frequēs mediocris. dicit constantinus in pantegni. libro. vii. quod septimū genus ex parte quietis est. Et adducit auctoritatē. Galeni dicentis. pulsus in dilatatione et constrictione quietes habet duas vnam cum pulsus in dilatatione sua: extrema digitorū percutit. et hanc exteriorē vocat

quietē. & hanc sensibilibiter inuenimus. quies
secunda est cum pulsus in cōstrictione ad
centrū suū reddat. Et hec quies nō est se
sibilis: qz nō facile sensu percipitur: sed cō
strictionis mota & dilatatione cognoscitur.
Quarta consideratio versatur circa colla
tionē aperte more & occulte scdm propor
tionē earū. Si es in plures sint aperte mo
re q̄ occulte: pulsus est incidēs. i. propter
matorationē sui i noticiā nri sensus cadēs.
Si autē sint plures occulte q̄ aperte mo
re: dicitur pulsus decidēs. i. a noticiā nri
sensus cadēs. Et hoc est octauū genus q̄
nascitur a quarta cōsideratione. i. incidēs
& decidēs. Et nota ad hoc q̄ incidētia & de
cidētia pulsuum determinētur vel discer
nantur: non oportet octo vel nouē motio
nes cōsiderare. sed usqz ad centessimā per
cussionē cōsideratione progredicndus est.
ut collationes moraz ad moras: occultaz
ad apertas: fortū ad debiles: melius per
pendātur. Nō cīm si vna motio sentiatur
fortis & alia debilis sequatur: & iterūz tertia
fortis: quarta debilis: iudicāndus est prop
ter hoc pulsus decidēs: qz prima fortis & se
cūda debilis. Nam eadem ratione cum
secūda sit debilis & tertia fortis sequatur:
erit pulsus incidēs. qz ex debili sequitur for
tis. & sic posset probari q̄ idem pulsus es
set incidēs & decidēs. Ad qd̄ respondē
dum q̄ in ea consistentia in qua pulsus vi
deatur permanere diutius: talem eum indi
ces. quod sic cognosces. Si pulsus in de
cem percussionibus sensum: & in vndecim
deficit. Decimē ab vndecim cōpūtes: si in
quinta ab vndecima defecerit: dicitur deci
dens. Et talis tendens in defectum per
quosdam gradus magis deficiendi mor
tem significat. Si vero defecerit in octo
postea in vndecim ab eo deciderit: & si pos
tea tardius deciderit: donec oīno nō defi
ciat talis incidēs est & significat naturam
prius afflictam morbo iam superato: par
tam resurgere & conualescere. Quinta cō
sideratio attenditur scdm permutacionem
vel consistentiā predictaz considerationū
Et ab hac consideratione duo extrema ge

nera: nō scilicet & decimū procedunt. q̄
nō sunt principalia genera: sed principalibus
adnera & adinecta. Non cīm per se
principaliter attenduntur: sed oīcui adia
cent. ut est equale & inaequale: ecce nomm
ordinatū & inordinatū: ecce decimū. Si
pulsus sit assidue fortis dicitur equalis. Si
intermiscatur debile cum forti: dicitur in
equalis. Sed de hijs plenius dicetur in se
quemibus. Nota q̄ hec pulsū gene
ra nō iunt opposita. cum circa vnū & eum
dem pulsū tria vel quattuor genera quā
doqz habeant consistere. Aliquando eīm
pulsus magnas potest esse mollis. velox.
fortis. spissus. equalis. ordinalus. plenus
Sed quiddam sunt oppositi. ut magnus
paruus. nec sint diuersa genera: sed diuer
se differentie vnius generis. & idco se non
compatiuntur. Sunt autem quandoqz di
uersa genera non contraria: sed pro con
trarietate causarū se non sustinent: ut mag
nus debilis. Abundantia nāqz spiri
tus facit magnum. defectus eius & calo
ris facit debilem. Similiter forte. parū.
velox. debile. spissum. tardum. velox. ra
rum. & ut generaliter dicaz: nulla possunt
comisceri in quibus contrarietas causarū
intercedat. decem genera pulsuum dicitur
secundum diuersas rationes. scilicet.
secundum motum. secundum organum.
secundum plures motiones. Nota q̄
hoc nomē generale pulsus predicari ha
bet de quolibet inferiori. quia de magno.
forti. veloci. raro. incidenti. equali. ordi
nato. molli. pleno. calido: nō tamē in ea
dem significatione. Dicitur nāqz hoc
nomē pulsus quattuor modis. primo acci
pitur pro motione que occurrit digito. Et
in hoc sensu tria genera distinguntur. mag
nus. velox. validus. Secundo dicitur
pulsus res pulsata sicut organum. Et se
cundum hanc significationem duo distin
guntur genera pulsuum. sicut molle ple
num. hec autem ad organum pertinent.
Arteria cīm mollis. dura. plena. vacua.
proprie dicitur. Extra nec vero dicuntur: s̄
in motione que est pulsus. Ad motio siquidem

mollis: dura. plena. vacua. in collatione dicitur. que et si dicamur de pulsu: predicatio redundat in proprietate organi. Calidum et frigidum quod est sextum genus pulsuum: ad rem pulsatam dicitur pertinere. Et sic potest patere ut ista tria genera distingantur prout res pulsata dicitur pulsus. Arteria enim proprie potest dici calida vel frigida: sed quidam considerantes quod non est calida vel frigida ex se: sed potius ex frigiditate vel mortificatione spiritus vitalis impellentis eam: dicunt calidum vel frigidum pulsus dici pro re pulsante. Et hec est tertia significatio pulsus ut pro re pulsante accipiamur hoc posset stare nisi quod dicit philaretus quod nonnum genus attenditur secundum calorem qui redditur per totum corpus arterie. In quo consideratur qualitas suppositae materie per tactum. totum est de auctoritate. per quod insinuat auctor quod pulsus calidus ad rem pulsatam pertinet non ad rem pulsantem. Nam si dicas quod pulsus dicitur calidus propter spiritum. non propter subjectum vel qualitatem arterie: similiter pulsus mollis. plenus vacuus non debet dici ut redundet predicatio in consistentia organi. sed in qualitate humoris arteriam infundentis. Sentitur namque arteria mollis. dura. plena. propter humores suppositum. quia si siccus sit et multus et aquosus: arteriam mollem vel plenam efficit. si siccus: duram et vacuam reddit. Secundo philaretus testatur quod secundum consistentiam organi attenditur plenum. vacuum. molle. durum et secundum figuram. Si ergo molle. durum plenum vacuum pertinent ad consistentiam et figuram organi: similiter calidum et frigidum. quibus enim neget arteriam calidam esse sua qualitate vel frigidam. Ipsa enim est calida vel frigida sua qualitate tanquam causa formalis. Et est calida vel frigida qualitate spiritus tanquam efficiente vel materiali. Unde constantinus in pantegni. calor arterie est ex materia intra contenta. id est spiritu et sanguine. Quarto modo dicitur pulsus collectio plurium pulsuum. secundum quod quatuor genera distinguuntur. rarum frequens. incidens decidens. equale inequale. ordi-

natum inordinatum. Solercia. id est prudentia. Artificis. id est medici. Probat. examinat et diiudicat. Pulsus. generaliter intellige. non pro motione. non pro re pulsata non pro re pulsante. non pro plurium collectione. Et quomodo probat: ostendit. Quibus quibus modis. id est quibus considerationibus discretis. Ex quibus. id est considerationibus. Elicitur. procedit. Numerus. id est decem genera que in dupla proportione se habent ad quibus considerationes. nunc prosequamur quomodo Ex forma. id est proprietate motionis arterie circa quas vertitur prima consideratio. Nascuntur tria. id est genera Et ostendit que. Ad agnum. illud est primum quod ostenditur secundum quantitatem trium dimensionum. teste constantino et philareto Ad agnum. sub magno claudit paruum. mediocre. Ecce primum genus. forte sub quo intellige debile. medium. ecce secundum. Forte. ponit tertium philaretus. et constantinus. Et considerant secundum tenorem virtutis. sub quo debile. mediocre. Tertium genus. Citatus. id est velocius. sub quo Tardus. et mediocriter. tertium ergo est citatus Et attenditur tempore vel qualitate motionis. philaretus ponit quantitatem et constantinus tempus. Substantia membri. id est consistentia organi et figura sine qualitate substantie circa que versantur secunda consideratio. Parit. id est ex se producit. Ad oltem. sub quo durus mediocriter. istud est quartum secundum constantinum Sed philaretus ponit octavum. Plenum per quod et vacuum intellige. Illud est quintum. Calidum. frigidum. mediocre. ecce sextum. calidum ad organum pertinet. quod ad qualitatem substantie organi teste philareto et constantino in pantegni. calidum afferit pulsus fieri ex caliditate arterie. philaretus calidam ponit decimum. conturbator nominum et sententiarum. et constantinus. vi. Ex quibus. id est tribus postremis. Et primis. elicitis a prima consideratione Surgit. id est completur. series sena. id est sex genera. Spissum. hic assignat originem septimi generis. quod est frequens et rarum. c. ij.

Mora z c. i. scdm morā z spacii q̄ est in-
ter duas dilatatioēs attenditur spissus vel
frequens. hoc est quod constantinus dicit
fieri ex tempore quietis. philaretus ex quis-
titate quietis. istud a philareto quintū dicitur.
sed a constantino septimū. vnde autē
fiant hec genera pulsuum z ex quibus cau-
sis contrahantur z quid habeant significa-
re: in sequentibus cum ipso auctore dicemus
Qui pede dactilico. ponit originem octa-
ui qui est incidens z decidens. quod a phi-
lareto. jr. dicitur. sed a constantino. viij.
assignatur. hoc genus attenditur scdm col-
lectionez z proportionē moraz ad moras
apertaz ad occultas. fortium ad debiles.
aperta mora dicitur ipius pulsus. occultis
mora ipius quietis inter duos pulsus cris-
tentis. fit itaqz incidens z decidens scdm
proportionē temporis ad tempus. Si mo-
ra precedentis pulsus sit maior q̄ mora se-
quentis: pulsus dicitur decidens. Si mo-
ra sequentis sit maior q̄ precedentis: dicitur
incidens q̄ secundum rationem assigna-
tam intelligendū est. pulsus decidens
ab auctore comparatur pedi dactilico. qz
sicut dactylus a longa z aperta sillaba inci-
piēs declinat in breues sic pulsus decidēs
ab apertis moris tendit in occultas. **P**as-
sim. i. sursum z deorsum deprimatur. **A**b
alto. i. apertis moris. **P**ede dactilico. i.
more dactilico. **E**t qui deficiens. assigna-
tio est incidentis. **S**urgit. primo defici-
ens. **E**t vires resumit. i. de occultis diffe-
rentijs in apertas. quousqz in nullo deficiat.
Et est iudicium nature resurgentis z
vires resumentis. **N**otatur. i. attenditur
quantum ad originem. **E**x collatiua the-
sum. i. proportione morarū que sunt mo-
re dilatationum z thesum. **I**lle enim mo-
re attenduntur **E**t perpenduntur secun-
dum diastolem z sístolem. **T**anq̄ precipi-
uis. assignatis octo generibus que sūt pri-
ma z principia. assignat originem duc-
rum extremorum. i. noni z decimi. que sūt
accidētalia z principalibus adiuncta. **N**o-
num est equale inequale. decimum: ordi-
natum inordinatum. philaretus tamē e-

quale ponit sextum. ordinatum inordina-
tum ponit septimum. **D**iscors vel conso-
nus. i. equalis inqualis. **U**nus ordo. in
quantum ordinatus. **N**umeri. quia secū-
dum rationem numerorum z computa-
tionum ordinatio vel inordinatio conside-
rantur. **N**unc elm debiles duo pulsus vl-
tres. nunc quattuor. nunc vnus inordina-
to modo interferuntur duobus magnis z
fortibus. z multis alijs differentijs secun-
dum numerorum diuersitatem interpo-
nuntur diuersi pulsus pluribus aliorum ge-
nerum. **I**deoqz secundum numeri ratio-
nem diximus ordinatum z inordinatum
attendendum. **Q**uid autē sit equalis pul-
sus. quid inqualis. quid ordinatus. z quid
inordinatus. vtrum ordinatus sit equalis
vel nō. vtrum oīs inordinatus sit inequa-
lis. z quot sunt species inqualis inordi-
nati: inferius patebit: ubi ponentur diffi-
nitiones z significationes singulorum ge-
nerum.

De descriptione magni pulsus z parui.

Augmentata facit magnuz
dimensio trina.

Paruum: si parua. medium:
mediocriter acta.

In longum latum magnus cō-
surgit z altum.

Paruum in occultum strictum
cadit atqz recisum.

Qui mediuz sequitur: merito
medioeris habetur.

Augmentata. **A**ssignatis decem ge-
neribus pulsuum z originibus eorum. ut
de generibus pulsuum euidentior consti-
tatur doctrina: vniuscuiusqz generis sta-
am ponit diffinitionem. **E**t primo diffinit

decides
pades

magnum pulsum. Est itaqz magnus pulsus qui secundum quantitatem trium dimensionum attenditur. longitudinem. latitudinem. et profunditatem. unde philaretus dicit qd ille pulsus convenienter augmentatus secundum tres dimensiones modum transcendentem dicitur magnus. Ad hoc igitur ut sit magnus pulsus oportet qd sit longus latus et profundus. parvus per contrarium intelligitur. quid sit longus latus et profundus in littera patebit. Paruum si parua. i. trina dimensio diminuta facit paruum. patitur detrimentum. quantitas in longitudine secundum curtitatem. In latitudine secundum stricturam. In profunditate per residentiam. Et secundum sui incertam revolutionem. Mediocris. i. mediocrem pulsum facit trina dimensio. Aucta mediocriter. i. seruans mediocritatem ut si nec excedat nec excedatur in aliqua dimensione.

De longo pulsu.

Longus ventriculos digitorum quattuor erit.

Subsistit mutilus: mediusqz fit omnibus equus.

In latum digitos latus tenet: eminent altus.

Decurrit gracilis strictus: residetqz profundus.

Longus. Magnam pulsum diffiniuerat per excessum trine dimensionis. s. longitudinem. latitudinem. profunditatem. Ideo ut pateat euidentius quid sit magnus: diffinit. quid sit longus. latus. et profundus. quibus cognitis cum ex eis conponatur magnus: perfecte innotescit quid sit magnus. Ex proprietatibus enim partium inuestigatis: totius declarabitur natura. longus est pulsus iste. Qui erit. i. ex

cedit. Ventriculos. i. apices et sumitates quattuor digitorum super longitudinem arterie porrectorum. Cum enim talis pulsus sentiat ventriculis quattuor digitorum: posset sentiri quinque vel sex: si essent positi. Posita diffinitione longi ponit diffinitionem curti: eius contrarij. Subsistit. id est exceditur a ventriculis quattuor digitorum. Cum enim sentiat in primo. et in secundo. et in tertio. in quarto non sentiat. Mutilus. i. curtus quoniam mutilatur secundum longitudinem. Mediocris. i. mediocris inter extremitates. fit omnibus: scilicet digitis. Equus. i. qui non excedit nec exceditur. In latum. diffinit latus qui et cum longo currit ad faciendum magnum pulsum. Digitos latus tenet. qui erit ventriculos digitorum secundum latitudinem. Altus. pulsus qui secundum altitudinem consideratur. quando. s. multum eleuatur arteria. et a centro recedit ex vehementi impulsu spiritus. Eminent. i. eleuatus est eminentis et apertus. Decurrit. ponit diffinitionem stricti et profundi. i. occulti. Strictus id est pulsus. Decurrit. i. minoratur in latitudine qui non tantum occupat et pertingit digitorum latitudinem siue ventriculorum. sed exceditur. et quasi in modum siniculi gracilis occurrit. Profundus. id est occultus: qui contrarius est alto. Residet. i. vicinatur centro. non facit hic mentionem de mediocri. per se namque potest intelligi intellecta mediocritate inter extremitates qui. s. non excedit in latitudinem nec exceditur. Et nota qd multis modis possunt variari hee differentie. ut longus cum stricto. longus cum mediocri. Item latus et strictum opponuntur. Item longus cum aperto et cum occulto. aut mediocri inter hec duo. sed nullus curtus strictus vel occultus magnus est.

De descriptione fortis pulsus et debilis.

Constituit validum sociata
frequentia magno.

Surgit ab oppositis species
contraria causis.

Constituit. Postquam egit de primo genere pulsuum quod est magnum, paruum, mediocre, secundum diversitatem suarum operationum; consequenter agit de secundo, scilicet fortis, debilis, mediocri, qui habet pertinere ad quantitatem motionis arterie. Cum autem sit tertium secundum phibaretum et constantinum: a nobis tamen secundum ordinatur, quia tales ordine ei appropriavit artatio metricae rationis, fortis itaque componitur ex duobus magno et frequenti, id est veloci, dicit namque phibaretus quod frequentia accipiens magnitudinem validum facit, sed frequentia intelligitur pro velocitate. Si enim frequentia intelligatur cum fiat ex debilitate virtutis et fortitudine caloris expetentis magnitudinem refrigerationis, virtus debilis non sufficit semel aerem attrahere qui possit refrigerare, unde oportet quod defectum quantitatis suppleat vicissitudo et repetitio numerose actionis. Ideo frequentiam non poterit tolerare fortis pulsus propter contrarietatem causarum. Est itaque fortis pulsus compositus ex magno et veloci, magno: quia multum elevat arteriam, et a centro recedere cogit: et in longitudinem diffunditur: et secundum latum digitos attingit. Et veloci: quia incoata percussio cito suum motum complet et consequitur. Et hoc est quod in littera tangitur. Species contrarie, id est pulsus debilis, surgit, id est procedit, ab oppositis causis, id est calore debili, et imbecillitate virtutis, et debilitate spirituum.

De veloci pulsu et tardo.

Artis lenta parit tardum: festina citatum.

Artis. Ponit notitias secundum di generis, id est velocis, tardi, mediocri, quod a nobis tamen tertio loco assignatur. Et pertinet hoc genus ad quantitatem motionis arterie. Et attenditur ex tempore vel quantitate motionis. Est itaque velox pulsus secundum constantinum: qui modico tempore longum spacium pertran sit, quando, id est incoata percussio cito completur. Et tardus qui multo tempore perficitur. Ad mediocri inter extrema medius consideratur. Artis id est dilatatio. Lenta, que multum tempus consumit in sua constrictione.

De duro et molli pulsu:

Si pulsent digitos austero
dura rigore

Organa: dispouunt durum: sed
laxa remissum.

Si pulsent tribus pulsuum generibus que a prima consideratione nascuntur pro prijs definitionibus declaratis: ponit notitias et diffinitiones aliorum. Et primo agit de illis qui a secunda consideratione sumuntur: et pertinent ad consistentiam organi, que sunt durum, molle, mediocre, plenum, vacuum, mediocre, calidum, frigidum, mediocre. Est itaque durus pulsus qui cum digitis tangitur occurrit arteria quasi dura et rigida: et quasi in modum funiculi tensi. Sentitur mollis, quando mollis sentitur arteria. Et videtur durus esse fortis: sed non est fortis secundum constantinum est qui vascula dilatata, ut quasi manifesta et maiora reddatur, durus est parus quod virtuti non obtemperat mēbrarum durities: ut dilatari queat. Si organa, arterie, pulsent digitos, id est ventriculos digitorum, Austero dura, id est cum quadam duricie et rigiditate offendant, Si laxa, id est

cum quodam laxitate & suauitate sentitur.
Sic eim glosat constantinus ut videan-
tur ab eis penetrari.

De pleno & vacuo pulsu.

Si cedat vacuum: si constat
turgida plenum.

Si cedant. Notificat per descriptio-
nem quid sit quistum genus. s. plenum. va-
cuum. Est ergo plenus qui turgidus quo-
dam humore redundante videtur. vacuus
qui apparet quasi inflatus. sed statim cum
tangitur tanq̄ vacuus a digitis sentitur.
Et pertinet hoc quintum genus ad figu-
ram & habitudinem organi in vacuitate &
plenitudine.

De calido & frigido pulsu.

Pulsus disponit calidū ca-
lor arterialis.

Frigidus occurrit subjecti fri-
gore membri.

Pulsus disponit. Assignat notitias
ferti generis q̄ est calidū. frigidū. medio-
cre. q̄ cum duobus precedentibus ad con-
sistentiam arterie pertinet. Est enī arteria
huius consistētie: q̄ sentitur calida aut fri-
gida. licet enī calor arterie contrahatur ex
spu feruido & sanguine intra contento: ta-
mē qualitas inde proueniens est ipsius ar-
terie dispositio. Calor arterialis. i. pulsus
est calidus cum digitorū extremitates ar-
teriam calidam sentiunt. frigidus verō e-
conuerso.

q̄ quedam genera carēt
medijs pulsibus.

Cuz relique species aliquo
mediante ligentur.

Jungitur in valido fortis dif-
crimine nullo.

Equus inequali. causam con-
paginis huius.

Soluant qui dirimūt latebro-
sa enigmata rerum.

Cum relique & c. Quā assignatione p̄-
dictorum generū auctor quādoq; assigna-
uit media extremoz. quādoq; inter aliqua
extrema nullū mediū posuit: ideo t̄ hoc ca-
pitulo ostēdit hoc. esse declarandū & inue-
tigandū. Et hoc relinquatur examini & dis-
cussioni p̄boz: quoz enigmaticas est ratio-
nes resolvere: & tales ambiguitates enoda-
re. Quō autē ab auctore est pretermis-
sum. nos qui sumus eius interpretes & eius vi-
carij suppleamus defectū. Dicimus er-
go q̄ oīa illa extrema q̄ adiuncta sunt distē-
perantijs. sicut magnū. parū. longū. cur-
tum. latum. strictum. occultū. apertū. ve-
lor. tardum. frequēs rarum: cōuenientias
habent. de vna nāq; differentia ad alia cō-
trariā: per mediū tēperatum fit trāitus.
Magnus elm mediocre excedēs in trina
dimēsiōne supra modū dimīnuto mōstrat
distēperantiā: q; defectū caloris & imbecil-
litate sp̄s. Ecce isti pulsus notāt distēpera-
tias cōtrarias. vnus excessū: alius defectū
Inter excessū & defectū mediū ē. q̄ per ab-
negationē describitur extremoz. q̄ nec est
in excessu: nec est i defectu & illud est tēpe-
ratū & ita est mediū inter magnū & parū.
Similiter inter curū & longū & alia extre-
ma quēcūq; applicātur distēperatijs. secus
est de forte & debili. Nam si inter forte & d-
bile est mediocre: cū omē mediū sit tēpera-
tū: & omē tēperatū sanitati additū: est ergo
illud mediocre sanū. Itē inter forte & sanū
hoc est q̄ quāto fortius tāto sanius. In for-
titudine. n. nō fit excessus: nec in virtute.
nec in bonitate mentis sit aliquis excessus
mēns. habetur cū inde q̄ vnū extremoz
excedit suū mediū in tēperātia & sanitatē.
sed omē mediocre tēperatū inter duo extre-
ma: si vez est mediū: oportet vtroq; extre-
e. .iiij.

moꝝ magistꝛa mēta z sanū esse. Itē
 si mediocre est. inter forte z debile: illud ge
 nus nec forte est nec debile. sed extra tēpe
 ramentū. Itē pulsus nunq̄ est fortis nisi
 ex tenore virtutis. Et indebile trāsīt nullo
 medio. a magis forti per multos medios
 minus fortes usqz ad ultimā remissionem
 fortitudinis trāsīt in debile. Et ille minus
 fortis quo mediāte trāsīt magis fortis in
 debile. fortis est genere. nec est mediū in
 ter forte z debile. qz sic nō esset fo:rtis nec d
 bilis. fortis est genere quidē: scđm suā lati
 tudinē. Sicut ergo inter viciū z virtutem
 nullū est mediū: sic inter forte z debile nō
 est mediū. Itē equale z inequale nō habēt
 mediū. Nā si sic: illud nō esset equale nec
 inequale. Sed quicquid est equale vel ine
 quale: ab equali trāsīt usqz ad inequale nu
 llo mediate: z ecōnverso. Itē omne equale sa
 nū est z tēperatū scđm naturā: nisi sit i ma
 lo: sicut equalitas in p̄ficio pulsū. Omne
 aut inequale: distēperatū scđm naturā: ex
 morbo cōtingēs. Similiter ordinatū z in
 ordiatū nō habēt mediū. Itē similiter pul
 sus incidēs z decidēs nō habēt mediū. qm̄
 incidēs fit ex contēperamēto z confortatio
 ne virtutis. decidens ex contrarijs. inter
 temperamentū autē z intēperamentum:
 inter confortationem z defectum nullum
 est mediū. Nam si sic: nō est tempera
 mentum nec intemperamentum. nec for
 te nec debile. q̄ est incōducniens. Reliquę
 species pulsus. assignatorum sicut magnū
 paruum z c. velox tardum. frequens rā
 rum. Ligantur. i. assignantur scđm copu
 lam alicuius mediij. Fortis pulsus. qz fit ex
 tēperamento z tenore virtutis. Iungitur
 .i. copulatur. Inualido. i. debili. qui fit ex
 debilitate virtutis. nullo discrimine. i. sine
 interpositiōe mediij. Similiter equus. i. e
 qualis pulsus iungitur sine medio. Causā
 cōpagis huius soluat. cū deberet causā as
 signare de p̄natiōe mediij mittit nos ad dis
 cussionē p̄hoꝝ quoz ē talia rimari. cōpagi
 nis. i. colligatiōis extremoz. Soluat p̄bi.
 qui dirimūt. i. resoluūt Enigmata. i. ques
 tiōēs obscuras z tenebrosas z enigmaticas.

De frequenti z raro pulsu.

Si raptu subito morule dif
 erimine paruo
 Arsz multiplicet series nume
 rosa frequentem.
 Constituit pulsum. species cō
 traria rarum.

Si raptu. Nucusqz posuit doctrinaz
 de sex generibus pulsū quoz tria pertinēt
 ad proprietatē motionis. vnū ad quantita
 tem. i. magnū parū mediū. duo ad quali
 tatē. velox tardum. mediocre. forte debile
 mediocre. alia tria pertinent ad consisten
 tiam organi vel figurā. durum molle. me
 diocre. plenum. vacuum. z mediocre. cali
 duz frigidū. mediocre. Nunc diffinit sep
 timū genus ex tēpore quietis. qđ attēditur
 inter duas diastoles q̄ est frequens z rarū
 Series neruosa. i. crebra z numerosa re
 petitio dilatationis. multiplicet. i. replican
 do iteret. Arsz. i. diastolem. Paruo dif
 erimine. i. modica mora quietis interpola
 tu inter vnam diastolem z aliam. Substo
 raptu. i. motione raptim iterata. Contra
 ria species. idest contraria dispositio facit
 rarum pulsum.

De icidēti pulsu z decidēti.

Deciduous modulis ex forti
 bus z manifestis:
 Sensim degenerans: tacito
 pede tendit ad ynum.
 Uergit in oecultum satagens
 euadere sensum.
 Inciduous surgit respirat ten
 dit in altum.
 Deserit oecultum sibi concili
 ans manifestum.

procedit titubanter de magno in parum.
de forti in debilem. Moderato. i. agitato
Dubijs habentis. methaphora est sumpta
ta ab aliquo qui nō bene nouit regere z fre
nare equum.

De ordinato z inordina to pulsu.

Distinctis gradib⁹ mutatur
z ordine reeto.

Transit in oppositum: qui no
men ab ordine sumit.

Qui priuatiue censetur ab or
dine: leges

Ordinis excedit: preceps est
z sine lege.

Distinctis. Ponit noticiā dectmi ge
neris qd est ordinatū inordinatū. Et nota
q ois equalis est ordinatus. ubi eim est e
qualitas ibi est ordo: sed non conuertitur.
Nam ordinatus: alius equalis alius in
equalis. nō ois inequalis inordinatus est
Nam inequalis: alius ordinatus: alius in
ordinatus. Ois inordinatus est inequalis
Inequalis ordinatus est qui recipit dīas
oppositā dīnerli generis oppositi: ordiat⁹
tamē: z quasi gradati z scōs. pportionē vni
formis gradus. qno. s. habitudo seqntius
percussionū in sua equalitate cōformat ha
bitudini precedētū. ut si sint octo pulsus z
cōtinue fortes z non⁹ debilis. Itē octo for
tes z non⁹ debilis. Et sic lōgo t̄pore pro
cedat habitudo pulsū. Et licet alijs mul
tis modis variari: dū tamē habitudines mu
tationū respōdeāt sibi. Potest etiā dici in
equalis ordinatus pulsus: tamē cū cauda
foricina finitū. in qua p̄ma percussio mag
na ē z fortis. z secūda minor. z tertia tantū
minor: secūda: quāto secūda minor p̄ma. z
sic graduāli tramite: z pporcionaliter. ten
dit paulatī in defectionē: quousqz nō sētia
tur. Similiter in cauda retortia a defec

tione regrediētī pporcionaliter in magni
tudine: ordinatio cōsiderari pōt. istas spēs
ponimus sub inequali in ordinato z sub in
equali ordinato quia licet fiant quādoqz se
cundū habitudinē ordinis: raro tamē: nec
in ea permanēt. sed frequētius fiūt per cō
fusionē z extra ordinatū tumultū inordina
tiois. inequalis inordinatus in oibus gene
ribus predictis inuestur. ut si duo magni:
vnus paruus: z alter medius. aut duo par
ni: vnus medius: alter magnus: cui succe
dit paruus. Distinctis. scōm ordines z p
portioēs gradus. Qui nomē. i. ordiat⁹.
Qui priuatiue. denotatur ab ordine scōm
priuationē vagus est z sine lege. i. tū ordi
narius z confusus.

De diuisione inequalis pulsus z inordinati.

Spargitur stremum genus
in numero specierum.

Que sibi mendicāt peregrina
vocabula rerum.

Quas collatiui ratio sibi fede
ris vnit.

Spargit extremū. hic inordinatū diu
dit in suas spēs. z easqz enumerat d̄ qui
bus in sequētib⁹ dicit qm̄ ipaz istabit tra
tact⁹. has vtro designās spēs: a noib⁹ aīa
liū: vel instroz: vel aliaz rez cū quib⁹ hūt
similitudinē. d̄ aut caprizās: a capra. z for
micās: a formica z sic de alijs. rōnes appli
cationū dicitur inferi⁹. Extremū gen⁹. i.
inordinatū inequale. Spargit. i. sparsim
z varie distribuitur. In numero spēs. i. in
multas spēs q̄ sub certo numero claudunt
Que spēs mēdicāt. i. p̄ medicitatē z pe
nuriā vocabuloz sibi mēdicāt. i. mēdicādo
a p̄iat. lingua nāqz latia in verbis ē egena
Peregrina aīaliū vel istru mētoz z aliaz
rez. nō oim: s; sibi similitū. z b̄ ē. Quas rez
vnit. i. affiliat sibi z cōsozat. Rō. i. pporcio
collatiua federis. i. collatiua similitudis.

Spasmosus . ptisicus . formi
 cans . vermiculosus .
 Kamosus : fluitans . martelli
 cus . atqz caprinus .
 Serrinus . rectus . foricinus .
 siue retortus .
 Forma . crasis . serus . ctas . gra
 uidatio . somnus .
 Et locus . z tepus . labor . esca .
 repletio potus .
 Causa . genus . . morbi coitus .
 turbatio mentis .
 Corporciqz sit? variant ydi
 omata pulsus .

Spasmosus z c. **H**ic enumerat spes i
 ordinati inequalis . quorum rationes infe
 rius patebunt . **F**orma distinctis generib9
 pulsuum : z descriptis eorum proprietati
 bus : consequenter breuiter hic agit de cau
 sis imutationum pulsus eas enumeran
 do . **I**mmutantur itaqz pulsus tripliciter .
 a rebus naturalibus . z nō naturalibus . et
 contra naturam . sub naturalibus compre
 hendit tam res consistentes z regentes . si
 cut complexiones z virtutes . q̄ consisten
 tes inseparabiliter coherentes illis : vclut
 figura corporis : distantia maris z femine :
 etas z similia . **F**orma . i . habitu do corpo
 ris que diuiditur in tenuitate . crassiciez . et
 mediocritate . **V**ariant pul . in macilentis
 pulsus maiores sunt z fortiores q̄ in cras
 sis z multū repletis . crassi eim ex nimia op
 pressione carnis pulsū habent minorem z
 magis debile . qz calor z sp̄s in eis lenies
 cunt z pigritant ex nimia carnositate . **S**z
 in crassis est pulsus spissior propter debili
 tatem virtutis . **I**n macilentis sunt pulsus
 aperti . qz arteria exposita est z quasi nuda .
In crassis occulta qz profunda est arteria
 z carni inuiscata . vnde philaretus . in gra
 cilibus multum subiacet tactu pulsus . i . a

parte sentitur iudicio tractus . q̄ est ppter
 expositionē organi . **Q**uidā tamē prauē ex
 ponit hanc subiacētiā pulsus ut dicat pul
 sum tactui subiacere . quando est debilis . q̄
 expositio contraria est constā . in pantegni
Est autē perquirendū vtruz macies sit : na
 turalis aut nō . **E**t ita de crassicie . **C**rassis
 . i . cōplexio contracta ex gñone variat pul
 sus . **N**am calida cōplexio facit pulsū mag
 num z fortē z velocē causa atrahendi mul
 tum aerem ad refrigerationē . **S**i frigida :
 paruum facit z tardum : causa uecessitatis
 parue refrigerationis . humida pulsū fa
 cit mollem . sicca durum . **E**t quod ex cali
 da cōplexione fiat pulsus velocis : probat phi
 laretus . inquit eim q̄ omne calidū est velo
 citer mobile . **E**t omne frigidū : tarde mobi
 le . quod de solis aialibus potest intelligi .
Est autē quidā de natura calidū ut piper .
 auripigmentū . q̄ nō est mobile . in calido
 siquidē corde calidus sanguis ex calore ex
 bulliens cito resoluitur in futurū . vnde cito
 completur motus cordis z arteriarū . vnde
 fiunt pulsus velociores . **S**erus . i . distan
 tia inter masculum z feminam mutat pul
 sus . ut eim ait constantinus in pantegni .
 pulsus maior est in masculo z fortior q̄ in
 femina . z ponit causam . **M**asculus cim
 calidioris est nature z fortioris z maioris
 exercitij . femine pulsus minor z debilior z
 frequētiōr . paritas z debilitas fiunt : qz fe
 mine sunt debiliores masculis in virtute :
 z minoris caliditatis : z mioris exercitij ad
 cōparationē masculi . frequētiōr est pulsus
 in femina ex debilitate virtutis . ut natura
 sepe impleat iterando in femina : qd per
 magnū pulsū operatur in masculo . ut
 tantum . s . aeris pro vicibus repetitis atra
 batur ad refrigerandum : quantum vnus
 magnus vice vna traheret in maribus .
Nam quanto maior est calor : si virtus sit
 fortis : tanto maiori velocitate indiget ut
 multa acris quantitas in paruo tempore a
 trahatur ad refrigerationem . **C**um autē
 deficit virtus oportet ut attrahatur spis
 sus . vnde fit ut feminis sit spissior q̄ mas
 culis . licet ex superficie littere in pantegni

probari possit q̄ pulsus femine sit velo-
tior: nō tamē verū est. Nam velocitas fit
ex fortitudine virtutis z vehemētia caloris
sed ibi per velocitatē: fr̄quentiā intelli-
mus. ut cum dicit philaretus. q̄ fr̄quentia
magnitudinē accipiēs facit validi. No-
ta q̄ si cetera particularia sexui concordēt
ut frigida cōplexio. grassities. quies. sene-
ctus: pulsus debilior est. Si particularia
concurrāt cōtraria: erit maior z fortior. sic
etias de masculo intellige. vnde oportet
medicū q̄ndo ad egrotū accedit facere col-
lationē oīum particulariū: z oīa accidētia
discernere. ut nō fallatur in pulsibus iudi-
candis. Etas mutat pulsum. qz pueri velo-
ciorē habent pulsum ppter caloriē refrige-
randū: qui multus est in eis: tēperate tam
magnitudinis. z pulsus habēt fr̄quentiā
qz virtus nō diu cōpleta: in cōplexione ro-
boris confirmata ad trahendū semel mul-
tum aerē nō sufficit ad caloriē naturalē re-
frigerandū. Iuuenes fortē habēt pulsum et
magnum. in velocitate tēperatū. q̄ fit ex ca-
litate ip̄oz z virtute. Senes parū z de-
bilen z rarū. ppter frigidā eoz naturā q̄n-
tum ad etatē. vnde nō est necesse multuz
aerem trahi ppter refrigerationē. Alie eta-
tes hīs affines habent pulsus vicinantes
iuxta qualitates illaz etatū: quibus affiniō
res videbūtur. qz cum in pueris pulsus ve-
lox sit z spissus: tēperatus in magnitudine
z paruitate. Et pulsus in decrepitis mini-
mus z tardissimus z rarissimus z defectissi-
mus. In iuuenibz perfecte iuētutis ma-
ximus z fortissimus. in velocitate z tardita-
te tēperatus. constat q̄ pueroz pulsus aug-
mentatur magis. in velocitate z tarditate
in iuuitur usqzquo ad iuēnitē deuesatur
z tunc pulsus est magnus z fortissimus: et
in velocitate z tarditate tēperatus quousqz
ad mediā etatē pertingatur. Cum vero
senectus subeat paulatim succedunt predi-
ctis contraria: donec etas pertingatur de-
crepita. in qua pulsus parvus fit. rarus. et
tardus. **Gravidatio.** i. impregnatio mu-
lieris mutat pulsum. Sed destinā gēdū est
Nam impregnatio aut est in medio: aut

in principio: aut in cōplemento. In princi-
pio pregnas habet fortē z magnū pulsum
z velocē. qz calor factus auget caloriē natu-
ralem. arterie eim secunditē arterijs fetū
sunt conjuncte. Et vtroz arterijs mltis
sunt copulate. Itē ex nouitate retentiōis
mestruoz. augmētatur calor naturalis. q̄
augmētato fiunt pulsus magni z veloces
fortes aut fiunt: qz virtus propter modicā
fectus quātitate nondūz patitur aliquā op-
pressionē: sed in potētia perseverat. vnde
fiunt pulsus magni z fortes usqz ad quar-
tum mēse vel principium quarti. Sed a
quarto ulterius. scdm magis z mitius pul-
sus sunt parui z debiles spissi. Et q̄ virtus
grauatur ex maiorata fetus quātitate. Et
virtus operatiua circa finē deficit. duabus
de causis. prima est ex defectu sanguinis
z spūm. qz sanguis ad nutrimentū fetus
est necessarius. qui quāto plus expēditur
in nutrimentū fetus: tāto plus mēbra preg-
nantis ex defectu nutrimenti z subtrac-
tione magis debilitantur. deficit etia ex dila-
tatione matricis maiorem locum occupā-
tis. vnde comprimuntur spiritualia z cor.
Et ita virtus operatiua grauatur que pul-
sum operatur. spissi sunt ut ait philaretus:
propter duplicem necessitatem attrahē-
di aeris: propter se: z propter fetum. Un-
de cum instat duplex necessitas refrigera-
tionis. tum ex fetu. tum ex matre. tum ex
retento sanguine: z virtus sit defecta: op-
portet ut multociens attrahatur. cum se-
mel attrahi nō possit sufficienter ut expos-
cit necessitas refrigerationis. ideo fiunt
spissi. Somnus. pulsum immutat. sed dif-
ferenter. Nam in principio somni caloriē
naturali incipiente intus reuocari: nōdūz
exercente digestionem: pulsus parvus est
z debilis. tardus: ex desiccatione prece-
dentium vigiliarum. Sed calore iam in-
tus confortato: z cibo iam digesto: z diuiso
per membra: multiplicato sanguine: z
augmentatis medullis: reparatis spiriti-
bus: fiunt in fine somni: z circa medium:
pulsus magni fortes: i velocitate z tarditate
mediocres ppter digōtēz cibi. Si vero som-

q̄ Somn
pulsus
mutat

nus prolongetur ut superfluitatis cibi ex-
 pulsio differatur: pulsus fit parvus, debi-
 lis, et rarus, et tardus. unde oportet ut post-
 quod erit cibus digestus dormiens a sono ex-
 citetur ad expellendas superfluitates, scilicet e-
 gressiones, urinas, sputa, per propria emi-
 toria. Siquis autem excitetur a sono subit-
 o ut per vocem siue per quamlibet percussio-
 nem: siue ventum ab eo exeuntem: quia dis-
 turbatur natura: fit pulsus quandoque mag-
 nus et fortis: quandoque velox et spissus qua-
 doque tremebundus inordinatus. Quis
 vero excitatus quiescet: pulsus in priorem
 statum rededitur. Quidam seducti sunt a
 superficie verborum phibaretii dicentis quod
 in sono non sunt pulsus nisi parvi et debiles
 et tardi: non distinguentes tempora sonni.
 Dicit et phibaretus quod in somno sunt pul-
 sus minores et leuiore, id est debiliores: natu-
 rali calore penetrante ad profundum. Et
 ipsi intelligunt quod in somno uaturalis calor
 penetrans in profundum in stomacho et e-
 pate sit dimensus. Et ideo relinquens spi-
 ritualia que non sunt profunda: quia supra
 diafragma posita: pulsus parui sunt in so-
 no, secundum istos nutritiua calefiunt: et spua-
 lia infrigidantur, dispositio vero spualium
 disponit pulsus: non nutritiuorum. Sed certum
 est quod in somno spualia calefiunt, videmus
 enim quosdam dormientes: qui non sunt con-
 tenti aerem respirare naribus tantum: nisi
 os etiam apertum teneant, et vehementio-
 res etiam faciunt exsufflationes, quod non fit nisi
 magnitudine caloris maiorem quantitate ae-
 ris attraherentis: pro maiori necessitate refri-
 gerationis. Est itaque intelligendum potius
 secundum priorem doctrinam: ut ipsius sonni
 distinctio fiat. Locus, id est regio mutat pul-
 sum, unde habitatores in calida regione:
 ut in ethiopia: pulsum habent plus velocem
 sicut estiuum, habitantes in frigida regio-
 ne sicut in anglia: pulsum habent assimi-
 lem hyemum, scilicet rarum, et tardum, habitantes
 temperata loca: ut morantes in recta linea
 pulsum habent temperatum mediocre: ver-
 nali equiparantur, regiones inter has po-
 site: secundum eas quibus sunt propinquiores

in pulsu sunt habende. Et quod de re-
 gionibus dicitur: de aere similiter intelli-
 gatur, regio enim non habet immutare:
 nisi gratia aeris. Et de temporibus simili-
 ter. Et tempus, verum enim et autumnum qui sunt
 in respectu extremorum temperata tempora
 pulsus faciunt temperatos et mediocres,
 alia duo, scilicet hyemps et estas faciunt pulsus
 excedentes: vel secundum paruitatem: vel secundum
 magnitudinem, velocitatem vel tarditatem
 In vere propter temperamentum caloris san-
 guis multiplicatur: et spiritus habundantius
 generatur et multiplicatur, unde pulsus
 magni et fortes: in velocitate et tarditate me-
 diocres fiunt. Et retentione spirituum pro-
 pter frigiditates precedentes hyemum: qui vir-
 tute roborata fiunt fortiores. In autum-
 no licet dicatur temperatum: hoc non videtur
 posse contingere. Cum in autumno non corpo-
 ra tanquam rarefacta per totam estatem ex calore
 dissoluta defensas habeant virtutes, unde cum
 apertura pororum iam calor et spiritus exalane-
 runt: pulsus magni et fortes non possunt esse.
 Dicimus quod in autumno ad huc viget ca-
 lor. Et spiritus circa cor ex frigiditate autumni
 retinetur: poris clausis, unde ex caliditate
 vigente et spiritus retentione circa cor: pulsus fi-
 unt magni et fortes. In estate veloces sunt
 et festinantes: propter festinam resolutionem san-
 guinis in fumum et spiritum, sunt veloces: et pro-
 pter multam necessitatem attrahendi aeris, et pro-
 pter refrigerationem sunt frequentes. In hye-
 me sunt rari et tardi, propter causas predictas con-
 trarias, propter constrictionem cordis: propter siccitatem
 aeris, et ex constrictione sunt pulsus tardi, et
 rari, et parui. Nota etiam quod licet nutritiua
 in hyeme sint calidiora, quam venires hye-
 me et vere et est, spiritualia tamen frigidiora
 sunt, quam aer et frigidus libere ad cor et pul-
 monem respiratus: non penetrans ad nu-
 tritiua: propter interpositionem diafrag-
 matis: sola spiritualia disponit, secundum
 habitudinem vero spiritualium pulsus
 habent dispositionem, circa nutritiua re-
 tineatur calor propter constrictionem poro-
 rum, unde poris contractis: fumose et va-
 porose superfluitates: cum non possint

exalari retinentur in corpore. Et ideo ca-
lidiora sūt. In estate propter causas cōtra-
rias fit contraria dispositio spūalium et nu-
tritiuorum: et pulsuum Labor. i. exercitūz
corporis: mutat pulsū. Ex tēperato exer-
cicio: qm̄ nocūa corporis superfluitas dis-
solvitur: et mēbra confortātur: et naturalis
calor augmētatur: fiunt pulsus magni ve-
loces et fortes: in raritate et frequētia medi-
ocres. in exercicio exēunte nimis tēperatū
qm̄ iam dolor et fatigatio mēbra inuadunt
fiunt pulsus parui: debiles: tardi et rari. qz
iam virtus deficit et calor naturalis iaz mi-
nuitur. Ex multo exercicio desiccātur bño-
res: vnde pulsus duri redduntur. Nota
q̄ distēperata exercitia in sui p̄ncipio faci-
unt pulsus magnos et fortes: sed in proces-
su et fine faciunt paruos et debiles. tardos
et raros. et duros. locis. et tēpus. et exercici-
um. Et alia q̄ in hoc versu continētur: ad-
res nō naturales sunt referēda. Esca. i. ci-
bus mutat pulsū quātitate et qualitate. quā-
titate: qz si multus sit facit pulsū in p̄ncipio
inordinatū: propter agrauationē virtutis:
oppressa digestionē: licet postmodū cōfor-
tata digestionē: exercitato calore: fit pulsus
magnus et fortis: cibo per mēbra digerī in-
cipiēte: et mēbris ex nutrimento cōfortatis.
quādo cibus bene digeritur virtus cōforta-
tur. calor excitatur. pulsus magnificatur et
velox efficitur. cibus paruus cito digerē-
dus et ad mēbra dispergendus facit pulsū
minus fortem: minorem: inter molliciem
et duriciem mediocrem. Qualitate cibus
variatur pulsū. quia si fuerit calidus facit
pulsū velocem spissū. si frigidus cōtra-
riū. humidus mollē. siccus durum. Et
potes cōbinare qualitates et pulsus dīas.
Repletio. i. dulcis aque balneum calidū.
q̄ alio nomine repletio censetur. qz dupliciter
replet. Ex aere tēperato qui interiorē replet.
Et ex aqua calida. balneum dulcis aque
moderate calidum tēperato modo usitatū
facit pulsū magnū et velocē. fortē. mol-
lem. spissū. Nam virtutes augmentat:
propter dissolutionē humiditātū superflua-
rum. et calefaciens corpora: pulsū facit.

velocem. spissū. et mollē facit propter
hūctationē. diuturnum verobalticus facit
pulsū minorem et debiliorem magis q̄
prius: permanentibus velocitate et spissitu-
dine. q̄ fitur virtutis defectione: et dissolu-
tione humiditatis corporis et augmēto sui
caloris. sed in mollicie et duricie manz me-
diocres. Si autē in balneo tantuz quis
morem q̄ virtus dissoluatur et calor mi-
nuatur: fit pulsus paruus. debilis. tardus
sicut in trimum exercitantibus. Bal-
neum autem aque frigide moderatum se-
cunduz usum in crasso corpore iuuenili fa-
cit pulsū magū. fortem. velocem. quia
calor naturalis coadunatur intus. et virtu-
tem confortat. sed si tantum moretur quo
ad calor naturalis deficiat vel fugiat: facit
pulsū paruum. tardum. rarum. quia vir-
tus suffocatur. sed in macro et tenui facit
pulsū defectum et tardum. Nam in ta-
li corpore frigiditas nō habet resistantiam
vnde cito ad interiora penetrans: calorem
cito intercipit et extinguit et virtutem minu-
it. vnde fit pulsus debilis tardus. et rarus.
et fit durus: quia arterie nimia frigiditate
constipantur. et ex diuturna mora i tali cor-
pore: facit pulsū defectissimum. durum.
rarum: frigiditate mēbra p̄ncipalia per-
cutiente: et calore interiore fugiente. Do-
tus. immutat pulsū quātitate et quali-
tate. prout sunt differentes species pomū:
sicut de cibo dictum est. nisi q̄ cibus ma-
gis nutrit et confortat. Causa morbi. etiāz
mutat pulsū. que licet ab auctoribus va-
rie et multipliciter distinguuntur. In duo ta-
mē membra possumus generaliter parti-
ri. causa eīm morbi alia extra naturā que
est dissolvens et dissipans naturā. Alia
aggrauans et constringens. Causa dis-
sipans et dissolvens virtutem est ablatio ci-
bi nutritiui. pessimitas quoqz morbi: ani-
me accidentia. maximi dolores. excessus
inanitionis. Causa grauens et constringens
est nimia humorū multitudo. apos-
tēma calidum. et frigidum. et similia. pri-
us de dissolventibus videamus. Cause
dissoluentes faciunt pulsū paruum debi-

lem. spissum. velocem. Et quanto plus intenduntur cause dissoluentes et prolongantur: tanto plus in debilitate et defectuone amplius intenduntur: et formicans et vermiculosus efficitur. qui inter alios est defectissimus et minimus: et spississimus. Cū subito etiā dissoluitur virtus sicut in nimio fluxu sanguis de vena aut de arteria. aut de fluxu sanguis ex vulnere vel ex solutione vētris. qđ cum sit eadē subito virtus: et resoluatur sps. sicut in siucopi videmus, hic est pulsus qui ex defectuone fit virtutis

Et nota qđ vermiculosus necessario precedit formiculosū. pessimitas morbi usui et consūptiui facit formiculosū. de accidētibus a se licet sint de causis dissolūtibus et dissipātibz virtutē: in fine huius capituli dicemus. dolor si in aliquo mēbro pncipali fuerit pulsū facit pessimū. ut in epate vel siomaco. qui si sit maximus in nō pncipali sicut in manu vel pede facit pulsū pessimū: sicut mediocris in pncipali. dolor quicūqz siue in pncipali siue in nō pncipali pncipio facit pulsū fortē velocē spissū: qz natura dolori remittitur ut dolorē expellat cū qua virtus vitalis et calor mouetur naturalis. S; si dolor perināserit et virtus euauerit: pulsus fit debilis: paruus: velox: spissus: inordinatus. Inordinatio fit qz dolor interdū crescit: interdū minuitur. Cause grauātes et cōstringētes sunt ex hūoribus habūdātibz nimii qui si in vno mēbro habūdauerint: faciūt morbū scđm naturā hūoz et effectū mēbroz. vnde morbi nascētes ex plenitudine plures sūt: qđ qui nascūtur ex inanitione. pulsus vniul ex virtutē aggrauātibz morbis: est pulsus paruus debilis ex defectu virtutis pregrauatione humoris plenus: propter habūdantiā. spissus: ppter necessitatē refrigerij. inordinatus: qz virtus victa ab hūmoribus: sicut ignis ex lignis appositis oppressus: aliquādo sepellitur: aliquādo emergē remittitur. Quādo virtus granata est multū: necesse est diuersitatē faciat. aut in magnitudine: aut in velocitate: vel in virtute: vel in duabus: vel i pluribus: vel in paucioribus. Cū autē vir

tus equiparet hūoribus: fit pulsus equalis diuersitatis. qui magnos equat miuoribus. Si virtus vincatur ab hūoribus parui et defecti fiunt: et plures tales cōtinuātur qđ fortes. si ecōuerso: ecōtrariū. Aliquādo virtus ex quibusdā nocumētis mouetur subito: et repēte ferit digitos cum pulsus qui escit. qđ percussio superflua videtur. qz cum natura quiescat: superuēit aliqđ nocumētum: vnde mouetur in vita: ut ab illo nocumēto se defendat. aliquādo deficit virtus i tēpore motz: vnde quiescat est necesse. Et propter hoc inter duas siue tres vna percussio vnius pulsus apparet particularis eueniēs ex plenitudine. ex plenitudine est sicut pulsus ex sanguine per totū corpus se diffūdente. qui est inagnus. velox. plenus. iter durū et molle mediocris. causa patet per se qui vero fit ex colera fit velox. spissus. calidissimus. durus. inordinatus ex impetu colere. Similiter de fleumatico et colera nigra pōt p̄sequi scđz qualitates suas et variantur pulsus et intenduntur: si humores putrefiunt et intendātur: et scđm habundātiā humorz: maiorē pulsū faciūt et inordinatiorē. prout ergo morbus fuerit de diuersis humoribz et in diuersis mēbris fundatur: et pulsus diuersificātur. Dicitū est de variatione pulsus propter causas morboz in sequētibus suo loco dicemus d mutacione pulsus propter genera morborū. Coitus. moderatus si cōueniēter et ex intervallic scđm cursuz suaz particulariū fiat: pulsū facit velocē magnū fortē. post tamen parū debile facit. Turbatio mētis. i. passio a se. sicut leticia. ira. et c. Ira pulsū facit velocē spissū. propter calorē subito exteriori prorūpentē ex nimio desiderio vindicādi. et fit tēperatus in mollicie et duricie. leticia facit pulsū magnū et in diocre inter fortes et debilem. inter tardum et velocem. quia propter calorem temperatum non est necessaria multa refrigeratio. Tristitia facit pulsū paruum. debilem. rarum. quia calor paulatim interiori reducit. que si multum moretur facit pulsū vermiculosum. deinde formiculosum.

Corporelq; situs. positiones corporis et modi facendi: ut aliquis iaceat supra latus sinistrum: et comprimatur brachium sinistrum. Ex compressione brachij ad locum constrictum contrahitur sanguis. unde pulsus occultus et quasi defectus apparet. unde si aliquis improvidus talis compressio: tangat huiusmodi pulsus falli potest: mori patientem adiudicans. oportet ergo medicum pulsus in alio brachio discernere. sed si sentiat ipsum forte sciat alium pulsus fuisse immutatum ex vi compressionis. Sin autem: potest desperare. Nec omnia variant pulsus. i. modo vario sicut diurnum est commutant. Ydiomata. i. differentias pulsus. ab ydosis que est forma. Omnia namque differentia ex forma consurgit.

Incipit secunda particula de significationibus .x. generum pulsuum.

Ardua propositi pars est ex hausta laboris.

Altera nunc superest: cuius distinctio certis.

Prescriptas species studet in formare figuris.

Exsequuta prima parte sui operis in qua egit principaliter de decem generibus pulsuum secundum proprias definitiones earum: et definitiones assignationes: aggreditur secundam partem: in qua intendit tractare de significationibus generum. Sed antequam incipiat distinguere significationes generum: quedam premitit capitula necessaria ad intelligentiam precedentium et subsequentium: sicut fecit in prima parte. In primis videtur transitum in quo dicta dicendis continet. **Ardua. i. difficilis.** Pars propositi. i. laboriosi operis que propositum de doctrina pulsuum. **Exhausta. i. completa et mandata executioni.** Altera nunc. i. partitio. **Superest. i. tractanda restat.** Cuius. i. partitio. **Distinctio. i. distinctionis facte exsequantio studet. i. studiose intendit et aper-**

rit huius partitio intentio et quod studet ostendit. In formare prescriptas species. i. predictas decem genera pulsuum et eorum species. **Certis. i. manifestis.** **Figuris. i. significationibus.**

In quibus arterijs considerandum est pulsus.

Pulsus in arterijs discerni debet honestis.

Expositis. longis. rectis. cordi que propinqs.

Unde sinistra manus cum sit contermina cordi:

Judicio pulsus cognitio esse probatur.

Est ibi certa fides veri constantia motus.

Pulsus veridicus: nature verum nula fides.

Pulsus in arterijs etc. Hic docet auctor in quibus arterijs pulsus debet considerari. Cum enim sit considerandus in arterijs: non tamen in ossibus: sed tantum in arterijs sinistri brachij. que ad investigandum os pulsus et exploranda scordis habundines specialiter sunt destinate. Arteriarum alie cum inferiores ut in longitudine dorsi. alie profundate in carne sicut in coris. alie ossibus aperte. alie a corde nimis remote: ut in plantis pedum et calcaneis. alie sunt nimis breves: ut in summo nasi. alie tortuose: ut in temporibus et auribus. alie in decetes: velut pinnibus: maxime in mulieribus. alie que non participant ullam diastole precedentium: tamen equivoce sunt et etiam ambigue. sicut arterie dextri brachij. prime reprobandur propter posterioritatem: quia motus caloris viget plus in anteriori parte cordis quam posteriori. Secunda de propter oppressionem carnis: quia non sunt exposite sed supposite et carni inuiscate. Alie propter ossium supponem. unde motus

arteriarum ad ossium superficiem redundare non potest: ideoque insensibilis et oculo latet. alie propter nimiam remotiōem a corde quod motus cordis citius languet et deficit in remotis quam in propinquis et ex processu tante peregrinationis lenescit. vis enim mortificationis citius itruadit partes extremas quam propinquas. sicut enim calor ignis citius ab actiōe destruit in extremis angulis domus quam circa partes camino vicinas: ita in calore vitali arbitrandū est. Quare propter nimiam breuitatem: quod non possunt recipere appositiones quattuor digitorum. Et sic imputatur in talibus arteriis cognitio magnitudinis et fortitudinis que sunt precipue pulsus differentie. et non cognoscet in talibus vtrum sit pulsus longus vel curtus. Credit tamen vulgus quod propter talem pulsū qui est in summo nasi certificetur mortis vel vite iudicium. Et si non sentiat ibi pulsū mortis adiudicant. si e contrario: non desperant. Serte et si quandoque tanguntur: tamen propter remotitatem vitantur. quod quattuor digitos ex directo non possunt recipere. Septime propter turpitudines pudendorum. Et quod esset indecens discooperire pudenda. Et maxime mulierum. Octauē et si conuenienter inuestigari possunt: quod tamen non sunt a deo fideles et veridice propter calorem epatis suppositionem non a deo frequentantur: propter fallacias equiuocationis sibi implicita sicut patet in littera. Sed sinistri periclitantur: quod longe recte exposite decurrentes cordi vicine sunt fideles: honestis ad differentias earum que indecetes sunt. Expositis. id est nudis et apertis ad differentias earum que sunt carnis et ossibus cooperte. longis ad differentiam breuius. rectis ad differentias tortuosarum. Cordis prope propinquis: propter insidias et a corde distantes et decipientes ex falsa opinione. Et hoc totum habent arterie sinistri brachij. unde dico quod in talibus considerandus est quales sunt predictae. unde. id est propter hanc causam considerari debet in arteriis sinistri brachij. et hec. est sinistre id est arterie sinistri brachij. Et ostendit causam est ibi id est in illis arteriis. certa fides id est

est certus et fidele iudicium de habitu sine cordis propter propinquitatem. Et quia ex calore epatis nullus afferetis iudicium.

quod in brachio dextro pulsus non debet considerari.

Dextera pars quia feruidior quia plenius illam.

viuificus vapor irradiat. cordisque lucerna.

liberius recipit ubi puri sanguinis aueto.

Regnat epas: teneri blandus persuasor amoris.

Inuentiva mali qua feruet fel lea bilis.

Equiuoecat pulsū tanto confusa calore.

Implicat errores examē adulterat artis.

Dextera pars. in hoc capitulo assignat causam quare in brachio dextro pulsus non sit considerandus. Et assignat causas. multiplex dominium caloris est enim in dextra parte corporis calor distantior tum propter epas in dextra parte locatus que est membrum calidum et virtutis nutritiue fundamentum. tum propter cistis felis in ea parte mansionem. unde omnis ire estuatio procedit. tum propter cordis in eam partem exsufflationem. quod licet suum habeat domicilium in sinistra parte insufflat tamen spiritum et fumum et calorem vitalem in dextram partem. feruidior: id est in caloris predominantione dominatio. quod habet perperuam defensionem. in defendendo ei corpus sinistra tamquam feruile pretendit scutum: dextra tamquam fortis et militans: ad ferendum gladius erigit euaginatuz. Et quare dixerit quod pars dextera sit feruidior per explanationes partium probat cum subditur. quod plenius. sic dominatio caloris in dextra parte preterit.

tit causam ex vitalis spūs ex sufflacione in dextrā partē. yinificus. i. calor vitalis a corde procedēs. irradiat. i. accendit et illuminat tamq̄ radius a sole protrūpens et procedens. vberius recipit idest perfectus recipit cordis lucernā propter exsufflacionē eius in dextram partē. vbi sanguis auer. ponit aliam causā q̄ trahit expositiōe epīs quare sit calidior. auctor. i. fabricator et generator. in epate cū sanguis vniuersus generatur. blandus per sua sorteneri amoris. q̄ ex iecore propter tēperātiā sanguis vnde mēbra reficiuntur. lasciuūt et iocundātur amoris ille cebra sugguntur. Incentiua assignat tertiam causam quare dextera pars preferatur i calore q̄ sūmitur a cisti fellis. q̄ cum sit domiciliū colore et habitatio ire in dextera parte est cōstituta. fellea. idest cistis fellis q̄ ire amaritudines et rancorem continet. equiuocatur. i. ambiguus et suspectus efficit pul. tangenti in dextro brachio. vtrūq̄ sit talis pulsus ex cordis capatis. et ideo quia equiuocat. implicat errores. i. fallaciam et delusiones. adulterat. idest propter deceptiones adulterius et isā me reddit iudiciū huius artis.

Quomodo tāgēs pulsus debet tenere manum.

Leua manus medici leuam leuet et regnat egri.

Sustentātis opem pars inbecilla requirit.

Que si se regeret modico concusa tremore:

falleret artificem. fierit exanīs error.

Idcirco instruit medicus qualē debeat tenere manus egri. Est equidez manus leua egri sinistra manu medici sustentāda. Et assignat ratiōē quare. fieret exanīs error. q̄ cum talis tremor in sano corpore quāq̄ fiat ex carentia regimēti. Et ex defectu subitē

tationis propter debilitates nervorum: crederet medicus non attendens causas: tremorē illuz accidere ex defectu spūum et instantia mortificatiōis. Et ita seductus patiētē ad iudicaret morti. s; si subitē brachio tremor sentiat: certus ē quod vel ē corpus paralyticus et nervi multū sunt debilitati vel opilati vel agrauati: Et spūs intercepti vel defecti. q̄ est in febre acuta ipsa perseverāte et natura debili existente: signus mortale. ut q̄ medicus nō incurrat fallacias in tāgēdo pulsus: egri semper brachius subitēret.

Sed caue ne digitos in pugnū comprimat eger.

Aut nimis extendat: lateris ne molle laeertus.

Cōpress⁹ fuerit. moderati fœmatis ordo.

assit. et ambiguus tollat moderatio motus.

Sed caue. hic instruit medicus secūdū aliam cantelam. q̄ debet considerare medicus quando pulsū tangit ne eger teneat digitos contractos et complicatos in pugno vel extensos in palma. s; videat ne vlla nemus v̄ arterijs inferatur violentia: v̄ extensionis vel compressionis. quando et lato et simplici modo tenētur nervi et arterie spiritus liberius suas celebrant discursionem per consuetudinem eorum. lateris. hic ponit aliam cautelas que vertitur circa positionem iacendi. Cauendum ē ne patiēns super latus iacuerit et brachius compresserit. Nam si medicus ē in prouidus Et brachio compresso pulsus tetigerit cum ipsū sentire non possit: adiudicabit ipsū mortuū: cum forte sanus sit vel modicum egrotet. ideo medicus si pulsū nō sentiat debet interrogare vtrum eger supra sinistrū latus iacuerit. q̄ si est: debet tangere dextrū brachium: quia cum in membro compresso non sentitur pulsus. ratio est hec per attractionem sanguinis ad locum compressum. sic cum manus alicuius laqueo vel fune con-

stringitur illico sanguis et dolore vehemē
 tior Et irritatio attrahitur in multa quāti
 tate. unde motus spūs ex tāta sanguis p
 portione suffocat et pulsus non sentitur. I
 deo etiam fiunt dormitatioes in pedibus z
 insensibilitates ex vehemētia compressionis
 Et iō ne propter cōpressionē impediāt in
 diciuz. assit ordo. consideratiōes de mode
 rato z ordinato. Scemate. i. positioe mē
 broum. Est at ordinata positio membrouz
 si eger iaceat supra dextruz latus frequēti9
 quōqz super sinistrum ad recreationez dex
 tri: nullam faciendo cōpressionez brachij .
 z moderatio. i. moderata positio. tollat am
 biguum .i. fallaciam z ambiguitatē re
 moueat: q̄ se ingerit ex debili z occulta mo
 tione in mēbro compresso.

Qua manu d̄bet tāgi puls⁹
Dextra manus quoniam sensus
indagine pollet.
 et sibi viuidi⁹ datur experien
 tia tactus.
 Applieet arterie digitos. mag
 nifesta notentur.
 Appositis digitis leuiter abs
 condita pressis.
 nec prius absistat: donec centes
 sima fiat.
 motio. qui numerus nature ser
 uir: et huius.
 iudicio numeri claret sentētia
 veri.

Dextra manus. hic ostēdit auctoz qua
 manu medicus dēt tangere pulsus. Et di
 cit q̄ dextra. qz i ea propter multiplicis ca
 lois dominiuz sicut est prius dictuz. viu
 ditas z sensibilitatis experiētia d̄fiatur. ap
 plicet arterie digitos. i. ventriculos quat
 tuoz digitoz super longitudinez arterie ut
 tali appositioe possit pulsū inuestigare. s.
 longitudinez latitudinē. altitudinē. mani
 festa. hic ponit cautclā quādāqz in corpore

macilēto vbi ē erossa z manifesta arteria
 nec carni inuisata: debet pulsus leuif tāgi
 z superficialiter qz tumida ē arteria nec e
 get cōpressioe. In crasso corpore z in lūm
 carnozo qz multitudine carnis opp̄ssa ē arte
 ria. Et pfundis partibus stricata dēt pul
 sus tāgi cum cōpressioe digitorz. alif ei nō
 sentiret. ita in forti z debili faciendū. De
 bilis ei pulsus nō ē primēdus nec prius ab
 sistat. hic ponit auzoz aliud documētuz. q̄
 medicus discretior pulsū z positionem di
 gitorz sup arterijs d̄bet cōtinuare usqz ad
 centessimam percussioem. Infra ei hunc
 numerū ois pulsus z differētias z diuersita
 tes poterit perpēdere vtrum inciduus vel
 deciduus. vel ordinatus v̄ inordinatus. q̄
 lis inordinatus. Et sic de alijs. Centena
 rius ei precipuz limes numeroz z multoz
 sectiois ministerio secundus z grauidus ē
 Et in naturalib9 etiaz Et in theologicis
 itoqz alijs preeligitur.

De significationibus ma
gni pulsus sedm naturaz
Adagnus qui numeris natu
re se moderat.
Quem nec causa malī: nec vis
sinthomatis vrget.
Prodigus instabilis auro cupi
dus popularis.
Ardua mollitur animi secreta
rcuelat.
Huic comes adiūcta ē virtus
immerisa caloris.
Lopia spūum spēs aeomoda
membri.
Ad dilatandū procliuis z ap
ta moueri.
 Adagnus. i. hac secunda partitioe pre
 missis quibusdam capitulis vtilibus intel
 ligentie pulsus doctrine multā necessari
 is. hic aggreditur pposituz principale inci
 s. ij.

plendo tractatus de significatiōibus pulsu
uz. incipit & a pmo genere. qd f trinas di-
numeratiōem attendit. s. de significatiōi-
bus magni pulsus. pmo ostendit significatiō-
es magni p naturā p9 magni pter naturā
Magnus p naturā significat fortitudinez
z habitudinē spūs impellētis arteriā. z mul-
tipler dñus caloriz naturalis. z molliciem
etiā organi z eius obediētiam z capiēde di-
latiōis. vnde ois pulsus magnus naturalē
mollis ē. vel temperatus in mollicie z duri-
cie. significat p dīgitalitatez. qz motus calo-
ris a centro ad circūferētias ē: z oīa dispōit
vnde mores animi cōformātur motui calo-
ris in reruz dispōitōe. Significat etiā insta-
bilitatez z leuitatē mētis. Nam omē calia-
dum ē velociter mobile. aure popularis. i.
sanis glorie captatiōez. Nam calor in al-
tum rēdit z in calō corde naturalē sanguis
ebullit. spūs estuat. vnde p motū caloriz et
habitudinē cordis. et motiōem spūm et
qualitatez cōplexiōis: a confortat et suas
trahit affectiōes. vnde de altis z gloriōsis
z magnificis rebns cogitat. Et laudez qd ē
de magnis rebns sanorabilē āplectit. Et
ex eadem causa significat multā spes et ma-
niacaz confidentiā difficiliuz et inerequisi-
biliū opuz aggressiōez: z secretoz propala-
tiōē. Et hoc maxime in corde breuis
stature in quo propter ppinquitatis cordis
et cerebri rōnem festiuus est recurs9 spūs

**De significatiōibus ma-
gni pulsus preter naturam.**
**Qui naturales peregrinus ab
ordine leges:**
**Trasvolat: z magni sibi pulsus
nomen adoptat.**
**Lōcitat hunc praeuqz mouet
conceptio cause.**
**Spūm seruo: vis synthona
tica febris.**
**Aut labor: aut coit9 vehemēs
aut impetus ire.**

Qui naturales. Subiungit de signifi-
cationsib9 magni pulsus pter naturas. qd si-
gnificationes sic sunt ppendēde. Si pce-
dente pulsu paruo vel magnitudine z puica-
te mediocri. In sano corpore fieri incipiat
magnus puls9 significat feruiditatē z distē-
perantiaz febrilis caloriz quē potes speci-
ficare per alia accidentia: vel quācūqz mo-
tionez corporis. ut ex nimio labore vel coi-
tus cōcussioe. v' ire impetuositate. ab ordi-
ne. i. lege nature et ē.

**De significatiōibus aper-
ti pulsus.**

**Ut rata pars eius magno cō-
cordat apertus.**

Ut rata. significatiōez aperto tribuit quaz
magno appropriant. cum apert9 pulsus
in magno pulsu tā qd eius sps cōtinuatur.
Sed hec si significatiōes fidelius cōmitti-
tur magnum z integrius. potest el apert9
esse z si non magnus.

**De significatiōib9 pulsus
longi secundum naturam.**

**At quem continui producit li-
nea motus.**

**Conciliat propriuz cui vis ge-
nerata tenorez.**

**Fertile spūuz regimen validū
qz calorem
indicat z valido quē sunt adiū-
cta calori.**

At quē z ē. agit de significatiōibus lon-
gi. Et pmo lōgi p naturā qd satis cōcordat
cū significatiōib9 magni s9 magn9 puls9
pdicta accidentia sola natura hēt significare
lōgus significat dñus caloriz z multitudi-
nē spūuz p lōgitudinē arterie porrectoz. si-
gnificat z p dīgitalitatez z ppagatiōez z alia
s9 maxime si coniūg ant alijs differētis ma-
gni pulsus. Nam si sit lōgus z strictus: vel
lōgus z durus z occultus: vel mediocris in-
ter aptus z occultus: non significat ita ple-

274
nare p̄dicta. vnde auto! nō ponit nisi si-
gnificationes tantuz q̄ sunt longo pulsu in-
separabiles.

**De significationibus lōgi
pulsus p̄ter naturam.**

**Nota causa trahit q̄uis alie
na laececit.**

**Lapsus discrasie notat: excessū
q̄ calor.**

**Nota. i. aliena z accidental. trahit. i.
disponit s̄ longitudinē z curritatē. ad p̄ce-
dentē pulsu: pulsu semper respiciendus
ē z ad particularia corporis adiūcta. Et
hoc tibi sit generale in oibus sequētibus ut
āplius non repetatur. laececit. i. commo-
net z cōmutat. discrasie. i. febribus distē-
p̄ra n̄e vel alterius cōtracte ex coitu. labore
ira. forti vino z similibus.**

**De significationibus pul-
sus s̄ naturam lati.**

**Sunt adiūcta satis expressa su-
perfaciali.**

**Cui natura suum dat consistē-
tia motum.**

**Segnicies. mēs flexibilis. cra-
ssis humida cord.**

**Sūt adiūcta. i. lato pulsu natural. q̄d
potest p̄p̄di si sano existenti z quieto nec
mutato ex aliquo accidente perseverauerit
talis appareat. calorifēi latitudo ita proba-
ta naturalis ē. Et ita de alijs differētis p̄-
sualibus s̄ suuz moduz intelligēduz ē. Se-
gnicies. Et habundāti humore. vnde spi-
ritus grauat̄ur. qui q̄n̄ clari s̄nt z agiles nul-
la humiditate oppressi: faciūt mēbrozū mo-
bilitates z agilitatem et stremitates operan-
di sed humiditas excedēs naturalē cum fri-
giditate: vel cum remisso calore pigriciam
operatur. sed si esset fortis calor cum humi-
ditate nec faceret latuz t̄m̄: s̄ longū z aptuz
Et tunc talis latitudo nō designaret pigri-
tiam. s̄ hic concepimus latitudinē cum pl̄-
sus excedit in latitudinez z non i alijs. q̄ ta-**

titudo fit ex habundantia humiditatis: sua
ta medioeritate in alijs qualitib9 mēs fle-
xibilis q̄ cum humiditas sit debilior inter
passiuas ad mutādum habilior: operat̄ in
cōsistētiaz z infidelitatem mētis. vnde mu-
lieres cum sint humide maxime sunt infide-
les. crassis idest complexio.

**De significationibus rari
ac lati pulsu p̄ter naturā**

**Falsa superficies z sinthoma-
tica ebimos:**

**dissipat. arterias humectat mē-
bra resoluit.**

**Falsa superficies. i. lato pulsu p̄ter na-
turam q̄ fit ex s̄fexerecete humiditate san-
guis. et sinthomatica. i. q̄ ex grauamine et
oppressionē virtutis et ex sinthomate z re-
pletionē fit latus. ebimos. i. significat dis-
solutionez ebimoz z humectationez et re-
mollitionez neruozum z mēbroz z talis d̄-
bet esse parvus. debilis. inordinatus. ineq̄-
lis. ex grauamine virtutis.**

**De significationibus occul-
ti pulsu secunduz naturā**

**Qui latet occultus nimis in cē-
tro reuolutus.**

**De generi natura tegit quem d̄
uia motu.**

**Claudit conceptus animi: se-
creta sigillat.**

**pauperat innati regimen vita-
le caloris.**

**Organa sp̄ūuz signat min⁹ ap-
ta moueri.**

**Qui latet. postq̄ egit de significatōib9
magni pulsu z partuz eius. i. ap̄ti. lon-
gi. lati. agit consequēter de significationib9
parui s̄ partes suas t̄m̄. Et primuz de
occulto qui contrarius ē ap̄to. talis s̄ na-
turaz significat virtutis imbecillitates: pan-
periem sp̄ūum: naturalis caloris debilitatē**

z duriciem organi: Et inobedientia ad di-
latandū: Et significat pusillanimitatē z de-
lationē fetoz. p hoc ois. occultus naturalis
durus ē pro maiori parte.

De significatiōibus occuli pulsus.

Qui latet enormis genijqz ca-
raetere fracto.

Spūs atqz vigor breuis est: a-
nimusqz pusillus.

Adertitur in eentruz nec post-
parat inde regressum.

tendit in eelipsim q̄rēs subuer-
tere pbisim.

Inuidus z tristis cupid⁹ nigri-
qz coloris.

Non expers fraudis timidus
cum corpore paruo.

Qui latet enormis preter normam
nature. talis significat extinctionem caloris
naturalis circa cor: defectionē spūs. imbe-
cillitatez mēbroz. Et hec q̄ ad sui naturā
ptinētia ex hijs sequitur: p pusillanimita-
tem Et a difficiliozibz z magnis rebz retra-
ctionez animi. Inuidiā detractationē ti-
miditatez. auaritiā. hec ei fiūt a frigiditate
cordis z debilitate spūs. pbisim. i. naturā

De significatiōibus cur- ti puls⁹ p naturam.

Qui multilo motu ferit orga-
na sed geniali.

Contrahit a magnis animi mo-
limina rebus.

Inuidus. et timidus. cupidus
detraetoz. auarus.

frigida quez eordis eomplexio
spuumqz pauperies:

vis mēbrozū ibecilla sequūt.

Qui multilo. hic agit autor de significa-
tionibus curti. significat talis pulsus si fiat
p naturam debilitatez caloris naturalis cir-
ca cor. Et defectionē spūs z inbecillitatez
membroz. Et hec q̄ ad sui naturā pertinē-
tia ex hijs sequūt. i. pusillanimitatez z a dif-
ficiliozibus z magnis rebz retractiōem a
nimi inuidiā. detractiōez. timiditātē. auari-
tiam. hec ei oia ex frigiditate cordis: z defe-
ctione spūs nascuntur. Sed geniali. idē
est naturali. qz nō est curtus pulsus preter
naturam de quo subiungit.

De significatiōibus curti puls⁹ pter naturā

Qui reetuz mutilat enormis a
pocopa cursum.

Aure vitalis: studet anulare ca-
lorem.

Qui reetum. hic agit autor de curto p-
ter naturam. dicit itaqz q̄ curtus pter na-
turam qui continuat curritatem nec regre-
ditur in longitudinē: significat defectū na-
ture z defectuz spūm z mortificationem.
ideo dicit qui continuat: nam fit aliquando
curtus qui subito in lōgitudinem regredit.
Et talis fit ex natura afflicta se contrahen-
te ut vires suas assūmat: z contra morbum
fortis post operetur. quod potest sciri: quia
subito. in longitudinem cadit sicut videmus
in ariete. qui ut fortis percutiat se contra-
bit et vires suas in vnum colligit. Enor-
mia idē detractio facta preter naturam.
mutilat idē amputat rectitudinez z cursū
prioris longitudinis. ita q̄ in longitudi-
nem de curritate non regreditur. aure idē
est spiritus vitalis. anulare idē extinguerē

De gracili pulsu.

In gracili qui nature priuatus
obedit.

Cordis sicca crasis ligatur con-
stantia mentis.

Propositiqz tenor atqz incon-
cussa voluntas.

Ex gracili preter naturam sig-
nificatur.

Corporis ariditas: eōpactio
materiei.

In gracili. *Exsequitur de significatio-*
ne gracilis. primo scdm naturā qui signi-
ficat siccitatem cordis z arteriarū. constan-
tiam mētis et stabilitatem propositi: ratio-
siccitatis q̄ est contraria motui. Sed graci-
lis preter naturā qui sic in morbis habet fie-
ri: membrorum ariditatez significat z con-
sumptionē: z compactionē materie morbi
z longitudinē morbi quod in egritudine ac-
cuta est pessimum.

De significatiōib⁹ pul-
sus scdm eōbinationē

Linea si fuerit sociata superfi-
ciei.

Regnat et aereus in vasis mi-
litat humor.

Linea. *hic agitur de significati-*
one pulsū plurimū qui disponunt secundū
simplicem z singularem quantitātē. Nunc
agitur de illis significatiōibus pulsū m̄ q̄ dis-
ponuntur scdm combinationē plurimū quā-
titatum scdm latitudinē z longitudinē lon-
gi et stricti. curti z lati. curti z stricti. dicit ita-
qz q̄ per has combinationes significantur
excessus et dominatiō diversorum humorū
linea idest longitudo superficiē idest latitu-
dini idest pulsus longus et latus significat
q̄ aereus sanguis qui propter qualitates su-
as qualitativis aeris consimiles dicitur fi-
lius aeris. Regnat militat. i. dominatur
et excedit. I venis q̄ sunt vasa sanguinis ex
dominio. ita q̄ ratio sanguinis debet esse
longus pulsus ex calore habundanti spūm
quantitate arteriam replētūz. z latus ex hu-
miditate. z temperatus inter durūz et mol-
lem.

De longo z strieto pulsu

z de curto lato

Linea stricture neru viclata fi-
deli.

nūcia sit colere cui⁹ vis ignea
venas.

Incolit: z sedes sibi dedicat in
teriores.

fleuma probat breuitas regna
re superficiata.

Linea. *hic agit de pulsu significante co-*
leram idest longo et stricto. linea idest lon-
gitudō vinclata idest copulata. stricture id-
est pulsui longo z stricto. dominante itaqz
caliditate z superexcedente. debet esse pul-
sus longus ex calore z multa resolutione sa-
guinis colerici in fumum z spiritum. Et
strictus ex siccitate. velox quā doqz et spissus
ex necessitate refrigerij. durus ex ariditate.
colere. inordinatus ex permutatione vel ex
perturbatiōe nature per impetuositates ar-
doxis. debet quoqz esse multum calidus ex
intenso calore. in egritudinibus verō exco-
lera z apostematibus colericis debent hec
accidentia multum fortificari breuitas id-
est pulsus latus et curtus. curtus ex frigid-
tate. latus ex humiditate. probat fleuma re-
gnare significat dominium fleumatis qd̄ ē
frigidum et humidum. debet et go pulsus
esse tardus parvus et mollis.

De curto et stricto pulsu

Imperium quarti breuitas an-
gusta fatetur.

Imperium idest dominium. quarti id-
est melancolie. breuitas angusta idest curti-
tas copulata cum strictura significat domi-
nium melancolie. curtus ex frigiditate. stri-
ctus ex siccitate. Est quoqz tardus et dur⁹.

De forti et debili pulsu.

f. iij.

Si fortis valida membruz vir-
tute repellit.
vis regitua suuz tenet in cōcus-
sa vigorem.
Spiritus exultat cuius procli-
uiter ictum.
Suscipit et facile membri sub-
stantia cedit.
Uergit in opposituz species cō-
traria signum.

Si fortis. Exsecutus est de significatio-
nib9 pulsus primi generis qui secundū quā-
titatem attenditur. Nunc expedit significa-
tiones secundi generis et tertij: qui secundū
quantitatem motionis arterie cōsideratur.
Et premitur de significatiōe tertij. qz licet ex
aratione metricæ rationis preposteravit in
enumeratione. vnde secundū ordinē enu-
meratiōis prosequitur. dicit itaqz qz fortis
pulsus significat consistētiā et fortitudinē
virtutis et habundantiā spūm et obediē-
tiaz organi ad dilatandū: et eius molliciam
species contraria scilicet debilis pulsus qz
significat contrariū. imbecillitatē virtutis:
debilitatem spiritus: et inobedientiam or-
gani: et eius duriciem.

De veloci pulsū secundū naturam.

Cor feruens animus preceps:
titubansqz loquelam.
Et verbis mentez precurrens
verberare vocis.
Actio festina nullo vibrata te-
nore.
Quam nō depingit ratio: nec
dirimit ordo.
Ponderat cucutus: nec certis
claudit et artat.

limitibus. dubij mutabilis alca-
finis.

viuida spiritū natura caloris
acumen.

Ad nutum cause artificis reso-
lubilis humor.

Mature pulsū velocem. rite
sequuntur.

Cor feruens. Exsequitur significatiōes
secundi id est velocis pulsus et eius cōtrarij.
qz hic tamen ordinatur tertij pccassignata
ratione. dicit itaqz qz velocis pulsus signifi-
cat fortitudinem et vebementiaz caloris do-
minantis: habundantiā spūm: et resolu-
bilitatem humoris obedientis: si sit cuz na-
turali distemperantia. et qz pertinet ad passi-
ones anime: significat mobilitatez mentis
et loquelam precipitem et linguā titubantez
et celere festinātiōem in actionibus sine
preuentu deliberationis. Cor feruens id
est feruor cordis. animus preceps. talis ē
qui non curat quicquid dicat siue bonum si-
ue malum. titubansqz loquelam. ut sunt il-
li qui anteqz sint ad principium sermonis:
vel iam principuz sermonis finierint: iam
sunt ad finem. Et verbis mētem precurrens
ut sunt illi qui anteqz cogitauerunt qz profe-
rant. pferunt sua verba. Actio festina. his
tales festini sunt in omnibus operationibus
suis. quam non depingit ratio. Isti tales
non curant de rethoricis: non curant ver-
ba sua bonozare.

De pulsū pter natu- ram veloci.

At quem precipiti pulsat vis
discola raptu.

Indicat accendi peregrinum
in corde calorem.

At quem nunc exsequitur de significati-
onibus velocis pulsus preter naturam dici-
mus qz significat incēssionem extranei et in-
naturalis caloris. vis discola id est innatu-
ralis distemperantia que facit asina et discordi-

*Apulse
veloci*

*delicta
pccata*

am in ciuitate corporis humani. raptu. i. propria et rapida moride.

De tardo pulsu: et mediocri iter velocē et tardū
Velocem tardus disformi lege refellit.

Distat ab extremis: pili quoque lance recedit:

Eucrasie medius fidus comes et paranimphus.

Disformi lege. i. tardus pulsus euacuat per contrarias causas et contrarias significatōes
Et accidit ei per contrariū disformi. i. disimili. distat ab extremis mediocri inter velocē et tardum.

De duru pulsu.
vasis duricies. cordis rigor: a ridus humor.

A dens austerus nimis pulsus ministeria duri.

Vasis duricies. postquam expedit tractata de significatōibus tribus generis que attenduntur per proprietates motus arterie. Consequenter continuat de significatōibus aliorum trium que pertinent ad consistētiam organi. prius tamen de duro pulsu et molli et mediocri. Cuius est durus naturalis aut preter naturam. durus significat siccitatem vasculorum et duricies. et tensionem arterie. **Ex siccitate naturali: siccitate cordis. austeritate mentis et pertinacia.** durus preter naturam fit ex humore sanguinolento. vel colericis in quibusdam membris consuetudinibus et facilius in eis et nimia repleta tensionem venarum et arteriarum et per nervosarum. et arteriosarum propter sumi conclusionem: propter opilationem pororum: propter tensionem nimiam et compressionem occurrit duricies. puitas. debilitas spissitudo. velocitas. **Et quoniam ferrina inordinatio.** durua est ex tensione puitas ex duricie organi. ex defectu virtutis arterie propter duriciem nimiam dilatari nequuntis. **Idemque omnis durus est puitas velox et spissus ex multa necessitate refrigerationis et virtus obilis aere semel vel quod oportet**

duplex puitas

trahere non possit: necesse est frequenter repetere quod vno impetu nequit implere. inordinatio et diuersitas ex angustia virtutis que valde afflictata et occupata non potest ordinem seruare sed modo magis. modo minus dilatat secundum motionem et situationem cause. In huiusmodi tantum apostematibus pro diuersis temporibus eorum pulsus variatur. in principio enim duricies est minor. maior fortitudo et maior pulsus est in quantitate nec tamen est inordinatio. quia in initio paruum est apostema et modicum facit tensionem partium. **Et virtus adhuc fortis est et potest vascula melius dilatare.** Calor magnus est. unde velox pulsus est et spissus. inordinatio est parua. quia arterie duricies est modica: et virtus non est adeo oppressa. hec accidentia secundum processum aliorum temporum id est augmenti et status in ariorantur et maxime durus intenditur. precipue ille qui plenitudinem committatur. quia causa duricie id est tensio arteriarum maior est ex ariorantem apostematis et majori compressionem partium: et vaporis constipationem. in declinatione enim cum descendit apostema. **Et cum dissoluitur humor et apostema finitur: pulsus in sui quantitatez reducitur. ex dissipatione autem subtilium humorum et induratione grossorum durorum et constipationem: pulsus durior et subtilior: efficitur.** quia organa latitudinem et profunditatem et sua duricie non dilatantur minus velox est et spissus: quia calor minor est qui tanta refrigeratione non indiget sicut prius. unde si persisteret tale durum post dissolutionem materie periculum significat: quia indurationem apostematis sed dissoluentem difficultis. **Et sic prolongationem morbi et nature defectum significat.** Si apostema est in meningibus cerebri sicut est frenesis: fit pulsus durus: paruus: velox: fortis: spissus: durus: quia in nervosis locis fit apostema: que paruus vel spissus: per expeditis. sed aliquid fortior est quam in alijs partibus: quia in hijs est fortior virtus. unde quidam morbi in hijs morbis subito eriguntur et percussores et garuli fiunt. **Et vitia ab hominibus teneri**

possit. quod ex collisio de: vel ex corruptio-
ne mentis consequitur. Inordinatio fit
ex inconuenienti dilatandōe organici: cuius du-
ricie effusionis: et fortitudine virtutis unde
fit ut pars dilatetur: pars verò non. Ad-
nor est duricies pulsus ex apace epatis. vel e-
ius quod est in locis propinquis non nervosis.
quod hec membra non sunt tante duricie: nec
tantas faciunt tetisiones ut membra nervosa
et arteriosa. In locis cordi proximis apace fa-
ciunt pulsus similes eis qui fiunt ex apace fa-
cto in locis arteriosis. Nam vene et arterie
assimilantur cordi. ex apace colerico maxi-
me fundato in membro nobili ut cerebri pa-
niculis vel dyaphragmate. vel circa cor quia
in corde apostema fieri non potest vel in stoma-
cho: fit pulsus valde durus. Si fiat in alijs
membris sic in pede vel in manu nisi in lo-
cis arteriosis: non est tanta duricies. Ex apace
melancolico in eisdem membris est in pulsus du-
ricies et subtilitas. Squinancia quod fit in
lacertis gutturis qui partim nervosi et cor-
dosi sunt: facit pulsum durum: et tethanosum
et serratum paruum. debilem. spissum. et qua-
re patet ex predictis. Si talis pulsus ex
tali egitudine augmentetur in duricie et te-
thanositate: et in serrature diversitate: spas-
mum futurum denunciat. quia ex apace cref-
cente patitur nervus. Ex nervis cerebri:
propter colligantiam nervorum ad ipsum.
unde necesse est spasmus coercetur. quod si e-
adem permanente duricie et tethanositate
in raritatem decidat: patiens suffocari et de-
bilitari significatur. fit cum talis raritas pro-
pter congelationes caloris naturalis. pleu-
resis ex colera rubea facit pulsus durum et
valde spissum. et talis pulsus in pleuresi sig-
nificat coleram rubeam esse in causam: bono-
rem ei causticum significat valde mobilem
et valde furiosum. unde aut periplonia aut
sincopi significat futuram propter subtilitatem
et instabilitatem materie peripne. Si in peri-
plonia mutatur sincopi. Si ad cor maniam
vel defectiōem significat quod fit ex vicinitate
cordis vel pulmōis ad locum morbi. quod si in pul-
su sit parva spissitudo et remissa duricies sig-
nificat pleuresim futuram fieri de materia

pneumatica: et tunciat futuram alienationem
mentis: vel aplophia nunciat futuram. fumus
est frigidus et humidus ad cerebrum ascēdens
hos morbos facit. Epilepsia ante dissolutio-
nez materie pulsus facit durus et valde ferri-
mus. veloces. spissus. si materia in putredine
mutetur digeratur et emittat: natura inde
patiēte fit mollis. latus. debilis. rarus et mol-
lis fit propter materie humiditatem in membris
debilis ex subita inatitudine. latus ex magno
desiderio attrahendi aerem. i. irus: ex frigiditate
in pte sine fiat ex calido apace pectoris
unde humiditas ex vicinitate cordis desic-
cat: et arterie et fundamēta pectoris similiter
desiccantur siue ex mala complexione calida et
sicca in toto corpore: in qua permanente sic-
citate propter usum frigidorum in frigiditatem
mutatur. Et humiditas substantialis corporis
desiccatur. fitque quasi decrepitum corpus: fit pul-
sus durus. debilis. parvus. debilis: quod defi-
cit ex longo tempore virtus. parvus: ex defectiōe vir-
tutis ne organis dilatatis. durus ex defecti-
one et desiccatione totius corporis. vel spissus:
propter necessitatem refrigerij. A-
postema calidum in ore stomachi facit pul-
sus durus: tethanosus: spissus veloces: ferri-
mus. quis ferrimus declarabit posterius.
tethanosum ex nervositate. debile ex defe-
ctiōe virtutis. quod defectio si plōges facit pulsus
tardus et rarus. Apace stomachi frigidus pulsus
facit. durus. debiles. et parvus. Tipanites: pul-
sus facit durus. tethanosus: spissus durus. ex
siccitate. spissum ex defectiōe virtutis.

**Pulsus duricis in pleuresi p-
nitiosa.**

**Arida materies terestris cruda
probat.**

**Solui difficilis ex quo discus-
sio morbi**

**protrahitur: vis comprimatur
natura fatescit.**

**victaque subcumbit longo lassa
ta duello.**

*Admirare
pulsu
muc*

Pulsus durities. qz cum possit fieri de sanguine pleuritis: raro de fleumate: z sepe de colera: propter duriciem pulsus z spissitudines significat qz sit plentesis de colera. q de hac materia facta periculosior e: ppter mobilitates materie z furiositate z facilem eius considem in peripldia ppter loci proximitate. significat etiaz durus pulsus nimiam tentionez organozuz ex ariditate z multitudine materie. vnde morbi prolixitas ex defectione nature onditur. ita dies si in tali duritie perseveret.

De significationibz pulsus mollis

In pulsu cui molliciem natura ministrat.

Cordis et arterie pariter substantia mollis

corporis imititur crasis humida: mens muliebri.

Cerca flexibilis. pia. blanda: parumqz fidelis.

Advena mollicies qua synthomaticus vrget.

Impetus: humores dissolvit vasa remollit.

In pulsu. Sequit de molli pulsu. mollis itaqz snaturaz significat humiditates cordis: molliciez organoz naturales. q ex humida crasi cordis remollunt. quat ad mores significat muliebritates animi: metem cereaz z flexibiles z pia z infideli. qd totuz ex humiditate cotingit q maxime inter qualitates e passiva: ad mutaciones habitoz. advena mollicies. qz significat molliciez preter naturam. pulsus mollis preter naturaz significat materie humide habudantia: et eius dissolutioez preter naturam. vnde organa humectant humectata remollunt.

Ex apostemanibz fleumaticis maxime fiant in locis carnosis z naturalf humidis pulsus fit mollis. vnde in apopleia et litar

gia pulsus e mollis et etiam tardus raris diversitate estuosus. qz flicus bñoz in cerebro habundat z nascitur. aut de mēbris alijs ad ipsum trāsmittit. ipsuz quoqz cerebrū humidū e de natura sua ex multa humiditate pulsus debet esse tardus z rarus z ex obilitate virtutis cum multa humiditate: diversitas est estuosa.

De pleno pulsu

Copia spūuz per plenuz plena notatur.

Sanguis ingluviens vberrima vasa replētis.

Copia. exsequitur de significationibus quiti generis qd consistētie organi p̄tinet. i. pleni z vacui. plenus significat multitudinē sanguis in cōcavitate cordis recepti quo sanguine in vaporē z fumuz resolutio mouet cor: z arterie replētur. Et talis apparet in partētibz sinochuz vel in uochā inflati uaz. Et laboratibz de replēte hūoz aquosorū. Et nota q ois plenus e latius: cum ex ea de causa cotingāt plenitudo z latitudo. s. ex habundantia humiditatis. Sz sciēdūz q si fleumaticus hūmor minus habidet in corpore z maxime iutra vasa paucificat sāguis ex sanguis indigētia in vasis. ppter fleumatis multiplicatē nō occurit pulsus plenus.

De vacuo pulsu.

In vacuo venesitiunt vegetabilis aure.

vis absorpta erit: viui fons sanguinis aret.

Quem bibit ariditas peregrini lima caloris.

In vacuo. hic agit de significationibz vacui q p cotrariū rñdet pleno. Et cotrarijs significatiōibz dēscribit vacuū itaqz pulsus significat indigētia sāguis. cōsūpnōez builitatē: z defectioez spūuz. vnde quū digiti applicat s̄ arteriā statū arteria cedit cōp̄ssioi. Et nulla hūiditate stetit cōclusa: redūdat s̄: Sz statū pulsus ppter inanitiōez sui organū

quasi vacuum evanescent. vacuum autem pulsus aut est cum caliditate: aut cum frigiditate. Si cum caliditate vehementer: significat evenire sintheon vel thosim et ethicas. Si cum frigiditate: significat extinctionem caloris naturalis. quia frigidus insatiam mortificationis. vacuum deperditionem spirituum et substantialis humiditatis denunciat. In litargicis etiam apparet vacuum quia eruberatio sit flemmatici humoris rapti superius. unde fit litargia. Et diminutio sanguinis in venis propter defectum digestionis et multiplicationem alterius humoris pulsus vacuum occurrit. non hic agit secundum naturam de pulso vacuo: quia omni sinuacuitas in naturalis est cum sit ex defectu humorum et spirituum. In vacuo pulsu vene que sunt vasa sanguinis siccitatis. id est inanunt et desiccant propter indigentiam sanguinis et consumptionem. vegetabilis. id est vitalis spiritus cuius est adinuare et vegetare membra. fons vini sanguinis. id est quasi quodam fonte membra potantur et humectantur. Et recreantur. lima caloris. id est eos et irritantem intensionem in humano corpore. sic ei per cotes ferrum accutitur. Et per limam acutius et incistuum reddat. sic per siccitatem calor in naturalis feruidior efficit. quod apparet in lignis aridis que magis obediunt incisioni quam si essent viridia. febris etiam que fit de colera acutior est quam illa que est de alio humore. unde hoc non fit nisi per limam siccitatis

De calido pulsi:

At calidus cuius mordax punctura perurit.

Continuo digitos iudex est febris acute.

Si calidus digitos intervalla riter vrit:

Intervallarum atque iduciosa notatur.

Est ethice testis calido vacuum sociatus.

At calidus. Exsequitur de significatione sexti generis quod est calidus et frigidus. Et hoc si

milis ad consistentiam organi pertinet cum duobus precedentibus. calis itaque significat caliditatem organi et distemperantiam spirituum et humoris insistentis ipsi arterijs. Sed pulsus calidus aut est calidus a sanguine vel a colera. vel ex calore insito membris consumente et bibente sanguinem in venis. Si calidus est ex sanguine debet concomitari plenitudo. mollicies. magnitudo. in velocitate et frequentate mediocritas: ex mediocri necessitate humide refrigerationis. humiditas namque sanguinis est contra partem ardoris: et indigentiam refrigerationis consequitur. si est calidus ex colera: discernit per gracilitatem. per duriciam. per frequentiam. Et aliorum accidentium que apparent in corpore cetero mitantur. Si est ex calore insito membris: debet esse vacuitas. et ethica et pertinet significat. Item alia sit divisio calidi pulsus. Nam calidus alius continue calidus vres et mordens a propositio digitorum et significat continuam aliam infermalleriter et interpolative. Et cum punctione et mordicatione digitorum et significat interpolatam.

De significationibus frigidis pulsus.

Spiritus probat occasus viteque lucernarum.

Belat et extinguit gelidus spiramina cordis.

Spiritus probat. exsequitur de significationibus frigidis pulsus. frigidus significat extinctionem caloris naturalis et anullationem spirituum. mortificationis eminentiam. non consulo quod medicus moretur circa egrotum quasi appet talis pulsus. tunc el crux et lumbaria. clerici autem benedicta sunt de bet hie loci. occasus. id est defectus. lucerna id est vitale spiritum: qui est lucerna microcosmi.

Incipit quarta particula.

Respirare licet modicum tunc runcula clyo.

Adulcebris in staurat. scissas re creatio vires.

Janu satis est nunc extolle mo-

ras succingere gressus.
 Accipe. Sed caucas pedibus
 ne scandala fiant.
 deui⁹ est callis et millia multa
 supersunt.
 Excubat in triuijs forsati clade
 stinus hostis.
 Inuidie seclerata lues: surecu
 la fame.
 pessima: pro puris spargēs zi
 zania: granis.
 Ut sit process⁹ securior et tibi
 parcat.
 Inuidus. Et vites satui ludi
 bria vnlgi:
 verba musandino mancant cō
 dita sapore.
 omnibus equiuoce titulum p̄
 tende salerni.
 presulis alphanī claro signata
 sigillo.

Respirare. Aggreditur autor tertiam
 distinctiōem sui operis. in qua exequit de si
 gnificatiōib⁹ alioꝝ generū. Et ponit disti
 nitiones eozum quāsdā quas in secunda p̄
 titione nō posuerat. premitit aut̄ prologū
 in q̄ musas suā alloquitur. eāq̄ ex presenti
 opere fatigataz inuitat ad recreatiōem qui
 etis. tirsicula. i. nudis z nouella. Jā satis ē
 Sed quia requies diuturna parit desidiaz
 z enervat vigorē statī iubet interrūpere qetē
 ut opus inceptū aggrediat. ne scandala. idē
 est cūpedes intēdas z uebaris pedibus me
 trice rationis. Laueas ne aliqd̄ offendicu
 lum pedibus tuis occurrat. millia multa s̄
 sunt. i. miliaria multa restāt ad peragēduz
 .i. diuerſa capta z diuerſe regule q̄ restant
 raz de generib⁹ pulſuū. per quas regulas
 quasi per semitā z certā viāz pagrare debet
 intellectus tractantis. Excubat. bitan

tor mouet tunsas q̄ sibi caneat a suasiōib⁹
 detractoz qui benedicta alioꝝ dente canī
 nō z satirico corrodēt. Et q̄ scire nō possit
 vel facere: quadaꝝ animi malignitate de
 fraudāt. Et laudes alioꝝ in se nefanda
 tituli mutatiōe conſūt. spargit. i. seminat
 nigelliaz inſidiē. z zaniaz detractiōis: vbi
 deberent seminare p̄cciuū laudis z favoris.
 musandino sapore. i. sapidis z sentētiosis a
 uctoritatibus petri musandini. qui fuit pa
 tronius z summus opifex z pontifex buius
 facultatis cui salernuz nō habuit pem: nec
 habiturum ē sequētes. equiuoce salerni. sa
 lernū equiuocū ē ad ciuitatē z ad magistrū
 huius artis p̄ceptozem. alphanī. illius s̄
 mi magistri z vnici in pbiscali scia p̄ſulis.
 idest archiep̄ſulis. Salernia tñtātis cōſi
 sa patronis pōt malignis hostib⁹ obuiare.

De significatiōib⁹ frequētis pulus
 Qui recolit replicatq̄ suuz se
 pissimus ictum.

Ex vi contrahitur fragili forti
 q̄ calore.

Lordis adoptiuus vapor ut
 possit recreari.

Sufficiens: possit spiramie ml
 cebus aure.

Ne semel hoc det̄ quantū sibi
 competit aer.

vis oppressa negat. igitur per
 plera reprehendit.

Multiplici numero q̄ iaz pec
 cavit in vno.

Crebraq̄ defectus quāti repe
 titio pensat.

Qui recolit. Exequitur autor de signis
 ficationibus alioꝝ generum que restāt
 a sex predictis. Et primo expedit sig
 nificationes frequētis et rari pulſ⁹ quod ē
 septimuz genus. Et perperditur ex tempo
 re quietis quod ē inter duas diastoles: sicut
 in prima partitione dictum ē. frequens ita

q3 pulsus significat fortitudines z vebemē
tiam extranei caloris z innaturalis: z debi
litate z afflictione: virtutis: q2 fortis est
calor z multa indiget refrigeratione aeris
vnde multa instat necessitas humide refri
gerationis z euentationis ad tēperamētum
ferozis S3 debilis v̄t̄ z afflicta n̄ pōt suf
ficiēter aeris quātitatez vno icu attrahere
quantū expetit necessitas ardozis. Ergo
necesse ē q̄ numerosa z frequēti actiōe re
staret z suppleat qd̄ deficit in quātitate. v
nius attractiōis. Et iō causis predictis con
currentib9 .i. forti calore z dbili: virtute fre
quēs accidit pulsus. Si nō fortis virt9 cuz
forti calore cōcurrūt: iuxta necessitatē ardo
ris: fortis virtus sufficiētez attrahit aeris q̄n
titatez. Et tunc nō fiet frequēs pulsus S3
interraritate z frequētiāz mediocris. Sep
pissimus .i. seppissime iterāt motiōē. ado
ptius vapor .i. calor extraneus z Innatura
lis quem ad calor adaptat illata sibi violētia
ex febre vel exercitio vel apostemate. vel q̄
cūq3 cōp̄essioē vel imutatione. mulcebris
aure. i. cui9 attractiōe interiora demit
cētur. q̄ iai. peccauit in vno idest in quāti
tate vnius attractionis.

De significationibus rari pulsus.

Debilis in raro calor est: infir
ma q3 virtus.

Debilis. oñdit causas et significatiō es
rari pulsus. Et dicit q̄ rarus pulsus signi
ficat debilitatem caloris z infirmitatē vir
tutis. q2 debilis ē calor: nō cōstat multa nec
cessitas aeris attrahēdi pro multa refrigerati
one. virt9 etiāz q̄uis infirma sit iuxta debi
litate caloris. pōt aerē sufficiēnt admistra
re ad tēperādiōis i vna attractiōe. S3 cō
trarius inuenit in pantegni. dicit ei cōstan
tinus rarū pulsuz fieri ex forti virtute z de
bili calore. philaretus dicit q̄ rarus pulsus
ex debili calore. Et infirmiori virtute. qd̄ dic̄
cōstantin9 rarū pulsū fieri ex debili calore z
forti v̄tute. hoc dic̄ ḡra quozūda3 sanozuz

corporuz q̄ b̄ frigidā disponunt cōplexidēz
Et q̄ debilitate caloris modica egēt refri
geratione. Et v̄t̄s eoz cum sit fortis. q2 sa
na sunt corpora: z nulla egritudine opp̄ssa
vno icu possit sufficiēter attrahere q̄ debi
lez calorem possit refrigerare: vnde in eis
fit rarus pulsus. Qd̄ at dicit philaretus
raru pulsū fieri ex debili calore: z infirma
v̄tute hoc dic̄ fieri ḡra egrorū corporoz. s̄ febr̄i
ci tate ei raru puls9 significat maximuz vir
tutis opatine impedimētuz. q2 extrationē
caloris naturalis z consumptionēz humi
ditatis z ablatiōem spūnz. vnde si i laborā
te accuta egritudine peccōte pulsū multum
veloci frequēti z magno: nulla facta det
minatiōe subito appeat puls9 rarus s̄n̄ al
leuiatiōe patiētis mortē significat.

De pulsu incedenti et deci denti.

Adotibus incedui pulsus vir
tus reparatur.

Captiuata salus fit libera. lan
guida. fortis.

debilis instaurat vires oppres
sa resurgit.

vita reformatur victo sintho
mate morbus.

Erulat. a cepto brauio natura
triumphat.

At per deciduus vite iam vel
pere factu.

vergit in occasuz splendor ve
getabilis aure.

Eneruata perit virt9: pareeq3
trahenti.

Antropos insultat ut vite sin
coper vsuū.

Adotibus. hic agit autor de octano ge
nere puluuz quod incidens z decedens di
citur: z eius significationes ostendit. Inci

dens itaqz pulsus attenditur scdm collationem & comparationez morarum ad moras occultarum ad apertas. fortium ad debiles. & debiliu ad fortes. Aperta mora dicitur quaz facit pulsus in dilatatione: icoculta que fit secundum constrictionez. In cōparatione g̃ more dilatatiōis ad moraz constrictionis: pulsus inciduus vel deciduus dicitur. Nam si breuior sit mora constrictionis & maior sit mora dilatatiōis: dicitur pulsus inciduus. Si vero breuior sit mora dilatatiōis & maior sit mora constrictionis que est inter duas diastoles tunc dicitur deciduus. Si autem equalitas sit inter duas moras: crit pulsus medius inter deciduū & inciduū. Potest etiam hic pulsus attendi secundum collationem et cōparationez plurium morarum secundum multos pulsus consequentes & succedētes. Nam incidentia quandoqz habet locum in vno pulsu. quandoqz in plurib9. In vno: ut si fiat comparatio inter moram dilatationis et constrictionis. in pluribus: ut si fiat comparatio plurium morarum et constrictionum & dilatationum sibi per multos pulsus succedentium. Si ergo contingat q̃ pulsus continet quinque percussiones fortes & sexta decurrat de bilis vel aliquantulum deficiens. Et postea succedant decē fortes & sequatur. xj. debilis. Et postea occurrant viginti fortes. Et sequatur. xxj. debilis vel deficiens. Et sic procedat pulsus multiplicando percussiones fortes: quousqz debiles proorsus non appareant: talis pulsus dicitur incidens & significat confortationem virtutis & conualescentiam & plenariam crism futuraz. Similiter decidēs duobus modis potest intelligi ut dictum est de incidenti. aut in vno pulsu aut in pluribus. Quando in vno dicitur est. quando in pluribus fieri debeat: sic constat. Si precedant decern percussiones fortes et sequatur. ix. debilis. Et post sequamr. vj. fortes et. vij. debilis. post. iij. fortes. et. v. debilis post tres fortes &. iij. debilis. Et ita paulatim: quousqz multiplicatis debilib9 fortes evanescent percussiones: tunc talis pulsus

dicitur decidens esse. i. propter minoratio nez sui a noticia nostri sens9 cadēs. Et nota q̃ pulsus incidens comprehendit caudā foricinam tornatiuam. Decidēs vero continere potest caudam foricinam finitiuam. Attende q̃ per deciduū vel deficientem pulsum incidentem in die critico. mortis hora potest distingui. Et per incidentem hora conualescentie potest signari. posito ergo q̃ aliquis infirmus pulsū habeat deciduū vtruz debeat euadere ab illa egritudine sic cognosces. Computandum ē ergo a prima defectione puls9 vsqz ad secundam. in qua hora die fiat. et quot ictus a prima deficientia sunt. et quot in secunda verbi gr̃a inter primam & secundam fortes tibi occurrunt. xxx. percussiones in hora diei tertia. Sed cum sit molestum te semper ibi esse et cōputare numerū. alia die eadem hora venias & numerā percussiones eiusdem pulsus inter vnum deficientem & alium. & si modo deficientem inuenieris in quindecima percussione. Et sic quindecim percussiones fortes amissisti: cū prius haberes. xxx. signum est quod transactis alijs horis: alias. q̃cciz percussiones amittes. Et in eadem hora morietur. Eodem modo de incidenti facere poteris ut crism ad bonum futurum designetur. Si quis habeat pulsum incidentem. computa a primo incidenti & aliquantulum fortiori vsqz ad scdm incidentem. Et qua hora hoc fiat. & quot percussiones sunt inter primum pulsum incidentē. Et secundum aliquantulum fortiozem verbi gr̃a. Si inter incidentem. xxx. tibi occurrāt percussiones. Et in hora diei tertia hoc fiat. post in secunda die eadem hora veniens computa. Si i p̃ma die iter p̃mū incidētē & p̃ motiōes inuenisti. xxx. modo i. xv. motiōe incidentē inuenias ita p̃cedendo poteris pronosticari crism futurā p̃ magnā & parnam moraz & horarum cōputationez. icidui. i. incidentis. Accepto brauiō. affecuto premio corone p̃pter debilitatez egritudinis. per deciduus id est deciduū. littera satis plana est per se.

De equali et inequali ordi
nato et inordinato.

Iuncta bono paritas bona
fit mala iuncta sinistro.

Contrahit adiuncte cōpagis
emula formaz.

Imparitas reprobanda boni:
laudanda sinistri.

Nam tibi propositis que sunt
optanda duobus.

Elige quod firum stabili ratio
ne moratur.

Et tibi propositis que sunt fu
gienda duobus.

Elige mobilius. fuge quod cō
stantius stat.

Qualibet in specie pulsus pari
tas reperiri.

Imparitasue potest: sed non c
qualiter equū.

Unica solius facit obseruātia
pulsuz.

Si magn⁹ se continēt propri
umqz tenorem.

Seruet in offensus eadit a ple
na paritate.

Unm species aliena subit non
dicitur equ⁹.

Simpliciter: sed in hoc q: nō
fit in omnib⁹ equ⁹.

Iuncta octo generib⁹ pulsuz signifi
catis z accidentib⁹ eoz exsecutis z expedi
tis: agit de duob⁹ extremis generib⁹ q̄ ac
cidentalibus sunt z principalibus p̄dicti sunt
adiuncta. s. equali et inequali. ordinato et
inordinato. nec tñ de ordinato et inordi
nato agit nisi secundū distinctionē suaruz

partium z specieruz. est itaqz pulsus equa
lis: cuius percussiones vniformē et consimi
lem hēt rationez. Et vniformiter occurrūt
indigitorum extremitatib⁹. ut si percussio
nes sunt magne: in magnitudine equales
non parue non rare: non spisse. non debi
les nec in alio diuerse. Et iste puls⁹ equa
lis dicitur absolute. Inequalis at est cuius
percussiones diuersant sine i motu. ut mo
do sit spissus: modo rarus modo velox mo
do tardus. siue in quātitate dilatōis. ut
modo sit magnus: modo puus. siue in vir
tute. velut modo sit fortis: modo debilis.
sicut aut quidaz est equalis pulsus absolu
te seruās equalitatem in omnibus. ita qui
daz est inequalis absolutā inequalitē ser
uans in oibus percussionib⁹. Et est quidā
inequalis in quātitate vel qualitate in alijs
tñ non diuersatur et iste inequalis dicit⁹:
in aliquo equalis nuncupatur. Et nota
q̄ omnis equalitas in bono bona ē. in ma
lo mala est. Inequalitas in bono. mala. in
equalitas in malo. bona est. Et hanc diuer
sitate siue diuisione z autor insinuat in ca
p̄to presenti. nec diuissio non tñ hēt locum
in consideratione pulsuum sed circa termi
num medicinale paritas. i. equalitas. si
nistra. cum sinistris z malis differentijs. i.
paritas idest equalitas.

De pulsu qui vicif cauda
retornatiua.

Cauda retornatiua primo mo
lescit in ictu.

In reliquo laguet: fit tertia mō
tio lenis.

Judicio sens⁹ se quarta magis
manifestat:

Quinta viget: valido firmatur.

Sexta vigore.
de tenebris sensus: z de languo
ris abisso.

Tendit in excessum: gradualli

tramite pergens.
Hoc pulsu solitos: natura reci
procat ictus.

Cauda. Agit auctor de speciebus in
qualis pulsus z inordinati. cui9 multe sūt
spēs. s. cauda foricina finitiua. cauda retor
natiua. caprizans. martellinus. ramosus
fluctuans. spasmosus. ptificus. formicās.
Vermiculofus. ferrinus. prius erequit de
cauda foricina finitiua. z retornatiua. q̄ li
cet possit esse spēs ordinati z equalis pul
sus: sub inequali tamē z inordinato cōtinē
tur. q̄: quādoqz cauda foricina finitiua z re
tornatiua procedūt in percussionibus suis
scdm inordinatā inaequalitatē: quādoqz se
cundum ordinatā. Ubi nāqz est tanta per
turbatio nature. vix ad plenū consequēs in
equalitatis ordinatio potest saluari. Con
stantinus tamē in patitegni has spēs locat
sub ordinato z equali. Est ergo pulsus cau
da retornatiua quē ab occultis z quasi in sē
sibilibus percussionibus incipiens paula
tim graduati tramite scdm ordinatū mo
dum maiorando procedit de minimis ad
paruas. de paruis ad aliquātū apertas.
de aliquātulum apertis ad magis manifes
tas. Et ita continuatim z ordinatim proce
dūt: quousqz se recipiat in fortes motiones
Dicitur autē hic pulsus cauda foricina re
tornatiua: quia sicut cauda foricis in finali
extremitate que est ab animalis corpore re
motior: incipit a minima gracilitate: z con
tinuatim procedit scdm grossitudinē z mā
iorationē corpulentie: quousqz contangat
corpus animalis: sic z iste ratione similitu
dinis maiorando procedit paulatim de vibi
libus ad minus debiles. de minus debili
bus ad aliquantulum fortes. de fortibus
ad fortiores.

De pulsu qui dicitur cau
da finitiua foricina.

Finitiuā suos motus ordi
tur ab alto.

Sensus deprimitur declinat
mollificatur.

Et de probatulo sensus se mer
git in immo.

Hic vicinantis affert preludia
mortis.

Finitiuā. cauda foricina finitiua per
contrariū potest intelligi. q̄a fortioribus
incipiens: per minus fortes transit. tertio
per debiles. quarto per debiliores tandem
adeo descendit per gradus debilitatis: q̄
nō sentitur. Et hic assimilatur caude fori
cine finitiue. Nam cauda foricina a parte
animalis inspecta grossior est z paulatim
gracilando procedit: usqz ad finem. Cau
da retornatiua significat confortationem
nature z salutis reuersionem. finitiua mor
tis est prenuncia.

Definitiuā in formā

Finitiua in formā

Consolatur medicum.

Collectis fuge sarcinulis o
pifex medicine.

Nil impesa valent tua: nil suf
fragia profunt.

Sana resarciri nequeunt iam
morte propinqua.

Antropos excludit lachesis
vitalia rumpit

Stamina dissoluit gumphos
vitamqz relegat.

Salua tibi maneat frontis re
uerentia: vultus

Ex cre: ne pariat tibi mors vi
cina pudorem.

Adortiscros tua preueniat sen
tentia casus.

Officium vatis retinens no
s .j.

menq; prophete:
Non semper sanat medicus:
rhetore perorat.
Sed tamen officium conclu-
dit sine supremo:
Singula que debet si contingē-
tia seruet:
Vitam vituro: vel si mortem
morituro
Iudicio dicat stabili. quecul-
pa megentis:
Officiuz comune duum cura-
tio morbi.
Actio comunis viri consuma-
tur ab vno.

Collectis. Quia forte medicus prop-
ter egri pre eminentē desperaret. & de vita
sua timeret: credens sibi ab amicis suis im-
putari. ideo auctor ipm consolatur. & ani-
mū eius corroborat & confirmat. ostendēs
q; nō sit timendum. cum pronunciauerit
mortem egri: potius sibi copulabit gloriā
& honorem: q̄ pudoris ambitionez. Et lo-
co prophete: inter homines reputabitur.

De pulsu caprizante.

Defectu saltum geminat capri-
nus ab vno:
Alore capre saliens: que bis
prius aera pulsat.
Quam semel in terram querat
desigere gressus.
Cedit i hae specie progressio
prima secunde:
Si species talis genesy dictā
te resultat:
Hoc signo vasis substantia du-

ra rebellis:
Aure vitalis vis imbecilla no-
tatur.
Sensus ebes. sermo preceps.
titubatio linguc.
Que multis reuoluta modis
si verba moueret:
Adentis conceptum: mutilata
voce resoluit
Si caprinus erit sine lege vel
ordine pulsus.
In causa ē mixtura mali: diuer-
sa dieta.
Bifsona materies: resolutio
multa vaporis.

Descensu. In hoc capitulo diffinit au-
ctor: quid sit pulsus caprizans & eius signi-
ficationem exponit. Est itaq; pulsus ca-
prizans qui incipiens a velocitate ante di-
gitorum percussione videtur cadere Et
post mouetur in completa dilatatione: &
ad similitudinem caprioli caprizans dicitur.
Cum enim capriolus incipiat esse le-
uis atq; velox in saltu: quasi saltum vide-
tur facere in aere: & post in explendo cur-
su & complendo saltu: est velocissimus. ta-
lis vero pulsus anteq̄ regrediatur in cen-
trum: duas habet dilatationes. primam
minorem: secundam maiorem. Sic etiaz
facit capra saliens in aere. que prius extol-
lit vna vice pedes: deinde alia vice iteruz
se extollit anteq̄ in terra ponat vestigium
Caprizans itaq; pulsus alius est secundū
naturam. alius preter naturam. Que au-
tem sint significationes naturalis & que nō
naturalis: auctor in hoc capitulo expri-
mit.

De pulsu martellino.

Ut ferit in eodem bis malle-
us & resilire

*Diapole
Dipulm
caprizans*

Cogitur: objecti massa suadē te metalli:

Et si diuiduus: in se tamē vnicus ictus:

Sic resilit: duro mēbrū concussa rigore.

Et digitos species sic martellina retundit:

Hec reddit in centrum: donec gemina uerit ictum.

Ex quo natiuo significat spiritus ingens.

Cor siccu. discors mentis presumptio. fastus.

In febre continua martellino dominante:

Caumate febrili cordis depascitur humor.

Cum ferit. Sequitur de martellino: qui a martello dicitur. sicut enim percussio martelli super in eadem repercutit percussiones plures propter percussione[m] martelli ex duricie inendis: sic et martellinus pulsus in dilatatione sua anteq[ue] ad centrum regrediatur percussione[m] spiritus: et organi duricie. bis digitos percutere videtur: et si sunt quasi due dilatationes. sed precedens est maior: secunda minor. sed in caprizate sequens ascensio maior est precedente. Adartellinus pulsus ex duricie substantie organi contingit: et hoc propter habundantiaz spiritus. quo spiritu mouetur arteria. Et per duricia ipsius: spiritus repercussus rursus violenter facit secundam ascensionem. unde dicit philaretus q[uod] martellinus siue bis pulsans: corrente violenter spiritu in secundam venit percussione[m]: ut in incude malleus. Et est differentia inter caprizantem et martellinum. quia in caprizante non repercutitur spiritus ut in martellino: sed ante digitorum percussione[m] quasi cadere videtur

in deo
figr

duplo.

in ante cap
et rema
telinus

aliada

detur Et post incomplecta dilatatione uehementer citatur. Adartellinus itaq[ue] pulsus si sit secundum naturam. significat contumaciam cordis: et pertinaciam mentis ex siccitate et superbiam ex habundantia spiritus. Si autem fiat preter naturam significat succensionem cordis et humoris defectionem: nisi in acutis contingat.

De pulsu ramoso.

Scinditur in ramos ramosus et organa motu

Quadrifido feriens digitos percurrit in vno

Bicolor: in pulsu: sicut confusa resultat

Clor citare fidibus vno simul ordine tractis

Hec species crasis in verio suadente figurat

Mobile propositum cordis: mutabile votum.

Si talis cogente mali sinthomatica fiat.

Adorbi materies sit dissona: causa repugnans.

Militat ex equo virtus sinthoma retundit.

Vita reformatur vitrix natura resurgit.

Ex spirate mali nebula: reddit aura salutis.

Scinditur. Nonit distinctionem ramosi pulsus: et eius significationes ostendit. Est itaq[ue] ramosus qui primis digitis tangentis apparet: alio que modo et reliquis digitis. et ita apparet inequalis. ut si appareat vni digitorum veloci: alij tardus

vni spissus: alij rari. vni fortis: alij debilis
 vni inciduus & apertus: alij deciduus & oc-
 culsus. & attenditur scdm quantitatez mo-
 tus aut motionis virtutis. Et scdm motio-
 nis numerum. nō est potest variari pulsus
 iste scdm magnitudinem. Impossibile est
 est q̄ sub vno digito in eadem parte orga-
 ni sit magnus. Et in alio digito vel in alio
 in paruum mutetur in eadem percussione
 Aut in eadē percussione paruus sit & mag-
 nus. Magnus est ex necessitate quattu-
 or digitos transit. Similiter ramosus nō
 potest attendi scdm varietatē latitudinis a-
 ut stricture: caliditatis aut frigiditatis: du-
 riciei aut molliciei. vacuitatis & plenitudi-
 nis. Nunq̄ enim in eadem percussione po-
 test pulsus ramosus in diuersis digitis esse
 latus & strictus. calidus & frigidus. mollis
 in quibusdam: durus in alijs. vacuus in
 vno: plenus in alio. Similiter paruus et
 magnus. scdm velocitatem & tarditatem.
 debilitatem & fortitudinem. raritatz & fre-
 quentiam potest considerari. Ramosus: a-
 lius scdm naturam. alius preter naturam.
 scdm naturam factus: cordis mutabilitatē
 significat. preter naturam factus. In acu-
 tis febribus humoruz significat contrarie-
 tatem. nature cōualescentiam ex parte sig-
 nificat. Et ex parte vite laborem. & finem
 morbi declarat. pulsus ramosus scdm pbi-
 laetum habet fieri ex aliqua superfluitate
 in concavitate arterie contenta que adue-
 nienti spiritui resistit. vnde tota arteria p-
 ter resistantiam superfluitatis aduenienti
 spiritui nō potest tota dilatari. scdm motus
 cordis & motus spiritus transfertur deor-
 sum & sinistrorum ac si essent diuersi rami.
 hijs determinatis littera clarescit per se.
 Scdm diuersitates easdem teste constan-
 tino in pantegni: candam soricinam & pul-
 sum inclinam licet inuenire. Cauda sori-
 cina in diuersis digitis inuenitur. cum pul-
 sus ab vno digito attingenti brachium est
 grossus: sub digito secundo est minor: sub
 tercio paruus: sub quarto minimus. Si-
 militer hec cauda in forti & debili: & raro &
 spisso: veloci & tardo potest intelligi. s; hec

cauda soricina differt ab alia de qua supe-
 rius cum ipso autore pertractauimus. In-
 clinatus autem pulsus attenditur scdm di-
 uersitatem percussionuz sub quattuor digi-
 tis. ut si sub duobus digitis medijs grossus
 & sub duobus extremis subtilis: aut in me-
 dijs apertis: in extremis occultus. appa-
 ret autem extremitas deorsum inclinari ex
 defectu virtutis substantiam organi ex par-
 te brachij lenare nequeuntis. Causa autē
 arterie grauitatis in extremitate intra ma-
 nuz: ex defectione sola est virtutis illuc vie-
 peruenientis. inclinans similiter de forti
 & de veloci & tardo est intelligendum. Et
 iste inclinatus pulsus & cauda soricina pre-
 dicta sub ramoso pulsu possunt comprehē-
 di. Nam ramosi pulsus possunt esse mul-
 te speciez. sub eadem etiam potest confine-
 ri ferrinus: de quo dicitur in sequentibus.
 qui autem sub vno digito mouetur: sub tri-
 bus est quietus. aut sub duobus primis mo-
 uetur: sub alijs quiescit. aut sub vno fortis
 sub altero debilis. sub tercio debilior: sub
 quarto debilissimus: ita q̄ nō sentitur: sub
 cauda soricina predicta posset intelligi. q̄
 gradatim debilitando procedit de primo
 digito ad secundum: de secundo ad tertium.
 de tercio ad quartum. sed si nō gradatim pro-
 cedit in debilitatione per quartum digitum
 ut sit sub vno moueatur: sub alijs quiescat.
 aut sub duobus primis moueatur: sub alijs
 nō: dicendus est ferrinus. dicitur autem a
 ferra: quia ferre dentibus assimilatur.

De fluctuante pulsu.

Vasa procellosus enormi cō-
 cutit ictu.

Fluctuat. erundat. fremit. estu-
 at. & digitales

Ventriculos sibi compressos
 lateraliter ambit.

Pars infra sursum: pars retro
 & ante mouetur.

**Inde probes subitum mentis
cordisq; tumultum:
Sanguinis vndantis turbato
in corpore motum.**

Nota. In hoc capitulo auctor de procel-
loso pulsu siue estuoso agit. scdm constanti-
num. quem philaretus fluctuantem apela-
lat. Et ostendit quid sit fluctuans pulsus.
z quid habeat significare. Estuosus pulsus
est cum organi pars articulari digito sup-
posito superius z velociter mouetur. sub al-
tero digito inferius z tardius. pars autem or-
gani dextrorsum z sinistrorsum sentitur mo-
ueri. quedam pars late: quedam pars stricte.
ut videmus in tempestate maris. fluctu-
ans ergo pulsus habet fieri ex abundatia
humoris aquosi infundentis arterie ma-
gis q̄ debeat. vnde spiritus in arterijs ge-
neratus aquosum humorem cum arterijs
ereuntem mouet magis in loco arterie q̄
in alio. Et ideo quasi quedam inundatio-
nes siue flans pulsus sensui subiacet. Et
ideo pulsus fluctuans dicitur. talis autem
pulsus solet reperiri in quada; specie ydro-
pisis. que a nasarca dicitur. i. equalis reso-
luto carnum. significat pulsus esse quado
q; mentis turbationem. aut iram subitam.
aut tristitiam. aut humorum subitam tur-
bationem. littera per se patet.

De spasmoso pulsu.

**Spasmosus vacuus: tensi
qui more rigescit
Funiculi: ptisis famulatur: et
extenuatis
Corporis humorē depascit:
sorbet inanit.
Lenior occurrit species spaf-
mosa re plentur
Organa: reumaticus: neruis
infunditur humor.**

**Lesaq; motiuo viduantur me-
bra vigore.**

Spasmosus. Hic exsequitur auctor de
spasmoso qui aliter ptisicus appellatur. et
eius significationes exponit tam ptisici q̄
spasmosi de replectione proueniētis. spaf-
mosus itaq; z ptisicus habet fieri carne co-
sumpta z desiccata per calorem febrilem.
vnde nō habet arteria ubi collocetur. s; ad
modum corde tense tenditur. vnde digi-
tis compressa trāsfertur a dextra z sinistra.
vnde videtur idem spasmosus z ramosus:
sed differunt propter causas differentes.
Et quia in ramoso arterie diffunduntur:
sed in spasmoso neruus ē dicitur z multe du-
riciei sentitur. vnde dicitur spasmosus. p-
ter tensionē nerui vel arterie: vel quia spaf-
mum futurum significat. in ramoso autē
nō fit talis tensio quē admodum in spafmo-
so. Spasmosus itaq; significat desiccatio-
nem corporis z consumptionem humorū
z indurationem arteriarum ex nimia de-
siccatione. Et significat spasmum de ina-
nitione. Est autem quidaz spasmus de re-
plectione humoruz. vnde arteria sentitur
multum turgida.

**De fornicante z vermi-
culoso pulsu.**

**Sunt gemini pulsus formi-
cans vermiculosus:
Ustius potius in febribus et
peracutis:
Adortis preeones fidi: referāt
q; sepulera.
In febre fornicans plus ver-
miculante verendus.
Non reddit ad melius: sed vi-
tam morte soporat.
Seppius has species exēpto
caumate febris:**

**Non urgente necis discrimi
ne sincopis infert.**

Sunt gemini. Agit autor cōmstrim
de duabus speciebus inordinati pulsus. s.
vermiculoso ⁊ formicante. vermiculosus
more estuantis mouetur. sed estuans ma
ior est ⁊ fortior. vermiculosus minor est et
debilior. tamē velotior ⁊ spissior est. qz bu
lus pulsus causa est virtus magis defecta
Et dicitur vermiculosus: quia sentitur sub
digito vermium motus. Et formiculosus
mouetur sicut vermiculosus. sed formicu
losus minor est ⁊ defectior ⁊ spissior. Cum
eius virtus oīno est ablata ⁊ defecta:
dicitur formiculosus. quia sicut formice sub
digito sentiuntur. sicut itaqz minorem ha
bet motum formica q̄ vermīs: sic ⁊ formi
cans pulsus minor est: ⁊ defectum signifi
cat plusq̄ vermiculosus. Cum eius motus
pulsus sit minimus: sicut motus formice
minor est motibus aliarum rerum. Si pul
sus aliquis deficit usqz in formicantem. et
hoc fiat ex synthomate febris acute: ⁊ ex cō
sumptione spūm: oīno desperandum est
de vita patientis. Si vero deficiat usqz in
vermiculosum ⁊ ibi maneat ⁊ nō progredi
atur ad formicantem: nō oīno est despe
randum. Et nota q̄ ante formiculosum
necessario venit vermiculosus. Si de for
micante fiat regressus in vermiculosus bo
num est. Si de vermiculoso descendens fi
sit in formiculosum: pessimum est. formi
cans ⁊ vermiculosus quandoqz sunt ex su
bita dissolutione virtutis. sicut ppter mul
tam inanitionem sanguinis. ut in fluxu per
emorroydas. vel a naribus. vel ventris im
moderato fluxu. vel mēstruorum in mulie
ribus. unde patiens ex tota dissolutione vir
tutis ppter defectum spūm: ⁊ nutrimen
ti subtractionem sincopare cogitur ⁊ pul
sum facit formicantem vel vermiculosus.
de tali autem pulsū nō est desperandum.
quia ex tali causa habet contingere. vide
mus quandoqz multos sincopizantes in
quibus nec statim nec pulsam perpendi
mus: qui tamē per aspersiones aque frigi

de ⁊ confortationes ex aromaticis ad prio
rem statum regrediuntur de pulsū ergo ex
tali causa mutato nō debet desperare me
dicus: nec morti patientē adiudicare. **S.**
nanqz exemplum ponit de quadam mulie
re habente suffocationem matricis: in qua
nullus sentiebatur pulsus: cuius ori floscu
lum lane apposuit subtiliter carpinate. Et
lana aliquantulum humefacta ⁊ calefacta
ex hanelitu eius: eam cognouit ad huc vi
uere. Et post operam adhibendo: eam ad
sanitatem conuertit. q̄ si pulsus formicās
⁊ vermiculosus fiant in corporibus defec
tis ⁊ desiccatis ex febribus acutis nō prop
ter imutationem nature subitam tunc desu
perandum: ⁊ per talem pulsū sententia
in ortis diffinienda est.

Occurrit digito species ser
rina priori
Debilis: i reliquo fit languida
nulla sequenti.
Hic trahit a ferra cognata vo
cabula pulsus.
Cuius cum primis incisio de
tibus acta.
Est grauis: i reliquis grauior:
funesta supremis.
Cor hoc vultu fatalis ferra vi
gorem.
Amputat: et vitam nubes leta
lis obumbrat.

Occurrit. Hic agit de pulsū ferrino
qui diuersis modis intelligi potest. Nam
quandoqz sub vno digito mouetur: sub tri
bus est quietus. aut sub duobus primis mo
uetur: sub alijs quiescit. Aut sub vno for
tis: sub alio debilis: sub tertio velox. sub q̄
totardus. Ferrinus autem vocatur a
ferra: quia dentibus terre assimilatur: quā
do inequalem facit incisionē. Et secundū
hoc ferrinus pulsus sub quibusdam specie
bus predictorum pulsuum potest cōneri.

*Sp. iura bny
rulo / uz ⁊ form
rulo / uz*

*ny nō ē formi
cans: p̄st
⁊ d. f. h. i. s. q̄
f. o. r. m. i. c. a. n. s.
p̄st rulo / uz*

n

*bo miz. e.
signis*

*Sp. iura bny
⁊ d. f. h. i. s. q̄*

*exp. l. u.
p̄st rulo / uz
⁊ d. f. h. i. s. q̄
f. o. r. m. i. c. a. n. s.*

*Sp. iura bny
⁊ d. f. h. i. s. q̄*

fit autem ferrinus quandoque ut primo digito sentiat debilis: in secundo quasi deficiens: in tertio oino non sentitur. secundum autem huiusmodi estimationem quedam cauda foricina finitima: erit pulsus ferrinus.

In parte ista alloquitur autor musam suam.

Figite tuo metas operi: sat praeta biberunt.

Semina luxuriat: prius arida terra colono.

Pleni arriidet pingui letamine gaudens.

Et fructus nobis exponens dinite vena.

Jam sterilem cultum philareti: vomeris horret.

Figite. Opege suo finito et complecto alloquitur musam suam et mouet eam quae figat metam. et opus suum concludat. Et ista sufficiant de pulsu.

Explicunt versus egidij de pulsibus cum cometo. Deo gracias.

Summa de generibus decem pulsuum.

Decem sunt genera pulsuum. Sub primo genere duodecim species continentur. Magnus parvus. et horum medius. Apertus et occultus et horum medius. Latus et strictus et horum medius. Longus curtus et horum medius. Pulsus magnus in quattuor digitis currit secundum longitudinem altitudinem et latitudinem. qui tria significat. scilicet vigorem virtutis. calorem. Et obedientiam insufficiens. Paruus pulsus est quoniam non extenditur ad extremitates digitorum positorum in medio arterie predicto contrarium qui significat debilitatem virtutis et inobedientiam organi. Ad medius pulsus est horum medius qui significat vigorem temperantiam caloris. et obedientiam organi: nam virtus sequitur temperamentum. Apertus pulsus est in quo morari aliquatulum secundum diastole in superficie arterie sentitur. hoc est cum diastoles manifeste tactui occurrit pro violenta percussione. Et significat fortem dolorem et magnam. Occultus est cum percutit fortiter secundum inferiorem partem arterie ut pene non sentiat diastoles. Et significat habundantiam furiositatis: et virtutis debilitatem: et caloris defectum. Ad comus horum est in qua mediocriter percussit arteria secundum partem inferiorem et anteriorem et non multum calorem significat nec multam frigiditatem. Longus pulsus est qui extenditur secundum longitudinem plusquam in alias partes. qui est cum excedit quattuor digitos. Et significat multitudinem spirituum et caloris excessum. Curtus pulsus est quoniam non extenditur usque ad quattuor digitos in longum. et significat contrarium predicti. scilicet paruitatem spirituum. Ad medius horum est qui in eae ultra nec citra extenditur. Et significat temperamentum caloris: et vigorem virtutis. Latus pulsus est qui egreditur quattuor digitos in latitudinem et significat humiditatem. Strictus pulsus est quoniam non venit ad extremitates digitorum secundum latitudinem. Et significat siccitatem. Ad medius horum inter utriusque est equalis. Et notat temperamentum siccitatis et humiditatis. Secundum genus consideratur secundum quantitatem motus. Quibus sunt tres species. scilicet velox tardus. et horum medius. Velox est qui par-

uo tēpore multos yctus percutit diastolē z
sistolē velociter cōplens. Et significat dñi
um caloris. Tardus est qui longo tēpore
motū cōplet. z significat dñium frigiditatis.
Medius horū est tēperatus inter vtrūqz.
z ideo significat tēperamentū. Tertiu ge
nus cōsideratur scdm tenorē virtutis. Cu
ius sūt tres spēs. s. fortis. z debilis. Et bo
rum medius. Fortis pulsus qui quasi vi
detur digitos replere cū vigore z ideo for
tis dicitur z significat obediētā infroꝝ: z
fortē virtutē. Debilis est qui digitos debi
liter percutit. z significat cōtrariū fortis.
s. virtutē debilem facientē pulsū etiā debilem:
z inhabilitatē organi. Medius horū est tē
peratus inter vtrūqz z significat virtutē fa
cientē pulsū nō multū debilem sed mediocrē
z habilitatē organi. Quartū gen9 cōside
ratur scdm cōsistentiā organi cuius sūt tres
spēs. s. durus. mollis. z horū medius. Du
rus pulsus est qui in organo durissimo cō
tinetur. Et cognoscitur in tactu ipsius arte
rie q̄ cum tāgitur dura sentitur. z significat
siccitatē. Mollis pulsus est qui in molli in
strumēto cōtinetur. Cognoscitur in tactu
ipsius arterie. que cū tangitur maxima mol
licies sentitur. z significat humiditatē. Me
dius horū est tēperatus inter mollē z durū.
Quintū genus cōsideratur scdm quātitate
tem quietis z motus. Cuius sūt tres spe
cies. s. spissus z rarus z mediocris. Spissus
pulsus est qui sine intermissione percutit
organū. fit autē ex debili virtute: z magno
calore. vnde significat magnū calorem: z de
bilem virtutē. Rarus est qui cū magno in
teruallo percutit. z significat fortē virtutē
scdm quosdā: z scdm alios debilem: z defec
tum caloris mediocris est inter vtrūqz.
Sextū genus cōsideratur scdm equali
tatem z inequalitatē. cuius due sunt speci
es. s. equalis z inequalis. Equalis pulsus
est cuius percussio est equalis in extrema
tibus digitorū. i. quando nō excedit modū
in longitudine. z latitudine. z profundita
te z reliquis. Inequalis multis modis di
citur. Cauda foricina. Caprizans. Mar
teilus. ferrinus. Ramosus. fluctuans.

formicans. vermicularis vel spasmosus.
Inequalis pulsus est: cuius percussio di
uersatur. quia modo rarus modo spissus
z sic in alijs differentijs. Septimū genus
cōsideratur scdm ordinationem. sub quo
continentur due species. s. ordinatus z in
ordinatus. Ordinatus pulsus est qui ordi
nem in numero percussionū seruat. qui sig
nificat virtutem nō multum impeditam.
Inordinatus pulsus est ordinato contra
rius. qui nō est seruans ordinem in nume
ro percussionum. z significat naturam esse
valde impeditam. Octauum genus con
sideratur scdm plenum z vacuum sub quo
continentur due species. s. plenus z vacuus
Plenus pulsus est qui quadam humidita
te resudare videtur. z significat sangui
nis copiam. Vacuus est qui cum tangitur
inflatus videtur z vacuus sentitur z perse
nerat. z significat defectum spūum. No
num genus cōsideratur scdm proportio
nem z concordiam: sub quo continentur
due species. s. incidens z decidēs. hoc ge
nus pulsus diuidit scdm cōcordantiā sub q̄
mensuratur proportio tēporis scdm mo
ras occultas z apertas. ut si hora que dicit
sperta fuerit maior: dicitur incidens. z sig
nificat calorem. Si interior mora que di
citur occulta fuerit longior: dicitur decidēs
z significat defectionē virtutis. Decimū
genus cōsideratur scdm calorem arterie
. i. organi. Cuius due sunt species. s. cali
dus z frigidus. Calidus pulsus est qui cū
tangitur nō sustinet digitorum ventricu
li propter calorem ibidem existentem. Et
significat multitudinem sanguinis z spiri
tuum. Frigidus contrarius est calido. qui
cum tangitur digitis frigidum sentitur es
tus instrumentum. z significat defectum
sanguinis z spirituum.

Explicit.

Incipit recepte magistri petri de
signano super nono Almansoris.

In descriptione recepta

irum cōuententiuz congrue nono
Almansoris talis ordo seruetur.

Primo si vniuersali dicentur digestiua
humoz tam simplicia q̄ cōposita. Secun-
do dicentur euacuatiua illoz appropriata
ta; simplicia q̄ cōposita. Tertio dicetur di-
gestiuū cuiuslibet humoris z illius educi-
uum simul. Quarto ponētur doses soluti-
uorū. Quinto dabitur modus preparatō-
nis eorū. Sexto dicetur medicine simpli-
ces appropriate mēbris nri corporis diges-
tiue z solutiue cuiuslibet humoris z duce-
tia virtutes earum ad mēbra particularia.
Septimo dicentur solutiua simplicia z cōm-
posita a determinatis mēbris. Octauo di-
centur medicine membrorū particularium
calesctiue z infrigidatiue tam simplices
q̄ compositae.

Tractatus p̄mus de digestiōe humoz
Digerētia colerā. **A**d medicine simplices
digestiue colē sunt hec viola. rosa endiuia:
lactuca: sempuua: portulaca. citrulus: cu-
cubita: fesa cōia frīa. .i. cucurbite melonis
cucumeris z citruli: sandalus: spodium: cā-
phora berberus iusquamus: scariola: epa-
tica: capillus veneris: aqua: acetum: succo
granatoz: z succi frigidī: papauer lentigo
aque nenufaris z similia.

Cōposita digerētia colerā comunia.
Sirupus acetosis simplex z cōpositus: o-
riza bara sirup. violatus. **S**irupus rosa-
tus. **J**ulep rosatus z violatus. **S**irupus d-
endiuia. **S**irupus. de nenufare. **S**irup.
de fruesibz. **E**t similes sirupi dantur cum
aqua cala simplici vel cum decoctione sim-
plicium predictoz. **E**t quia succoz paruz
tendit ad caliditatē qz quasi tēperatū est in
caliditate z frigiditate z succaruz ru. est ca-
lidum in secundo gradu z ideo siru. omēs
z maxime debentes digerere colam fiunt
cum succ. al. z bono. z nō cum ru. **E**t po-
test de nono componi talis sirup. **R**ecipe
endiuie lactuce portulace añ. **A**d. .i. .iij. se

minū frigidoz añ vncia. s. papaueris al.
vncias. ij. floz violaz berberoz floz nenu-
feris rosaz. ru. añ. vncia. s. zuccari lb. i. fia-
at sirupus qui est satis alteratiuz. **E**t si ve-
les habere aliq̄ subtiliationē euz hec adde
radices acori caparoz anisfeni. maratri se-
basiliconis z similia. **P**otest fieri et sirup.
digestiuus colere et z educiuus illius vt vi-
debitur in tertia parte p̄ncipali infra. **A**liuz
siru. optimus **R**ecipe se. coium. liij. frioz
vncias. ij. floz violaz nenufaris rosarum
ru. añ vncia ediuie scariolē lactuce añ. **A**d
.i. sanitatū papaueris al vncia. s. vini gra-
natoruz vncias. iij. zuccari. q. suffi. aceto
setur enim aceto vini granatoz z fiat sirup.
Alius z breuior recipe sirupi violati vncia
.i. sirup. rosati vncia. s. vel sirupi endiuie
vel sirupi nenufaris vel acetosi simplicis
vncia. s. vel ozozacare vncia. s. deditur ut
supra. **N**ota q̄ sirup. ubi ponitur multuz
acetum subtiliat z ideo quando vis altera-
tionem z subtiliationem vtere eo. **E**t quā-
to acetum est magis acetosum z de subti-
liori vino z potentiori tanto magis subtili-
at. **D**igerētia flegma. **A**d medicine sim-
plices. digestiue flegmatis sunt pulegium
origanum calamentum salvia maiorana
menta saturegia serpillum ruta quitiqz ra-
dices. .i. radix fenī. spij petrosi. spagi brus-
si fels anisi feniculi bedeguar yfopus pip.
35. gariofil. capillus veneris in el acem
squilliticum squilla. **E**t p̄nt quasi enmera-
ri medicine omēs cale z sicce. sed gra breui-
tatis dimittantur z sufficiant. **A**d medicine
compositae flegmatis digestiue sūt ori. sim-
plex z cōpositum mel ro. orimel squilliticū.
Si. ru. de eup. siru. herodis cuius descrip-
tio hec est **R**ecipe squille. lb. i. se. fen. 35.
anisi p̄retri yfopi. cinamomi gariofiloz co-
sti acori añ. 3. i. piperis amomi cimini añ.
3. ij. dauci leuistici ameos cordumeni añ.
3. r. aceti fortis. lb. i. s. mell. lb. ij. hec oīa
insundantur in aceto z buliant ad sufficien-
tiam z postea cola z addatur supra dictum
mel dispumatū z specie sponantur i sac-
culo z usui reseruentur. **V**aleat q̄no flegma
est grossum valde. **V**aleat etiā yd: omel des

criptione mesue. Et stru. de calamēto. z si
ru. de prasio. hic etiā est stru. cols z bonus
Recipe quinqz radicū radices raf. añ vncias. ij. se. apij. vncias. ij. se. fe. anlipectro
caru thimi epithimi añ vncia. 5. sciluz cōiū
frigidōz añ vncia. 1. 5. scolopēdrie capilli
vene. añ. **MS.** i. floz boragis rosaz viola.
añ. vncia. i. cum bono zuccaro fiat sirup.
Dantur isti sirupī cum aqua calida vel cū
decoctione predictōz simpliciu. **Digeren**
tia melaz. **Medicine simplices digestiue**
melie sūt borago buglo. thimū epithimū
caparus tamariscus scolopēdria vinū aro
maticū balneū dulce gaudiū liquiritia pa
sule polipodiū gramē camedreos cuscute
asaruz gentiana lupinus acorus spica nar
di agnus castus amigdale. a mare lupli fu
misterre sicla cicorca rosmarinus pes lo
custe z est spēs zedoarie. semē ransani cau
cer marinus nigella pinpinella z his simi
lia. **Compositae** sūt iste orimel squiliticus
melro. **Siru. aceto. simplex z compositus**
Sir. de fumo terra z alij. Et hic sirup. ma
ximie v3 in digestionē melie facte per adu
sionem. z cum eo multos curant a quarta
na sequente alias febres **Recipe casedu**
le. i. cicorce lanendule. i. anthos pimplele
lupulorum quinqz folij trifolij lingue arie
tis capilli vene. eudmie cum suis radicib9
bora. fumiterre radice bug. z florum bo
ra. z fumiterre epatice bedeguar quereule
maio. z minor. corticum radicū caparorū
recentium corticū radicū tamarī. scolopē.
cum radicibus añ vncias. ij. prunorum se
bestē añ numero. 25. sene cuscute timi epi
thimi feni. añ vncia. 5. liquiri. passularum
sticados añ vncias. ij. predicta buliant in
aqua simplicib9. vj. usqz ad mediū. demū
colētur z collature addat succi bugl. succi
prunoz dulcei añ. lb. i. 5. dissoluantur i eis
zuccari lb. ij. mell. ros. lb. 5. z fiat sirup. et
ex hijs simplicibus multos potes sirupos
cūponere z predicti sirupī dari debēt cū aq.
calida vel cū decoctione predictōz. **Et nō**
q̄ thimus z epithimus nunq̄ debēt pōi in
ebullitiōe cū alijs rēbus qz virtutes eoz eri
rēt in fumo s̄ qñ decoctōes facte sūt. debēt

apponi cū decoctōe z cum manibus bene
fricari in alaxādo. z p̄io mō virtutes rema
nebunt in decoctiōibus. **Et m solutiū re**
cipe pulueris. benegiete vncia. i. exule et
modactilaz. añ. 3. ij. masticis.

Tractat9 scd9 d solutiis. solutiā colerā.
Solutia simplicia. cole aloes scamo. ab
sintbiū eupatoriū lupulus mirob. citri. fu
misterre. reubar. aqua casei succus ro. ca
siasi. viola tamarī. pruna māna psiliū esu
la cap. ve. hāce volubilis succus viol. z bi
is similia. **Cōposita.** et m de suc ro. pille cu
iussibet materie dyagridiate: z nota q̄ me
dicine v̄itate cōposite purgātes colam et
alios humores purgāt. **Qui** a precedētes
magistri vidētes simul colerā cōiter d̄fari
in corporibus hūanis cōposterūt colaz cū
purgātib9 s̄ā sicut dyarobēū reubar. cui9
recepta hęc est **Recipe** turb. al. gūmosi ca
mulosi vncia. i. 35. vncia. 5. reubar. vnc. i.
spi. 5. 5. ciamomi gaf. añ. 2. ij. galāge pip
lōgimaci. añ. 3. i. digno. 5. iij. 5. zue. al. 5
r̄vj. z cū vino cito. fiat confectio. similt me
dici. purgātes. **medicīa purgās colerā** **Re**
cipe viola. floz bora. añ vncia. i. seīs lactu
scariole portula. tamarī. añ vncia. 5. sciluz
cōium vncias. ij. iuiub. sebestē añ. nume
ro. xx. i. prunoz numero. xx. scolopē. lactu
scari. cap. ven. epatice malue mercurialis
fiat ex his decoctio z in ea dissoluantur mi
robal. ci. 3. v. reubar. 3. ij. succi casei. vn
cia. i. 5. tamarī. vncia. 5. sirup. vio. vncia. i.
ola simul misceātur z stent simul per diē et
postea colētur z exprimantur aqualiter z
dentur in aurora. hęc medicina est exhibē
da delicatis i quibus colera maxie d̄fatur
z in tēpore estiuo maxie z corporibus mul
tum colericis z est. i. dof. alia medicīa **Re**
cipe prū a numero. viij. tamarī. vncia. i. et
hoz decoctio cū aqua fiat in qua infundat
vncia. i. miro. citri. per diē z noctē z bene
exprimātur z colentur z colature addatur
zuccari al. vncia. i. detur i aurora est. n. le
uis multū. **Ad idē alia cois** **Recipe** viol.
ēdiuie lact. añ. **MS.** 5. prūa numero. v. ta
mari. scium cōius. passulaz cap. ve. florum
borag. añ vncias. ij. fiat hoz decoctio cui9

sufficiētia q̄ 2 predictē decoctiōi addatur ca-
 ficti. vncia. i. cilij d̄ sico ro. 3. ij. vel reub.
 vncia. 5. sp̄i. 7. i. 2 oīa misceatur cū cina-
 momo 2 aromatizetur 2 detur totū in s̄ba.
Soluētia f̄ta. medicīe simplices educētē
 flegmatis mirob. kebl̄i Eblici beluri salgē-
 ma coloquintida turbit̄ a garicus s̄tica. pre-
 os beē sarcoe. fersa cucu. asini. ermodactili
 cutoz. squila a sax̄ polū vrtic. 33. aā eaulū
 succaz ru. eupatoriū pip̄ isopus sicla oppo-
 ponaciū a iustol. cartamū cētraurea scrapinū
 ell̄ōy s̄būcus anacardus p̄retruz polipo-
 diū lactuca aloes. **Composita** blācha i codo-
 ricō anacardinū benedicta stōaticō larasim-
 panlinū scrap̄i. pillē artence pillē feni pillē
 au. pillē cuforbij pillē coebie pillē sine q̄b9
 cē nolo pillē de hermoda. maiores 2 mio-
 res 2 similia. **Decoctio purgās flegma** re-
 cipe scolopē. eupatorij capill̄ v̄neris añ.
Ad. i. se. is. a m̄h̄ feni. ep̄it̄. agari. cuscute
 petrosil. cartā turbib̄ se. apij feni. añ. 3. ij.
 fiat ex eis decoctio cui addatur b̄ndicte ni-
 robal. chebuloz añ vncia. 5. oīa simul ma-
 neāt per diē. demū coletur 2 detur in auro-
 ra 2 est vna dof̄ cōis. **Electuariū** in eū solē-
 ne q̄ vtoz **Recipe** cināo. opti 2 electi gario-
 nu. mus. añ. 3. j. macis cardāonil ligni a-
 loes añ. 7. i. 33. 3. i. turbit̄ opti. 5. vj. dia-
 gridij. 3. ij. succari. lb. 5. distēperatū cū vi-
 no cirdioy. cuius dof̄ est. a. 3. ij. usqz ad-
 huj. purgat̄ fl̄a a p̄ncipal̄i 2 aliquid cole.
Et vitandū tpe magni estus ē s̄ in oī alio
 tpe mirabile est. **Diarob** cū turbit̄ **Recei-**
 pe turbit̄. al. ḡhōn 2 cānaloli vncia. i. 33.
 vncia. 5. cia. gario. añ. 3. ij. galange pipis
 lōgi macis añ. 3. i. diagridij. 3. ij. succari
 lb. i. sal cōfectio cū vto. itōioy 2 aqua. dof̄
 cōis est vncia. 5. **Diarob** cū magarico **Re-**
 cipe agarici vncia. i. salgēme. 3. ij. sp̄icē.
 3. ij. 5. cina. gario. galāge macis añ. 3. ij.
 diagridij. 3. ij. polipodij. 3. i. 5. succari al.
 lb. 5. 2 cas vto cirdioy 2 aqua cōi fiat cōfec-
 tio cuius dof̄. est vncia. 5. **Soluētia m̄liaz**
Medicīe simplices soluentes m̄liaz sunt
 ep̄it̄imū s̄tica. mirobal. nigri. kebuli poli-
 podiuz esula la. lazuli. la. armenus calam-
 um m̄d̄tanuz sene fumusterre cassiafi. vo-

lubif̄ maior sup̄pullus eleborus niḡer sal-
 tidus cartamus salgēma 2 similia. **Compo-**
 ta catarticū imperiale diasene vera missini
 yeralogodiō teodorico emperiticō ypoq̄-
 tidos 2 similia. **Decoctio soluens m̄liam.**
Recipe senesb̄i ep̄it̄i cuscute. añ vncia. i.
 polipodij. 3. ij. floz boragis vncia. i. vio-
 laz vncia. 5. p̄sioy nūero. xxx passilaz v-
 cia. i. se. anis̄ feni. petrosil. apij añ vncia. 5
 scolopē. capilli vene. cādreos eupa. añ.
Ad. i. fiat ex eis decoctio 2 in ea dissoluan-
 tur mirobal. indoz vncias. iij. kebzoz dia-
 sene añ. 3. ij. succi cassie fist. vncia. i. la. la-
 zuli ablati 7. ij. s̄ent oīa simul per diē. po-
 stea colentur 2 dentur in aurora 2 est dof̄-
 vna 2 magna. **Electuariū** quod potest da-
 ri in oibus egritudinibus in quibus est fa-
 ciada v̄tis cūo. 2 in constipatis ad conser-
 uationē sanitatis añ 2 post cibuz 2 euacuat
 colerā 2 flegma 2 melācolia 2 mūdicat s̄a-
 gumē 2 lenit̄ pectus 2 remonet v̄tostates
Recipe sene. cassie tamarindoz reubarba-
 ri violariū polipo. añ vncia. 5. liquiritie m̄h̄
 de penidiarū candi. añ. 3. iij. oīa buliant̄ i
 decoctione p̄ris facta de polipo. vncia. i.
 5. 2 colata preter cassiaz 2 tamaridos cādī.
 2 reubarbari 2 dictam decoctionē sirupiza-
 cuz sufficiēti. succa ro. postea adde reliqua
 2 fiat electuariū. **Electuarium aliud.** **Re-**
 cipe pulu. ris benedictē. 3. i. c̄stic hermoda-
 dactil. añ. 3. i. 5. aloes. 3. ij. confice cum
 lb. i. mell. **Soluentia** humores adustos.
Medicīe simplices solutivē humorum
 adustoz sunt de aqua casei sene mirobal.
 indi fumar̄ terre volubil̄ lupulus reubarba-
 2 similia. **Compositē** sunt sicut medicīe
 ex bis compositē dicit̄ diasene dyarcubar-
 barum 2 similia. **Soluentia** aquositate
Medicīe simplices educētes aquosita-
 tem sunt turbit̄ aloes capilli vene. salgēma
 cuforbim̄ kerua aristolo. centanrea.
 cucumer asinus succus corticem eius
 et similia. **Compositē** sunt pillule agre-
 gativē 2 compositē ex istis simplicibus in
 capitalis particularibus dare habebis.
Soluentia aquaz citrinā. **Medicīe sim-**
 plices educētes aquam citrinaz sunt pre-

os agaricus cuedier affininus serapinū me-
zercon esula es vstū z similia. Cōpolte sūt
pille de mezerēō z similes cōposite de p̄die-
tis z clare bēbis in ea. de ydopisī. **Pur-**
gātia sanguinē. medicine simplices pur-
gātes sanguinē sunt cassia fist. māna tama-
rinditerenabi iutube borago capilli vene-
ris epatica scolopendria cimbalaria sēper-
niua vermicularis violē. v. species miro-
bal. berberis malua agrestis sez caprium.
Cōposita decoctio lenitina mundificās sā-
guinem a s̄tate z a colā z a mltā z idco qua-
siū p̄ncipio cuiuslibet se. cōpetit. Recipe
violaz floz boraginīs añ vncia. i. prunoz
numero. xxx. sebestē. xx. capilli venēris sco-
lopendrie scario añ. **AD.** i. se. cōium. 3. i.
mirobal. citri. indo. kebu. z embi. añ. 3. iij.
z f. at deco. z i ea ponātur cassia. sirupi vio-
añ vncia. 5. māne. 3. v. z stet per diē demū
colet z detur i aurora z est dof vna leuis.
Tractatus tertius de digerētibus z soluē-
tibus sūt z primō colere. Digestiua hūoz
z solutiua sūt. **Et p̄ colere recipe prunoz se-**
bestē añ. numero. c. tamaridoz lb. i. miro-
ba vncias. iij. succi ros recētū. 3. iij. māne
cassia añ vncias. iij. fiat ex istis syru. cō aq̄
z zuccaro z postea fundē super illū aceri. lb.
.ij. succi granatoz lb. i. 5. decoq̄ cum facili-
tate. demū accipe diagridij bōi vncias. vj.
tere z riga in pāno subtili z proice i syrupo
z decoq̄ sp̄ fricādo pānum vsqz dum p̄feri-
ciatur eius deco. mesue distinctiōe. vi. dof
eius est vncias. iij. vel circa. Digestiuus
flātis z fontiz sūt recipe radi. se. petro. gra-
mis scolopēdrie endiuie añ. **AD.** i. radices
yreas isopi añ vncias. ij. capilli venēris.
AD. ij. hec buliāt in aq̄ sufficiēti ebullitiōe
p̄ma demū ad añ istagrosso mō putueriza-
ta z buliāt sūt. secūda ebullitiōe recipe miro-
ba. chebulō z vncia. i. agarici vncia. 5. sal-
gēma. 3. ij. polipodij vncias. ij. turbit op-
ti. 33. añ. 3. iij. deinde liquē fiat in ea stoati
cōlatatiū vncia. i. z cum zuccaro fiat siru-
pūs longus s̄m artem. dof est vncias. iij.
Eodē modo sumatur aliud digestiuū flā-
tis de supradictis i p̄ma parte z dū est i suo
fieri ad ignē ponatur solutiū flātis q̄ vult

euacuare tamē eolrectū ut infra diceē z li-
gati i petia i deō digestiuo s̄tatis quousqz
deñ digestiuū sūt p̄fēe coctū postea sirupi
zetur z cū aceto acetosetur z vsui seruetur.
Digestiua mlie z solutiua recipe radiciū ca-
paroz tamarisci añ vncia. i. radiciū. v. gra-
minip añ. AD. i. endiuie scolopē. añ. **AD.**
5. fumiterre scabiose lapacij acuti añ. **AD.**
ij. cnsente vncias. ij. violaz bora. bugl. añ
vncia. i. buliāt in sufficiēti aq̄ p̄ma bulitura
z in s̄a bulitiōe adañ s̄oliculoz sene miroba
lanorū indo. a. vncia. i. thimi epibimi añ
vncia. 5. thimū. lanctur z fricctur i deā de-
coctōe postea adatur electuarij de succo ro-
dy acatolicō añ vncia. i. z cū zuc. fiat siru-
lōgus s̄zartē. dosis ē vncias. iij. vel circa.
Et nota q̄ hos sirupos potest variare s̄m
q̄ varias solutiua. vide per te ipm.

Tractatus quartus d̄ dosibus solutiōz
simpliciū primo. **P̄nc** quarto ponēde sūt
dof solutiūoz nō oīm sed vsitatoz magis
z p̄ simpliciū. s̄o cōposito. **Secūda** do-
sis est a tribus granis vsqz ad. xij. **Reubar-**
bari dof est a. 3. i. usqz ad. iij. in deco. est a
.ij. usqz ad. iij. cassia. est a vncia. 5. usqz
ad. ij. hermodatilia. 3. i. usqz. a. iij. agari-
a. 3. i. usqz. ij. in deco. a. ij. usqz ad. iij. la-
pidis armeni nō loti dof est a. 3. 5. usqz ad
.i. 5. z loti a. 3. i. usqz ad. ij. lapidis lazuli
loti dof est a. 3. i. usqz ad. ij. sed nō loti a. 3.
5. usqz ad. i. sene dof est. 3. ij. usqz. iij. in-
fuse añ. 3. iij. usqz ad vncia. i. polipo.
dof a. 3. ij. usqz ad. vj. mirobalaorum ci-
trinorum dosis est a. 3. ij. ad. v. infusorū
est a. v. usqz ad. x. kebulorum. z indorum
dosis est a. 3. ij. usqz ad. iij. infusorum a.
ij. usqz ad. x. emblicorum dosis est a. 3. i.
.5. usqz ad. v. infusorum a. v. usqz ad. xij.
Hec sunt dosis medicinarum maiorum z
mino. s̄m s̄miam mesue. Et no. q̄ melius
est infra subsistere q̄ exquisitissime euacua-
re potius a tēteris minori q̄ maiori. s̄o nō
q̄ hāz medici. aliqñ aliq̄ datur i substantia
aliqñ datur solū caz infusiones aliqñ ponit
tur in decoctioibus z colātur. Quā datur in
s̄ba. requir̄ mloz q̄ntitas q̄ qñ ponit i deoc-
tioibus q̄ magna ps vadit in fumū. ḡ ma

fo: requiritur quantitas in deco. 2 quando ponuntur in infusione quantitas minore requiritur. Quando medicie solutive infunduntur post tempus debitum infusiones cola. cum pano lini vel stamfa 2 digitis bñ exprimat virtus medicinarum ut virtus medicie remaneat in liquore 2 substantia abicienda est 2 iste modus solvendi valde tutus est. **Dos** copositoz usitatoz **D**iarob cum mirbit dos e a. 3 ij. 5. ad. 3. vj. diarob cum reubarba. dos a. 3 ij. 5. usqz ad. vj. **E**lectuarij mei dosis est a 3. ij. 5. usqz ad. v. diarob cum agarico dosis e a. 3. ij. usqz ad. vj. **E**lectuarij de succo ro. dosis e a. 3. ij. usqz ad. vnciam. 5. diaptunis. dosis e ab vncia. 5. usqz. i. perepigre colis dos e ab vncia. 5. usqz ad vnciam. i. bñdicte dosis e ab vncia. 5. usqz ad vnciam. i. blace dos e a. 3. ij. usqz ad. iij. **S**tocraticum lapatis ab vncia. 5. usqz ad. i. **T**eodorici anacarol ab vncia. 5. usqz ad. i. **P**auli ab. 3. ij. usqz. vi p llaz artericaz. 3. i. pille de hermodatilis 3. i. pille auree. 3. i. pille cocie. 3. i. **C**atactici iperial ab vncia. 5. usqz ad. ij. **D**ysasene ab vncia. 5. vsq ad. i. fef. rufy a. 3. i. 5. usqz ad. iij. perelogodio a. 3. ij. usq ad. iij. **T**eodorico iperificos a. 3. iij. usq ad. vj. **E**t no qd be medicine dñi appropinuat pro euacuatione hñoz dñt dari cum aqua decoctionis rez respicientia bñores quos volumus euacuare qz ex se sunt indifferetes quasi ad mebru qdlibet 2 quasi etia ad hñores. fm non sic ad bñores sic ad mebra ut dictu e i. 2. c.

Tractatus quintus de preparatiõne medicinarum simplicium predictarum. **M**odus e modus preparatiõis medicinarum simplicium predictarum 2 qz **A**des. i suo de consolatiõne aplafecit doctrinã iõ cum breuitate trãseñdũ e. **D**ico qd scamonea qñ pparat de coquit in citonio 2 datur cum sirupo ro. vel cum succa ro. vñ violato aut aqua decoctiõis massicis aut citonioz aut mirobalanoy citriõnũ. **R**eubarbaraz pparatur cum sero capno i quo bulita fuit spica nardi aut cum bono vino 2 datur cum aliquo ipoz. **E**t in estate das cum aqua endiuie. **C**assia fistula datur cum decoctione coi. **T**urbit pparatur cum tertia parte. 33. 2 datur cum melle ro. cola. vñ

no colato vel cum aqua passularum. nec dz multũ conteri. **A**garicus pparatur cum tertia parte salisgẽme vel cum. 33. **E**t das cum melle ro. col. 2 dz multũ cõteri. **H**ermodatilis pparatur cum massi. cinamomo. 33. añ. part. v. 2 misceatur: postea datur cum oximelle vel melle ro. col. lap. armenus sic pparatur. p teratur in vase lapideo vel metallino. deinde lancur cum aqua dulci vigesies terendo. demum lancur decies cum aqua ro. 2 detur cum diabotriginato 2 aqua buglose 2 vino odorifero. lapis lazuli pparatur ut lapis armenus. **S**ene pparatur cum. 33. salisgẽme añ. deinde datur cum decoctione boraginis buglose violarum massi. gar. cardamomi. polipodii pparatur cum aniso feni. gar. cinamomo cimini. 33. demũ cum aqua mellis datur aut passularũ. mirobalani pparantur cum amigdalibus dulcibus aut passulifemine fe. 2 spica 2 dantur cum sero capriano seu succo sumi terre vel cum decoctione comani. **E**t sufficiant hec propter breuitatem. **S**i vis ulterius quere in mesue.

Tractatus sextus de medicinis simplicibus ducentibus virtutes digestiuorum et solutiuorum ad membra. **A**d medicinas simplices ducentes virtutes digestiuorum et solutiuorum ad membra in quibus 2 qui bus volumus digerere 2 euacuare humores dicuntur nunc. nam digestiua 2 estatiua predicta vñ indifferenter euacuant a quocunqz membro per admixtionem igitur medicinarum simplicium dicendarum digerent sic humores in vna parte corporis q non in alia. **E**t similiter euacuabunt sic ab vna parte q non ab alia. verbi gratia. **O**ximel digerit fleuma absolute et non plus in vna parte corporis q in alia. sed per admixtionem cum uu. mus. pconia cubebis sic digerit fla in capite q non in alijs mebris. **E**t si detur cum caparibus 2 tamarisco digerit in splene 2 sic de alijs mebris. **Q**uod be medicie appellari pñt medicie appropinates vel particularisates. **D**ucetes ad cap. **A**d medicie igitur ducetes virtutes digestiuorum et solutiuorum ad caput sunt iste. nup

mus. ficados cubebe peonisa polium ma-
torana balsamus lignum eius semē eius
anacardus tibus castoreum foliū laudant
mellilotum acorus lignū aloes myrrha ca-
medreos camepitos squilla spi. nardi gē-
tiana. yfopus grana pinipipere serapini.
Ducentes ad pectus. Ad medicine ducent-
es ad pectus et pulmonē sunt yreos yso-
pus liquorista passule capill. vene. squilla a-
migdal. grana pini pulmo vulpis prastuz
melzuccarum dragagantū psilium fenu-
gre. ordeum erocus ameos cōdmēi suc-
cus caulium ius galli antiqui nasturtiū xi-
lo aloes anela. oppoponacuz myrrha fera
pinim rafa. afodilus arif. olibanū liliuz.
Ducentes ad epar. Ad medicine ducentes
virtutes aliarum ad epar sunt spica squinā-
nim eupatorium fumusterre cuscuta endi-
nia absinthium lactica aqua ordei sandali
spodium asarum fenicul. anisum amigda-
le omare folium daucus cinamomū spera-
gi aqua cicerum kemedreos aronoglossa
volubilis yreos laurus aqua casei squilla
vinum dulce polium. Ad medicine retinē-
tes aīn sō. Ad medicine resinētes virtutes
siliarum in sō quia nō indigent medicinis
ducentibus virtutem aliarum ad eum sūt
hec galanga coctana mala granata mas-
tit virnis et quasi oīa sūptica **Ducentia od-
spē.** Ad medicine que faciunt venire ad spē
sunt tamariscus scolopendria caparis
rubea tinctorum squilla asarum scordeon
daucus calamentū spica bucbormariē cor-
ticis salicis salgēma salidus acorus yreos
prastum absinthium eupatorium anisum
feni. cuscuta agnus castus cāepitbeos a-
migdale amare. **Ducentes ad renes et**
vesicam. Ad medicine que ducunt ad renes
et vesicam sunt saxifragia milium solispe-
trostinum macedonicū cātarides radices
quinqz. .f. fenicu. petrosi. apij speragi brus-
ei. iij. semina frigida. .f. eucurbite melois
cūcumeris citruli. **Ducentes ad matri-**
cem Ad medicine que ducūt ad matri-
cē sūt plēgium calamentū saūina iuniperus mfi-
caria morella ruta pinpinella mille foliuz.
pentasilōruta myrrba salua incnia rubea

tinctorum lupini et omīs ducentes ad re-
nes et vesicam etiam ducunt ad matrices.
Ducentes ad iuncturas. Ad medicine que
ducunt ad iuncturas sunt squillo asa. 33.
accos. polium oppopōacum aqua poz. suc-
cus caulium cor dumēi scordeon cādreos
camepitbeos amomū.

Tractatus septimus de medicinis eua-
cuantibus a quolibet mēbro. Et primo a
capite. Nunc dicende sunt medicine eua-
cuatiue a quolibet membro simplices et cō-
posite a capite euacuantes. medicine sim-
plices sunt iste. colloquintida agaricus sti-
cados aloes. la. lazuli lapis arme nus epi-
tbimns squilla sal indus kebuli indi. Cō-
posite sunt hec yerapigra biacha yerologo-
diō theodorici anacardi. pille cocie. pille
de yera. **Soluentia a pectore.** Ad medi-
cine simplices euacuantes a pectore et pul-
mone sunt he. Agaricus isopus volubilis
sarcocolla cassia fist. yfos colocynthida.

Composite sunt paulimū dyafene pille et
agarico descriptione melue quas habes et
fraca. de tussi. **Electusum meum superis**
descriptum in ea parte. **Ad medicine simpli-**
ces. **Soluentia a sō.** Ad medicine simpli-
ces euacuantes a sō et ab intestinis sūt he.
Absinthiū aloes mirobolani. Et oēs me-
dicine solū lenitiue siue labificatiue et etiā
cōpressiue. **Cōposite sūt Dyaprunis sōa-**
tico taratiuz atarticum imperiale yerapi-
gra pille de yerapigra pille stomatice des-
criptione melue **Et est hec recepta** **Reci-**
peturbith. 3. r. mastice. 3. iij. ros. 3. iij. a-
loes boni ad pondus oīum confice cum
succo absinthij et in omni tempore valent.
dos. est. 3. i. **Soluentia ab epate** **Ad**
dicine vacuatiue ab epate simplices. **Ag-**
aricus aqua casei volubilis maior iupulus
reubarba. succus cro. absinthium fumus
terre. eupatorium mirobolani citrimita-
marindi yreos mezereon serapinum sar-
cocolla. Composite. Dyaprunis tri-
fera saraceniça. pille de reubarbaro des-
criptione melue. quarum hec est recep-
ta. **Recipe reubarbari. 3. iij. succi liquiri-**
tie succi absinthij mastice. 3. vna. mie

robalis. citrinor. 3. iij. 5. yerepire. 3. r. se
 mis apu feniculi añ. 3. 5. trociscoz diarodō
 3. iij. 5. confice cum aqua feniculi. dof. 5.
 .i. datur in sero cum aqua casei. **Souētia**
 a splene. **Medicīe** simplices euacuantes
 a splene. **Agaric9** sene epithim9 elebor9
 niger calamentū montanū. **Cōposite** sūt
 dyasene pille indi descriptione haliud reci
 tat mesue. 2 sunt multuz singulares: quoz
 recepta hec est. recipe mirobol. indo9 est
 nigri añ. 3. v. agarici lapidois lazuli loti per
 secte scolopēdne salis idiañ. 3. iij. succi eu
 torij spice añ. 3. ij. gaf. 3. i. ycrepi. 3. iij. si
 ant pille cum succo apij. dof. 5. vij. datur
 cū aqua casei. **Soluētia** a iuncturis. **Medi**
 cine euacuantes a iuncturis 2 membris
 re motis ut renibus 2 vesica simplices sūt.
Hermodactil9 turbit 2 oppopo. salgēma
 salindū serapinum euforbium centaurea
 cucumer a fra nius elcborus niger polipo
 diuz sarcocolla. **Cōposite** sūt he. **Elm** de
 succo ro. bñdicta hermodactilata. pille de
 benedicta pille art. rice. katarticum impe
 riale. **Et nota.** q nō solum predicte medi
 cine euacuāt a predictis mēbris sed et pñt
 euacuare a quolibet mēbro si doctur cū me
 dicinis habentibus virtutem duceudi so
 lutua vel virtutes eorum ad membrum a
 quo vis euacuare.

Tractatus octauus de medicinis con
fortatiuis cuiuslibet mēbri Et p̄ capitīs.
Autē dicēde sunt medicīe mēbroz con
 fortatiue calide 2 frigide simplices 2 cōpo
 site. 2 primo de calidis. **Calide** medicine
 simplices confortātes caput sūt iste. **Sal**
 uia ruta maiorana betonica peonia satire
 gia comilla serpilisi pulegiū calamentuz
 filer montanum feniculus lignum aloes rī
 lobalmum carpobalsamum solium thus
 laudanum folia lauri sticados melegetes
 squila nar muscata cubebe ambra mus
 cus melilodum. **Compositē** sunt. **Aurea**
 alexandrina. **Pliris** arcotic in diacasto
 reon dyarodon julij dianos cum musco.
Frigide medicine simplices caput confor
 tantes sunt. **Papauer** album iusquia m9
 lactuca viola campbora mandragora fo

lia mirti folia salicis acetum. **Compositē**
 sunt zncarum ro. violatum. diapapauer.
Confortantia pectus 2 pulmonem. **Medi**
 cine simplices calefaciētes pectus 2 pul
 monem. **Ysopus** marubium yreos euula
 campana canōilla radix altee vna passa
 squila lignum balsami myrrba serapinus
 liliū capilli veneris liquiritia spica et c.
Compositē sūt. dyacalamentum dy
 prassium dyayfopus dyayris loboc de pi
 no 2 similia. **Medicīe** simplices infrigi
 dantes pectus 2 pulmonem sūt indiube se
 bestem dragagantum gūmi arabicum: a
 midum se. papa. amigdale dulces. viole
 candi mora celsi sandali zncarum. **Com**
 positē infrigidantes. dyapapauer dydra
 gagantum dyapenidium sine speciebus
 zuc. ro. zuc. viol. **Confortantia** cor. medi
 cine simplices que cor confortant 2 calefa
 ciunt. melisa borago enula campana gaf.
 cardamomūm rosma. lignum aloes am
 bra muscus os de corde cerui crocus men
 ta ambe hec cortex citri dozo nici cubebe
 ozimum gaf. polium. **Medicīe** simpli
 ces temperantes. cor que et sunt tempera
 ta sunt he. iacincms saphirus smaragdus
 belirici aurum argentum buglosa. **Com**
 positē calefacientes cor sunt dyamargari
 ton dyacinanomum cordiale dyamarga
 riton plirisarcoticon dyaboraginatum. **E**
lectaurium lectificans vide in. c. de mlia al
 mā. dyantos. **Eleuarium** de lapidibus.
Medicīe simplices infrigidantes cor cā
 phora viola margarite coralli rasura ebo
 ris poma odorifera rose ispodium sandali
 omnes karabe tenufar. lutum sigillatum
 coriandrum. **Compositē** sunt. dyarodon
 abatis sine speciebus zuc. ro. 2 violis. sy
 rupus viol. 2 nenufaris. triasandali ma
 nus christi perlariuz. troci. de bolo ar. troc
 de campbora. **Confortantia** stomachum
Medicīe simplices stomachum calefa
 cientes sunt menta saluia maiorana. ab
 simbium marubium anisum se. ciminum
 mastix galanga gariofilus. 33. cinamo
 muz macis squilla spica rasanus seu gre
 cum. **Compositē** sunt diatriō pipereō dia

galanga ro. nouella mel ro. col. n. col. dia
 niffi diaciminum diacalamentu z similia.
 Adedicte simplices nom infrigidates sut
 rosa viola platago lactuca cucurbita melo
 nes portu. cucu. citruli mala granara ace-
 tosa citronia pira a gressa acetu z c. Cõposi
 te sunt. diacironite cu zuccaro sine spibus
 zuc. ros. siru. ro. vio. z triasandali. Cõfor
 tãtia epar. Adedicine simplices calefacie
 tes epar. spica squinantu cfaino. assaz eu-
 patoriũ absinthiu fumus terre radices qui
 qz capillus vueris se fe. anifi carui ameoq
 costu. Cõposite sut diaciminu diacosta ro.
 nouella dianiffi diacalamentu. Adedicte
 simplices infrigidates epar sunt. endiuia
 lact. portu. epanca viola seia eaz aqua oz
 dei sandali solatru spodiũ cãphora quattu
 oz seia frigida aqua ro. aqua endiuic acetu
 berberis z similia. Cõposite sut triasãdali
 zuccaz ro. vio. z similia. Cõfortãtia splẽ.
 Adedicine simplices calefacientes splenez
 sunt. caparis tamarifcus cicorea scolopci
 dria aristologia cortex median9 frafini cor
 ter radicu genestre borago buglosa nastur
 tiũ calamẽtu arinosacu calamy aromatic9
 ruta tbimus epibimus amigdale amare
 sque frassci anifi feni. carui ameoq radices
 quinqz squilla acerum squilliticum agnus
 castus lupinus bdcliu castoreuz. Com
 posite sunt diacaparis diacalamentum dia
 ciminum z similia. Adedicine simplices
 infrigidantes splenem suur lactu. endiuia
 semina earum sandali spodium quattuoz
 semina frigida acenim. Composita sunt
 diaboraginatu triasandali z similia. Ade
 dicine temperate ele que possunt adminis
 trari pro noouimento stomachi eparis sple
 nis fellis z intestinorum z sunt iste camo
 milla mellilotum radix lilij borago uenu
 farns fumus terre capillus veneris. z sco
 lopendria. Confortantia renes. Ade
 dicine simplices calefacientes renes sati
 fragia miliũ solis petroselinum mace
 donicki eruca semẽ eius vrtice cucube bro
 dsun cicerum rubeorum radices quinqz
 spica nar. spica celtica squinantum perita
 ria senatões daucus iuniperus grana pini

z similia. Composita sunt. diacalamentuz
 electuariũ ducis sito antropos. Adedici
 ne simplices in frigidantes renes sunt ne
 nufar. se. lactuce portu. endiuie papauer
 elbum verba pastoris semina comunia fri
 gida quattuoz psiliũ vinum citroniorum
 plantago z similia. Composita sunt. syru.
 nenufarus syru. acetosus stomachicum fri
 gidum Et omia splenẽ z epar infrigidan
 tia. Confortantia matricem. Adedicine
 simplices calefacientes matricem sunt ar
 temisia ruta saluia savina : assa rubea tin
 ctorum iuniperus pulegium mentastrum
 calamentum myrriba oppoponacum lupi
 ni spica squinantum galia cinamomũ ca
 lamus aromati. scrapinũ z omis simplices
 calefacientes renes dicte. Composita sut
 que dicte sunt supra. Adedicine simplices
 infrigidantes matricem z composita sunt
 eadem cum medicinis simplicibus z com
 positis infrigidantibus renes. Confortã
 tes iuncturas. Adedicine simplices cale
 facientes iuncturas sicinodactilis yperi
 eon squilla armoniacum assarum castore
 um euforbium storax liquida myrriba nas
 turcium stercus vaccarum origanum cala
 mentuz sinapis gra. pini cortex radices ca
 parorum arctica camomilla enula. galia
 rasanus ruta scrapinum. Composita sunt
 confectio anacardina electuariuz dia mar
 te orimel iuliani orimel squilliticum. Ade
 dicine simplices infrigidantes iuncturas
 sunt solatriuz sempervina lactuca endiuia
 mirtus mucillago psilij acetum aqua ro.
 boluz. arme. Composita sunt eedem cum
 infrigidantibus renes que dicte sunt. z et
 syru. de selbus frigidis. syru. linonum et
 similia.

Inc
 1819